ij.q.v.habet. Scđo in obtēperationis obedientia xciij.di.§.j.ꝛ.c.ſe.ꝛ.q.vij.ſacerdotes.vij.q.j.c.qꝛ.ꝛ de ma.ꝛ obeđ.ſi quis. Tercio comitando et ſubſequendo.xcv.diſt.nō oportet. Quarto intemerarie nō rephendēdo vel iudicādo.xxj.di.nolite. Quinto defectus eoꝝ nō reuelando ꝫ coopiendo.xcvj.di.in ſcripturis. Sexto honorē debituꝫ qui cōſiſtit in quibuſcūqꝫ ſignis exterioꝛibꝫ exhibendo.

RIgor eſt iuris exceſſus qui qñqꝫ ſtatuit ad terrorē alioꝝ: vt in.c.ij.de tonne.ꝛ in.l.aut facta in ſi.ff.de pe.ij.q.iij.ſi quis epm. Qñqꝫ tñ ſumit ꝑ oꝛdine iuris ſm regulas ipſius ſcriptas: vt in.c.ſup lr̄is.de reſcrip. Qñqꝫ ꝑ ſubtilitate vt no.in.c.vt cōſtitueret.l.di.ꝛ differt ab equitate q̄ eſt oꝛdinata iuſticia tpata dulcedine miſcđie: vt no.in.c.ſi.de trāſac.facit.c.diſciplina.xlv.diſt. Jus vo eſt mediū inter equitatē ꝛ rigoꝛē.et accipit ꝑ cōi deciſione q̄ ſit ſm cōes regulas iuris.hec Pa.in.c.in lr̄is.de reſt.ſpol.ꝛ in.c.iurgantiū.de ſen.ꝛ re iudi. Qñ autē rigoꝛ aut equitas ſit ſeruāda.dic vt in.d.c.ſi.de tranſac.ꝛ in.l.placuit.C.de iudi.qꝛ parū ad nos ptinet.

RIſus vtrū ſit pctm̄: R.ꝙ aliqñ ꝑuenit ex ſerenitate ꝯſcie ꝛ ꝑguſtatione ſuauitatis diuine.et iſte ptinet ad fructū ſpūs qui eſt gaudiū.aliqñ ex mā ſuetudine nature.ꝛ ſic atteſtat bonitatē nature.aliqñ ex inoꝛdinatiōe inepte leticie.de q̄ dꝛ Eccl'.vij. Melioꝛ eſt ira riſu.ꝛ ſic iſto mō ſolum eſt pctm̄.hec Alex.in ſcđa ſcđe.

RIxa videt quodā priuatū bellū quod agit inter ꝑſonas priuatas non ex aliq publica auctate.ꝫ magis ex inoꝛdinata volūtate.ꝛ ſp eſt pctm̄ moꝛtale in inuadēte Jn defendente vo ſe aliqñ eſt ſine pctō: vt qñ ſolo aīo defendēdi cū moderamine inculpate tutele ſit de q̊.ſ̄.defenſio p totū.aliqñ ſit cū pcō veniali.ſ.cū nō multū excedit moderamen.aut qñ eſt leuis motus animi ad vindictā.aliqñ vo cū moꝛtali.ſ.cum aīo effrenato inſurgit ī impugnantē ad occidēduꝫ vel grauiter ledendū eū.ꝛ de iſta intelligit illud ad Gal'.v.ꝛ eſt filia ire.vt dicit Greg.xxxj.moꝛa.con

1 coꝛ.Tho.ſcđa ſcđe.q.xlj.

¶ Quid ſi ticius ꝛ ſempꝛonius ꝑcuſſiſſent ſe adinuicē.ꝛ ꝯtumeliā dixerint.nunqd iſta paria delicta tollant mutua ꝯpenſatōe.vt dꝛ in.c.intelleximus et.c.ſi.de adul. R.ꝙ nō ſm Pan.in.c.j.de iniur.ꝛ in.d.c.ſi.etiā ſi nō agat ciuiliter .qꝛ nō ſūt circa idē factū.eo ꝙ factū tuū nō eſt meū vt ꝓbat in.l.apud celſū.§.marcellus.ff.de doli excep.ꝛ iō quilibet poterit agere de iniuria ſua ꝛ dāno .nec poterit repelli ab agēdo ꝓpter iniuriā factā.vt dicit Jnno.multo minus tollunt ſi agat criminal'r ad penā legalē.qꝛ cuiuſlibet delictū punit pena' ꝯdigna.l.ij.§.ij.ff. de adul.Et dicta regula paria delicta ītelligit vera ſolum qñ delictū eſt circa idē cōmiſſum: vtputa cir

2 ca idem matrimoniū ꝛ agit ciuiliter.

¶ Sed nunqd ꝑcutiēs ex iuſto caloꝛe iracundie teneat: R.Spe.ti.de accu.§.j.tenet ꝙ non.qꝛ caloꝛ iracūdie vicio caret calūnie.ff.ad turpil.l.j.§.queri poſſet.Sed ꝯtrariū credo.qꝛ iniuriā ꝓpꝛiā nō licet vlciſci.C.qñ lꝫ ſine iudi.p totū.ar.p locū a ſpāli.in l.ſi ex plagijs.§.tabernarius.ff.ad.l.aquil.facit.c.j.de iniur.ꝛ.l.ſi.ff.de ſicca.Mitius tñ agit cū eo.qꝛ difficile eſt iuſtū tpare doloꝛē.l.ſi adulterium.§.imperatoꝛes.ff.de adul.ꝛ ſic tene in cōſcia ꝙ tenet.et qđ dicit Spe.haberet locū in aīali irrōnali ꝓuocato ſi occideret.qꝛ ſic non teneret dñs.de quo in.l.j.§.cum arietes.ff.ſi qua.pau.fe.di.

ROgationum dies ſunt dies tres. immediate ꝑcedētes feſtū aſcēſionis dñi in quibꝫ ieiunandū eſt ꝛ feriandū. Serui ꝛ ancille debēt eſſe liberi ab ope ſeruili et q̄dragesimali cibo vti debēt hoīes.vt hr̄ in.c.ꝓnūciandū.ꝛ in.c.rogatiōes.de ꝯſe.di.iij.quibꝫ abrogatū eſt q̄ ad ieiuniū et feſtandū ꝛ male.attñ excuſant ꝯfaciētes a pctō.ꝫ nō a pena.qꝛ credendū eſt ꝙ multa bona in fructibꝫ ꝑſtarent nobis a deo ſi illo tpe q̄ incipiūt eoꝝ maioꝛa picula hoīes p ieiuniū ꝛ ſanctificationē in letanijs ꝯuenirēt ad poſcendā eius largitatē.

SAcerdos nomē eſt ꝯpoſitum ex greco ꝛ latino q̄ſi ſacrū dans.xxj.di.cleros.Eius offm̄ eſt ſacrm̄ coꝛpis ꝛ ſanguinis dñi ꝯficere: oꝛōnes dicere: ꝛ bñdicere dona dei vt dꝛ in.c.ꝑlectis.xxv.di.

¶ Vtrū appellatōe ſacerdotis veniat ſolū p̄ſbyter 1
R.ꝙ in mā fauoꝛabili noīe ſacerdotis venit p̄ſbyt diaconus ꝛ ſubdiaconus.facit text.in.c.j.xv.q.v. ſecus in materia odioſa.qꝛ ſolū venit p̄ſbyter.facit c.ſi quiſqꝫ.de coha.cle.ꝛ mu.ꝛ ibi Pa.hoc nota.

¶ Sacerdos parochialis dꝫ viſitare infirmos ſepe 2
c.j.de ce.miſ.Jtē dꝫ ſtare ieiunus vſqꝫ ad hoꝛā congruā celebrandi: ꝛ ſi celebrat nō dꝫ ſumere purificationē ꝓpter neceſſitatē: niſi habeat aliū p quē poſſit ſupplere: vt no.Pa.in.d.c.j.

¶ Vtrū poſſit miniſtrare ſacra pegrinis ꝛ hoſpiti 3
bus cōfluentibꝫ ad eccleſiā ſuā: R.Pa.in.d.c.j.ꝙ ſic.vñ moꝛiētes ibi ſine electōe ſepulture ſepeliunt ibidē.aut ſi alibi elegerūt debet eis quarta poꝛtio.

¶ Vtrū ſacerdos volēs ſuſcipe euchariſtie ſacrm̄: 4
puta qꝛ infirmus vel al's impeditus a celebratōne debeat hr̄e oꝛariū ſiue ſtolā: R.ꝙ ſic.ꝛ ita circa collum ꝛ ſup vtrunqꝫ humerū ꝙ ſignū crucis p̄paret in ſuo pectoꝛe.ſic etiā qñ vult celebrare: vt in.c.eccleſiaſtica.xxiij.di.tex.apte clamat.

¶ Sed nūquid cū facit offm̄ diaconatus vtet ſto 5
la: ſicut cū celebrat: R.ꝙ nō.arg.c.ꝑcipimus.ꝛ qđ ibi no.xciij.diſ.ꝫ vtet ſicut diaconus vti dꝫ.ſ.ꝙ habeat ſtolā ſup humerū ſiniſtrū taliter ꝙ veniat añ et retro ſub brachio dextro.ꝛ humerū dextrū cum eius brachio ſit liberū ad miniſterium ſacerdotale. xxv.di.vnū oꝛariū.glo.tñ in.d.c.eccleſiaſtica.dicit ꝙ potius eſt ſeq̄nda ꝯſuetudo.p.c.ſcit facta.xij.di. et iſtud tene.Sed ſi ꝯſuetudo non appareat dic ꝙ non vtet niſi vt diaconus.qꝛ tamdiuꝫ quis habet priuilegiū.q̄diu locū tenet priuilegiati.l.vlt.C.de teſta.mili.ꝛ.c.generaliter.xvj.q.j.ꝛ.d.c.ꝑcipimus

¶ Vtrū in pcō moꝛtali poſſit exequi offm̄ ſuū.R.ꝙ nō ſine pcō moꝛtali.xv.q.vi.c.vl.ꝛ.lxviij.di.c.j.

SAcramentum eſt (ſm Hugo.de ſancto

victore.li.vj.de ſacris pte.ix.c.ij.)materiale elemē-
tum extrinſecus oculis ſuppoſitū ex inſtitutōne fi
gurās ex ſilitudine repn̄tans.⁊ ex ſanctificatōe ali-
quā gratiā inuiſibilē ꝯferēs. ⁊ elementū ſumit̄ hic
ꝓ quacūqꝫ re ſenſibili:ſicut oculus ꝓ omni ſenſu.
Silitudo vō ꝑ repn̄tatōe ſm quandā ꝓportiona-
bilitatē.ſ.vt ſicut ſe hꝫ aqua ad lauandū ſordes cor
porales ſic grā ad ſpūales. et cōpetit hec diffinitio
ſacr̄is noue legis:in quibꝰ ſunt tria.ſ.naturalis ſili
tudo ex q̄ hn̄t aptitudinē repn̄tandi.actualis inſti
tutio occulta vel expſſa ex q̄ hn̄t determinatā ordi
nationē reſpectu huius ſignificati ⁊ ſpūalis ſancti
ficatio ex qua hn̄t virtutē efficiēdi illud ſignificatū

1 ¶ In quo conſiſtūt ſacr̄a: R.mgr ſniarum in.iiij.
di.j.ꝙ in duobꝰ.ſcꝫ in verbis ⁊ in rebus.ita ꝙ ſub
verbis cōprehendat̄ intentio proferentis.⁊ ſub re-
bus factum ſeu facta.

2 ¶ Que ſunt neceſſaria in om̄i ſacr̄o: R.ꝙ.iiij.Pri
mum elementū ſiue debita materia.Scōm forma
verborū.Terciū miniſter debitus.Quartū inten-
tio miniſtrātis.⁊ de iſtis habes.s̄.Baptiſmus. et
in alijs locis ſuis.

3 ¶ Sacr̄m tm̄ dr̄ puta in baptiſmo ablutio ſub for
ma verborū.i.eucbariſtia ipſa hoſtia conſecrata ⁊
hmōi res ſacr̄i in baptiſmo ⁊ alijs in quibꝰ impri-
mit̄ eſt caracter.In quibꝰ vō nō imprimit̄ eſt qui-
dam ornatus aīe.In ſacr̄o aūt corporis xp̄i eſt ipſuꝫ
corpus xp̄i vere ſub illa ſpē contentū et eſt corpus
myſticū.ſ.ſancta eccleſia:q̄ tm̄ in ipſo nō ꝯtinet̄ ſed
ſignat̄.Eſt etiā quoddam qd̄ eſt res ⁊ non ſacr̄m.⁊
iſtud eſt gratia gratū faciens ſiue effectus ſacr̄orū.

4 ¶ Quot ſunt ſacr̄a noue legis: R.ꝙ.vij.ſ.baptiſ-
mus.ꝯfirmatio.eucbariſtia.pn̄ia.extrema vnctio
ordo.⁊ matrimoniū.In quibꝰ aūt imprimat̄ cara-
cter.vide.s̄.Caracter.

5 ¶ Utrū aqua bn̄dicta ſit ſacr̄m.R.Ri.in.iiij.diſ.
j.ꝙ nō.qꝛ ꝑ eiꝰ aſpſionē remittūt̄ pctā ꝑ modū me
riti inꝗ̄tū.ſ.excitat motū charitatis:ſeu feruorē vo
lūtatis ꝑ quē fit remiſſio:nō aūt tanqꝫ ꝑ vim ſacr̄i

6 ¶ Quot ſunt ſacr̄a neceſſitatis: R.v.ſ.baptiſmus
ꝯfirmatio.pn̄ia.poſt pctm̄ mortale ꝯmiſſuꝫ.eucba
riſtia.⁊ extrema vnctio vt no.j.q.j.§.ꝫ nondū.⁊ in
c.veniēs.de trāſac.in glo.q̄ iō dicūt̄ neceſſaria.qꝛ ſi
ne ipſis nō pt̄ q̄s ſaluari:ſi ex ꝯtēptu omittūt̄ ⁊ hꝛi
pn̄t.De primo hēs de ꝯſe.diſt.iiij.nullus p̄ter.De
ſcdō ibidē in.c.nullus miſtroꝝ.⁊ di.v.c.vt ieiunij
De tercio de pe.di.j.q̄ſi ꝑ totū.De q̄rto de ꝯſe.di.
ij.oīs hō.De quinto.xxvj.q.vij.ab infirmis.Alia
duo.ſ.mr̄imoniū ⁊ ordo dicunt̄ ſacr̄a voluntaria.
qꝛ ſine ipſis pōt hō ſaluari ſi ea non vult.

7 ¶ Quō ſunt danda: R.ꝙ eo mō quo dr̄ in ſuis lo
cis cū qd̄libet habeat ſuū modū.In vno tm̄ oīa cō
ueniūt:ꝙ in ſigno crucis oīa ſacr̄a ſunt danda.de
ꝯſe.di.v.nunqꝫ.

8 ¶ A quo ſunt ſuſcipiēda: R.ꝙ baptiſmus pōt ſu
ſcipi in neceſſitate ab om̄ibꝰ:vt.s̄.Baptiſmus.v.
Alia aūt excepto mr̄imonio nō.niſi a ſacerdotibꝰ.
et de hoc dic vt in ſuis locis.

9 ¶ Utrum poſſint recipi ab eo qui eſt in pctō mor
tali: R.vt.s̄.Clericus.viij.§.

10 ¶ Quibꝰ debent dari: R.ꝙ diuerſis diuerſimode
ſm ꝙ ſacr̄a ſunt.de q̄ vide in locis ſuis.Unum tm̄
notādū eſt ꝙ nullus exn̄s in pctō mortali pt̄ aliqd̄
ſacr̄m ſuſcipe q̄n peccet mortalr̄.xl.diſ.multi.xxv.
diſ.illud.xj.q.iij.audi.ſicut nec aliq̄s miniſter pōt
ea miniſtrare in pctō mortali quin peccet mortalr̄
.niſi ſm aliquos illa adminiſtraret vt laicus in ne-
ceſſitate:puta qꝛ baptizat:qd̄ habeo valde dubiū.
¶ Que ſacr̄a pn̄t iterari: R.oīa illa in q̄bꝰ nō imp 11
mit̄ caracter.xxxij.q.vij.licite.⁊.j.q.j.qd̄ quidā.
¶ Quid cū dubitat̄ an q̄s recepit aliqd̄ ſacr̄m:pu- 12
ta baptiſmū ⁊ hmōi: R.ꝙ ſi dubiū ē ꝓbabile vl ve
riſilis reſultat ꝯiectura reiterandū ē ſm qd̄ dixi.s̄.
Baptiſmꝰ.vij.§.ix.qꝛ nō dr̄ iteratū qd̄ neſcit̄ fctm̄
de ꝯſe.di.iiij.ſi nulla.⁊ de pſby.nō bap.c.veniens.
¶ Utrū ſacr̄a vel ſacr̄alia.ſicut ē oleū ſanctū aqua 13
baptiſmalis ⁊ hmōi poſſint recipi ꝓ ſanitate acq̄-
renda:vel ex alio fine q̄ʒ co ꝓpter quē ſunt inſtituta
R.ꝙ nō ſint pctō mortali:ſi talis ſit finis pncipal̄r.
qꝛ vti ſacr̄is ad aliū finē q̄ ad eū ꝓ q̄ ordinata ſunt
eſt ipis abuti.Excipit tm̄ Pe.de palu.in.iiij.ſacr̄m
mr̄imonij qd̄ ſm eū q̄s ꝯhēdo ex alio fine:puta ꝓ
pter diuitias ⁊ hmōi nō peccat mortalr̄:vt hēs.s̄.
Mr̄imoniū.ij.§.xxv.ſecꝰ ſi vteret̄ q̄s talibꝰ ſacr̄is
pncipalr̄ ex fine ſuo.⁊ ſcdario ꝓpter ſanitatē acq̄rē
dā:ſicut fecit Cōſtātinꝰ imperator.qꝛ ſic nō peccaret

Sacrilegium

Sacrilegium eſt ſacre rei viola-
tio vel vſurpatio
et accipit̄ hic violatio ꝓ quacūqꝫ irreue-
rentia aut dehonoratōe.⁊ dr̄ ſm Inno.
q̄ſi ſacriledū.vel ſm Lau.q̄ſi ſacre legis leſio.⁊ de
hoc habes glo.xvij.q.iiij.in.c.ſacrilegium.
¶ Quot modis ꝯmittit̄ ſacrilegiū: R.ꝙ tribꝰ mo- 1
dis.Primo rōne pſone.ſicut cū q̄s ledit pſonā ec-
cleſiaſticā.xvij.q.iiij.quiſq̄s.Scdō rōne loci.ſicut
cū violat̄ immunitas eccl̄ie vel cimiterij.vt ibidē.c.ſi
q̄s.el.j.cū multis.c.ſe.Tercio rōe rei.⁊ iſtud fit tri-
pliciter.ſ.auferēdo ſacrū de ſacro.ſ.loco.vel non ſa
crū de ſacro.vel ſacrū de nō ſacro:vt no.in.d.glo.
⁊ hic loq̄r de ſacrilegio ꝓprie.nā large ꝯmittit̄ mul-
tis modis:vt no.i.d.gl.⁊ ibi vide.qꝛ nihil ad nos.
¶ Aduerte etiā ꝙ omne pctm̄ qd̄ ꝯmittit pſona ec 2
cleſiaſtica materialiter ⁊ q̄ſi ꝑ accn̄s dr̄ ſacrilegium
Unū dicit Hiero.ꝙ nuge in ore ſacerdotis ſunt ſa-
crilegiū vel blaſphemia.ꝫ formalr̄ ⁊ ꝓprie ſacrilegiū
eſt illud pctm̄ qd̄ pſona ſacra agit ꝯ eius ſanctitatē
directe.vt ſi virgo deo ſacra fornicet̄ ⁊ hmōi.Lar-
ge etiā ſacrilegiū eſt cū rē eccl̄ie quis indebite vſur
pat.xvij.q.iiij.§.qui aūt.
¶ Que pena ſacrilegorūꝫ.habes in.l.ſi q̄s in hoc. 3
C.de epi.⁊ cle.⁊.xvij.q.iiij.ꝑ totū.⁊ ibi vide qꝛ ni-
hil ad nos.ꝫ ad forū ꝯtentioſum ſolum. Sed quo
ad ꝯſciam ē excōicatio.de qua vide.s̄.Excōicatio.
v.caſu.j.⁊.vj.⁊.ix.⁊.xiij.⁊.xxviij.⁊ Excōicatio.vij
in multis caſibus.

Sacriſta

Sacriſta ſiue cuſtos eccleſie habet
pulſare cāpanas ad horas
iubēte archi.Itē cuſtodire palas:ſeu lin
theamīa altaris ⁊ oīa vtēſilia eccleſie.Itē lāpades
curare ne ſupra modum lucēdo oleū depereat:aut
minus lucēdo obſcurior ſit eccleſia.Itē ꝓuidere d̄
incenſo:luminaribꝰ:pane ⁊ vino ꝓ celebrādo.Itē

oblationes ꝛ decimas ſm iuſſum archidyaconi in
ter fratres diuidere. Hec notant in.c.plectis qua
ſi in fi.xxv.di. ꝛ de offi.cuſto.ꝑ totum.
1 ¶ Quis dꝫ deputari ſacriſta? R. ꝙ aliquis de ſan
ctiorib⁹ eccleſie: vt in.c.ij.de offi.cuſto.
2 ¶ Ex qua culpa tenet ſi quid peat. vide.ſ̄. Cuſtos

SAgittarius dicit qui artē baliſtariorū exercet. et
vtrum liceat. vide.ſ̄. Ars.

SAlarium an debeat famulo infirmāti. aut ſitibus. vide
ſ̄. Familia. §.ij.

SAnctus quis debeat hēri. vide.ſ̄. Canonizatio ꝛ reliquie.

SAracenus dī qui deos deaſqꝫ colit. immo demo
nes: nec nouū aut vetus teſtm̄ recipit.
horum templa p̄cipiunt claudi ſub pena mortis ꝛ
amiſſione bonorū. C. de paga. ꝛ ſara. ꝛ tēplis eorū.
l.j.ꝛ.ij.ꝛ qſi p oīa quo ad ꝓhibitiones iudeis cōpa
rant. C.eo.l. vt ꝓphanos. ꝛ extra de iude. ꝛ ſara. qi
ꝑ totum. Et ideo vide.ſ̄. Iudeus q̄ ꝓhibet xpia
nis ergo ipſos. excipit tn̄ caſus. qꝛ cū ſaracenis xpi
anus comedere nec habitare probibet. xj.q.iij. ad
menſam. ſꝫ bn̄ cum iudeis. xxviij.q.j. nullus. quia
magis ſunt nobis ꝑuerſi iudei ꝛ in cibis nos ꝯtem
nunt. tn̄ Lau. ꝛ Io. ꝛ multi ſequaces tenēt ꝙ cum
ſaracenis etiā nō lꝫ comedere. qꝛ etiā ipſi in multis
iudaizāt. Qd̄ verum credo qn̄ in cibis talia obſer
uant: al's nō. Itē qꝛ iudeis ꝑmittit eorū ſynagoga.
ſed ſaracenis nullo mō ꝑmittit inter xpianos pu
blicā inuocationē facere machometi; neqꝫ ꝑegrina
tio ad aliquē ſuorū: ſicut ad ſanctū. Et quicūqꝫ eo
rum dn̄s xpianus qui hoc eis ꝑmittit peccat mor
taliter. qꝛ facit contra p̄ceptū. Cle. vnice. de iudeis.
Itē qꝛ cū iudeis ꝑnt xpiani hr̄e cōmertiū. ſꝫ cū infi
delib⁹ ſeu ſaracenis extat hodie ꝓhibitio ſub pena
excōicatōis papalis quam incurrāt ipſo facto qui
tpe guerre cū eis habent cōmertiū. vel qui deferūt
eis ꝓhibita. de q̄ vide.ſ̄. Excōicatio. v. caſu. xxj.
1 ¶ Utrū xpiani poſſint furari q̄s detinēt in eorꝫ
ſeruitio? R. ꝙ ſic. qꝛ nullo mō licite ꝑnt tenere eos.

SAtiſfactio dī dupl'r. vno mō re
cōciliatio. ꝛ ſic qꝛ oēs
ꝑtes pnīe ordinant ad recōciliationē qli
bet earū ſatiſfactio dici pōt. Alio mō dr̄
ſolutio pene debite. ꝛ ſic eſt ꝑs vna pnīe q̄ eſt aſſū
ptio ſiue adimpletio pnīe iniūcte vel debite. ꝛ nihil
ominus tn̄ etiā partib⁹ alijs pnīe cōuenit ꝑ accn̄s
vt cōtritioni rōne doloris cōiuncti qui eſt in parte
ſenſibili. ꝛ ꝯfeſſioni rōne erubeſcētie. Hec.s. Bo.
in.iiij.di.xvj. circa lr̄am.
1 ¶ Satiſfactio ſm culpā p̄teritā eſt iniurie illate re
cōpenſatio ſm equalitatē iuſticie. ſm v̄o culpā fu
turā eſt peccatorū cauſas excedere. ꝛ eorū ſuggeſti
onib⁹ aditū nō p̄bere. de pe. di.iij.c. ſatiſfactio.
2 ¶ Utrum deo quis poſſit ſatiſfacere ꝓ pctō? R.
ꝙ cum ipſius adiutorio. vicꝫ cū merito paſſionis
xpi: cuius hō ꝑ verā fidē efficit ꝑticeps ſic pōt: al's
nō: vt no. Ri. in.iiij.di.xv.
3 ¶ Utrū vnus hō poſſit ꝓ alio ſatiſfacere? R. ꝙ ac
cipiēdo ſatiſfactionē ꝓ p̄ſeruatōne ꝛ cautela culpe
future ſic nō pōt. qꝛ quis ieiunādo non affligit cor
pus alterius vt viuat caſte: niſi inq̄tum ꝑ bonum
exemplū allicit eum ad ſilia faciēda: ſiue inq̄tū pōt
alteri mereri augmentū gratie ꝑ talia: vt ſic facili⁹
euitet pctm̄. Si v̄o accipiat ſatiſfactio ꝓ recōpenſa
tione iniurie illate ſic vnus p̄t ꝓ alio ſatiſfacere ho
mini. Deo v̄o etiaꝫ pōt ſi mō ille qui cōmiſit pctm̄
ſit cōtritus de eo. al's nō. ꝓ pnīa v̄o iniūcta nō p̄t
vnus ꝓ alio ſatiſfacere: niſi interueniat auctas cō
feſſoris qui in illa pōt diſpenſare: vel niſi interueni
at caſus ꝙ ille cui impoſita eſt nūq̄ eam poterit in
hoc mūdo implere. qꝛ poſſet tunc ꝑ aliū fieri. Hec
habent ex dictis Ri. ꝛ.s. Bo. in.iiij.di.xx.
¶ Sed nunqd ille cuius ſatiſfactionē alter in ſe ſu 4
ſcepit: moriēdo ſtatim euolabit. R. ꝙ nō. ſꝫ oportet
ꝙ primo ille qui eū ſuſcepit impleat. qꝛ nemo ꝑadi
ſum ingredit: niſi ſit extra oē debitū. ita ꝙ nec ipſe
nec alius ꝓ eo ſit debitor. ſm.s. Bo. in.iiij.di.xx.
¶ Utrū talis ꝓ alio ſatiſfaciēs ſatiſfaciat etiā ꝓ ſe 5
ipſo? R. diuerſorū fuit opi. ſꝫ mihi placet opi. quaꝫ
Ri. in.iiij. diſt.xx. refert ꝙ etiā eſt ſatiſfactoriū ꝓ ſe
ipſo nō ex debito: ſꝫ ꝑ diuinam miſcōiam q̄ magis
charitatē attendit q̄ꝫ opus. xiiij.q.v. ſi qd. Vel dic
ꝙ ꝓ alio ſit ſatiſfactoriū ꝑ modū ſolutiōis pene: ꝓ
ſeipſis v̄o eſt ſatiſfactoriū ꝑ modum meriti de con
gruo. Dicit eni.s. Bo. in.iiij. diſ.xv. ꝙ lꝫ de rigore
iuſticie nō ſit ſatiſfactorium id qd̄ facit quis ad qd̄
al's tenet. tn̄ credit ꝙ diuine miſcōie benignitas tā
ta eſt ꝙ acceptat totū: ꝛ quaſi ꝓ nihilo ſaluat nos.
et de hoc.ſ̄. Suffragium. §.ij.
¶ Utrum ſatiſfactio facta in peccato mortali vale 6
at? R. aut loquimur de ea q̄ fuit impoſita a cōfeſſo
re penitenti ꝛ poſtea recidiuāti ante illius cōplemē
tum. ꝛ ſic dic vt.ſ̄. Pnīa. §.xiiij. Aut loquimur de
alia quacūqꝫ volūtarie aſſumpta. ꝛ ſic dico ꝙ non
valet quo ad diminutionē pene debite ꝓ pctō: niſi
ꝑ accn̄s: vtputa qꝛ citius cōuertet: ꝛ verā aget peni
tentiā: ſꝫ q̄ꝫtum ad culpā futurā euitandā valet.
¶ Que ſūt ꝑtes ſatiſfactōis? R. tres.ſ. oīo. ieiuniū 7
et elemoſyna. Sunt tn̄ alie ſcd̄arie: vt vigilie. ꝑegri
nationes. diſcipline ꝛ hmōi. Vn̄ oīa opa afflictio
nis ad ieiunium reducunt oīa opa miſcōie ad elo
moſynā: oīa opa ſpūalia ad oīonē. Hec ex ſancto
Bo. in.iiij.di.xv. ꝑte.j. arti.j.q.iiij.
¶ Utrum flagella miſſa a deo vel ab hoīb⁹ etiam 8
ꝓ peccatis noſtris ſint ſatiſfactoria? R. ꝙ ſic inq̄
tum cadunt ſub voluntate patienter ipſa acceptā
te: ꝛ patienter ſuſtinere volente: dūmodo al's ſit in
charitate. ꝛ de hoc vide.ſ̄. Mors.
¶ Utrū aliqua p̄dictarū triū ꝑtiū ſatiſfactōnis ſit 9
magis ſatiſfactoria? R. ꝙ elemoſina in ſe includit
virtutē oīonis ꝛ ieiunij ꝓpter duo. Primo qꝛ con
ſtituit eū cui dat debitorē ad orandum ꝓ eo qui de
dit. Scd̄o qꝛ elemoſyna data ꝓpter deū eſt qſi que
dam oblatio deo facta habet vim oīonis: ꝛ ſilr bo
norum exteriorū ſubtractio ꝑ elemoſynā facta con
tinet virtualiter ieiuniū: in quo macerat corpus.
Silr oīo virtute cōtinet ieiuniū. qꝛ intentio interi
us ad deū debilitatē corporis parit cōpletius tn̄ ele
moſyna habet vim ſatiſfactōis q̄ oīo ꝛ ieiuniū. ꝓ

pterea dr̄.j.Thimo.iiij.Corpalis quidē exercitatō ad modicū vtilis eſt. Dicit glo.oīs ſumma diſcipline xp̄iane eſt in miſcdia et pietate. Si tū generalr̄ loquamur pōt dici ꝙ in ſatiſfactōe ſunt tria.ſ.vitatio culpe.augmentatio gratie.ꝛ ſolutio pene.ꝛ hoc terciū eſt infimū in ſatiſfactōe.Ad primū valet oīo Ad ſcdm valet elemoſyna.qua quis ſibi faciat amicos de mām̄ona iniquitatis qui impetrāt gratiam Ad tercium valet ieiuniū. Hec ex Ri.j.iiij.di.xv. arti.ij.q.iij.

10 Utrum reſtō rei aliene ſit ps ſatiſfactiōis. R.ꝙ ꝓprie nō.q: debet p̄cedere oēm ptem pn̄ie cum dicat ceſſationē ab iniuria. de quo vide.s̄. Reſtō.ij. in princ. Sed large accipiendo reſtōem ꝓut dicit omne illud qd̄ ad debitam ſatiſfactionez exigit̄.ſic eſt ps ſatiſfactionis.

Scandalum eſt dictū vel factuz minus rectū p̄bēs alteri occaſionē ruine.ita no.Car.in cle.j.de offi.ordi.ſm Laur.a ſcandalon greceꝫ qd̄ latine dr̄ ruina vel offenſio vel impactio pedis.ꝛ elicit̄ a Hiero.ſup illud Math.xv. Scis ꝙ phariſei audito hoc verbo ſcādalizati ſunt. Uñ ſicut qñ aliquid ponit̄ in via corpali per qd̄ impingens diſponit̄ ad ruinam:ſic in via ſpūali quicunqꝫ p factū ſuū ſeu dictū minus rectū.i.vel malum ſm ſe:vel habens ſpēm mali diſponit aliquē ad caſum in aliqd̄ pctm̄ ꝓprie ſcandalū ei facit. Hoſt.in ſumma.ti.de renun. dicit graue ſcandalū dr̄ qñ ex dicto vel facto alij cōtrahunt̄ in cōſenſum mortalis peccati.ꝛ ꝓpterea glo.de renun.in.c.niſi in ver. ꝓ graui.dicit ꝙ nō eſt curandū de ſcādalo. niſi ſit graue.de no.ope.nun.c.ij.ꝛ de vo.c.magne.de re.iur.qui ſcandalizauerit.qd̄ no.

1 Quotuplex eſt ſcandalū. R.duplex.ſ.actiuū et paſſiuū.ſicut duplr̄ pōt quis eſſe cā peccādi alteri. Uno mō p ſe.puta qñ quis aliqd̄ malum facit p illud intēdēs aliū deducere ī pctm̄.aut ſi nō intēdit tū factū eſt tale qd̄ de ſui rōne habet vt ſit inductiuum ad peccandū.ꝛ ſic iſtud dr̄ ſcandalū actiuum Altero mō quis p accñs pōt eſſe cā peccādi alteri: puta q: p̄ter intentionē ſcandali dandi id facit.ꝛ ex conditōne opis nō eſt vt quis ſcandalizet̄.Sed tū alius male diſpoſitus eſt:aut ex inuidia quā habet ad aliū aut alio mō ideo ſcandalizat̄.ꝛ talis nō dat occaſionē quantū in ſe eſt tali ſcandalo:ꝓpterea vocat̄ ſcandalū paſſiuū ſine actiuo.Qñqꝫ etiā eſt ſcandalum actiuū ſil̄ꝛ paſſiuū.actiuū in altero qui dat et paſſiuū cum ille qui accipit peccat.aliqñ eſt actiuum ſine paſſiuo:puta cū aliquis inducit aliquem ad peccandū.ſ; ille non peccat. Hec ex Alex. ſcda ſcōe.ti.de ſcandalo.ꝛ Ri.in.iiij.di.xxxviij.

2 Utrum ſcandaluz ſit ſpāle pctm̄ mortale. R.ꝙ aut ſcandalū paſſiuum eſt tm̄ impactio ad veniale pctm̄:puta cū aliquis ex dicto alterius mouet̄ ad pctm̄ veniale:ꝛ ſic eſt veniale pctm̄. Aut eſt cū impactiōe ad mortale pctm̄:ꝛ ſic nō eſt mortale:nō tm̄ aliud pctm̄ ſpāle ab illo qd̄ ꝯmittit̄ q: ſumere occaſionē peccati ex dicto vel facto alterius nō conſtituit ſpālem rōnem peccati.q: nō importat deformitatem ſpāli virtuti oppoſitā:ſed ſolū ip̄m pctm̄ qd̄ cōmittit̄. Si aūt loquimur de ſcandalo actiuo:ꝛ ſi ſit p accñs ſic nō eſt ſpāle pctm̄. q: qd̄ eſt p accñs non cōſtituit ſpēm.tū qñqꝫ pōt eſſe pctm̄ veniale:vt qñ actū cōmittit venialis peccati.vel actum qui de ſe nō eſt malū.ſ; ſolū habet ſpēm mali cū aliqua leui inductōe. Qñqꝫ eſt mortale ſiue q: cōmittit actum mortalis peccati.ſiue q: ꝯtēnit ſalutē ꝓximi vt pro ea ſeruanda nō p̄termittat aliquis facere qd̄ ſibi libuerit. Facit.c.cauendū.x.q.iij.ꝛ.d.§.ꝓ graui.j.q.j.hi q̄cūqꝫ. Si vō ſit ſcandalū actiuū p ſe:puta. q: intendit aliū inducere ad pctm̄.ꝛ ſi quidē intendit inducere ad pctm̄ mortale ſic peccat mortaliter Silr̄ ſi intendat inducere ad pctm̄ veniale p actuz peccati mortalis.Si aūt intendit inducere ad peccatū veniale etiā p actū peccati venialis ſic eſt veniale pctm̄.Et iſto mō ſcandalū actiuuz p ſe eſt ſpāle pctm̄.q: ex intentiōe finis ſortit̄ pctm̄ rōnez ſpālis peccati.ꝛ opponit̄ directe correctiōi fraterne:ꝓpter hoc qd̄ intendit̄ ſpāle ꝓximi nocumentū. Hec oīa ex Alex. ꝛ Ri.vbi.s̄.ꝛ Tho.ſcda ſcōe.q.xliij.ꝛ ad illud Math.xviij. Neceſſe eſt vt veniant ſcādala ꝛc. Uerum ꝙ eſt neceſſe niſi hoīes vitā mutent.

3 Utrum aliquis teneat̄ dimittere aliqd̄ bonum opus ne ꝓximus ſcādalizet̄. R.ſm Ri.vbi.s̄.ar.j.q.ij.ꝙ aut bona opa ſunt neceſſaria ad ſalutē vt ſunt p̄cepta.aut ſunt ſuperogatiōis vt conſiliorū opa.aut in genere indifferētia vt comedere carnes bibere vinū:retinere tpalia:debita repetere ꝛ hmōi Opa eñi prima nō ſunt ꝓ quocūqꝫ ſcandalo omittenda.q: nullus dꝫ velle damnationē ſuā ꝓ euitāda illa ꝓximi ſui.facit.c.ij.de no.ope.nun.ꝛ.xij.di.illa.xj.q.iij.inter verba.xxiij.q.iij.§.j.ante fi. Hic aduerte ſm Inno.vt recitat Pa.de renun.in.c.niſi cum.§.ꝓ graui q̄ꝫ.ꝙ in p̄ceptis iuris naturalis et euangelici eſt veruz hoc:ſ; veritas iuris poſitiui ex cā eſt tpanda relaxanda:ꝛ cōtrariū ſtatuendū ꝓpter ſcandalū:vt no.de conceſ.p̄ben.c.ꝓpoſuit.de voto.c.j.Scda etiā opa nō ſunt omittenda ꝓpter ſcandalū ꝓximi ꝓueniens ex malicia.q: p hoc volētibꝫ malicioſe impedire bona opa daret̄ materia et occaſio malignandi. Si vō ſcandalū ꝓuenit ex infirmitate ꝓximi.vel ignorātia ſic ſunt ad tps intermittēda quouſqꝫ.ſ.adhibeat̄ ſufficiēs diligētia ad hoc vt ignorās inſtruat̄.ꝛ infirmus aliquo mō cōfortet̄.vt non de bono ope ſcandalū ſibi ſumat. nec talis retardatio merito p̄iudicat.q: nō minuit de pfectōe charitatis.ſ; magis diſponit ad augmētum.nō tū oīno ſūt talia p̄termittēda ꝓpter ſcādalum ꝓximi. Tercia etiā opa.ſ.indifferētia. quorū omiſſio alteri nō p̄iudicat niſi ipſi omittēti ꝛ etiam in tpalibꝫ tm̄ ſic ſunt omittēda de p̄cepto qñ ꝓbabiliter ꝓximus ſcādalizabit̄ ex infirmitate ſcādalo mortalis peccati.Sed ſi venialis erit de cōſilio.Si aūt ſcādalizat̄ ex malicia:vtputa q: oñſum eſt ſibi ꝙ nō dꝫ ſcādalizari:ꝛ mō debito ſuaſum vt nō ſcādalizet̄.ꝛ tū vult ſcandalizari.q: ſic ꝓuenit ex malicia.ꝛ tunc nullū opus eſt p̄termittendū ꝓpter ſcādalum ex malicia ꝓueniēs. Alex. vō in.iij.pte ſumme.c.de p̄cept̄ pn̄ie tenet ꝙ ſi ſim infirm⁹ ꝛ timeo caſum meū ex nō repetitōne rerum mearū.potius teneor vitare ſcādalū meū ꝙ̄ ꝓximi.Silr̄ ſi ſum p-

fectus ⁊ repetã debito mõ lꝫ ſicut p̄ponderat bonũ
cõe bono ſpãli: ſic p̄ponderat ſcandalũ cõitatis et
plurĩũ. ſ. diſſipatio pacis ⁊ vtilitatis cõis ⁊ incenti
uum delinquẽdi: q̃ oĩa acciderẽt ſi nõ liceret ſua re
petere ꝓpter ſcandalũ ꝓximi ſui ſingulare. Aduer
te tñ hic ꝙ lꝫ de iure ciuili nõ ſit curandũ de ſcanda
lo qđ põt cõtingere circa pſonã detentoris iniuſte
rem meã. immo liceat talẽ occidere qñ aliter nõ p̄t
recupari. vt no. Bar. in. l. furẽ. ff. de ſiccarijs. tñ de
iure canonico ⁊ in ꝯſciã. ſm Pa. in. c. nihil. de pre
ſcrip. nõ cõſulerẽ bono viro ꝓ repetitõne rerũ tpa
lium aliquid facere quo veriſilr valde ſeua ⁊ horri
bilia deberẽt euenire. facit. c. ſuſcepimus. de homi.
et. c. ij. de no. ope. nun. ⁊. c. ſi vo. el. j. de ſen. ex. ⁊ qđ
ibi no. Inno. Si tñ faceret nõ credo mortalr pecca
ret qñ ſcandalũ ꝓuenit ex malicia.
4 ¶ Sed nunquid qđlibet bonũ ſit faciendũ ne ꝓxi
mus ſcãdalizet᷑: R. vt colligo ex doctrina Alex. in
ſcđa ſcđe tractatu de ſcãdalo. aut bonũ qđ expedit
ꝓximus rõnabiliter petit: puta qꝛ paup petit veſti
mentũ ⁊ hmõi. et tunc ſi ad hoc teneor de p̄cepto.
caſus ẽ clarus. ſi nõ teneor. alr̃ de p̄cepto ſic debeo
ei illud manifeſtare quõ nõ teneor ⁊ quõ rõnabili
ter illud nõ facio. ⁊ tunc ſufficit. et ſi ſcãdalizat᷑ ſibi
imputet: qꝛ ſcandalũ eſt phariſeorũ qui ſcandaliza
bant᷑. qꝛ diſcipuli nõ lauabãt manus. ⁊ tñ cũ dñs
ſatiſfeciſſet ſcandalum accipientibꝫ dixit. Sinite il
los ⁊c. Math. xv. Si vo nõ rõnabiliter tale opus
omitto: ſic ne ꝓximus ſcãdalizet᷑ de mortali teneor
illud facere. facit. c. ij. de no. ope. nun. Aut qđ petit
irrõnabiliter expetit. ⁊ ſic nõ teneor. ſꝫ ſufficit ſatiſ
facere ꝓ poſſe ne ſcandalizet᷑ ex ignorãtia vel infir
mitate. ⁊ ſi nõ acceptat iam ſcandalũ eſt phariſeo
rum. ⁊ ſic ſm Aug. exponit᷑ illud. Omni petenti te
tribue. ſ. vel q̃tum ad verbũ rõnabiliter te excuſan
do: vel q̃tum ad factũ qñ rõnabiliter teneris. ⁊ ſic
pꝫ quõ dꝫ intelligi illud facilius ſcandalũ naſci ꝑ
mittit᷑ q̃ veritas deſerat᷑. ſ. veritas vite q̃ cõprehen
dit oĩa p̄cepta ⁊ conſilia. veritas doctrine ad p̄di
candũ. ⁊ veritas iuſticie ad puniendũ. qꝛ loquit᷑ eo
mõ q̃. ſ. dixi. Et adde ꝙ ea q̃ ſunt de iure poſitiuo
p̄cepta ſunt p̄termittẽda qñ quis ſcandalizat᷑ ex in
firmitate vel ignorãtia non tñ ſimplr̃. ſꝫ ad tps: vt
dixi de conſilijs ſupererogatõis. Idẽ dic de punitio
ne malorũ. Quid de fama vtrum ſit defenſanda ne
alij ſcandalizent᷑. dic vt. ſ. Fama. §. j.

SCientia aliqñ habet᷑ ꝑ cãm. et hoc
ꝓprie eſt ſcire. ⁊ de hac lo
quit᷑ Phs in li. poſteriorũ. ⁊. vj. Ethi. fa
cit. l. ſcire. ff. de legi. ⁊. c. intelligẽtia. de ver. ſig. aliqñ
ſciã habet᷑ ꝑ aliquẽ ſenſum corporeũ. vtputa ſcio ꝙ
habes caputiũ in capite. qꝛ video. ſcio ꝙ dixiſti ta
le verbũ. qꝛ audiui. ſcio qđ tale qđ eſt dulce. qꝛ gu
ſtaui. eſt durum vl' molle. qꝛ palpaui. ⁊ talis ſcĩa re
quirit᷑ in teſte. ff. de te. l. teſtiũ fides ⁊. iij. q. ix. teſtes
Credulitas tenet mediũ inter ſciam ⁊ neſciam. qꝛ
nec in totali ignorãtia cadit credulitas nec in ſcĩa.
vt no. ff. de iur. ⁊ fac. ign. ſup Rica. ⁊ Bar. in. l. ad
monendi. ff. de iureiur. ⁊ qđ no. glo. in. c. ij. de teſti.
lib. vj.
1 ¶ Cui ſcie eſt inſiſtendũ. R. ꝙ clerici ⁊ eccleſiaſtice
pſone debent inſiſtere illi ſcie q̃ eſt neceſſaria circa
ſuũ officiũ. Religioſi vo q̃ ſibi eſt p̄cepta vel ꝓhi
bita vel de iure. aut ꝑ regulã. Curã aiarum hñtes
aut cõfeſſores circa caſus conſcie debẽt inſiſtere. et
ſic de ceteris. Clerici tñ ⁊ religioſi pñt intendere ſci
entijs triuialibꝫ. q̃ ideo triuiales dicunt᷑ q̃i triuiũ.
qꝛ triplex eſt via ad idẽ. ſ. eloquentiã. q̃ ſunt grãma
tica. dialetica. ⁊ rethorica. Et ſic intellige. c. primũ.
et. c. qꝛ nõ nulli. de mgr̃is. nõ tñ ad voluptatẽ: ſꝫ vt
ſciant diſcernere verũ a falſo. xxxvij. diſt. cur ergo.
multomagis in ſacra ſcriptura. theologia. ⁊ iure ca
nonico. necnon in phĩa naturali et morali. xxxvij.
di. turbat. ⁊. c. qui de menſa. ⁊. c. ſi quid veri. ⁊. c. re
latum. in fi. In ſciẽtijs vo quadriuialibꝫ. ſ. ariſme
trica. muſica. geometria. ⁊ aſtrologia. nõ credo de
beant intendere. excepta muſica. qꝛ tales ſcie: lꝫ in
ſe cõtineãt veritatẽ ſm Hiero. nõ tñ ducũt ad pie
tatem. xxxvij. di. ſi quis grãmaticã. immo hñt. ma
xime aſtrologia multum curioſitatis. ⁊ aliqñ noxie
vanitatis. Leges aũt ⁊ phicam pñt ſilr audire: niſi
ſint religioſi vel ſacerdotes vel habẽtes pſonatus
ſeu dignitatẽ: ſeu curã aiarũ. vt. ſ. Excõicatio. vij.
caſu. vj. ⁊. vij. Sunt tñ inexcuſabiles apud deum.
qui p̄fatis ſciẽtijs intendẽtes q̃ eis ſunt neceſſaria
vel ad eorum officiũ ignorant. xxxviij. diſ. qui ea. ⁊
que ſciã requirat᷑ dic ꝙ ſpãliter a quocũqꝫ exigit᷑ il
lorum p̄ceptorũ ⁊ ꝓhibitionũ cognitio q̃ ad eum ꝑ
tinet. vel rõne officij aut ſtatus aut alio mõ. Xpia
ni aũt cõiter tenent᷑ ſcire q̃ ꝑtinẽt ad fidem. quedã
explicite ⁊ quedã implicite: vt. ſ. Fides. §. vj. Et ꝓ
pterea Aug. in. c. vos ante oĩa. de conſe. diſt. iiij. di
cit ꝙ patrini debẽt docere quos tenuerũt in bapti
ſmo ſymbolũ ⁊ orõnem dñicam. Vñ ex dictis in
d. §. vj. pꝫ ꝙ parẽtes qui nõ docent filios ⁊ filias ſe
ſignare dicendo. In noĩe patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti
amen. et Credo paruũ. ⁊ decem p̄cepta legis. ⁊ pa
ter noſter vident᷑ peccare mortaliter. qñ omittunt
ex negligentia eos doceri facere ſi pñt. Silr non ex
cuſant᷑ a mortali qui neſcientes talia nõ adiſcunt ſi
pñt cum ſint neceſſaria ad ſalutem. Aduerte tñ ꝙ
quis poſſet ſcire p̄cepta: puta ſi interrogat᷑ adorare
deos alienos eſt cõtra p̄ceptũ. rñderet ſic. et idẽ de
alijs. Vñ tali ſufficit lꝫ neſciat ordinate dicere. Et
idẽ poſſet dici de aliquo qui neſcit credo paruũ. tñ
ſi interrogaret᷑. deus eſt vnus. Rñderet ꝙ ſic ⁊ ꝙ
creauit oĩa. ieſus xps eſt eius filius. ⁊ ſic de ceteris.
Rñderet ꝙ ſic. ꝙ ſufficeret ſibi lꝫ neſciret p̄fatum
credo. Et iõ dicerez de pater noſter. ꝙ qñ quis ſcit
ꝙ eſt orandũ ⁊ petẽda ſalus ⁊ gratia ⁊ remiſſio pec
catorũ et hmõi lꝫ neſciret dicere pater noſter ꝙ ex
cuſaret᷑. licet conſulendũ ſit omnibꝫ vt potius tam
pater noſter q̃ credo adiſcant.
¶ Que ſcie pñt doceri alijs a p̄dictis. vide. ſ. Ma 2
giſter. §. iij.

SCiſma ꝓprie ⁊ ſtricte eſt illicita diui
ſio ꝑ inobedientiã ab vnita
te eccl'ie facta. xxiiij. q. iij. inter ſciſma. ex
tra de ſciſma. ad ſuccidẽdos. li. vj. Et hoc eſt aliqñ
cum hereſi. vt in grecis qui ab vnitate eccleſie ſe ſe
pauerunt. aliqñ ſciſma eſt ſine hereſi ſicut ſunt illi
qui credũt romanã eccleſiã nec aliã volũt cõſtitue

re.ſed eam credūt eſſe apud ſe: vt cōtingit qn̄ duo vel plures cōtendunt de papatu. Aliqn̄ ſciſma accipit̄ large.ſ.cum qui ꝓpriū ep̄m eijciunt ſedē ep̄alē ſibi vſurpātes ⁊ p̄ſbyteros ſibi ordinātes. Sciſma tercio accipit̄.largiſſime ⁊ ſic ſciſmatici ſunt oēs qui ſunt in pctō mortali.q: ſunt extra charitatē.c.audi ij.q.iij. Hoc no. Inno.in.c.j.eo.ti.⁊ ſequit̄ Pa.in Rica.eo.ti.

i ¶ Utrū oēs ſciſmatici ſint excōicati: R. Pa.in.d. Rica ꝙ ꝓprie ſciſmatici cum hereſi clarū eſt ꝙ ſic.c. excōicamus.de here. Sed ſine hereſi ſciſmatici ꝓprie nō ſunt excōicati vigore.c.j.eo.ti.ſed vigore.c. lz.de elec.vbi dr̄ ꝙ gerens ſe ꝓ papa cū nō ſit cum oībꝫ ſibi adherētibꝫ excōicationi ſubiaceāt.⁊ ſic ſūt excōicati ipſo iure. Limitat tn̄ Pa.in.d. Rica verū in caſu vbi nō cadit ꝓbabilis error vel ignorantia Ubi aūt qō foret dubia.⁊ maxime ſi conſiſteret in facto intricato ⁊ longeuo ꝓut euenit in ſciſmate p̄terito. tūc putarē oēs euitare excōicationē ⁊ pctm̄ l.regula.⁊.l.ij.ff.de iur.⁊ fac.ig.⁊ in.c.aplice.de cle. ex.mini.⁊ in.c.vt aīarum.de cōſti.li.vj. dum tn̄ in voluntate habeāt ſemp adherere vero pape qn̄ p eccleſiā vel alio mō conſtaret de veritate. Sciſmatici vero large nō ſunt excōicati niſi p violētiā factā ep̄o et hmōi.al's nō nec ſciſmatici largiſſime.

2 ¶ Utrū emēs rem eccleſiaſticā aut alio mō acquirens eam a ſciſmaticis ꝓprie ſit excōicatus: R.ꝙ ſic vt in.c.j.eodē. ꝙuis al's occupans rez eccleſie non ſit excōicatus.c.conqueſtus.de fo.cōpe.

3 ¶ Utrum tenēs bn̄ficium eccleſiaſticū a ſciſmatico ſibi cōceſſum.vel cōſentiens ordinationi facte p eundem ſit excōicatus: R.ꝙ ſic. vt in.d.c.j. Sed hoc intellige in ordinatōne quo ad executionē ſm glo.⁊ Pa.in.d.c.j.q: ordo bn̄ cōfert̄ ſi forma ſeruet̄ ſed nō executio ſi ſciēter a tali recipiat̄. Si vero ignoranter. Inno.tenet ꝙ etiā executio confert̄.ꝫ Ho. tenet ꝙ verū eſt ꝙ executio confert̄ ꝙdiu eſt occultus:ſed poſtꝙ fuerit patefactus requirit̄ diſpenſatio.⁊ iſtud eſt tutius.

4 ¶ Sed quis diſpenſabit cum tali: R. Pa.in.c.fi. eo.ꝙ in ep̄atu ſolus papa.c.quia diligētia.de elec. Multo magis ſi dignitas ſit empta:vt in.c.cū venerabili.de cōſue. In alijs vero ordinibꝫ diſtingue. Aut recepit ſciēt̄ vel ex ignorātia craſſa aut ſupina a tali ſciſmatico.⁊ ſic ſolus papa. Aut ex ignorātia ꝓbabili:⁊ ſic ep̄s diſpenſare pōt.vt in ſili dr̄ in.c.j. et.ij.de ordi.ab epi.qui.re. nō tn̄ ab illo ep̄o qui eū ordinauit ꝙuis poſtea redierit ad vnitatē:vt not. glo.in.d.c.fi.

5 ¶ Utrū cōtractus alienatōis factus in vtilitatem eccleſie teneat: R.ꝙ ſic,vt tenet glo.in.d.c.j.al's nō

Scriptura aliqn̄ dicit̄ apocha vel apodixia:⁊ hec fit inter ptes. Aliqn̄ dr̄ ep̄la.⁊ hec eſt que mittit̄ ad abſentem ⁊ cōiter dr̄ lr̄a miſſiua. Aliqn̄ dr̄ liber rōnum.⁊ hic eſt quē cōiter ſolent facere exercentes talem artem:ſeu boni ⁊ curioſi patreſfamilias. Aliqn̄ dr̄ publica.⁊ hec eſt q̄ fit a publica pſona.ſ.notario cum publicis ſolennitatibꝫ requiſitis. Aliqn̄ dr̄ autentica.⁊ hec eſt illa q̄ ad ſui validitatem nō requirit aliud. Quō autē faciat fidē. Uide.doct.max. Pa.in.c.ſcripta.de fi.inſtru.⁊ in.c.j. eo.ti.⁊ in.c.poſt ceſſionem.de ꝓbat.⁊ ibi dr̄ ꝙ ſcriptura ſigillata aliquo ſigillo autentico cum ſubſcriptione duorum vel trium plenā fidē facit. Aduerte ꝙ vbi ius ſcripturā exigit ſi nō extāt ꝓbabit qui ſtat ꝓ ſolennitate ſm Inno.in.c.innotuit.de eo q̄ fur.or.ſu.⁊ iō clericus ꝓbare habet ꝙ ſit clericus ſi ſcripturā nō habet.no. Pa.in.c.qn̄ contra. de ꝓbatio.

¶ Utrum ſit danda fides ſcripture antiquorum: i R. Pa.in.c.cum cām.de ꝓba.ꝙ ſic.⁊ no. Bar.in l.j.ff.ſi cer.pe.no.glo.in.c.inter dilectos.de fi.inſtr. qō limita verum qn̄ nō tractat̄ de magno damno Idem dic de ſcriptura in lapide ⁊ diffuſe vide Pa nor.vbi.ſ.de hoc.

Scurꝛilitas differt a ſtultiloquio ſm Alex.ſcda ſcde.ti. eo.q: ſcurꝛilitas refert̄ ad laſciuiā affectōnis:ſtultiloquiū vero ad indiſcretionē rōnis.pnt tn̄ coincidere ⁊ inuicē cōuenire ⁊ ſemp eſt peccatū ꝓprie accepta ⁊ filia luxurie. Sumit̄ tn̄ aliqn̄ ꝓ vrbanitate ſermonis ⁊ hoc improprie.⁊ tunc ſi adſit finis debitus vt conſeruatio amicitie bone vel remotio triſticie vel accidie nō eſt pctm̄.dūmō nō fiat p verba turpia. Si aūt fiat p verba turpia vel inutilia ⁊ tm̄ riſum inordinatū ꝓuocātia pctm̄ eſt.⁊ ſic ad Ephe.v. Non noīetur in vobis turpitudo aut ſtultiloquiū aut ſcurꝛilitas q̄ ad rez nō ptinet.i.nullius vtilitatis. Et magis peccant qui tales audiēdo,ſuſtinēt cum ſint auctores ſceleris.

Secretum qn̄ quis dꝫ reuelare,vide Confeſſio delicti in pain.⁊ Cōfe.vlt.⁊ Familia.§.vij.⁊.viij.

Seditio eſt tumultꝰ ad pugnā dicit gl.ij. Cor.xij.⁊ differt a bello ⁊ rixa.q: iſta importāt mutuā impugnationē in actu. Sꝫ ſeditio pōt dici ſiue hmōi impugnatio ſit in actu.ſiue ſit p̄paratio ad talem pugnā. Itē q: bellū ꝓprie eſt contra hoſtes extraneos qſi multitudinis ad multitudinē. Rixa aūt eſt vnius ad alterū vel paucorū ad paucos.ꝫ ſeditio ꝓprie eſt inter ptes multitudinis vnius inter ſe diſſidentes.vt cū vna ps ciuitatis excitat̄.ad tumultū contra aliā.differt tn̄ a ſciſma:q: ſciſma contra vnitatē ſpūalem.hec contra tpalem.

¶ Utrū ſeditio ſit pctm̄ mortale: R.ꝙ ſic ex genere ſuo.vt pꝫ.ij.Cor.xij.⁊ nedū in eis qui ſeditionē ꝓcurant ſed etiā in ſequacibꝫ taliū.⁊ tenent̄ de omni damno inde ſecuto. Idem dico de tenētibꝫ parcialitatem.cōcor. Tho.ſcda ſcde.q.xxxxij. i

¶ Utrū pturbās regnū tyranni ſit ſediciosus. R. 2 ꝙ nō.q: tale regnū nō ordinat̄ ad bonū cōe ſed ad bonū priuatū vt dicit Phs.iij.pol.⁊.viij.Ethi. et ideo nō habet rōnem ſeditōis talis pturbatio.immo eſt laudādus.qui multitudinē liberat a tyrannica ptāte.niſi forte qn̄ ſic inordinate pturbaret̄.ꝙ multitudo ſubiecta maius detrimentū pateret̄ ex pturbatōne cōſequenti q̄ ex tyrannica dn̄atione. Idē dic de omni reſiſtente ſedicioſis.

Senſualitas inordinata qn̄q̄ eſt ſine oī culpa.q: etiā

aliqñ vitari nõ pt. ⁊ tũc eſt qñ volũtas nõ ē cã illi⁹ deordinatõis nec cõittẽdo. nec omittẽdo. nec añce denter. nec ↄmittat̃. vt cũ corp⁹ caleſit ſine aliq̃. ap p̃heſione mẽtis ⁊ hmõi. Qñq3 eſt cũ pctõ veniali. ⁊ tũc eſt qñ talis inordinatio inſurgit in ſenſualitate p negliã volũtatis. Qñq3 ē cũ pctõ mortali. qñ. ſ. ē ↄ̃ actũ ꝓhibitũ. vt inſurgẽs ex volũtatꝫ ĩpio deliberato vel vt retẽta ⁊ acceptata. ſicut ē ĩ cogitatiõe moroſa. ⁊ forti⁹ ĩ deliberata. hec ex Ri. in. ij. ſniaꝝ.

¶ Quis ē ꝓceſſus tẽtatõis ⁊ delectatõis q̃ incipit a ſenſualitate? R. q̢ iſte. Naȝ p̃mo delectabile offert̃ ſine ꝑcipit̃. ſcd̃o delectatio aduertitur. tercio in id ad qd̃ delectatio trahit ↄſentit̃. p̃mũ eſt ſenſualitas. ſm iuferioris rõnis ptis. q̃ habet diiudicare interiores motus qd̃ nõ eſt ptis ſenſitiue. diffinire v̓o an delectatio ſit amplexãda. vel refutãda. eſt ſuperioris ptis rõnis. ↄtingit aũt delectari ad app̃hẽſionẽ delectabilis añ aduerſionẽ delectatõis. ⁊ hoc eſt ſenſualitatis ⁊ ē pctũ veniale. vel nullũ vt dixi.

Sententia ꝓp̃e ſm Gof. ⁊ Tancre. eſt iudicialis diffinitio q̃ ↄtrouerſijs finẽ imponit ꝓnũciatione ↄpetentis iudicis ↄdẽnationẽ vel abſolutioȝ ↄtinẽs. ff. de ſen. ⁊ re. iu. l. j. ex̃ eo. c. ij. Ex q̃ pȝ q̢ excõicatio ⁊ interdictũ improꝑe dr̄ ſnia. q2 excõicatio ꝓp̃e nõ ē ſnia. q2 ſnia finẽ ĩponit. vt. xj. q. iij. ſũmope. ⁊ no. glo. ij. q. vj. biduũ. ȝ nõ excõicatio ȝ pena ē. xj. q. iij. nemo. xxiij. q. iij. corripiat̃. de ſen. ex. ſacro. Ge. in. c. vt aiaꝝ. de ↄſti. li. vj. ↄcludit q̢ ꝓp̃e nõ ē ſnia. ⁊ in ſtatutis vbi fit mẽtio de ſnia nõ veniret excõicatio. Eſt tñ ſnia interlocutoria. cũ oĩs vox iudicis ad cãm faciẽs poſſit dici ſnia. facit glo. in aut. de lit. §. ſi oẽm. ⁊ glo. j. q. vj. diffinitiua. ⁊ ideo p viam iudicialẽ non põt ferri die feriata.

¶ Quotuplex eſt ſnia? R. duplex. p̃ma dr̄ interlocutoria. ſcd̃a diffinitiua interlocutoria ſnia eſt iudicialis declaratio ſup aliq̃ ſũmarie ius tribuẽs int̃ ptes. dicta amõ ꝓferẽdi: q2 q̃ſi loq̃ndo inter ptes ſine aliqua ſolẽnitate fert̃. de ſen. ⁊ re. iu. c. q̢ ad cõſultatõȝ. ij. q. j. in ſũma. ⁊ ē ſemiplena ſnia q̃ fert̃ inter p̃ncipiũ cãe ⁊ finẽ. nõ ſup p̃ncipali. ȝ ſup incidẽtib9 q̃õnib9 vel emergẽtib9. de ap. c. ſignificãtib9. de teſti. ſignificauit. el. j. ⁊ de off. dele. c. cũ olim. ⁊ q̢ nõ ſit plena diffinitio. pȝ. ff. de arb. l. q̃lẽ. vñ q̃ eam tulit põt reuocare etiã poſt decẽdiũ. ſiue ſit iudex ordinari⁹. ff. de ſen. ⁊ re. iu. l. qd̃ iuſſit. ſiue ſit delegat⁹ de ap. c. cũ ceſſãte. etiã ſi fuerit appellatũ ſm Arch. vbi. ſ. ⁊ cõiter doc. in. d. c. cũ ceſſante. Et hoc verũ niſi appellatõi detuliſſet: vt in. c. cũ appellatõnib9. de ap. li. vj. vel niſi ps feciſſet expẽſas ad ꝓſeq̃ndũ appellatõȝ. ff. de cõ. ob cãm. l. ſi pecuniã. in p̃n. ſi tñ vellet ſibi de eis ſatiſfacere. poſſet reuocare. de ap. c. interpoſita. §. illud deniq3. Silr̃ dic de arbitrio iuris a q̃ põt appellari dicta. l. q̃lẽ. Dicit etiã glo. in aut. de here. ⁊ fal. §. illud. in v̓. de cetero. q̢ q̃õlibet p̃ceptũ factũ p iudicẽ vel eius nunciũ dr̄ ſnia interlocutoria. Diffinitiua ſnia dr̄ q2 p eaȝ p̃ncipalis q̃õ diffinit̃. ex̃ de ſen. ⁊ re. iud. c. ij. ff. e. l. j. cui p eundem iudicẽ nõ põt aliq̃d addi vel minui. nec mutari de trahi. aut reuocari poſtq̢ lata eſt. d. l. q̃lẽ nec a delegato. q2 funct⁹ ē officio ſuo. de offi. dele. in lr̃is. nec ab ordinario. niſi ſit cõtra ius ↄſtõnis. de ſen. ⁊ re. iu. c. cũ inter. niſi p bñficium reſtõnis. extra. e. c. cũ Bertoldus. Fallit hoc in. vj. caſib9 in quib9 ordinarius põt. p̃mo ſi nulla eſt vel annullãda. ꝓpter errorem facti retractare põt. xxxv. q. ix. §. j. ſm Jo. C. quõ ⁊ qñ iu. l. ſi p̃ſes. ⁊. l. ſi vt ꝓponis. Itẽ. ij. põt iudex ordinarius retractare in mulcta q̃ ꝓpter inopiam eſt remittẽda. C. de mõ mul. l. fi. in fi. ff. de offi. p̃ſi. l. illicitas. §. fi. Itẽ. iij. in fructib9 ⁊ expẽſis et alijs acceſſorijs conſilib9 in quib9 eadẽ die põt ſuppleri non tñ minui. ſic intelligit̃. ff. de ſen. ⁊ re. iu. l. Paulus rñdit. Itẽ. iiij. ſi aliquis abſens ↄdemnatus veniat adhuc iudice ꝓ tribunali ſedente. ff. de reſti. in inte. l. dyuus. ⁊. d. c. cũ Bertoldus. §. poſtmodũ. Itẽ. v. rõe publice vtilitatis. ar. ff. de decre. ab or. fa. l. qd̃ ſemel. Itẽ. vj. vbicũq3 vertit̃ piculũ aie ⁊ de errore fit fides. de ſen. ⁊ re. iu. c. int̃ ceteros. de conſue. c. fi. de p̃ſcrip. c. qm̃ princeps. tñ põt ſemp qñ voluerit reuocare: mutare. ⁊ corrigere. de reſti. in inte. c. ex lr̃is.

¶ Vtrũ in oĩ ſnia ſit ordo iuris ſeruandus? R. q̢ ſic ⁊ diffinitiua. ſi ſit lata ↄ̃ ordinẽ ſ̃balem iudicioꝝ vt ē citatio. inducie. litis ↄteſtatio. ⁊ teſtiũ receptio nulla eſt ipſo iure. intelligo ſi petant̃ inducie. xvij. q. iiij. vxor. Si v̓o ↄ̃ ordinẽ q̃ nõ eſt de ſ̃ba tȝ. ⁊ de hoc. in. d. c. biduũ. interlocutoria v̓o bñ tȝ lȝ peccet grauiter q̃ tulit ſine ordine iuris ipam ⁊ aliqñ ē ſuſpẽſus vt in ſnia excõicatõis. in. c. j. de ſen. ex. li. vj. 2

¶ Qualis dȝ eſſe ſnia diffinitiua? R. abſolutoria vel cõdemnatoria. d. §. diffinitiua. C. de ſentẽtijs et interlo. om. iu. l. iij. Certa. vt. ff. de ſen. et re. iu. l. in ſumma. pura. vt. ff. qñ app. ſit. l. j. §. biduũ. ⁊. d. c. biduũ. Aduerte tñ q̢ qñ conditio eſt intrinſeca: puta cõdemno reum ſi actor ꝓbauerit. q̢ tenet vt in. d. c. biduũ. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. in. l. a diuo pio. §. in venditõe. ff. de re. iu. Secus ſi conditio eſſet extrinſeca vt condemno te ſi papa venerit. ⁊ vide glo. et Bal. in. l. cum iudex. C. de ſen. ⁊ interlo. om. iudi. et iuſta debet eſſe ſup oĩa. 3

¶ A quo põt dari? R. ab eo qui habet iuriſditõeȝ ordinariã vel delegatã vel p cõpromiſſum. 4

¶ Quõ debet dari ſnia diffinitiua? R. ſedẽdo nõ in pedibus ſtando: al's eſt nulla. c. ⁊ ſi ſnia. §. fi. eo. tit. li. vj. Item partib9 p̃ſentibus vel contumacib9 in ſcriptis recitare al's eaȝ ſolum in ſcriptis dando ſine recitatõne eſt nulla. C. de ſen. ex p. reci. l. j. Silr̃ ſi nõ recitet in ſcriptis. l. vlti. C. de ſent. ex p. reci. et d. c. ſi ſnia. Fallit in breuibus ⁊ cauſis viliũ pſonarum. C. de ſen. ex p. reci. aũt. niſi. Item in cã matrimoniali. item qñ de partium conſenſu ꝓcedit no. ij. q. j. c. in p̃mis. p Arch. ⁊ Jo. Item ipſe qui dat ſniam dȝ ipſe legere ſeu recitare. niſi ſit ẽps aut alius illuſtris. d. c. ſi ſnia. ⁊. C. de ſen. ex p. reci. l. ij. ⁊. ij. q. vj. anteriorum. §. ille in fi. multa eſſent videnda ſed q2 nihil ad nos omitto breuitatis cã. Sed tu vide ſi placet Hoſti. in ſum. eo. tit. ⁊ directo. iuris. et Spe. quõ in multis caſibus eſt nulla. quõ annullãda quõ exequenda et quomodo tranſit in rem iudicatam. 5

¶ Vtrũ religioſi ligent̃ ſñijs ſuoꝝ p̃latorũ ex̃ locũ eorũ? R. Imola. in cle. dudum. de ſepul. q̢ non. et 6

videt̃ ſequi opi. Laudul. ⁊ Hoſt. in. c. cū illorū. de
ſen. ex. Car. vō in. d. cle. dudū. dicit hoc dictū ꝓce-
dere q̃ ad cōtentioſam iuriſditionē q: nō pōt pone
re ſedē quis in alieno territorio. de offi. or. c. cū eps.
li. vj. Sed reſpectu ſnīe voluntarie iuriſditōis ⁊ ad
quas nō ꝓcedit̃ in forma iudicij verior eſt ſnīa alio
rum qui tenēt ꝙ ligant̃. de off. le. nouit. ⁊ placet mi
hi ⁊ etiā quo ad cōtentioſam iuriſditionē in mona
ſterio ſuo. q: vt dicit Pa. in. c. cū cōtingat. de fo. cō
pe. Monachus vbicūq; eſt ſp̱ eſt de iuriſditōe ab-
batis quē vice dei ſup̱ caput ſuū impoſuit. xix. q. iij.
Statuimus. de elec. c. ſi religioſus. li. vj. ⁊ fictōe iu-
ris ſp̱ eſt in clauſtro. vt no. Inno. ⁊ Abbas in. d. c.
cum illorū. ⁊ Arch. in. c. vt ꝑiculoſa. ne cle. vel mo.
lib. vj. facit qđ. ſ. dixi. Excōicatio. ij. §. x. ⁊. xj.
7 ¶ Vtrū ſnīa duret poſt mortē ſnīantis: R. Pan.
in. c. a nobis. el. j. de ſen. ex. ꝙ aut habet cām ſucceſ
ſiuā. ſiue eſt ad effectū ꝓducendū: puta interdicit
alicui artē ſuā ſeu officiū. ⁊ tunc ſi eſt cū cāe cogniti
one lata. durat. vt in. l. j. ff. de poſtulā. ⁊ ſic intellige
l. j. §. ſed vrbē. ff. de off. p̃fec. vrb. vbi pꝫ ꝙ p̃fectus
pōt imꝑpetuū aliquē priuare officio aduocatōis lꝫ
ipſe ſit t̃palis. Si vō nō eſt lata cum cāe cognitōe ⁊
ſic nō durat. ⁊ ſic loq̃t̃. l. fi. ff. de penis. Si aūt ſnīa ē
q̃ ad effectū ꝓductū: puta q: viculū iniecit t̃pe pla
tōis ⁊ ſic durat etiā pꝰ mortē. Exēplū in excōicatio
ne vel publicatōe bonorū q: niſi abſoluat̃ ſemꝑ erit
excōicatus vt in. c. vnico. de ma. ⁊ obe. li. vj. facit. c.
paſtoralis. §. j. de offi. or. Quō etiā ſnīa extēdat effe
ctum extra territoriū. habes. ſ. Pena. §. xxiij.
8 ¶ Vtrum ille ꝓ quo data eſt iniuſta ſnīa poſt co-
gnitā iniuſticiā teneat̃ reſtituere quicquid habuit
R. Pa. in. c. j. de cōceſ. p̃ben. ꝙ ſi eſt declaratiua ſic
tenet̃ aliter nō ſaluabit̃. q: talis ſnīa nō aufert dire
ctum dñium. vt no. in. l. iulianus. ff. de cond. ⁊ de-
nec alteri accreſcit ius: vt no. Inno. in. c. q: pleriq;.
de immu. ec. tm̄ eū declarauit ad eum ꝑtinere. l. ſi-
cut. §. ſed ſi querit̃. ff. ſi ſerui. ven. c. forus. de verb.
ſig. Et dr̃ declaratiua ſemꝑ qñ iudex inter litigātes
ſnīat ad iſtum vel ad illū ꝑtinere. ſiue dari debere.
Si aūt ſnīa eſt priuatiua: puta cū aliq̃s priuat̃. bñi-
ficio eccleſiaſtico ⁊ cōcedit̃ alteri talis cui conceſſuꝫ
fuit nō tenet̃ reſtituere licet cognoſcat poſtea iniu-
ſtam ſnīam fuiſſe: q: ex quo nō appellauit videt̃ re-
nunciaſſe ⁊ idō cum vacaret potuit iſti concedi. Vi
de ꝓ hoc bonā glo. inſti. de offi. iu. in fi. ⁊ ꝑ Cy. in.
l. j. C. cōia. vtri. iud. ⁊ ꝑ Bart. in. l. pomponius. ff.
de acqui. he. ⁊ ꝑ Io. cal. in. c. ꝓpoſuit. de conceſ. pre
ben. Qđ quidē limito niſi talis fuerit in cā iniuſti-
cie. Item ſcđo niſi ſint alia a bñficijs eccleſiaſticis:
vtputa. res t̃pales alterius q: ſic in foro aīe teneret̃
vt no. Inno. in. d. c. q: pleriq;.

Sepultura eſt poſſeſſio ſiue terra
vbi aliquis ſepelien-
dus eſt. dr̃ locus concauus in loco eccle-
ſiaſtico vel cimiterio factus in quo corpus catholi-
ci cōquieſcit. vñ ſi talis poſſeſſio ſeu terra ſeu quoli
bet aliud vas ꝓ ſepeliendo ſit per epm̄: ſeu de eius
auc̃tate ad ſepulturā deputatū ſic eſt locus religio
ſus ſiue ibi ſit aliquis ſepultus ſiue nō. ⁊ vendi nō
pōt. de ſepulturis. c. abolēda. ⁊. xiij. q. ij. queſta eſt.
et. c. poſtq̃. ⁊. c. p̃cipiendū. Si aūt auc̃tate epī talis
terra ſeu locus nō eſt ad ſepulturā deputatus. licꝫ
ibi ſit aliq̃s ſepultus nō ꝓpterea ē religioſus ſm̄ ca
nones. vt no. Inn. in. d. c. abolēde. Facit. c. ad hoc
de relig. do. ⁊ qđ ſupradixi. Religioſus locus. Vē
di tm̄ nō pōt. vt in dictis. c. queſta. ⁊ poſtq̃. lꝫ aliud
ſit ſm̄ leges. q: religioſus dr̃. ff. de relig. ⁊ ſump. fu.
l. ij. Aliqñ dr̃ ſepultura terra deputanda ſeu locus
deputādus ſepulture. ⁊ hoc vēdi pōt. xij. q. ij. aurū
¶ Sepultura aliqñ accipit̃ ꝓ officio. qđ impendit̃
ſepeliendis. ⁊ talis ſepultura vendi nō pōt clericis
qui habēt bñficium rōne cuius tenent̃: puta. q: ſa
cerdos parochialis ⁊ hmōi. immo ſymoniā cōmit
terent ſi venderent. j. q. j. dictū. xiij. q. ij. p̃cipiendū
et. c. in eccleſiaſtico. ⁊ de ſymo. cum in eccleſie. lꝫ cle-
rici petere nō poſſint. laici tm̄ tenent̃ ad laudabileꝫ
cōſuetudinem ſeruandā. ⁊ videt̃ ꝙ niſi ſeruent pec
cent mortal'r. ar. c. ad aplicam. de ſymo. ⁊ ita credo
niſi ex aliqua rōnabili cā deſiſtant. Alij autē clerici
qui ad tale officiū nō tenent̃ rōne bñficij poterunt
vendere nō quidē officiū ſed laborē ſuū. q: non te-
nent̃ de ſuo facere hoc. ar. c. charitatē. xij. q. ij. de p̃-
ſcrip. cum ex officij. ⁊. d. c. abolendū.
¶ Vbi debet eſſe locus ſepulture: R. ſm̄ Innoc. 2
in. d. c. abolende. ꝙ apud eccleſiā conſecratā. q: cuꝫ
ꝯſecrari debeat. vt in. c. ſicut. xvij. q. iiij. Ideo ad lo
cum nō conſecratū nō pōt accedere. de conſe. eccle.
vel alta. c. ſi eccleſiā. li. vj. pōt tm̄ etiaꝫ eſſe remotus
ꝓpter ferorem.
¶ Quis habet ius funerādi: R. ſm̄ Inno. in. c. j. 3
de ſepul. ꝙ nō oīs eccleſia. ſꝫ ſolū illa q̃ habet pplm
vel cui ex priuilegio eſt conceſſum. ⁊ hoc de iure ca
nonico. Sed de iure ciuili cōpetit oībꝫ quibꝫ ineſt
ius inferendi mortuos. vt. ff. de mor. infe. ꝑ totum
Aduerte hoc ꝙ pactū factū cū rectore eccleſie circa
ſepulturā nō recipiendā valet etiā factū ab his qui
bus a ſede aplica cōcedit̃ libera ſepultura. c. pactū.
de pac. li. vj.
¶ Vtrū hñtes ius funerādi poſſint intrare alterꝰ 4
pochiā ⁊ ꝑ ſe accipe funus, ⁊ alia cōſueta facere. R.
ꝙ ſi hñt ex priuilegio pape. vt hēant liberā ſepultu
ram. ſicut ſūt minores ⁊ p̃dicatores. vt in cle. dudū.
de ſepul. ſic pñt etiā nō obſtāte ꝯdictōne epī vel cu
rati ⁊ etiā nō obſtāte ſtatuto qđ excōicat intrātes
alienā parochiā. vt no. Old. ꝯſilio. ccxxiij. ⁊ ſequit̃
Ge. in. c. vt aīaꝝ. de ꝯſti. li. vj. ⁊. d. Cardi. in. d. cle.
dudū. Io. de ligna. ⁊ ibidē. ⁊ pꝫ in. c. cū liberū. ⁊. c.
pñtia. de ſepul. Rō q: ꝯceſſa libera ſepultura ꝯceſ
ſum ē iter eūdi ad capiēduꝫ funꝰ. ſicut in ſili dic̃ lex
qñ ꝯcedit̃ hauſtꝰ aq̃ vr̃ ꝯceſſū iter ad illđ. ff. đ ſui.
ru. p̃di. l. iij. §. pe. ⁊ vlt. ⁊ facit qđ dixi. ſ. Libere. Si
vō nō ꝯcedit̃ libera ſepultra. ſꝫ tm̄ ſepultura. ſic. d.
An. tenet. ꝙ etiā pñt. Ri. de ſenis tenet ꝙ nō. Sꝫ
iſtud Ge. in. d. c. vt aīaꝝ. dicit ꝓcedere. vbi ꝯcedit
ſolum ꝙ poſſint recipe eligētes ſepeliri apud eos.
Sed ego teneo ꝙ nō pñt ſine lrīa curati vel epī ni
ſi habeāt liberā ſepulturā. q: de duabꝫ ſeruitutibꝫ
vna ſublata remanet altera. vt dicit gloſa magna.
in. c. oīs vtriuſq; ſexus. de pe. ⁊ re.
¶ Quis pōt eligere ſepulturā: R. ꝙ oīs fidelis. et 5
qui habꝫ liberū arbitriū ⁊ etatē legitimā. ſ. ꝙ ſit pu

bes q̃uis ſit in ptãte patris. tñ põt eligere ſine con
ſenſu patris. c. lꝫ. in princ. de ſepul. li. vj. Impubes
ṽo ⁊ qui nõ eſt compos ſue mentis eligere nõ põt
ar. c. vlti. de ſuc. ab inte.
6 ¶ Vtrũ religioſus poſſit eligere ſepulturã? R. ꝙ
nõ. niſi qñ extra monaſteriũ morit̃. ad qd̃ cõmode
deferri nõ poſſet. q: tunc põt eligere ſepulturã vbi
placet. c. religioſi. eo. ti. li. vj.
7 ¶ Vtrũ ſeruus ſilr̃ poſſit? R. ſm. d. Pe. de pu. in
tractatu de quarta. canonica portione eccleſie paro
chialis ꝙ ſic ſi eſt pubes. Si ṽo eſt impubes eliget
dñs. Ita no. Jo. in. c. de vxore eodem.
8 ¶ Vtrum quis poſſit eligere ſibi ſepulturaꝫ in lo-
co minus religioſo. q̃ꝫ ſit locus vbi de iure deberet
ſepeliri? R. olim fuit diuerſitas. hodie claruꝫ eſt ꝙ
ſic. p. c. cum quis. eo. li. vj.
9 ¶ Vtrum pater poſſit eligere ꝓ filio impubere: cũ
ipſe impubes eligere nõ poſſit? R. d. Pet. ſupradi
ctus vbi. ſ. ꝙ ſic cõſuetudine ſic diſponẽte: vt in. d.
c. lꝫ. ⁊ idẽ credit Ge. in. d. c. lꝫ. de matre ſicut de pr̃e
qñ ſic habet conſuetudo. Et hoc ſolũ ꝓ filio legitĩo
naturali. nõ aũt ꝓ ſpurio vel naturali tñ. q: appel
latione filiorũ nõ veniunt naturales tñ vel ſpurij
l. generalr̃. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊ in cle. j. de bap. ſed
ꝓ adoptiuis vel arrogatis bñ põt.
10 ¶ Vtrum auus poſſit eligere ꝓ nepote impubere
R. idem Pe. vbi. ſ. ꝙ nõ. q: in materia odioſa ap-
pellatõe filiorũ nõ cõtinent̃ nepotes: aliter eñ filij
aliter nepotes appellant̃. Secus appellatõe libero
rum vt in. l. quid ſi nepotes. ff. de teſta. tute. multo
minus frater aut alius collateralis.
11 ¶ Vtrum pater poſſit eligere ꝓ filio adulto ſeu pu
bere? R. idẽ ibidem ꝙ nõ. q: d. c. licet ſolũ ꝓ impu
bere concedit electionẽ ſepulture.
12 ¶ Vtrũ decapitãdus ⁊ hmõi poſſint eligere ſepul
turã? R. qui. ſ. ibidẽ. ꝙ ſi ſnĩa eſt data nec appella-
tione ſuſpenſa nõ põt: q: nullã vltimã voluntatem
põt dimittere. l. eius. ff. de teſta. qui etiã nõ põt ꝓ
aĩa aliquid relinquere: vt not. Joh. an. in addi. ad
Spe. in ti. de inſtru. editiõe. põt tñ oĩa ſacra petere
et recipe. cle. j. de pe. ⁊ re. Si ṽo ſnĩa nõ eſt data vel
eſt appellatõe ſuſpenſa ſic põt eligere.
13 ¶ Vbi dꝫ quis ſepeliri qñ nõ elegit ſepulturã? R.
do. Pe. p̃fatus vbi. ſ. p multos caſus q̃s ego redu
co ad. xj. vt totalis habeat̃ intelligentia circa hoc.
14 ¶ Primus eſt de parochianis qui debent ſepeliri
nõ in parochia ſed in eccleſia vbi ſunt maiores ſui.
ita dicit glo. in. c. j. eo. li. vj. facit. c. j. de ſepul. ⁊ eſt ca
ſus in. c. is qui. e. ti. li. vj. ⁊ ibi hoc tenet Arch. ⁊ Jo.
15 ¶ Sed quero qui dicant̃ maiores? R. idẽ Pe. vbi
ſ. ꝙ in iſto caſu intelligit̃ pater ⁊ auus. tex. eſt in. c.
ebron. xiij. q. ij. iuncto. c. j. de ſepul. ⁊ iõ lꝫ ꝓauus ⁊
attauus eſſent alibi: nõ tñ ibi ſepeliet̃. ſꝫ vbi pater ⁊
auus. ſed ſi pr̃ eſſet ſepultus in vno loco ⁊ auus et
alij maiores in alio nõ ſepeliet̃ filius cũ pr̃e ſed cuꝫ
auo ⁊ ceteris maioribꝫ. ſm Jo. an. p. c. ij. in prin. et
c. fraternitatẽ. de ſepul. ⁊ p. c. cum quis. de ſepul. li.
vj. lꝫ alij contrariũ teneãt ꝓpter tex. cõtrarios. xiij.
q. ij. ſed primũ videt̃ verius.
16 ¶ Scd̃s eſt qñ nõ apparet vbi ſint ſepulcra maio-
rum. q: tunc ſepeliet̃ in eccleſia vbi audiuit diuina
et ꝑcepit eccleſiaſtica ſacra. d. c. j. ⁊ ibi p Inno. ⁊ eſt
caſus in. d. c. is qui. ⁊ in. c. in noſtra eodem.
¶ Tercius eſt qñ quis nõ habet ſepulcra maiorũ: 17
et in vna eccĩa audiuit diuina: ⁊ in alia ꝑcepit ſacra
vel eſt parochianus duarũ eccleſiarũ. ⁊ tũc ſi vtra-
qꝫ eccleſia habet ius funerãdi: tunc locus eſt p̃ue-
tioni. de reſcrip. c. duobꝫ. li. vj. ſꝫ obuentões quarte
diuident̃. c. cum quis. eo. li. vj. ⁊ ſi nõ eſt p̃uentio: ſꝫ
cõtendunt dyoceſanus cõcordabit pres.
¶ Quartus eſt qñ eccleſia eſt interdicta vel cimite 18
rium vbi de iure deberet ſepeliri. ⁊ tunc ſi eſt eccle-
ſia ſepulcri maiorũ ſuorũ ſepeliet̃ in parochia. ſi ṽo
eſt parochia ſepeliet̃ in eccleſia cathedrali. et ſi oẽs
iſte eſſent interdicte cũ nullus ibi debeat ſepeliri. c.
vt priuilegia. de priuil. ⁊. c. ſi eccleſia. de priuil. li. vj.
et. c. fi. de ſepul. li. vj. tunc ſepeliet̃ in monaſterio ꝓ
pinquiori ſm Archi. c. j. eo. li. vj. ⁊ Jo. an. in nouel
la ibidẽ. vel vbi debebat ſoluere decimas ſm p̃di-
ctos.
¶ Quintus caſus eſt de ꝑegrinis ⁊ aduenis qui ſe 19
peliunt̃ in parochia vbi moriunt̃ ſi nõ ſcit̃ vbi ſint
ſepulcra maiorũ ſuorũ. vel ſi ſcit̃ et nõ pñt comode
deferri. Inn. ⁊ Ho. tenẽt in. c. j. eo. ꝙ in eccleſia ca-
thedrali. Alij aũt ꝙ vtraqꝫ eccĩa habet ius ⁊ locus
eſt p̃uentioni. ⁊ iſtud verius credo. Idẽ dic de dã-
natis ad mortẽ qñ ſepeliri ꝑmittũt̃ qd̃ de ꝑegrinis
¶ Sextus caſus eſt de filio pubere. ⁊ debet ſepeliri 20
apud maiores. vt in primo caſu. vel ſi eſt ſm ſcd̃m.
vel tercium caſum. illud ſerua.
¶ Septimus caſus de filijs illegitimis. ſi ſũt natu 21
rales tñ ſepeliunt̃ cũ pr̃e: niſi pr̃ fuiſſet in dignita-
te. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad treb. ⁊ qd̃ no.
in. d. l. generalr̃. Si aũt ſunt ſpurij nõ ſepeliunt̃ cũ
pr̃e. q: nec filij noĩandi ſunt. aut. ex cõplexu. C. de
ince. ⁊ inuti. nup. nec etiã ſi legitiment̃ a prĩcipe ni-
ſi ad petitionẽ pr̃is. ⁊ eo viuẽte feciſſet. facit qd̃ no.
in aut. qui. mo. na. effi. ſui. Sepeliunt̃ ergo tales in
ſepulcro matris. ꝓbat̃. ff. ad munici. l. j. niſi ſit illu-
ſtris femina. Si ṽo ſint filij adoptiui vel arrogati.
ſi viuẽte pr̃e adoptãte moriunt̃: in eius ſepulcro ſe
peliunt̃. ſecus ſi mortuo. q: tũc ſepeliunt̃ cũ pr̃e na-
turali ſm qd̃ no. plene in. c. vnico. de cogna. lega.
¶ Octauus caſus de vxore: ⁊ dic ꝙ ſi eſt carnaliter 22
cognita. vel ad domum viri ducta. tunc ſepelit̃ in
ſepulcro viri. q: iam conſecuta eſt domicilium ma
riti p cõductionẽ. l. cum quedam puella. ff. de iuriſ
di. om. iu. vel q: effecta vna caro cũ viro. d. c. ebron
al's non.
¶ Quid ſi ſit cognita ⁊ tñ ꝓpter adulterium ſeꝑata 23
R. ꝙ nõ ſepeliet̃ cum viro. q: non eſt amplius de
domo viri. niſi ſit recõciliata.
¶ Sed quid ſi mortuo viro receſſit de domo mari 24
ti? R. ꝙ lꝫ fuerint opi. tñ mihi placet opi. Archi. et
Jo. in. c. is qui. §. mulier. e. li. vj. ꝙ ſepeliet̃ in ſepul
cro viri. q: lꝫ ad aliud domiciliũ ſe transferat. tñ re-
tinet domiciliũ mariti. vt. l. filij. §. vidua. ff. ad mu
nici. vel dic ꝙ locus erit p̃uentioni. ⁊ quid de illa q̃
habuit plures viros. dic ꝙ vltimus conſiderat̃. q:
vna caro eſt cum eo.
¶ Sed pone ꝙ vir hẽat in vna eccĩa ſepulcra ma 25
iorũ ſuorũ. ⁊ in alia elegit ſepulturã. et ſepultus eſt

ibi: vbi ſepeliet vxor eius? R. ꝙ in eccleſia vbi ma-
ritus actualiter eſt ſepultus. d. c. ebron. qḋ intellige
qñ maritus fuit ibi legitime ſepultus. qꝛ ſi fuiſſʒ ex
cōicatus vel interdictus nō ſepeliet ibi. Silr intelli
ge ſi comode pt illuc deferri. al's nō. ar. d. c. religioſi
26 ¶ Nonus caſus de nouicijs religioſis qui ſi non
erāt obligati religioni in genere debēt ſepeliri in ec
cleſia vbi de iure cōuenit: nō in monaſterio: vt di-
cit Archi. in. c. cū quis. eo. li. vj. ſecus ſi erat obliga-
tus religioni in genere. ⁊ idē dic de illis qui nō ſūt
plene tranſlati. vt qꝛ habent ſua in ꝓprio.
27 ¶ Decimus caſus eſt de p̄latis eccleſiarū. nam re-
gulariter debēt ſepeliri in eccleſia vbi habēt p̄latu-
ram. ⁊ ſi in duabꝰ. locus eſt p̄uentioni: vl' dic ſi mo
rit in vna earū ibi erit ſepeliendus ſm Arch. in. d.
c. cum quis. Alij aūt clerici debēt ſepeliri in eccleſia
vbi ſunt clerici ſeu bñficiati.
28 ¶ Vndecimus caſus eſt de illo qui habet domici-
lium in ciuitate vel villa: ⁊ tranſfert ſe ad villam ru
ralē recreatōnis cā: vel vt rura colat. ⁊ ibi morit. qꝛ
nō ſepelit in eccleſia rurali. ſed in ſepulcro maiorūʒ
ſuorum. ſm ꝙ dixi in tribus caſibꝰ p̄mis: ſi como
de ad eum pōt portari. d. c. religioſo: vt no. Archi.
et Jo. in. d. c. is qui.
29 ¶ Qui ſunt qui priuant eccleſiaſtica ſepultura. R.
ꝙ. xij. differētijs pſonarū interdicit eccleſiaſtica ſe-
pultura. Primo excōicatis. cle. j. de ſepul. ⁊ de pena
contrafacientiū hēs. s. Excōicatio. vij. caſu. xxxv.
et hoc verū: niſi abſoluant. Scdo manifeſtis vſu-
rarijs. d. cle. j. ⁊ c. ꝗꝗ. de vſu. li. vj. habes. s. d. caſu
xxxv. hoc verum niſi peniteat ⁊ faciant cautionēʒ
Tercio qui in torneamētis moriunt. c. j. de tornea-
mētis. Quarto raptoribꝰ qui ꝑtinaciter cum poſ-
ſint in vita nō ſatiſfaciunt: et in morte nō pñt. c. ij.
de rap. Quinto blaſphematoribꝰ dei ⁊ ſanctorū. c.
ij. de maledi. Hoc verū ſi illā pñiam ſibi impoſitā
cōtemnūt. Sexto qui nō cōicāt ſemel in anno: nec
cōfitent. c. oīs vtriuſqʒ. de pe. ⁊ re. niſi ſigna contri
tionis oñdant. Septimo qui morit in pctō morta
li notorie. c. cū grauia. xiij. q. ij. Octauo noīatim in
terdictis. d. cle. j. ⁊ hoc ſub excōicationis pena. Alij
aūt interdicti ſilr priuant vt in. d. c. caſu. xxxv. No
no illi cui eſt interdictus ingreſſus ecclie. c. is qui.
de ſen. ex. lib. vj. Decimo illi qui ſacerdotē tutorē fi
lijs ſuis inſtituit. lxxxviij. di. neqʒ apud. gl. ibi ꝯriū
tenet. Vndecimo iudeis vel paganis. de ꝯſe. diſ. j.
c. eccleſiā. ⁊ c. ſe. Duodecimo corpibꝰ exēteratis vel
diuiſis: vt. s. Excōicatio. v. caſu. xxxij.
30 ¶ Quid ſi tales de facto ſepeliunt in eccleſia vel ci-
miterio? R. ꝙ ſi pñt diſcerni exhumandi ſunt: al's
nō. c. ſacris. eo. ti. ⁊ eccleſia vel cimiteriū recōcilian-
dum. c. conſuluiſti. de ꝯſe. ec. vel alta.
31 ¶ Quid de puero extracto de ventre matris mor-
tuo? R. ꝙ nō dʒ ſepeliri cum matre. ſed extra cimi
teriū. ſecus ſi nō eſſet extractus ſm Hoſti.
32 ¶ Qua pena puniēdi ſunt qui ad ſepulturā recipi
unt aliquē in caſu nō cōceſſo? R. tenent ad reſtōēʒ
corpis ſi petat. Itē oīm q̄ occaſione illiꝰ receperit. c.
fraternitatē. ⁊ c. ex pte. cl. j. ⁊ c. cū liberū. e. ti. ⁊ alijs
penis: vt. s. dictū eſt Excōicatio. vij. caſu. xxxv.
33 ¶ Quid ſi ſacerdos parochialis corpus eiꝰ qui ali-
bi elegit ſepulturam violenter rapuerit: vel funus
anteqʒ deueniret ad manus eorum quibꝰ debebat
ſpoliauit? R. ſm Ho. ⁊ Jo. in. c. cum liberū. ⁊ Jo.
in. c. certificari. eo. ti. ⁊ Oldra. conſi. ccxxiij. ꝙ tene
tur reſtituere quicquid accepit ⁊ ip̄m corpus. ⁊ vl-
tra hoc ꝑdit quartā canonicā ad ſilitudinem here-
dis res hereditarias ſubtrahētis qui in eis quartā
trebellianicā ꝑdit: ⁊ ius inſtitutiōis debitū qḋ al's
erat detracturus. l. Paulus rñdit. ff. ad. l. fal. ⁊. l. re
ſcriptū. ff. de his qui. vt indi. qꝛ ꝓhibere videt in-
ferre in ſepulcrū. qui ſiue in locū inferre ꝓhibeat ſi
ue in itinere. l. j. §. ꝓhiberi. ff. de mor. infe. do. Pe.
in tractatu vbi. s. tenet quo ad canonicā partē con
trariū. qꝛ delictū p̄ſbyteri non dʒ nocere eccleſie. de
or. cogni. c. ij. xvj. q. vj. ſi epm. ⁊ qḋ no. in regula de
lictū. lib. vj. ⁊ glo. in. l. ſi quis in tanta. C. vñ vi. ſed
ego teneo cū Hoſ. ⁊ Jo. ſi tale quid fiat a p̄lato. qꝛ
p̄latus ſolus bñ pōt p̄iudicare eccleſie in acquiren-
dis. xvj. q. vj. §. fi. ſicut ſeruus dño p̄iudicat in ac-
quirēdis. l. fi. C. de acqui. poſ. ſecus in acquiſitis.
¶ Vtrū p̄textu debiti ſepultura poſſit impediri? 34
R. ꝙ nō. nec p̄textu cuiuſcūqʒ alterius obligatōis
l. cū ſit iniuſtū. C. de ſepul. vio. nec dʒ inferri mole-
ſtia infra. x. dies ab obitu. al's ꝓtunc eſt inutile q̄c-
quid fit: vt in aut. ſed nec ante. C. de ſepul. vio. qui
vō ad domū morientis accedit ⁊ ip̄m vel alios mo
leſtat vel rebus eius inſignia ponit ipſo iure cadit
ab actione ⁊ in tantundē heredibꝰ iniuriati cōdem
nat ⁊ publicat tercia ps bonorū ſuorū ⁊ eſt infamis
et idem in eo qui circa funus peccat. in aut. itē qui
domū. C. de ſepul. vio.
¶ Vtrū inducētes ad iurandū vouendū vel fide 35
interpoſita: ſeu al's ad ꝓmittendū de ſepultura eli
genda peccēt? R. ꝙ clerici ⁊ religioſi cuiuſcūqʒ ſta-
tus aut cōditōis exiſtāt qui ad vouendū vel iurā-
dum: ſeu al's ꝓmittendū aliquē inducūt: vt apud
eorū ecclias eligāt ſepulturā: vel iā electā vlterius
nō mutēt ſunt excōicati excōicatōe papali a qua p̄
ter ꝙ in mortis articulo nō pñt abſolui citra papā
cle. cupiētes. de penis. Si vō nō inducūt ad vouē
dum vel ꝓmittendū. ſʒ ſolū vt ſimplr eligāt. ſiue ſi
inducūt ad vouendū ⁊ ꝓmittēdū: nō tñ vt eligāt
apud ſuas eccleſias nō incurrūt iſtā penā: nec etiā
credo peccent ſi modo doloſe nō faciunt. qḋ no. d.
Pe. de ancha. ⁊ Jo. mo. in. d. cle. cupientes.
¶ Sed nunquid ligant iſta pena ſi hoc faciant in- 36
directe? R. ꝙ ſiue directe vel indirecte publice vel
occulte ꝑ ſe vel ꝑ alium hoc faciūt. ligant ſm Zen-
ze. ⁊ refert Car. in. d. cle.
¶ Vtrum ſola inductio inducat hanc penaʒ? R. 37
ꝙ nō. niſi habeat effectū. ſ. ꝙ ille faciat ad qḋ alter
inducebat ſm do. Car. in. d. cle. cupiētes. Facit qḋ
no. Archi. xvij. q. j. §. ſi ergo. ⁊ Joh. an. in. c. mulie
res. de iudi. li. vj.
¶ Vtrū p̄fati clerici aut religioſi qui tale votū vel 38
ꝓmiſſionē fecerūt fieri teneat reſtituere corpus illi
us q̄ talē ꝓmiſſionē fecit ſi apud eos ē ſepultū. R.
ꝙ ſic ſi petat. ⁊ oīa q̄ occaſiōe funerꝰ hūerūt. Et hꝰ
infra decēdiū. qḋ currit q̄ ad reſtōēʒ corpis a die pe
titōis. ſʒ q̄ ad reſtōēʒ aliorū ſtatim currit a die rece-
ptionis ſm Jo. an. in. c. j. de ſepul. li. vj. qꝛ p̄fatum

c.addit ad.c.pleriſqȝ de pac.qđ ſi non faciunt ipſo tranſacto decendio corū eccleſie ⁊ cimiteria eccleſiaſtico tamdiu ſunt interdicto ſuppoſita:donec plene reſtituerint p̄fata:vt in.d.c.j.Limita hoc verū: niſi eſſet eccleſia in qua de iure eſſet ſepeliendus.q꞉ ſic nō teneret̄ reſtituere:nec corpus:nec aliud. ſm veriorē opi.vt no.Ge.in.d.c.j.

39 ❡Sed nunqđ illi qui tale votū fecerūt ſeu ꝓmiſſionem poterunt alibi eligere ſepulturā? R.ꝙ nō:ſȝ ſepelient̄ apud eccleſias ad quas de iure.al's eſſent deferendi:vt in.d.c.j.

40 ❡Quid de illo qui non ſuaſione aliquorū ſȝ motu ꝓprio fecit votū vel iuramentū de ſepultura electa nō mutāda? R.ſm Hoſt.ꝙ ſine cā mutare nō poterit.⁊ ſic intelligit.c.ſi vo.de iureiur.In quo dꝛ ꝙ nemo pōt venire cōtra ꝓpriū iuramentum.Si vo noua cā poſt iuramentū eſt orta de qua nō cogitauit qn̄ iurauit:ſic poterit ſepulturā mutare.⁊ ſic intelligit ⁊ limitat opi.legiſtarū qui tenēt tale pactuȝ nō tenere ſeu iuramentū.C.de legi.l.nō dubiū.in fi.xiij.q.ij.c.vlt.C.de pac.l.iuriſgētiū.§.ſi paciſcar

41 ❡Vtrum illi qui habēt capellas a religioſis ſeu p̄latis conceſſas ſibi:in quibꝫ fecerunt ſepulcrū ꝓ ſe ⁊ ſuis de domo poſſint eis inuitis ipſis priuari ſeu alij in ipſis ſepulcris contra eoruȝ voluntatē poni R.d.Pet.vbi.ſ.ꝙ nō.q꞉ talis capella ad ſepulcrū reputat̄ tanq̄ hoſpitiuȝ.xiij.q.ij.ebron.ſed de iure eſt.ꝙ in fundo in quo quis habet vſum nō poteſt dn̄s inhabitare inuito vſuario.ff.de vſu.⁊ habita.lega.l.ſi heres.§.fi.⁊.l.ſe.Et vide qđ no.Azo.i ſumma inſti.de vſu.⁊ habita.§.ſi vero vſus.⁊.§.illud notāter.ſi tn̄ eſſent extincti ⁊ eorū dn̄s p̄ mortē.bn̄ poſſent alijs cōcedi.q꞉ mortuo vſuario ille vſus redit ad ꝓprietariū libere.l.pe.C.de vſufruc.

42 ❡Vtrum poſſit fieri pactio ſup electōe ſepulture R.ſm Ho.quicquid tpale dat̄ vel ꝓmittit̄:vt talis electio fiat ſimonia eſt.j.q.j.q̄ꝑpio.de pac.c.fi.

43 ❡Quid de his qui habent ſepulturas in quibus non ponit̄ niſi cōfrater vel canonicus? R.ꝙ ſi faciunt pactū aut eſt taxa ꝓ quanto extraneus debeat ibi ſepeliri ꝙ ſimonia eſt.de ſimo.c.audiuimus.et c.ſicut.q꞉ nec ꝓ terra.nec ꝓ officio aliqđ recipi dȝ.

44 ❡Quid de illo qui mandat corpus ſuū nō debere ſepeliri? R.ꝙ nō dȝ impleri.ff.de condi.inſti.l.quidam.⁊ no.xxj.di.§.nunc aūt.in glo.

45 ❡Cuius expēſis fiet ſepultura? R.ꝙ ſi eſt vxor q̄ habet dotē ⁊ alia bona:ſi hec oīa remaneant apud maritū ipſe tenet̄ facere expēſas oēs.Si vo ſolum dos apud eum remaneret ⁊ alia bona ad alios irēt ſic quilibet ꝓ rata ſua:puta ſi dos ſunt centū ⁊ alia bona.cc.tenebit̄ ꝓ tercia pte:et alij ad quos dicta bona veniunt ꝓ alijs duabꝫ.Si vo dotē etiā reſtituit.ſic tenent̄ heredes vxoris.l.celſus.⁊.l.ſe.ff.de reli.⁊ ſum.fu.Si vo nō habet nec dotē nec alia bona:ſic tenet̄ vir facere eas.l.j.⁊.l.ſi qs.ff.đ re.⁊ ſum.fu.Si aūt ſunt alij ab vxore:ſic tenet̄ heres aut pater reſpectu filij:aut dn̄s reſpectu ſerui.d.l.ſi quis.

46 ❡Vtrum valeat ſtatutum factū a laicis ꝙ nō valeat niſi tn̄ expendi in ſepultura? R.ꝙ nō ſm Lu do.de ro.q꞉ licet nō ſit factū ſup ſpūalibꝫ eſt tn̄ ſup connexis eiſdē.ar.l.ꝙ ſi nolit in fi.ff.de edi.edic.in c.cum laicis.de re.ec.nō alie.Qđ limita vt.ſ.Immunitas.§.xlvij.

SEruitus eſt multiplex.Prima eſt ſeruit⁹ dei.Scđa ē ſeruitus pcti.de q̄ hꝫ.ſ.Preceptū.§.v.Tercia ſeruitus ē q̄ hō ſuit homini.⁊ ſic diffinit̄.Seruitus eſt inſtitutio iuriſgentiū qua quis dn̄o alieno cōtra naturā ſubijcit̄.inſti.de iure pſo.§.ſeruitus.di.j.c.iuſgentiū.xij.q.ij.c.cum redemptor.Eſt alia ſeruitus largo mō dicta q̄ eſt illa đ aſcripticijs q̄ debet̄ a pſona rei.Eſt et alia ſeruitus realis q̄ eſt illa q̄ debet̄ a re rei ſicut eſt ſeruit⁹ vrbana ⁊ ruſticana.q꞉ nō debet̄ pſone:ſȝ p̄dio vt in.l.ſi vn⁹ ex ſocijs ff.de ſerui.ru.p̄di.Vn̄ no.ꝙ vrbana p̄dia dicunt̄ oīa edificia cā habitandi facta ⁊ ſtabuli illis contigui:ſiue ſint in ciuitate vel villa vbicūqȝ.ff.de ver.ſig.l.vrbana p̄dia.ff.cōia tam vr.q̄ ruſti.p̄.l.j.Ruſtica vo p̄dia dicunt̄ oīa p̄dia ſine domo ad habitādum.licet habeant tectū ꝓ fructibꝫ colligendis vl' ſtabulum ꝓ equis vel iumentis ſepatum ab omni edificio habitationis:vt.l.hoc iure.ff.qui.mo.pig.vel hypo.tacite contra.⁊ ſm hoc ſeruitus dꝛ vrbana vel ruſtica.de quibꝫ habes in.c.eccleſia.de pſti.Et alia q̄ dꝛ mixta.q̄ ideo mixta dꝛ.q꞉ non eſt mere pſonalis q̄ debet̄ a pſona pſone nec eſt mere realis q̄ debeat̄ a re rei:ſȝ eſt mixta eo ꝙ debet̄ a re pſone q̄ etiā pſonalis appellat̄:vt.l.j.ff.de ſerui.q꞉ cum pſona ſemp finitur vt.l.iij.§.fi.ff.qui.mo.vſufruc.amit.q̄ etiā realis dꝛ.q꞉ tanq̄ ius reale vēdicat̄:vt l.vti frui.§.vtrū aūt.ff.ſi vſufruc.pe.vt no.Cy.in Rica.C.de vſufruc.Spēs huius ſunt tres.ſ.vſus habitatio.⁊ vſuſfructus.⁊ de iſtis nō loquor hic.ſȝ ſolum de iſta tercia qua pſona eſt ſerua pſone.de q̄ loquor in infraſcriptis.

❡Quomodo efficit̄ quis ſeruus? R.ꝙ quadrupliciter.Primo ex natiuitate.vt cum quis naſcit̄ de ſerua.Hodie tn̄ de conſuetudine non ſeruat̄.⁊ vide.ſ.Filius.§.xx.De iure etiam non eſſet ſeruus ſi in aliquo tempore quo mater eum habuit in vētre fuiſſet libera vel in partu.vt inſti.de ingenuis.§.ſufficit.Notant Ber.Innoc.⁊ Hoſtiē.in.c.fi.de ſeruis non ordinandis.Secūdo efficit̄ ſeruus ex bello.de quo dic vt.ſ.Bellum.in princ.Tercio ex delicto.vt cum libertus rōne ingratitudinis reducitur in ſeruituteȝ.l.ſi manumiſſus.C.de liber.et eo.libe.vel cum alio modo a lege p̄ peccatum imponitur.vt a raptore puelle.xxxvj.q.j.de raptoribus:vel in deferentibus ꝓhibita ſaracenis qui efficiuntur ſerui capientium.vt patet p̄ extrauagantes multorū pontificū.Quarto ex ꝓpria voluntate ſicut cum maior.xx.annis cum intentione pticipādi de p̄cio.qđ quidem in veritate participāt ſciens ſe eſſe liberum cōſentit alicui venditori qui ſilr' ſcit eum liberum eſſe:vt ipſum vendat.Nam iſtis cōcurrentibus efficit̄ ſeruus:vt no.in.l.j.ff.qui.ad liber.ꝓcla.non licet.l.liberis.ff.de libe.cauſa.Si aliquid p̄dictorum deficiat non valet.⁊ ſi nihil deficiat de predictis.non tenet̄ dominus qui eum emit recipere precium ſi non vult.⁊ ſi manumittat̄ erit libertus non ingenuus.l.liber homo.ff.de ſta.ho.et de predictis habes inſti.de iure pſonaruȝ.Fallit

hoc in filio: quem pater neceſſitate famis vrgente
pōt vendere:non tñ mater. ⁊ talis filius venditus
ingenuitatē recipit qñcunq; p̄ciū emptori reſti-
tuet ipſe:vel alius quicunq; pro eo. vt in.l.j.⁊.ij.in
tex.⁊ in glo.C.de patribus qui fi.diſtra. Addo.v.
modum ex quo quis efficit̄ ſeruus.de quo habes.
ſ̄.Colonus.ſcʒ de illis qui fingunt ſe inualidos vt
mendicent.

2 ¶ Quō ſerui efficiunt̄ liberi? R.ꝙ multis modis.
ſcʒ cōuincendo in iudicio reum necis dñi ſui. Iteʒ
accuſando falſarium monete. Item raptorē virgi-
nis diſſimulatōe p̄teritum. Item deſertorem mili-
tie.de quibꝫ habes in.l.j.C.ꝓ qui.ca.ſerui ꝓ p̄mio
liber.ac. Et fortius in conſcia credo ꝙ poſſit fuge-
re ancilla.qñ dñs cogit eam ad peccatum fornicati-
onis.⁊ ſic ſtare vt libera. Facit auctoritas Pauli.j.
ad Cor.vj. Fugite fornicationē.facit regula quod
nō eſt.de re.iur. ⁊ priuilegium meret̄ amittere qui
conceſſa abutit̄ ptāte.de iure etiam pōt implorare
officium epi vt cōpellat dñm eam manumittere.⁊
pōt cōpelli.l.ſi lenones.C.de epiſ.audi. Multi ſūt
alij caſus quos omitto q: nō ſunt in vſu. efficiunt̄
etiā ex manumiſſione.de quo vide.ſ̄.Manumiſ-
ſio. Item ex expoſitione ſerui languidi:vel denega-
tione alimentorūʒ facta a dño.vide.ſ̄.Expoſitus.
Item ex emptōe facta a iudeo de ſeruo xp̄iano.vi-
de.ſ̄.Iudeus.

3 ¶ Utrum ſeruus poſſit ordinari. R.ꝙ nō niſi ple-
ne libertati ſit reſtitutus.de quo habes plene.liiij.
di.p totum.

4 ¶ Quid ſi ſeruus ordinet̄? R.ꝙ ſi ordinat̄ dño ſci-
ente ⁊ nō contradicente: eoipſo efficit̄ ingenuus ⁊
liber ad quoſcunq; ordines ſit ꝓmotus.liiij.di.c.ſi
ſeruus ſciente. Si vō dño ignorante ⁊ p̄ſītatore et
ordinatore ſic ſi fuit ꝓmotus ad minores redigitur
in priſtinam ſeruitutem.liiij.di.nulli. Si vō fuit ꝓ-
motus ad ſacros ordines.ſ.ſubdiaconatū ⁊ diaco-
natum dabit vicariū vel p̄cium ⁊ remanebit liber
liiij.di.ex antiquis qd̄ ſi nō habet vel nō pōt debet
deponi ⁊ reſtitui dño.vide glo.in.c.ij.de ſer.nō or.
Si vō ad ſacerdotium ſic ſeruiet in his que ordinē
ſuum decent.aliter nō.⁊ hoc verum ſi dñs repetet
eum infra annum a die ſcie ſm Hoſt.q̄uis alij di-
cant a die ordinationis.q: poſt annum non poteſt
repetere.liiij.di.ſi ſeruus. Idē tenet Ray.de origi-
narijs aſcriptitijs ⁊ colonis ꝓpe dictis ꝙ nō p̄nt
ꝓmoueri ⁊ ꝓmoti reſtituunt̄:vt.ſ̄.de ſeruis.

5 ¶ Utrum talis depoſitus gaudeat priuilegio cle-
ricali? R.ꝙ nō.niſi tñ ꝙ verberari nō pōt: vt no.
glo.in.c.ij.liiij.di.al's verberans ipſum eſſet excōi-
catus ſm Inno.

6 ¶ Sed nunquid tenet̄ cōtinere talis? R.ꝙ ſic:vt
no.Io.liiij.di.c.nulli.

7 ¶ Utrum ſeruus poſſit contrahere matrimoniū
alius a p̄dictis ordinatis.vide.ſ̄.Matrimoniū.iij
Impedimento.iiij.§.iiij.

8 ¶ Utrum tpe ꝑſecutōnis liceat xp̄ianis ſe ſubijce-
re ſeruituti infidelium cum pacto ꝙ ritus xp̄iano-
rum nō dimittent? R.Inno.de renun.c.niſi cum
pridem.ꝙ ſic.

9 ¶ Qui ſine cā ſeruum occiderit nō minus punit̄
ꝗ̄ qui alienuʒ ſeruū occiderit.l.j.in fi.ff.de his qui
ſunt ſui vel alie.iuris.

SIgillum quis pōt habere? R.vt
no.in.c.dilecta.de exceſ.
pla.⁊ dic vt.ſ̄.de inſignijs aſſumendis.
et ſm eam.di.ſ̄.Inſignia.

SImonia.j. quid eſt? Rñ.ꝙ eſt
ſpūalium vel ſpūa-
libus annexorū:aut a ſpūalibus depen-
dentium vel conſequentiū:vel ad ſpūa-
lia antecedenter ordinantiū p̄cedente pacto ꝓmiſ-
ſionis omiſſionis conditionis modi ſeruicij p̄cium
vel cuiuſuis tpalitatis receptio ſiue donatio. Hāc
deſcriptionem elicio ex dictis doctorū que clarius
infra patebit.

¶ Quero quid in p̄dicta deſcriptione intelligatur 1
noīe ſpūalium? R.vt colligo ex Pa.in.c.conſulere
de ſymo.⁊ alijs doc.maxime Ric.in.iiij.di.xxv.ar-
ti.iij.q.ij.⁊ Aſtē.li.vj.ti.lv. Spūale dr̄ duplr̄ in ꝓ-
poſito. Primo ꝑ ꝯparatōʒ ad ſpm̄ſctm̄.ſcd̄o ꝑ ꝯpari-
onē ad ſpm̄ hūanū. Spūale pmo mō dictū triplr̄
accipit̄.ſ.pmo ꝑ eſſentiā vt gr̄a ⁊ virtutes gratuite
et iſtud ſpāle:nec de iure:nec de facto pōt vendi.q:
nō cadit in ꝯuētionē.⁊ de his habes.j.q.j.c.j.⁊ ibi
glo. Scd̄o accipit̄ ꝑ cauſalitatem ⁊ diſpoſitionē:vt
ſunt ſacr̄a que ſunt quodāmodo cā gratie ⁊ virtu-
tum.q: ꝑ ea cōſequimur gratiam ⁊ virtutes.⁊ iſta
cum ſint corꝑalia cadunt in pactum: ſed nō ſine ſy-
monia.vt in.c.nō ſatis.⁊.c.cum in eccleſie co. Ter-
cio accipit̄ ſpūale primo modo dictum ꝑ effectum.
vt ſunt ea que cōueniunt alicui ex aliquo dono vel
officio ſpūali.vt ꝓphetare:miracula facere:diuinū
officium celebrare.⁊ talia ſpūalia nō poſſunt ven-
di redimi vel reſignari ꝓ pecunia.c.querelam.co.
j.q.j.nullus ep̄s.el.ij.niſi ſm ꝙ infra dicam. Spū-
ale vō ſcd̄o modo dictum ꝑ cōparationem ad ſpūm
humanum dr̄ dupliciter.primo ꝑ eſſentiam.vt ſūt
ſcie oēs que ꝑ inueſtigationem humanā ⁊ doctri-
nam acquirunt̄.⁊ hec nec de iure nec de facto ven-
di p̄nt.vt pꝫ Prouerb.xvij.quid inquit ꝓdeſt ſtul-
to habere diuitias:cum nō poſſit emere ſapientiā.
Scd̄o dr̄ ſpūale ꝑ cām.vt doctrina p̄dictarum ſcia-
rum q̄ de iure ⁊ facto vendi pōt aliqñ:aliqñ vō nō
ſine ſymonia.vt patebit.j̄.

¶ Quid dr̄ annexum ſpūali primo modo dictū.ſ. 2
ꝑ cōparationem ad ſpm̄ſanctū? R.ꝙ omne illud in
quo ſpūale miniſtrat̄ vt vaſa ſacra eccleſia cimiteri-
um ⁊ reliquie ſanctorꝝ:veſtis ſacerdotalis.vt ſacra
eſt ⁊ hmōi.

¶ Quid dr̄ dependere vel cōſequi a ſpūali primo 3
modo? R.ꝙ omne illud qd̄ ex ſpūali dependet ſi-
ue conſequit̄.vt habere eccleſiā vel dignitatem ec-
cleſiaſticam canoniā vel p̄bendam:ſiue aliud bñfi-
cium eccleſiaſticum:vl' ius ꝑcipiendi decimas pri-
mitias vel oblatōes.⁊ quicquid cōpetit clericis rōne
ordinis.vt pulſare campanas:claudere oſtia ec-
cleſie et ſilia.q: hec oīa ordini clericali ſunt annexa.
q: ſolis clericis cōueniunt.⁊ iſtud annexum vel de-
pendens non pōt vendi.c.ad aures.c.ad noſtram
co.ti.aliter cōmittit̄ ſymonia.⁊ ꝓpterea ꝓcuratores
rerum eccleſiaſticarum.vt p̄poſitus.iconomus.et

vicedomin⁹ q̄ eſt q̄ p̄eſt rebus epi. ⁊ ſimilit̄ defen-
ſores vt aduocat⁹ vniuerſitatis eccleſie. ſindicus. ſ.
q̄ p̄eſt cauſis eccleſie. ⁊ caſtaldus ſiue maior dn̄s. q̄
ſcȝ hȝ curā rer̄ exterior̄ epi ⁊ iudex epi. ⁊ ſilr̄ ſubie
cti regule vt archidiacon⁹. archip̄ſbr̄. canonic⁹ mo
nachus ⁊ q̄libet eccleſiaſtico mācipatus officio. ta
les ſi p̄ pecuniā ordinant̄: ſymoniaci iudicant̄. ſm̄
Vgo. ⁊ Archi. j. q. iij. ſaluator. Sed Ray. limitat
verū qn̄ talis adminiſtratio habet annexū aliq̄d
ſpiritualitatis.
4 ¶ Quid dr̄ ad ſpūale p̄mo mō acceptū anteceden-
ter ordinari. R. q̄ ius patronatus qd̄ eſt poteſtas
p̄ntandi ad officiū eccleſiaſticū qd̄ q̄dem ſilr̄ vēdi
nō pōt ſine ſymonia. vt in. c. j. de iure patro. ſȝ trā-
ſit cum vniuerſitate tpali. vt in. c. ex literis de iure
patro.
5 ¶ Quid dicit̄ annexū ſpūali ſcd̄o mō acceptū. ſ. q̄
p̄ cōparationē ad ſpiritū humanū vel dependens.
R. q̄ ſunt ſchole. libri ⁊ hm̄oi. ⁊ talia vendi p̄nt de
iure: niſi eccleſia locū ſcholar̄ aſſignaſſet doctori.
6 ¶ Vtrū ſola volūtas vendēdi vel emēdi ſpūalia
faciat aliquē ſymoniacū: R. Tancre. ⁊ Ber. c. vl.
eo. ti. tenet q̄ nō. ⁊ p̄ eis facit. c. tua nos in fi. ⁊. d. c.
fi. eo. ti. ⁊. c. vt noſtr̄ vt eccleſiaſtica beneficia. ſȝ ego
diſtinguo cū Ho. q̄ quo ad deū ⁊ peccatū morta-
le ſola volūtate cōmittit̄. vn̄ cū quis dicit miſſam
audit ꝯfeſſiones. exhibet ſacra ⁊ hm̄oi p̄ncipaliter
hac intētione. vt ꝓpter id recipiat pecuniā vel aliud
tpale peccat mortalit̄ ⁊ ſymoniacus ē quo ad deū.
ſilr̄ q̄ hac intētione dat. ſecus ſi daret ꝓ ſuſtētatio-
ne miſtri p̄ncipalit̄. vel ob reuerentiā ſacri. vel ad
ſeruandū laudabilē cōſuetudinē. q2 ſic licet. j. q. ij.
ſicut epi. facit. c. q̄ p̄ pecuniā. j. q. j. ſȝ quo ad eccle-
ſiam non. vt in. c. tua nos. eo. ⁊ ideo ſola pn̄ia ſine
alia reſtitutione deletur. vt in. c. fi. eo. Qd̄ quidē
limitat Ho. ibidē ver̄ in caſu q̄ ſymonia ē ſolū de
iure poſitiuo. īmo tenet q̄ nec etiā peccat. ſȝ vbi ſy-
monia eſt de iure diuino ſic tenet q̄ talis ita dȝ in-
duci ad reſtituendū quicq̄d accepit: ſicut ⁊ vſura-
rius mētalis. ⁊ placet Pa. in. d. c. fi. ſȝ hoc nō teneo
quo ad pctm̄. q2 ſine dubio peccat mortalit̄ ſi hȝ vo
luntatē deliberatā ad dandū ſpūalia ꝓ tpalibus.
Eſt bene ver̄ q̄ niſi ſeq̄tur effectus. ſ. datio ſpūa-
lis ꝓ tpali nunq̄ȝ erit ſymoniac⁹. vt no. in. c. nemo
eo. Quo aūt ad reſtōnem. dic vt. j. ſymonia. vij. in
p̄n. quo ad alias penas īpoſitas a iure ꝯ ſymonia-
cos firmit̄ tene q̄ requirit̄ pactio. Ideo in diffini-
tione dixi p̄cedēte pacto.
¶ Sed q̄d ſi neq̄ȝ miniſtrās ſpūale: neq̄ȝ accipiēs
7 aliq̄d dat vel accipit vel paciſcit̄ de dando vel ac-
cipiendo ſȝ ipſis ignorātibꝫ amicus accipiētis ſpi-
rituale dat aliq̄d cū pacto cōſiliario miniſtrantis.
vt ad miniſtrandū inducat: R. q̄ lȝ dans ſpūale
⁊ recipiens nō ſint ſymoniaci ex quo nō ſciunt ali-
quid. tn̄ tā amicus p̄dictus q̄ȝ ꝯſiliari⁹ ſymoniaci
ſunt. j. q. j. ſtatuim⁹. ⁊. c. ſi q̄ a ſymoniacis.

Symonia. ij.

In quibꝫ caſibus pactio p̄miſſionis omiſſionis. conditōnis. modi. ſeruicij. p̄cū ⁊ hm̄oi tpaliū ꝓ re ſpūali vel ānexo ſeu dependēti a ſpūali nō inducit ſymoniā: R. q̄
xvij. caſibus.
¶ Primo qn̄ poſſeſſio dat̄ cū pacto vt in ea ꝯſtru- i
atur eccleſia. vt in. c. olim cām. de reſti. ſpo. vn̄ etiā
pōt dari licētia ꝯſtruēdi ipam eccleſiā ſub certo pa
cto. vt in. c. q̄nto de cenſi. ⁊ in. c. ex inſinuatōe. eo.
q2 talia pacta reputant̄ ſpūalia. ſicut ⁊ in. c. ſignifi-
catū de p̄ben. vbi dat̄ p̄benda cū pacto q̄ q̄tidie
celebret in tali eccleſia ⁊ q̄ nō poſſet eā dimittere. ⁊
licet. q2 in traditōe rei ſue q̄libet pōt q̄ ſibi placue
rit apponere pactū. c. ver̄. de cōdi. appo.
¶ Vtrū laicus dādo rē tpalē eccleſie poſſit appo- 2
nere ꝯditionē ſpūalē. puta q̄ fiat āniuerſariū. vel
dicant̄ tot miſſe. vide. j. Symonia. iij. §. xj.
¶ Vtrū offerēs bona ſua eccleſie vt efficiat̄ cano- 3
nicus ⁊ ex illis bonis poſtmodū inſtituat̄ ſibi pre-
benda ſit ſymoniac⁹: R. q̄ ſic. tex. ē in. c. tua nos.
eo. ſecus ſi pure ⁊ liberalit̄ donaſſet. ⁊ poſt humil'r
peteret admitti in canonicū ⁊ retinere p̄dicta in p̄
bendā. ⁊ clerici pure ꝯſentirēt. q2 tūc liceret.
¶ Quid de eo q̄ cōſtituit de bonis ſuis p̄bendam 4
in aliq̄ eccleſia ſibi retinēdo ptātē ꝯferēdi eā alicui
alteri: R. q̄ pōt ſine ſymonia retinere ſibi ius pa-
tronatus. vel in p̄petuū vel ad tp̄s. ſȝ nō valet niſi
fiat de cōſenſu epi ⁊ fratrū eius ſi qui ſunt ibi in cō
ſtitutione eius.
¶ Pone q̄ ſtatuto cauet̄ q̄ nouit̄ receptus in ca- 5
nonicū vel monachū teneat̄ ſoluere certū quid.
Querit̄ vtrū ſit ſymonia poſt receptionē illud ſol-
uere: R. Pa. in. c. dilect⁹. el. ij. eo. q̄ ſic. ex q̄ p̄ceſſit
taxatio. q2 talis ſolutio vr̄ facta v̄tute illi⁹ taxatōis
⁊ n̄ libere facit tex. p̄fati. c. dilect⁹. ⁊. c. ex mult. j. q.
iij. ⁊. c. veniēs. eo. ti. qd̄ limitāt ver̄ aliq̄ qn̄ tale ſo-
lutū cedit in vtilitatē p̄uatā: aut canonicor̄. ſecus
ſi ſolueret̄ ꝓ fabrica eccleſie. vel alijs ad diuinū cul-
tum ptinentibꝫ ſm̄ Ho. ar. de cōſti. c. cū oēs. ⁊. c.
ex pte. Nā laudabil' ꝯſuetudo dȝ ſuari. c. ad apo-
ſtolicā. eo. ⁊. c. ſignificatū. de p̄ben. nō tn̄ dȝ retine-
ri p̄benda loco pignoris. ar. d. c. ſignificatum. vel
etiā pōt retineri ſi ꝯſuetudo ſit q̄ nō aſſignet̄ p̄bē-
da q̄uſq̄ȝ tale q̄d ſoluerit. In hoc em̄ caſu fit p̄mu-
tatio ſpūalis ad ſpūale. qd̄ lȝ de re. p̄mu. c. ad q̄ōes
Pa. tn̄ in. c. Jaco⁹. eo. tenet q̄ ſi ſtatutū imponit
tale onus recipiēdo vel recepto de nouo vt teneat̄
ſoluere centū q̄d etiā eccleſie vel ad cultū dei q̄ nō
valet ſine ſymonia. ⁊ facit. d. c. ex multis cū alijs.
Si v̄o ſtatutū īponit onus p̄bende ſic valet in fa-
uorē cultus diuini. ar. c. ſignificatū. de p̄ben. et. c.
vnico vt eccl'. benefi. ⁊ ar. in. c. ſi ꝓpt̄ tua debita. de
reſcrip. li. vj. ⁊ hec magis placet. ſȝ nec p̄mam opi.
condemno.
¶ Scd̄s eſt cū aliq̄d ꝓ opib⁹ ſpūalibꝫ alicui p̄ſby
tero dat̄ q̄ ad ea al's nō tenent̄. xij. q. ij. charitatē.
Aduerte tn̄ q̄ ī hoc fuerūt opi. vt refert Pa. in. c.
ſignificatū. de p̄ben. magis iſta opi. placet Pa. et
glo. in. d. c. ſignificatū. ⁊ Ri. in. iiij. di. xxv. arti. iij.
q. j. ⁊ Ho. ⁊ Goff. ⁊ Inno. in. c. qm̄. ne p̄. vi. ſu. q̄
tȝ q̄ licite pōt aliq̄d recipe ſacerdos ꝓ miſſis cele-
brandis ⁊ alijs ſpūalibꝫ adminiſtrādis. dūmō nō
intēdat vendere ſpūale: ſeu recipe pecuniā ꝓ ſpiri
tualibꝫ. ſȝ potius ꝓ ſeruitio ⁊ recōpenſatione labo
rum dānor̄ q̄ ſuſtinet trahendo ibi morā ⁊ ſua

ſuſtentatione. Et ꝙ ad ea exhibenda nõ ſit ex offi-
cio obligatus. q2 ſi intẽderet recipere ꝓ ſpũali eſſet
ſymonia. c. iudices. j. q. j. Similit̃ eſſet ſymonia ſi
ſacerdos parochialis a ſuis ſubditis hoc exigeret.
quia ad hoc tenet̃ q̃ nec etiã ꝓ ſumptu aliq̃d po-
teſt accipere ab eis ſine ſymonia ꝓ quocũq3 ſpũali
c. vendẽtes. j. q. iij. ab alijs autẽ bene põt. Veruz
eſt ꝙ Hoſt. ⁊ Ray. dicũt ꝙ ſi talis ſacerdos q̃ etiã
non obligat̃ ex officio habet ſumptus neceſſarios
aliunde ꝙ debet gratis cantare. ꝙ ſi facit ꝓ pecu-
nia: aut erit ſymonia aut auaricia. ſ3 cum ſymonia
nõ poſſit eſſe cũ nõ intendat vendere ſpũale ⁊ ne-
mo teneat̃ ſuis ſtipẽdijs militare. c. cũ ſit. eo. ergo
ibi videt̃ turpe lucruz. vt patet in. d. ca. iudices. et
ar. xij. q. j. Illi q̃. vel ad minus habet ſpeciez mali.
Tu võ tene ꝙ tria cõcurrere debẽt vt liceat. pmũ
ꝙ non capiat niſi ꝓ ſumptu vel labore. Scõm ꝙ
nõ ſit ex officio obligat⁹ miniſtrare. Terciũ ꝙ nõ
habeat aliunde ſumptus neceſſarios.

7 ¶ Sed ſi ſacerdos parochialis nõ habet ſumpt⁹
neceſſarios nunq̇d poterit ſine ſymonia exigẽ ali-
quid ꝓ ſpũalibus? R. ſm Pa. in. c. dilectus. el. j.
eo. ꝙ ſi põt aliunde ſibi honeſtũ victũ querere. pu
ta ſcribendo ⁊ hmõi. ſic nõ põt exigere. ſ3 laborare
deb3 manib⁹. lxxxxj. di. c. clericus. Si võ non põt
tũc epũs debet ſibi ꝓuidere. vel populus põt com-
pelli ad p̃ſtandũ ſibi neceſſaria ꝓ victu. ⁊ facit glo.
bona. j. c. omnis xp̃ianus. de ꝯſe. diſ. j. que dicit ꝙ
põt ſubtrahere ſacr̃a populo niſi oblationẽ faciat.
⁊ ſm hãc diſt. intellige glo. ⁊ tex. in. c. p̃cipim⁹. xxj.
q. ij. ⁊ ſm p̃dicta limita. q2 vnũ ſine reliq̃ non ꝓce
dit. j. q. iij. ſi q̇s obiecerit.

8 ¶ Tercius eſt qñ dat̃ aliq̃d ꝓ vita eterna: vel re-
miſſione ſuoꝝ peccatoꝝ. ſm illud Daniel. iiij. pec-
cata tua elemoſynis redime. de teſta. c. fi. xiij. q. ij.
anime. lxxxij. diſ. p̃ſbyter. in glo. Nõ quia p̃dicta
ꝓponunt̃ nobis venalia a deo ꝓ moneta dilectio-
nis ⁊ opibus charitatis. quia elemoſyna nõ eſt p̃-
cium vite eterne. niſi inquantũ impatur a charita
te. nõ ſic alia ſpũalia que conferunt̃ per miniſtros
eccleſie.

9 ¶ Vtrũ faciẽs votũ deo vt obtineat q̇d tpale ſit
ſymoniacus. vide. ĩ. Votũ. j. §. ix.

10 ¶ Quartus eſt qñ datur aliq̃d ꝓ redimẽda vexa-
tione q̃ ſibi ſit in re ſpũali. c. dilectus. el. j. eo. q̇d li-
mito veꝝ qñ certus eſt de iniuſticia q̃ ſibi fit. ſecus
eſſet in dubio. quia nõ liceret. Vnde ſi epũs me in-
iuſte excõmunicet poſſum ſibi dare pecuniam vt
ſententiam reuocet ⁊ me abſoluat. ſm glo. in. c. ad
aures. eo. Inno. ibidẽ tenet ꝯtrariũ. ſ. ꝙ nõ poſſit
ſine ſymonia. Sed Io. an. ibidez. ⁊ ſequit̃ Pa. di-
cit ꝙ ſi tali imminet aliq̇d graue p̃iudiciũ ex dila-
tata abſolutione. puta quia debebat eligere vel eli
gi: vel currit ſibi p̃ſcriptio ⁊ hmõi. ſic vera eſt opi-
nio glo. quia tũc redimit vexatõnẽ ſuã. d. c. dilect⁹.
Si nõ ſubeſt ſibi aliq̇d p̃iudiciũ ex dilatione abſo-
lutionis. tũc eſt vera opi. Inno. ⁊ ideo habeat re-
curſum ad ſupiorẽ. ar. c. nullus. de iure patro. Idẽ
dic de ſuſpẽſione vel interdicto.

11 ¶ Vtrum poſſit aliq̃d dari ꝯdicenti mihi de iure
vel de facto. ne ſequar aliq̇d ſpũale? R. Pa. in. c.
Matheus. eo. ꝙ nõ licet ꝓ iure querendo ſine ſy-
monia. ar. c. ſignificaſti. de ele. Nec etiã ꝓ poſſeſſi
one habenda poſt ius queſituz ſm Inno. in. c. ad
aures. de ſymo. ⁊ glo. xvj. q. vij. decimas. ſ3 ꝓ iure
queſito ſic. vt in. d. c. dilectus. Vbi Pa. etiã addit
limitando predicta ꝙ ſi ꝓpter potentiã aduerſarij
nõ poſſet apud ſuperiorẽ de facili cõſequi poſſeſſi-
onem: tunc vt euitet magnũ incomodũ poſſet ali-
quid dare ſine ſymonia. ſicut dictum eſt de abſolu
tione ab excõmunicatione. Si võ iniuſte poſſidet
nõ poteſt aliquid dare ſine ſymonia vt non vexet̃
Similiter ne epiſcopus eũ iniuſte deponat: vel ne
accuſetur iuſte: vel illi qui p̃tendit ius in beneficio
quia tunc nõ eſſet redimere vexationẽ. vt no. in. c.
nemo. eo. ti. Hic aduerte ꝙ reddẽs ſpũale quod
vſurpat ſolum ex pecunia. licet dans poſſit ſine ſy
monia redimere. tamẽ ille a quo redimit̃ eſt ſymo
niacus ſm Hoſtiẽ.

¶ Vtruz poſſit ſine ſymonia aliq̃d dari p̃ſbytero 12
ꝓ baptiſmo qui nõ vult aliter baptizare? R. Pa.
in. c. cũ in eccleſie. eo. ti. ꝙ in adulto nõ. quia ꝓpter
ꝯtritionẽ põt ſaluari. ar. c. debitũ. ⁊ q̇d ibi no. de ba
ptiſmo. ⁊ in. c. ij. de p̃ſby. nõ bap. S3 ꝓ īfante fuẽ
opiniões. Aliq̇ vt Tho. ſcda ſcde. ⁊ Pe. de thare.
Pe. de pal. in. iiij. ⁊ glo. in. c. baptizandis. j. q. j. di-
cunt ꝙ nõ licet. quia nõ ſunt facienda mala vt ve
niant bona. xiiij. di. c. q̇d ait loth. ⁊ ibi glo. et. xlvj.
diſt. ſicut. ſ3 Pa. vbi ſ. ⁊ Ri. ⁊ Landul. in. iiij. diſ.
xxv. reputant veꝝ in adulto. quia bona voluntas
ei ſufficit in tali caſu. Sed qñ quis habet puerum
⁊ nõ reperit̃ alius qui poſſit baptizare vel ſciat. vt
puta quia eſt mutus vel nõ habet manus ille qui
querit ꝙ baptizet̃: nec aliũ habet: ꝙ tunc licite dat
quia non emit ſpirituale: nec hoc debet intendere
ſ3 remouere vexationẽ et impedimẽtũ. ⁊ debet in-
tendere emere tpale. ſ. aquã ſolũ. ⁊ hoc tene.

¶ Vtrũ licite detur pecunia pagano vt ſe bapti- 13
zari pmittat. R. in glo. j. q. ij. in. c. q̃pio recitantur
opiniones. ſ3 tene opi. Pa. in. c. cũ in eccleſie. eo. q̇
dicit ꝙ ſi ꝓpter paupertatẽ timeret venire ad fidẽ.
tunc licet ei aliq̇d dare vt veniat. Si võ nõ habet
voluntatẽ veniendi: niſi ꝓpter cupiditatẽ tunc nõ
licet. quia baptiſmus ei parũ ꝓdeſſet. xv. q. j. non
eſt. immo peccat. quia abutit̃ bono. ⁊ ſilr̃ dantes.
ar. xxiij. q. v. ad fidem. niſi ꝓbabiliter p̃ſumeret ꝙ
poſtea mutabit voluntatẽ.

¶ Quid ſi eccleſia mea vel p̃benda me remoto al- 14
teri eſt aſſignata? R. ꝙ ſi ꝓ p̃cio eam recupero vel
redimo ſymonia eſt: ſiue iuſte ſiue iniuſte ſim amo
tus. ſecus ante p̃uatõnẽ ſi iuſte tenebã. quia ſic eſt
redimere vexationẽ meam. concor. Inno. in. c. ad
aures. eo. ⁊ Pa. in. c. Mathe⁹. eo. ti. Intellige qñ
remotus eſt a p̃lato ſupiori. quia ſecus ſi expellere-
tur ab aliquo tyrãno. nã tunc etiã poſt remotionẽ
poſſet dare.

¶ Vtrũ ſit ſymonia ſi pecunia dat̃ epõ vt nõ con 15
ferat ſymoniace? R. Pa. in. d. c. cũ in eccleſie. ꝙ ſic
ex pte recipiẽtis: ſ3 nõ ex parte dantis.

¶ Vtrũ capitulũ dans aliquid alicui q̃ electionẽ 16
impedit. de quo cõſtat ꝙ in electione nullũ ius ha
bet vt deſiſtat ſit ſymoniacũ? R. ꝙ non. ſi impedi

ret.ne ſimpliciter electio fieret.ſed ſi impediret ne
iſte vel ille eligeret:ſic nõ poſſet:ſicut nec ille cuius
electionẽ impediret ſm Rodo.
17 ¶Quintus caſus eſt qñ ꝓcuratio datur epõ pro
viſitatione vel ꝯſecratione eccleſie.de cenſi.c. cum
apoſtolus.⁊ de ſymo.c.cũ ſit romana.de ꝑſcrip.c.
cũ ex officij.⁊.x.q.iij.relatũ.⁊ licet doc.diuerſimo-
de velint aſſignare rationẽ.tu tamen dic ꝙ hoc fit
legis auctoritate.⁊ ideo nõ peccat.xxiij.q.iiij.qui
peccat.Aduerte tñ ꝙ tunc licite põt dari qñ eſt ꝓ
curatio moderata.de qua vide.j.Viſitatio.§.iij.
aliter nõ liceret.
18 ¶Sextus caſus eſt qñ exigit in pactuz expſſe.qđ
a iure ꝑmittitur.vt dictũ eſt in ꝑcedenti.§.vel qđ
inerat.vt in.c.olim.el.j.de reſti.ſpo.⁊ ibi Pa.Jđo
vt dicit idẽ Pa.in.c.j.de eo q̃ mit.in poſ.quia licz
ſpũalia non accipiant extimationẽ.tñ intereſſe ex
eis ꝓueniens bene poteſt eſſe extimabile ⁊ ſup eo
tanꝙ̃ ſup tpali ꝓcedi põt.vt dicit glo.in.c.coram.
de offi.dele.
19 ¶Utrũ vicarius recipiendo ſalariũ ſit ſymonia-
cus: R.Pa.in.c.j.ne pre.vi.ſu.ꝙ non.quia locat
operas ſuas.ſicut nec aſſeſſor.vt in.c.ſtatutuz.de
reſcrip.lib.vj.nec aduocatus.xiiij.queſtio.v.non
ſane.
20 ¶Septimus caſus eſt qñ qđ exigit ꝑ modũ inſi-
nuationis exigit.vt ſi dicat volenti intrare religio
nem ꝙ aliqđ ſecuz portet vnde poſſit viuere.Qđ
verꝫ credo ſm Pa.in.c.nõ ſatis.eo.dũmodo non
deducat in pactum.⁊ ita cõcorda Inno.in.c.tua.
eo.ti.q̃ videt tenere ꝙ nõ licet dicere.ſi vis viuere
mecũ porta tecũ.⁊ glo.in.d.c.nõ ſatis que dicit ꝙ
licet ſic dicere.de quo tamen dic vt infra Symo-
nia.iiij.
21 ¶Octauus caſus eſt qñ ſubeſt ꝯſuetudo vt aliqđ
ꝓ ſpũalibus exigat.de quo tñ dic vt ſ.Conſuetu
do.§.xij.Aduerte etiã ꝙ illud habet locum vbi a
laicis debet aliqđ clericis.Sed vbi ꝯſuetudo ẽ vt
a clericis aliqđ exigat.tunc dic ſm Pa.in.c.Jaco-
bus.eo.ꝙ ad ꝑuatũ cõmodũ clericoꝝ nõ valet.ſꝫ
bene in fauorẽ diuini cultus ſi nõ ꝑceſſit.intellige
exactio ante ſacramentoꝝ exhibitionez.⁊ ꝓpterea
dicit Inno.⁊ Jo.de ligna.in.d.c.ad apoſtolicam
ꝙ ꝯſuetudo qua dat aliqđ ante receptionẽ ſacra-
mentoꝝ eſt corruptela:nec valet quãtũcunqꝫ lon-
ga ⁊ qñ nõ ꝑceſſit exactio.q̃re valeat in laicis ⁊ nõ
clericis.Rõ diuerſitatis eſt q: laici videt ſe obli-
gaſſe ſub noĩe cuiuſdã oblatõnis.facit qđ no.in.c.
nouũ genus de deci.
22 ¶Nonus caſus eſt qñ quis cauſa ꝑmutationis
aliqđ dat in recõpenſationẽ maioris beneficij.de
quo dic vt ſ.ꝑmutatio.§.vj.Et aduerte ꝙ tracta
tus ꝑmutationis inter ꝑtes ſup beneficijs nõ in-
ducit ſymoniã.vt ſ.ꝑmutatio.§.iiij.immo vt di-
cit Car.in cle.vnica.de re.ꝑmu.in renunciatione
exꝑmi põt ꝙ cauſa ꝑmutationis renũciat ſine ſy-
monia.qa a iure ꝑmittit.de ele.ſignificaſti.de re.
ꝑmu.c.vniuerſoꝝ.⁊.c.vnico.de re.permu.li.vj.⁊
d.cle.vnica.
23 ¶Decimus caſus eſt qñ vaſa ſacra vendunt.que
licet ſint annexa ſpũali:tñ vendi poſſunt ſine ſy-
monia.nõ habito reſpectu ad formã ꝯſecrationis
ſm Ric.in quolibet.ij.q.xxij.ita tñ ꝙ alteri eccle-
ſie in eadẽ forma vendant.ſꝫ ꝑſone ſeculari nõ licz
vendere.niſi redacta in ꝑſtinã maſſam.Et idẽ di-
co de veſtibus ſacris ꝙ alteri eccleſie vendi pñt.
¶Sed nunqđ lꝫ aliqđ exigẽ ꝓ criſmate habito re 24
ſpectu ad liquorẽ: R.Pa.in.c.ea que de auaricie
eo.ti.ꝙ nõ ſine ſymonia.quia criſma inquantũ ſa-
cramentũ eſt nõ ſolum eſt ſpũale.ſꝫ etiã inquantũ
liquor eſt quid ſpirituale.j.q.j.placuit.el.j.ſilr nec
panis benedictus vel candele benedicte.
¶Undecimus caſus eſt qñ vendit depẽdens ſi- 25
ue ꝯſequens ad id qđ dependet a ſpũali ſm Ric.
vbi ſ.ſicut eſt ꝑceptio decimaꝝ et fructus benefi-
ciorum:panis oblatus vel cera granũ ⁊ hmõi que
offerunt in eccleſia.Nam ius ꝑcipiendi ſpiritua-
le eſt.⁊ vendi nõ poteſt.ſꝫ bene fructus.Et ideo di
cit Pa.in.c.j.ne p̃.vi.ſu.ꝙ ꝑlatus bene põt vende
re obuẽtiones iuriſditõnis tanꝙ̃ fructus ſm glo.
ibidẽ.ſꝫ tñ ſm Inno.non debent vendi exercenti
illã iuriſditionẽ.⁊ bene quia ꝓpter cõnexitatez vi-
dentur vendere ipam iuriſditionẽ.j.q.iij.c.ſiquis
obiecerit.Similiter alij fructus eccleſie ſm Ho.
vendi poſſunt cuz ſint corporales.intellige verũ a
beneficiato q̃diu ipſe viuit.nõ a ꝑlato qui habet
ius conferendi.ar.c.vnici.§.fi.vt eccle.bene.⁊ ſi-
militer dicit idẽ Pa.in.c.fi.ne p̃.vi.ſu.ꝙ poſſunt
locari laico obuẽtiones eccleſie.dummodo ponat
clericũ loco ſui ꝓ recolligendis:ne ꝑſumptuoſe ad
altare accedat vbi fiunt oblationes.ar.c.j.et.ij.ne
clerici vel mo.
¶Utrũ dans pecuniã ꝓ adminiſtratione reruz 26
eccleſiaſticaꝝ cõmittat ſymoniã: R.Pa.in.c.con
ſulere.eo.ꝙ ſic.⁊ ibi tex.Hoc limito ſm glo.in.c.
Saluator.j.q.iij.qñ talis adminiſtratio habet ali-
quod ſpũale annexũ.alꝭ non.quia temporalẽ iu-
riſditionẽ poſſet dare ſub penſione annua.Et idẽ
dic.ſ.ſymoniacũ ſi datur ꝓ adminiſtratione pau-
perum ⁊ hoſpitaliũ.j.q.vij.ſi quis omnẽ in glo.et
in aut.de ſancti.epis.§.ſed neqꝫ ſm Pe.de peru.
tractatu de canonica portione epi.c.iiij.ſiue hoſpi
talia ſint aucte epi ꝯſtructa.ſiue nõ.Secus ſi dat
vt recipiatur ad ſeruiendũ ſolum ſine aliquo iure
ꝯſeq̃ndo.Et ſic intellige.c.vnicũ.vt eccle.bene.ꝙ
eccleſia.i.ꝑlatura ſub annuo cenſu cõcedi non po-
teſt.de ſymo.c.nõ ſatis.xxj.q.ij.ꝑcipimus.vnde
emens ꝑpoſiturã iconomatũ vicedominiũ aduo
cationem caſtaldatum.⁊ huiuſmodi ſymoniacus
eſt.j.queſtio.j.ſi quis epš.ſm tamen limitationez
ꝑdictam.
¶Utruz dans aliquid vt ſeruiat tanꝙ̃ vicarius 27
in eccleſia ſit ſymoniacus: R.Pa.in.c.ad noſtraz
eo.ꝙ ſic.vide ho.tex.cum glo.in capitulo licet.de
penis.
¶Utruz vendens villã ⁊ ius patro.qđ habet in 28
ea ſit ſymoniacus: R.Pa.in.c.querelã de ſymo.
ꝙ ſic.quia copulatiua facit venire copulatũ prin-
cipaliter ⁊ nõ acceſſorie.ſecus ſi dicat.vendo villã
cũ iure patronatus.⁊ ſic intellige Jo.an.in.c.j.de
iure patro.li.vj.Ego vo quo ad conſcientiã recur
rerem ad intentionẽ ſi habuit.ſ.animũ vendendi

ius patronatus ſpecialiter ⁊ ſic ſit ſymoniacus. qđ patet qñ plus vendit villã. al's non.

29 ¶ Duodecimus caſus eſt qñ eps recipit clericum ad ſeruitiũ ſpirituale ⁊ temporale pſtandũ ſibi cũ pmiſſione q annuatim ſoluet ſibi certũ ſalarium donec ſibi puiderit de beneficio. Nam licet hoc ſm Hoſti. dũmodo ſpecialiter nõ ſe obligauerit ad ſeruitiũ temporale pſtandũ: nec cõmittit ſymonia poſtmodũ remittendo ſalariũ cum confertur beneficiũ. quia ſalariũ erat ſub conditione. ⁊ facta collatione beneficij expirat conditio. inſti. de ver. obli. §. omnis. Secus ſi pmiſſio ſalarij fuiſſet pura et perpetua. ar. c. veniens. eo. ti. quod quidem Pa. in. c. cum eſſent. eo. credit verũ q licet quando platus non inducitur pncipaliter pter ſeruitium. ſꝫ quia ille meretur. aliter ſi cauſa finalis ſit ſeruitiũ non licet. ar. c. graue. de pben. ſecus ſi ſit cauſa impulſiua.

30 ¶ Quid de illo qui recipit pmiſſionẽ beneficij pſtandi p voce electionis danda: R. ſymoniacus eſt. c. de hoc. eođ. ti. Idem dic ſi recipit p electione non impedienda. ſiue ante. ſiue poſt. dummodo nondũ ſit ius acquiſitũ in ea electione. nã acquiſito iure licet redimere ſuam vexationem. vt ſupra iiij. caſu.

31 ¶ Decimuſtercius caſus eſt qñ pecunia datur p temporali iuriſditione habenda ſm Pa. in. c. j. ne p. vices ſu. ſꝫ tamen licet nõ ſit ſymonia eſt graue peccatum. facit ad hoc. c. nemo. ⁊ qđ ibi no. eo. ti. ⁊ j. q. j. in ſumma. ⁊ glo. j. in. c. quoniam. xe. p. vi. ſu. que tenet q eſt ſymonia. debet intelligi vera ſm Pa. in. d. c. quoniã. quãdo temporalis iuriſditio habet dependentiã ab officio eccleſiaſtico. quia p talem connexitatẽ cõmittitur ſymonia. d. c. conſulere. e. ti. ſꝫ quãdo nõ habet dependentiã ab officio eccleſiaſtico: nõ eſt ſymonia: ſꝫ turpe lucrum et contra legem. ſm Pa. in. d. c. j. vt in aut. vt iudi. ſine quo. ſuffra. ⁊ in aut. de mã. prin. §. illud Ho. tamen tenet q ſit ſymonia dare pecuniã vt pmoueatur quis in imperatorẽ vel regẽ poteſtatẽ vel rectorem alicuꝰ ciuitatis. quia iuriſditio eſt ſpũalis. j. q. iij. ex multis. vnde vendere caſtaldionatũ vel iconomatũ eſt ſymoniacũ. j. q. j. ſiquis eps. et. j. q. iij. Saluator. Omnis enĩ poteſtas a deo eſt. ⁊ idõ ſpũalis videtur. Sed credo ſit verior opinio Pa. immo. Ge. tenet q etiã licet dare aliqđ p habendo officio tpali. de quo vide ſupra. Officium. §. j. ⁊ dic vt ibi.

32 ¶ Decimuſquartus caſus eſt qñ ſpũale p ſpũali exigitur. vtputa. vnus debet dicere pmã miſſam alter ſcđam. ⁊ cõueniunt adinuicez q vnus dicat miſſam p alio. ⁊ econuerſo. Tho. vo tenet q ſi interueniat pactũ erit viciosum: niſi beneficio vel pſonatui ſit annexũ tale onus vtputa pbende ſi licet q qui eam habuerit dicat miſſam de beata virgine. vt extra de pben. c. ſignificatũ. Simile videt tenere Ric. in. iiij. diſt. xxv. arti. iij. q. j. dicens q ſi duo ſunt baptizandi. et vnus dicat baptizabo te tali pacto q baptizes me: q eſt ſymoniacũ. Ratõ quia in talibꝫ nulla pactio vel cõuentio debet interuenire. c. tua nobis. eo. ti. et hoc pter duo. primo quia res a nõ domino emitur ſicut a miniſtro ſacramentoꝝ qui nõ eſt dominus. ſcđo quia eſt contra rationem gratie q vendat. Sed tu aduerte q quãdo vnus tenet dicere primã miſſam ⁊ conuenit cum eo qui tenet dicere ſecundã p ſecunda dicenda vt alius dicat primã. q li pro. non denotat appciatõnẽ ſꝫ adminiculationẽ: cum ille nõ poſſit dicere miſſam p alio: niſi dicat p eo. ⁊ ideo licet. ſꝫ in caſu pdictoꝝ doc. li pro. dicit appciationẽ. ⁊ idõ illicitũ eſt pactuꝫ. ſꝫ bene poſſet dicere ſm pdictos doc. Hodie ego dico pro te: vel te baptizo. ⁊ rogo vt cras dicas p me. vel baptizes me poſtea ⁊ huiuſmodi ſine pactione.

¶ Decimuſquintus caſus qñ datur rõne puocationis ad orandũ. ſicut quando datur elemoſyna religioſis pauperibus vt puocentur orare ⁊ miſſas dicere pro eis. de quo dic vt infra Symonia. iij. §. ix. 33

¶ Decimuſſextus. rõne punitionis ſicut in abſolutione excõmunicationis exigit pecunia nõ pro abſolutione. quia eſſet ſymonia. ſꝫ pro punitione peccati. c. ad aures. eo. cõcor. Ri. vbi s. ⁊ addit. caueat abſoluens ne in hoc magis intẽdat deſeruire cupiditati q correctioni. 34

¶ Decimuſſeptimus caſus eſt rõne liberalitatis: quia gratis dat ⁊ gratis accipit nõ rõne alicuius ſpũalis. j. q. j. quicqđ. ſꝫ tamen notabilitas in tali dato facit pſumptaꝫ ſymoniã. vt in. c. ⁊ ſi queſtiones. eo. ti. 35

Symonia. iij.

Circa beneficia dignitates ⁊ officia. ⁊ pmo circa electionẽ ſeu pmotõnẽ queritur.

¶ Vtrum reges ⁊ pncipes ⁊ alij recipientes pecuniam vt ɔſentiant electioni ſeu pmotioni ad aliquã dignitatẽ vel platurã ſint ſymoniaci: R. Pa. in. c. de hoc. eo. q ſic. ⁊ tenent reſtituere illi eccleſie de cuiꝰ platura agebat. lꝫ nõ eſſet de bonis eccleſie vt pꝫ in eodẽ. c. de hoc. 1

¶ Quid de canonico q̃ cõuenit cũ alijs canonicis vt cõplaceant ſibi de aliq̃ canonico recipiendo: et poſtea ipſe eis cõplacebit de alio: R. q ſymonia ẽ. c. q̃pio. j. q. ij. 2

¶ Quid ſi dicat aliquis eoꝝ nunq̃ conſentiam q aliquis fiat canonicꝰ niſi mihi cõſentiatis de meo R. ſm Ray. ſymoniacus eſt. ſi tamen conſuetudo eſſet q quãdo vnus fuit exauditus in vna q alter poſtea exaudiat in alia. poſſꝫ tũc talẽ ɔſuetudinem rogare ſeruandã. ar. lxiij. di. quia igitur. de conſti. c. cũ omnes. 3

¶ Vtrũ cõmittat ſymoniã qui facit pactũ cũ illo cui beneficiũ confert vt retineat aliquã portioneꝫ ex redditibus beneficij: R. Pa. in. c. j. vt eccle. bene. q ſic. nota tamen q epiſcopus ex iuſta cauſa ⁊ neceſſaria poteſt ſtatuere vt redditus certi temporis beneficij vacantis deputent ad certum vſum laudabilem: facit. c. vltimo. de ver. ſig. Item p ſolutione ſuoꝝ debitoꝝ. intellige cõtractoꝝ nomine eccleſie. ſecus ſi cõtraxiſſet nomine priuato. vt no. glo. in. c. j. de ſolu. facit. c. ſi propter tua. de reſcrip. libro. vj. 4

5 ¶ Utrū ꝓmouēdus in rectorē alicuius eccleſie ⁊
paciſcens vt ſoluat penſionē maiorē colatori ſit ſy-
moniacus? ℞. Pa.in.c.cū clerici de pac.ꝙ ſic. Si-
militer etiā ſi ꝓmouēdus ꝓpria aucte obliget ſe ad
penſionē.⁊ non tenet collatio ſm Pa.ibidē.⁊ Jo.
an.teneat ꝙ tenet.
6 ¶ Circa officia querit̄.q̇d de preſbytero q̇ vendit
officiū portandi aquā benedictā ꝑ ſuā parochiam
℞.ſm Rodo.ꝙ licite poteſt fieri ſi vendit emolu
menta ſibi ex conſuetudine ꝓuenire cōſueta. Si
autē vendit tale officiū nō eſt ſymonia:ſ; turpe lu-
crum. Si autē vendit aquā benedictā:vel panem
benedictū ſic eſt ſymonia ſm Alex.⁊ Rodo. quia
in receptione taliuꝫ confertur remiſſio venialium
peccatoꝝ.
7 ¶ Quid ſi q̇s vendat officiū claudendi hoſtia vel
pulſandi cāpanas ⁊ hmōi.ſm Rodo.ꝙ ſymonia
cus eſt ſumpto noīe ſymonie large:ſicut talia offi-
cia ſunt ſpūalia large. Si tn̄ datū ſit alicui tale offi
cium gratis.⁊ conſuetudo ſit loci ꝙ poſſit ponere
aliū loco ſui.⁊ locare ⁊ vendere ad vitā ipſius dan
tis non eſſet ſymonia ſm Rodo. Sed tu aduerte
quia.j.q.iij.c.j.dicit̄ ꝙ nō eſt ſacri muneris officiū
claudere hoſtia eccleſie:ſ; tn̄ ſibi annexū vel vnitū
⁊ dicit glo.ibi ꝙ tūc eſt ſymonia emere aliquā ad-
miniſtrationē vel officiū eccleſie quādo eſt ānexū
alicui ſpūali.vel cōſueuit ꝑ clericuꝫ exerceri ſolum
⁊ ſic tene ꝙ eſt ſymonia vendere officiū.ſecus ven
dere redditus.
8 ¶ Quid de dantibꝫ aliq̇d vt poſſint in parochia
vel ep̄atu querere vel q̄ſtuare.ſm Tho. in q̇libet
ꝙ ſacerdos p̄lati recipientes.ſymoniaci ſunt cum
ꝑſuaſio ſacerdotis ſpūalis ſit ⁊ ei credat̄.quia p̄la-
ti aut p̄ſbyteri ſunt.⁊ ſic eſt ſymonia reſpectu p̄la-
ti vel p̄ſbyteri cōcedentis.reſpectu vo dantis ſacri
legiū eſt.quia ibi eſt defraudatio elemoſynaꝝ ꝯtra
intentionē dantiū.⁊ tenet̄ vterqꝫ ad reſtōnē ſi ta-
les queſtores ſunt ſcelerati vt ſunt chiaratani: ſed
quo ad reſtitutionē dic vt Reſtitutio p̄mo. in v.
turpiter.§.j.
9 ¶ Utrū liceat dare vel accipere pecuniā ꝓ orōne
p̄dicatione.dei laude.vel ꝓceſſione? ℞.ſm Ric.
vbi ſ.⁊ Aſtē.li.vj.ti.lv.ꝙ nō. Hec enī ⁊ ſimilia di
cuntur ſpūalia inquantū ex gratia ꝓcedunt ⁊ ad
grām diſponūt que tn̄ ꝑ hominū miſterium exhi
bentur.⁊ ideo vēdere in his ꝙ eſt ſpūale ſymonia
eſt. Et ideo q̇ p̄dicat p̄ncipaliter vt laudē vel fauo
rem conſequat̄ humanū vel lucrū:ſymoniacus ē.
ſaltē mentalis.j.q.iij.non ſolū. Aduerte tamen ꝙ
dantes elemoſynas pauperibus aut religioſis vt
impetrent orōnis ſuffragiū nō dant quaſi inten-
dant emere orōnes:ſ; quaſi ꝑ gratuitā beneficen-
tiam eos ꝓuocare ad orandū ꝓ ſe gratis ⁊ ex cha-
ritate.et ſic nō peccant.
10 ¶ Quid de ſtatuentibus in aliq̄ eccleſia ꝙ ꝓceſſio
nō fiat in aliquo funere niſi tantā pecuniā legaſſꝫ
eccleſie? ℞. ſm Ray. et Tho. ꝙ ſymoniaci ſunt.
ar.de iur.iuran.c.ſicut.el.j.et.ij. ſecus ſi ſtatueret̄
ꝙ legantibꝫ talē ſummā fieret talis honor vel pro-
ceſſio.ar.ex̄ eo.c.cū ſit. Nō diuerſitatis eſt.quia in
p̄mo eſt exactio.q: p̄ſupponit ꝙ ꝓ minori nō fiat
in ſcd̄o hꝫ ſpēm gratuite recōpenſatōis.q: nō ne-
gatur.ne etiā fiat ꝓ nō legantibꝫ.ar.de iureiur.c.
ſicut.el.j.et.ij.
¶ Utrū liceat dare pecuniā ꝓ anniuerſario cele- 11
brando ⁊ hmōi? ℞. Ri.in.iiij.di.xxv.ꝙ nō licet ꝓ
hoc pactū facere de danda pecunia.ſ; ſi ex deuoti-
one detur eccleſia debet celebrare. Inno. vo.in.c.
qm̄ enormis.ne p̄.vi.ſu. dicit ꝙ nō ſolum licet. ſ;
etiam eſt meritoriū aliquos redditus cōſtituere in
eccleſia vt ibi fiat anniuerſariū ꝓ aliquo.ſ; hoc cō-
ſtitui nō poteſt ꝑ donatorē.quia nō licet ei condi-
tiones ſpūales apponere ſ; tn̄ tpales vt redēptio
nem captiuoꝝ.xij.q.ij.auꝝ.ſ; pōt conſtitui ꝑ illos
q̇ habent anniuerſariū facere.ex̄ de p̄ben.c. ſigni-
ficatum. Ho.in.d.c.qm̄.tenet ꝙ pōt imponi tale
onus redditibꝫ:ſ; dicit tutius fore relinquere ſic re
linquo tali eccleſie ānuatim.x.lib.ſup tali poſſeſſio
ne diuidēdas int̄ eos ſolūmō q̇ meo anniuerſario
intererūt ⁊ rogo vt fiat omni anno.
¶ Utrum canonicus vadēs ad horas canonicas 12
p̄ncipalit̄ ꝓ denarijs horarijs ſit ſymoniacꝰ? ℞.
Ho.in.c.olim.de ver.ſig. et ſequit̄ Jo.an.de cle.
nō re.c.vnico.li.vj. tenet ꝙ nō eſt vera ſymonia.
q: nulla exp̄ſſa pactio intcedit ſ; ꝙ grauiter peccat
et mentalē ſymoniā cōmittit.ſ; ꝑ ſolā penitentiaꝫ
ſatiſfacit.c.tua nos de ſymo.
¶ Quid ſi clericus ꝓ p̄cio vigilet ad defunctum. 13
et dicat pſalterium? ℞. Hoſtien.ꝙ ſi fecit pactuꝫ
pro eo legere pſalterium ꝙ ſymonia eſt. Si autem
ꝙ vigilaret nō eſt ſymonia.licet ſcit tacite ꝙ debe-
at legere pſalterium.ar.de preben.capitulo ſignifi
catum.quia ſic vendit laborem:queꝫ non tenetur
impendere.
¶ Quid ſi maior crux nō portet̄ niſi ꝓ certo p̄cio? 14
℞. Ho.ꝙ eſt ſignū auaricie:⁊ inducit vicium ſy-
monie.c.audiuimꝰ.eo. Simılit̄ eſt ſymonia qn̄ ta-
xatur ꝓ quāta pecunia q̇s ponat̄ in tali ſepultura
cū ibi ſint plures ſm Ho.
¶ Utrū pactū de lecto redimendo anteq̄ʒ corpus 15
ad eccleſiā deferat̄ ſit ſymonia? ℞.ꝙ nō.q: lectus.
et hmōi eſt q̇d tpale et ideo poteſt vendi redimi ⁊
hmōi:ſi tamen clerici nollent ſepelire:niſi p̄us im-
poſito p̄cio de eo redimendo ſic videtur ſymonia
cū fiat pactū de tpali ad ſpūale ſm Hoſti.facit.c.
vlti.de re.ꝑmu. Similiter cōmitti ſymonia ſi cle-
rici nollent ſepelire:niſi fieret eis cautio ab heredi-
bus defuncti de receptione eoꝝ q̇ cum funere por
tantur:et ſimiliter qn̄ nolunt ſepelire ſine pecunia
c.queſta eſt.xiij.q.ij.
¶ Utrū ſit ſymonia ꝓ matrimonio dare pecuniā? 16
℞.ſm Ric.in.iiij.di.xxv.ar.iij.q.j.ꝙ ꝓut matri-
moniū eſt ſacramentū cadens in diſpēſationem mi
niſtroꝝ eccleſie.ſic vendi nō pōt.et ideo ſymonia-
cus eſt q̇ ꝓ benedictōe nubentiū pecuniā exactaꝫ
accipit.c.cū in eccleſie.eo.ꝓut vo mr̄imoniū ē offi
cium nature.ſic lꝫ dare ⁊ accipe p̄ciū ſicut ⁊ ꝓ alijs
officijs ciuilibꝫ et corporalibꝫ.
¶ Sed q̇d ſi nolit benedicere niſi data pecunia? 17
℞. Alex.ꝙ dꝫ recurrere ad ſuperiorem q̇ ſi noluerit
cogere p̄ſbyteꝝ vt benedicat gratis.tutius eſt ab-
ſtinere ꝙ peccandi occaſionē dare. Pa.tn̄ in.c.di-

lectus.el.ij.eo.ti.tenet ꝙ in ſacris voluntarijs nõ
licet aliq̄d dare ꝓ eis habẽdis.ꝫ in neceſſarijs ſic.
Et ſic videretᷣ tenẽdo opinionẽ ꝙ nõ poſſum con
ſummare mr̄imoniũ ſine benedictõe.vbi cõſuetũ
eſt ꝙ licite dare põt cũ intẽtione dandi ꝓ redimẽ
da vexatione nõ emẽdi benedictionẽ.

18 ¶Quid de ſacerdote q̄ nõ vult dare licentiã paro
chiano alteri ꝯfitendi niſi data pecunia. R. Rod.
ꝙ ſymoniacus eſt. Idẽ dic de licẽtia cõicandi:aut
benedicendi ſponſas.Aduerte tñ ꝙ ſi nõ intende
ret licentiã ꝯfitendi cõicandi vel benedicẽdi ſpon
ſas ⁊ hmõi vendere.ꝫ ſibi ꝓuidere ſuꝑ obuentio
nibus ⁊ oblationibꝫ que eũ cõtingerẽt ⁊ nõ plus.
nõ eſſet ſymoniacus ſm Rodo.

19 ¶Utrũ ſit ſymonia ex pacto dare aliq̄d ꝓ calicibꝫ
veſtibꝫ ⁊ linteaminibꝫ benedicẽdis. R. Ray.tenet
ꝙ nõ.quia non inueniᷣ niſi in criſmate baptiſmo
cõmunione eucbariſtia balſamo ſepultura ⁊ baſi
lica dedicãda.j.q.j.diuiã.c.placuit.c. vt vnuſq̄ſꝙ
extra eo.ti.cum in eccleſie. Sed tu dic verius cum
Hoſt. ⁊ Hoſtiẽ.ꝙ eſt ſymonia.c.ad noſtram.eo.
Idem dic ꝓ benedictione abbatũ vel abbatiſſaꝝ
velatione virginũ: aqua benedicta ⁊ huiuſmodi.
ſm Pe.de pal.

20 ¶Utrũ archidiaconus q̄ habet examinare ꝓmo
uendos vel ille q̄ rñdet in ſcrutinio ordinandi ſm
formã.c.ij.de ſcruti.vel ille miniſter qui legit euan
gelium cuꝫ fit ordinatio ſit ſymoniacus ſi aliquid
recipit ab ordinandis: R.ꝙ ſic. ſm do. Anto.in
c.pe.extra eo.

21 ¶Utrũ p̄tendẽs ſanctitatẽ quã nõ hꝫ vt ꝓmoue
atur ad ordines vel beneficia ſit ſymoniacus: R.
ꝙ nõ.ꝫ dꝫ agere pñiam.c.mãdato.ex eo.

22 ¶Utruꝫ notarius ſine ſymonia poſſit aliq̄d reci
pere ꝓ ſcriptura facta de ordinatõe: R. Laur. ⁊ ſe
quitur Ber.brix.j.c.ſicut epm.j.q.ij.ꝙ nõ. nec ꝓ
labore nec ꝓ carta.ꝫ eps debet ſibi ꝓcurare. Pa.
vo in.c.j.de ſymonia tenet cum glo.ibidẽ ⁊ cõiter
doc.qḋ verũ eſt in notario q̄ habet ſalariũ de pu
blico.ſecus eſt in illo q̄ nõ hꝫ ſalariũ.quia recipere
põt ꝓ ſuo labore ſolum:cõſiderata q̄litate negocij
nõ ordinis.ſicut faciunt qui ꝓ clericatu tm̄ ꝓ dia
conatu plus et hmõi.quia ſic eſt ſymonia.ar.x.q.
ij.p̄carie. Idẽ dic ꝙ eſt ſymonia exigere aliq̄d pro
ſigillo niſi expenſas cere ⁊ ſigillationis ⁊ clericoꝛuꝫ
ad hoc deputatoꝛum.intellige ſuꝑ re ſpũali ⁊ in iu
riſditione eccleſiaſtica.cũ nihil aliud ſit niſi quedã
teſtificatio iudicis ſuꝑ illud.

23 ¶Utrũ recipiẽs aliquã ꝓmiſſionẽ ſpũalitatꝭ. pu
ta beneficij ⁊ hmõi ꝓ aliq̄ negocio ꝓmouẽdo apḋ
ſedeꝫ apoſtolicã ſit ſymoniacus: R. Pa.in.c.cum
eſſent.eo.ꝙ ſic.vt ibi.

24 ¶Utrũ ſtatutũ in fundatõe alicuiꝰ eccleſie factuꝫ
quo caueᷣ ꝙ ſiq̄s tm̄ in redditibꝫ annuatim dede
rit in ꝑpetuũ recipiaᷣ ꝓ canonico. ⁊ habeat qḋ de
derit ꝓ p̄benda ſit ſymoniacũ: R. Rodo.ꝙ ſi ta
le ſtatutũ fiat ad tps ⁊ p̄ncipaliᷣ intẽtione augẽdi
dei cultũ. ⁊ ꝙ dans p̄ncipaliᷣ ꝓpter deuotionẽ det
⁊ ſit dignus tolerari põt. Et idem dic de monaſte
rijs de nouo fundatis et egenis.ſ.ꝙ quiſq̄s daret
tm̄ reciperetᷣ ad illud monaſteriũ vſꝙ ad certũ nu
merũ.ar.c.tua nos.ex eo.

¶Utꝝ aliq̄s dignus ordinari vel bñficiari dans 25
ex pacto vel exactus ianitoꝛi vt eum ad epm ꝑmit
tat intrare ad petendũ beneficiũ vel ordinem vel
electionis cõfirmationem ſit ſymoniacus: R. ſm
Rodo.ꝙ nõ.ſi nõ dat intẽtõne coꝛrupta.ſ.vt per
interceſſionẽ eius cui datᷣ ꝯſeq̄tur intentũ.quia ſi
cũ tali intẽtione daret eſſet ſymoniacus.

¶Utrũ aliq̄s poſſit induci vt intret religionem 26
ꝓpter pecuniã dandam: R.ꝙ nõ.c.dilectus.el.ij.
eo.ti. Sed vt quis cõuertatᷣ ad fidẽ.dicit glo.in.d.
c.dilectus ꝙ põt dari. Ho.addit idẽ poſſe dici in
ſacris neceſſarijs.ꝫ nõ in voluntarijs. Sed ego te
neo cũ Pa.in.d.c.dilectus ꝙ ex pacto vt ꝯuertatᷣ
vel intret religionẽ vel recipiat ſacra nõ licet ꝫ be
ne ſine pacto.vt alliciatᷣ ad p̄dicta capienda.

¶Quid de fraternitatibꝫ ita ꝯſtituꝭ ꝙ nullus re 27
cipiatur ad eas niſi ꝓmittat vel iuret ꝙ annuatim
ſoluet.x.deñ. R. Ray.ꝙ ſi fiat ꝓpter cauſam bo
neſtam.puta pauperibꝫ alendis:captiuis redimẽ
dis ⁊ hmõi.nõ eſt ibi ſymonia.imo licite ſunt. ⁊ q̄
eas deſpicit anathematizandus eſt.xlij.di.ſi quis
deſpicit. ⁊ ar.xvj.q.vij.ſane. Rod.tm̄ dicit ꝙ ſi ſta
tutum eſt ſub forma negatiua.nõ licet q: excludit
pietatẽ. Sꝫ ſub forma affirmatiua licet.ſ. vt q̄ſq̄s
fuerit receptus det tm̄.ꝫ nõ placet ꝙ fiat iuramen
tum ꝓpter ꝑiculum ꝑiurij.

¶Utrũ ꝓ iuſticia facienda dare pecuniã vel eq̄ 28
pollens ſit ſymonia. Ri.in.iiij.diſ.xxv.ar.iij.q.ij.
tenet ꝙ ſic loquendo de iuſticia eccleſiaſtica.vt qñ
datur epo vel alijs ꝓ reddendo iure ſuꝑ ſpũalibꝫ.
in quo cõcoꝛ.glo.in.c.vendẽtes.j.q.iij. Idẽ tenet
Rodo.etiã ſuꝑ tpalibus ſi ſit ꝑſona eccleſiaſtica q̄
debet reddere ius rõne iuriſditõis eccleſiaſtice.ſe
cus eſſet ſi eſſet iudex ſecularis:ſeu laicus.licet alˀs
grauiᷣ peccet. Alex.de ales tm̄ tenet ꝙ etiã in iudi
ce ſeculari vendere iudiciũ iuſtũ ſit ſymonia. quia
hoc eſt actus v̄tutis. ⁊ ita quo ad aliq̄d eſt ſpũale.
ꝫ ꝓ aduocatione aut ꝓcuratione etiã in cauſa ſpi
rituali licet aliq̄d accipere ſine ſymonia. Sed glo.
in.d.c.vendẽtes. ⁊ Ri.vbi ſ̄. ⁊ forte verius tenẽt
ꝯtrã. ⁊ ꝙ eſt ſolũ graue pctm̄ accipe ꝓ iuſticia in re
bus tpalibus. ⁊ ei q̄ eſt iudex.

¶Utrũ ſit ſymoniacũ occultare pctm̄ alicuiꝰ pro 29
pecunia qñ ad eius officium ꝑtinet illud reuelare
R.ꝙ ſic.c.nemo.eo.imo etiã occultare reſpectu ꝑ
ſone ꝯſanguinitatis vel affinitatis.vt ibi dr̄. Sed
Ric.vbi ſ̄.limitat veꝝ ſi talia reſpiciũt cãm ſpiri
tualem.alˀs nõ.ꝫ eſt graue peccatũ.

¶Utrũ teſtificari ꝓ pecunia ſit ſymonia. R. Ri. 30
vbi ſ̄.tenet ꝙ ſic in cã ſpũali.aliter nõ.lꝫ ſit graue
pctm̄. Alex.vo dicit ꝙ in cauſis eccleſiaſticis et a
ꝑſonis eccleſiaſticis ſi teſtimoniũ vendatᷣ eſt ſymo
nia. In alijs grauiter peccatᷣ.

¶Sed nunq̄d aduocatus ſimiliᷣ cõmittit ſymo 31
niam ſi ꝓ pecunia patrocinatᷣ: R.ꝙ nõ.quia pa
trocinium ⁊ conſiliũ adminiculatᷣ exterius cauſe.
ꝫ teſtimoniũ eſt de ſubſtãtia cauſe. ⁊ ideo teſtes co
guntᷣ nõ aduocati ſm Alex.

¶De ſymonia magiſtroꝝ.vide ſ̄. Magiſter.§.x. 32
cum ſequentibꝫ.

33 ¶ De ſymonia ſepulture. vide ſ. Sepultura. in
pn.⁊.§.j.⁊.xliij.⁊.xliiij.
34 ¶ Utrū patronus ſiue habēs ius pſentandi qui
aliq̄d recipit ꝓ pſentādo ſit ſymoniacus. R. Pa.
in.c.veniēs.el.j.de teſti.ꝙ ſic.tex.bo.de tranſac.c.
pterea qn̄ inter.
35 ¶ Circa pmutationē. vide ſ. pmutatio.§.iij.iiij.
et.vj.
36 ¶ Circa trāſactionē.vide.j.Tranſactio.§.iiij.
37 ¶ Circa renūciationē ⁊ remiſſionē vltra id qḋ ha
bes ſ. Renūciatio. Quero vtrum renūcians l̄ris
ſup beneficio eccleſiaſtico obtinēdo ſit ſymoniac⁹.
R. Pa.in.c.ad audientiaꝫ de reſcrip.ꝙ ſic.ſi fit ex
pacto de aliquo tp̄ali recipiendo:ſiue ꝓ certa pen
ſione recipiēda.glo.in.d.c.ad audientiā tenet ꝙ ē
ſymonia in eo q̄ cōſecutus eſt beneficiū. ſ; in eo q̄
nondū cōſecutus eſt beneficiū ꝙ nō ſit ſymonia.
Sed tu tene ꝙ eſt ſymonia etiā in hoc caſu. ſi det̄
aliq̄d ex pactione ptium. ſecus ſi ex officio iudicis
vel mediantib⁹ bonis viris renūciatio ex vna pte
pure fiat.⁊ ex altera pte aliq̄d tp̄ale detur. vt colli
gitur in.c.ſane.de renun.⁊ de pac.c. cum pridem.
Similiter nō eſt ſymonia ſi renūciet talib⁹ literis
ex eo ꝙ dat̄ ſibi ſpūale. puta beneficiū ſm Inno.
et Hoſtien.de reſcrip.c.ad audientiā.quod limi
ta cum ſit pmutatio ſi concurrant que ſupra dixi.
Permutatio.§.iij.
38 ¶ Utꝝ dans aliqḋ tp̄ale plato ne remoueat eum
a poratu vel beneficio ſit ſymoniacus. R. Rodo.
ꝙ ſic. ſi neceſſitas vel vtilitas ſit ꝙ amoueat̄. al's
nō.dūmodo intētio nō ſit corrupta. Similiter ſy
moniacus eſt q̄ dat ſpūale vt obtineat debitū tem
porale:qḋ ſuū eſt ſm Tho.in.iiij.diſ.xxv.de quo
ego dubito per ea que dixi ſupra. Symonia.ij.§.
xvij.et.xviij.⁊ potius credo ꝙ nō ſit ſymonia.ar.
c.j.de vſu.
49 ¶ Utrū renūcians beneficio vt alteri certe pſone
detur ſit ſymoniacus. R. ꝙ nō.niſi in pactuꝫ de
ducatur.c.dilectio.de pben. Naꝫ habere ſpem de
hoc nō eſt ſymonia.c.cum pridē.de pac.j.q.j.ordi
nationes.
40 ¶ Utrū remittens debitū tp̄ale ꝓ ſpūali ꝯſequē
do ſit ſymoniac⁹. R. Pa.in.c.veniēs.el.j.de teſti.
ꝙ ſic.quia remittere ideꝫ eſt qḋ donare.vt in glo.
pdicti.c.⁊ in.l.qn etiā.ff.de calū. Limitat tamen
glo.in.d.c.verū qn̄ ex tali remiſſione aliqḋ cōmo
dum applicat̄ pti. Addit Pa.ibidē aliā limitatio
nem.ſ.ꝙ eſt verū ꝙ remittere eſt dare qn̄ debituꝫ
eſt liquidū. Sed qn̄ debitū eſt dubiū: tūc dicit̄ po
tius facere q̄ donare.vt dr̄ in trāſactione in.l.ſiue
apud.C.de tranſac.
41 ¶ Utrū ꝓmittens nihil petere ab ordinatore vel
pſentatore vſq; ad tot annos ſit ſymoniacus. R.
Pa.in.c.ꝑ tuas.el.iij.eo.ꝙ ſic.quia ex quo ordina
tor tenet̄ aſſignare iſti poſt ordinationē portioneꝫ
que conſideratis fructibus eſt quid temporale.ta
lis remittit tēporale pro ſpūali cōſequendo.⁊ ideo
ſymonia eſt.
42 ¶ Utrū dans pecuniā vt quis nō ordinet̄ vel eli
gatur vel electio nō confirmet̄:aut eccleſie nō ꝯſe
crentur ⁊ hmōi.ſit ſymoniacus. R. ꝙ ſic.ex̄ eo.ti.
nemo. Idē dic qn̄ ꝑ grām ꝯſanguinitatis vel affi
nitatis vel penitentē nō recōciliat vel minus peni
tentē abſoluit vel peccatuꝫ celat.vt in.d.c. nemo.
Dicit tn̄ Inno.ibidē.ꝙ veꝝ eſt ꝙ ſimilitudinarie
dr̄ ſymoniacus talis ꝑ grām ſic faciēs.q: ſic punit
ac ſi ſymoniacus eſſet. Pa.⁊ glo.in.d.c.nemo tꝫ ꝙ
eſt ſymonia.⁊ eſt verius.
¶ Utrū corrūpens iudicē vel teſtē in cauſa ſpūali 43
ꝓpter pecuniā ſit ſymoniac⁹. R. Pa.in.c.tua nos
eo.ti.cū Ho.ꝙ ſic ꝑ quādā cōnexitatē quā habēt
cū ſpūalib⁹.vel eſt q̄ſi ſymonia.ar.d.c. nemo. ſec⁹
in cauſa mere tp̄ali.
¶ Utrū aliq̄d accipe ꝓ inueſtitura eccleſiaꝝ ſit ſy 44
monia. R. ꝙ ſic.tex.in.c.in tm̄.eo.⁊ ibi dicit Pa.
ꝙ nō tm̄ ꝓ inueſtitura iuris.ſ; etiā facti.ſ.ꝓ indu
ctione i corpalē poſſeſſionē.etiā ſi ibi ſit ꝯſuetudo.
¶ Quid de dantib⁹ pmos fructus beneficij in cu 45
ria.⁊ ſoluentib⁹ taxā bullaꝝ ⁊ ceteroꝝ ſm ſtilū cu
rie. R. ꝙ nō ſunt credēdi ſymoniaci.quia talia nō
ſoluunt̄ ꝓ ſpūalib⁹.ſ; ꝓ ſuſtētatione curie ⁊ officia
lium.⁊ ſic tene q: illa devolūtate pape ſunt ordina
ta. S; ſecus iudico in curijs epoꝝ ⁊ alioꝝ platorū
habentib⁹ vnde viuāt ſm decentiā:nō ſm pōpā.
quia ſymoniacū eſt tales taxas facere ꝓ diſpenſa
tionibus:abſolutionib⁹ ⁊ hmōi.j.q.iij.ex multis.
Secus ſi ꝓpter victus decentiā:quā al's nō habēt
hoc facerent.

Symonia.iiij. Circa ingreſſuꝫ religiōis. Utrū
intrans monaſteriū cum pacto de dan
dis tp̄alib⁹ ſit ſymoniac⁹. R. ꝙ ſic.c. in
tantū.c.veniēs.eo.dicit tamē Ho.Gof.Ray.et
Ber.in.c.qm̄ ſymoniaca.eo.ꝙ ſi monaſteriū eſſet
tenue ꝙ poſſent dicere volēti intrare. Si vis viue
re mecū porta tecū.q: licet te libent̄ recipe vellem⁹
tn̄ bona noſtra nō ſufficiūt. S; tu tene in conſcia
opi.Tho.in ſumma.q̄ dicit ꝙ ꝓ ingreſſu mona
ſterij nō licet aliq̄d recipe vel exigere q̄ſi p̄ciū.ſ; ꝓ
victu pſone recipiēde.l; aliq̄d recipe ſi non ſuffici
ant opes ad hoc monaſterij. Similit̄ etiā licitū eſt
ꝓpter deuotionē quā q̄s oſtendit monaſterio lar
gas elemoſynas faciendo eidē ꝙ facilius recipiat̄
ſicut licitū eſt ecōuerſo ꝓuocare aliquē ꝑ tp̄alia be
neficia ad deuotionē monaſterij.licet nō ſit licitū
aliq̄d ex pacto dare vel recipe vt recipiat̄.c.q̄ſpio.
j.q.ij. Rodo.etiā tenet ꝙ qn̄ monaſteriū ē tenue
⁊ indigens ꝙ nō eſt ſymoniacū ⁊ paciſci in talib⁹
dūmodo nō fiat ꝓ ſpūalibus cōferendis. ſ; ꝓ ex
penſis faciendis vel recōpenſandis. vnde tenet ꝙ
licet expmere noīa ⁊ quantitatē numeris.⁊ placet
mihi quo ad cōſcientiā.⁊ ad.c.que vident̄ ꝯtraria
⁊ maxime.d.c.quoniā ſymoniaca. dic ꝙ loquunt̄
quo ad forum cōtentioſum ꝓpter fraudes.⁊ ideo
fundant ſe ſup pſumptione q̄ ceſſat in foro anime
vel loquunt̄ vt nihil ꝓ ingreſſu. ſ; nō loquuntur
q̄n ꝓ releuatione ſumptus qn̄ monaſteriū. aliter
nō poteſt.

Symonia.v. Circa ea que ꝓhi
bent̄ dari vel de
duci in pactū ꝓ aliquo ſpūali vel ānexo
vel ab eo dependēte.⁊ pmo.

1 ¶ Vtrū ſolū ſit ſymonia qñ interuenit pactū de pecunia? R. q̃ nõ. ſ; dic q̃ triplex eſt mun⁹ qđ inducit ſymoniā in ſpūalib⁹ ſi deducatur in pactuȝ. Primū eſt munus a manu. vt eſt pecunia capiendo put accipitur. j.q.iij. totū p omni re tpali. Secundū munus eſt a lingua. Terciuȝ ab obſequio. vt.j.q.j.ſunt ſi nulli. Addit ab aliquib⁹. Quartuȝ munus ſanguinis qđ eſt cū quis cõfert eccleſiā vel pbendā alicui intuitu cõſanguinitatis vel amicicie. Nā ſm glo. in.c.j. vt eccle.beneſi. ſi ſolū cõfert pter cõſanguinitatē vel amicitiā. ⁊ alias nõ conferret ſymoniacus eſt. Sed Alex. de al'.ſcđa ſcđe. ⁊ Tho.ſcđa ſcđe. ⁊ in.iiij. ⁊ in quol'. limitāt verū qñ intendit ex hoc aliqđ bonū redundās in ſeipſo. vt puta quia magnificet vel nobilitet. vel vt faciat ſibi aliquā recõpenſationē ⁊ hmōi. Secus ſi ſolum intendens bonū tpale illius cui datur ⁊ nõ alteri⁹ quia tūc licet ſit graue peccatū non tamē ſymonia eſt in hoc quarto munere. quia nihil datur vt recipitur. ⁊ magis placet. De hoc tamen vide Pa. in c.tuā. de eta. ⁊ qli.or. ⁊.j.q.j.c.ſi quis. ⁊.c.ſunt nõnulli. Poſſet tamen dici etiam tunc eſſe ſymoniacus quādo platus aliquod beneficiū eccleſiaſticuȝ daret alicui cū pacto vel intētione: vt ipſe ſuis conſanguineis puideret.

2 ¶ Sed nunqđ qđcunq; munus a manu inducit ſymoniā in ſpūalibus? R. q̃ ſic ſi pactū pceſſit. ſi vo nõ pceſſit tūc ſi ſit adeo paruū q̃ nõ debeat inducere pmouētis animū inſpectis cauſa tpe ⁊ qlitate pſonaꝝ ſic nõ facit ſymoniaȝ.c. ⁊ ſi qõnes.eo.ti. Valde enī inhumanū eſt a nemine velle recipe ſ; viliſſimū eſt oīa ab omnib⁹.ff.de officio p cõſul. l.ſolent.§.vltimo. ⁊ hoc veꝝ quo ad eccleſiā. ſ; quo ad deū quicqđ dat vel recipit corrupta intētione quātūcunq; minimū p ſpūali ſymoniacū eſt ſ; ſola pnīa ſine reſignatõe beneficij purgat. ⁊ ſic intellige.c.nemo.eo.ſm Gof. Aduerte tñ q̃ qñ datur aliqđ ſine pacto nõ vt debitū. ſ; vt dari cõſuetum nõ eſt ſymonia ſm Rodo.

3 ¶ Quid ſi id qđ datur ſit de rebus eccleſie? R. q̃ nihilominus ſymonia erit ſm. S. Tho.

4 ¶ Quid ſi nõ detur mun⁹ a manu ſ; a lingua pro ſpūali habēdo? R. ſymonia eſt. Aduerte tñ q̃ munus a lingua aliqñ dr ipſa laus ptinens ad fauorē humanū que ſub pcio cadit. aliqñ pces ex quibus fauor humanus acquirit vel cõtrariū vitat. ⁊ iđo ſiqs pncipaliter ad hoc intēdit ſymoniā cõmittit. Et pncipaliter dicit intēdere qñ pro indigno admittendo dat vel recipit. Sed circa dignū diſtinguit Goff. ⁊ Ho. q̃ aut pmouet quis pcib⁹ ſuis ⁊ ſic petit plationē que dat p electionē tūc eſt ſymonia.j.q.vj.ſicut is q̃. Si autē nõ dat p electionem ſi ſit ſimplex beneficiū ſic licet ſi indiget. Si nõ eſt ſimplex: ſ; habens dignitatē vel curaȝ animaꝝ ſic nõ licet. ar.j.q.j.ordinatõnes. ⁊.viij.q.j.in ſcripturis. Eſt et ſymonia ſm Hugo. Ray. Ho. Tho. ſcđa ſcđe. ⁊ Direc.li.iij. quia eo ipſo q̃ petitur indignus eſt. Sed Rodo. credit q̃ etiā licet in dignitate ⁊ cura. Fac.c.tua nos.eo.ti. Qđ ego credo verum ſi indiget. puta q: nõ habet aliunde vnde viuat. alſ nõ.c.ad aures.eo.ti. ſi nõ dignus eſt ⁊ intendat pdeſſe ⁊ nõ pēſſe. Si vo pmouet pcib⁹ alienis ſi p indigno ſic ſm oēs ſymonia eſt.j.q.j. de ordinationib⁹. Si vo p digno tunc ſi ſunt ſpirituales nõ eſt ſymonia.j.q.j.latorem. Si vo pces ſunt carnales. ⁊ dicunt carnales qñ illi qui pcant attendūt ad parentelā pncipaliter vel amicitiā rogantium. ⁊ platus pter ipſas pncipaliter mouet ſic eſt ſymonia. quia pces ſuccedunt loco pcij.d.c. ordinationes. ⁊.c.ſunt nõnulli.j.q.j. Si vo plat⁹ pncipaliter nõ ſequit pces. ſ; merita: ſeu quia dignus eſt nõ eſt ſymonia.c.quibuſdā.j.q.j.et ar.c. tuā.eo.ti. Tenet etiā Pa. in.c.tua nos eo.ti. q̃ humiles pces emiſſe a digno nõ inducūt ſymoniam nec etiā aliqđ peccatū. vt ex dictis.c.tua nos.et.c. latorē. patet imo fortius tenet Pa. ibidē q̃ donās aliquid cardinalib⁹ vel platis: ⁊ rogans p aliquo beneficio: dūmodo nõ ducat pncipali intētione. vt p talia xenia ⁊ pces adipiſcatur ſpūale: q̄uis ſecundario habeant taleȝ ſpem q̃ extra omnē noxā iudicat quia iuſte iſta poſſunt fieri ſine ſpe pmaria. vt dicit Inno. ⁊ Hoſ. facit.c.quid pdeſt. lxj. diſtinctio.j.q.j.ſunt nõnulli. ⁊ in.c.tuam. de eta. et quali.

¶ Circa munus ab obſequio. Quero vtrū ſeruiens alicui plato vt conſeqtur beneficiū ſpūale vel monaſterio vt recipiat ⁊ hmōi ſit ſymoniac⁹? R. 5
Pa. in.c.cū eſſent.eo.ti. glo. ibi tenet q̃ nõ. quando ſine omni pactione ſeruit. ⁊ intētione ſecundaria pdicta habendi non pmaria. ſi nõ ſit idoneus nec platus aut monaſteriū directe pter hoc ſeruitium intendat ei de beneficio prouidere vel recipe q: ſi ſic eſſet munus ab obſequio. ⁊ ſymonia quando pncipaliter ⁊ directe.d.c. ordinationes. Ideo dicit q̃ ſi in ſeruitio interuenit pactū ſemp ē ſymonia.c.cū eſſent.eo.ti. ſi nõ interuenit pactū. ſi ſeruiat pncipaliter gratis. l; ſecūdario vt habeat aliqđ ſpūale nõ ē ſymonia ſm Goff. ⁊ ſic cõcordat iura que vident ɔtraria. Ho. tñ etiā tenuit q̃ ſi ſeruitium corporale ſit honeſtū ⁊ dignū: dignum obſequiū pſtat: q̃ licite põt etiā ſeruire pncipalit. dummodo pactū non interueniat. vt ſi qs epõ ſeruiat romā eundo: eius negocia pcurando a contrario ſenſu. in.c.ſunt nõnulli.q.j. ſ; in ſeruitio indigno vel p indigno ſic erit ſymonia. ſimiliter dic in ſeruitio ſpūali q̃ ſi pactū interuenit ſymonia eſt: niſi tali beneficio ſit annexuȝ illud onus. Vñ nota q̃ nõ ſolū pdicta inducūt ſymoniā in dantib⁹ ſeu paciſcentib⁹. ſ; etiā in ɔſentiētib⁹ ſiue mediatorib⁹ ⁊c. c.p inqſitionē de ele. ⁊.c.ij. de cõfeſſis. necnõ in paciſcentib⁹ aliquid dare vel facere miniſtrantib⁹: ſ; etiā miniſtris ſeu familiarib⁹ adminiſtrātis: ſicut dicim⁹ in Iezi q̃ fuit ſeruus Heliſei.j.q.j. in ſumma. Dicit tñ Ric. q̃ licet epõs fecerit pactū vel pmiſſionē p aliquo beneficio dando: ⁊ poſtea oblitus talis pacti pure ɔfert q̃ nõ eſt ſymoniac⁹ quo ad eccleſiā: nec etiā ille q̃ recipit tale beneficium ſi hoc pactū ignorabat. ⁊ ideo nõ tenetur reſignare. qđ bene nota.

¶ Vtrū auctas pape excuſet a ſymonia? R. Pa. 6
in.c.j.eo.ti. dicūt doc. q̃ in curia ro. titul⁹ de ſymonia non h; locū ſicut nec lex iulia. de ambitu in cu-

ria principis.glo.vo ꝛ Mo.in.c.ex parte.eo.ti. di
cit.ꝛ ſequit̃ Pa.in.d.c.j.verum in his que ſunt ſy
moniaca de iure poſitiuo ſoluz:ſʒ nõ in his q̃ ſunt
ſymoniaca de iure diuino.Et ideo tenet Pa.ibi
dem ꝙ cũ titulus beneficij habentis adminiſtra
tionem ordinis vel executionẽ clauiũ ſit de iure di
uino ſicut ipſa executio clauiũ ꝙ papa talẽ tituluz
vendens eſt ſymoniacus.ſicut ille q̃ emit:nec va
let excuſare eius auctoritas.habes bonã glo.in.c.
licet.de penis.ꝛ tex.cuz glo.in.c.ex diligenti de ſy
mo.q̃uis do.Car.teneat ꝙ omnis titulus bene
ficij ſit de iure poſitiuo.ꝛ ſic ſm euz excuſaret eius
diſpenſatio.Sed tu tene cũ Pa.ſecus in alijs nõ
habentibꝫ executionẽ clauiũ.
7 ¶Sed nunq̇d eo ipſo videat̃ diſpenſare ex q̃ ſcit
ex certa ſcientia et tolerat? R.Jo.de ligna.eo.ti.c.
j.dicit ꝙ ſic.ita ꝙ nõ cõmittit ſymoniã.qḋ ego cre
do verũ quãdo ſymonia cõmittitur cuz papa.vt
puta q̇s habuit beneficiũ mediante pecunia a pa
pa hoc ſciente ꝛ ad hoc cõſentiente.quia tũc ſcien
tia p̃ncipis purgat hoc viciũ:ꝛ ita talis nõ incur
reret penas iuris:ſiue ſymonia ſit de iure diuino
ſiue poſitiuo:nec teneret̃ reſignare ſi ſymonia ẽ de
iure poſitiuo.ſʒ de datis alijs a papa lʒ ipſe ſciat ꝙ
dñi ꝛ curiales exigunt ꝛ toleret non ꝓpter hoc di
ſpenſare videt̃ ꝛ ideo in penis inuoluunt̃.facit ṡ.
diſpenſatio.§.xij.

Symonia.vj.quo ad penam.Sciendũ ꝙ eſt
quadruplex.p̃ma eſt ſuſpenſio.Querit̃
vtrũ omnis ſymoniacus in ordine reci
piendo ſit ſuſpẽſus ipſo iure? R.vt colligo ex In
no.ꝛ Pa.in.c.tanta.ꝛ.c.p tuas.el.ij.eo.ti.ꝙ ſic.et
quo ad ſe ꝛ quo ad alios:ꝛ nõ ſolũ quo ad ordinẽ
ſic ſuſceptũ:ſʒ ab omnibꝫ alijs ordinib⁹ etiaz licite
receptis.ꝛ p ꝯſequens eſt remotus ab adminiſtra
tione tp̃alium beneficioꝝ ſuoꝝ.facit glo.j.q.j.re
periuntur.et vide glo.in cle.cupientes.de pe.nec
poteſt diſpenſari cum eo niſi per papam.j.queſ.j.
gratia.
1 ¶Vtruz ſymoniacus in ordine dando ſimilit̃ ſit
ſuſpẽſus? R.Gof.tenet ꝙ ſic p trienniũ.ſʒ Inno.
in.c.pe.eo.ti.ꝛ Pa.in.d.c.p tuas tenẽt ꝙ ꝑpetuo
ſit ſuſpenſus.ꝛ videtur verius ꝓ hoc tex.iuncta
glo.in.c.ſiquis a ſymoniacis.j.q.j.et.§.Verum.
xxxij.diſt.
2 ¶Vtrũ ſymoniacus in beneficio ſit ſuſpẽſus.R.
Pa.in dictis.c.vbi ṡ.ꝙ ſic.Sed ſi eſt occultus eſt
ſuſpẽſus quo ad ſe nõ quo ad alios:ſʒ ſuſpẽdend⁹
ar.j.q.iij.c.j.et.ij.vnde ſi renunciat beneficio tali
ter acquiſito põt vti ordine ſuo poſt pactam peni
tentiam ꝛ alijs beneficijs licite habitis:ſed benefi
cio illo retento in quo ſymonia eſt cõmiſſa nõ po
teſt agere penitentiã.vt in.c.inq̃ſitionis de accu
ſa.Si vo eſt manifeſtus ſic eſt ſuſpẽſus quo ad ſe
ꝛ ad alios ipſo iure.d.§.verũ.vnde q̃uis renun
ciet beneficio iterũ indiget diſpẽſatione ſicut qui
libet notorius crimino ſus.vt in.c.fi.de tempo.or.
Sed ep̃s poteſt diſpenſare dũmodo nõ ſit ille cũ
quo cõmiſit ſymoniã.vt no.j.q.v.p̃ſentiũ.Et ad
uerte ꝙ tunc dicit̃ occultus ſm Rodo.quãdo nõ
conſtat p ſententiã vel confeſſionẽ in iure factam:
nec per rei euidentiã que nulla poſſit tergiuerſati
one celari.Limita tamen p̃dicta omnia quãdo ſy
monia eſt cõmiſſa eo ſciente.ſecus ſi eo ignorante
puta p patrẽ vel amicos.quia tunc nõ eſt ſuſpen
ſus quo ad alios.nec quo ad ſe.niſi in ordine ꝛ be
neficio ſic habito:non autẽ in alijs ordinibꝫ ſuſce
ptis aut beneficijs habitis vel habẽdis.c.de ſymo
niace.eo.ti.vbi hoc voluit Inno.
¶Sed quero q̇s poteſt diſpenſare in ſymoniaco 3
in ordine vel beneficio? R.glo.ꝛ Cal.in capi.poſt
tranſlationẽ de renun.ꝛ do.Anto.ꝛ Pa.in.d.ca.
de ſymoniace poſt multa tenẽt ꝙ in ſymoniaco in
ordine ſolus papa quãdo ſcienter.Sed quãdo eo
ignorante cõmiſſa eſt ſymonia tunc ep̃s poteſt di
ſpenſare.j.q.v.p̃ſentiũ.ꝛ etiã poteſt ep̃s diſpenſa
re cuz tali.licet quãdo hoc ſciuit nõ renunciauit ſʒ
miniſtrauit in ordine ſuſcepto.aut ad alios aſcen
dit.ſm Rodo.In ſymoniaco vo in beneficio ſci
enter ſolus papa põt diſpenſare ſm Ber.Ray.
ꝛ Goffre.ſiue in illo beneficio ſiue in alio q̃cunq̄
ſm glo.ꝛ Jo.an.in.d.c.de ſymoniace.Sed Mo.
tenet ꝙ põt ep̃us diſpenſare in ſimplici beneficio
ſolũ.Pa.vo in.c.ex diligenti.eo.ti.tenet ꝙ poteſt
etiã diſpenſare in curato.vt ꝓbatur.j.q.j.c.j.nec
ob.c.pe.de elec.ſm eundẽ Pa.quia dicit ꝙ loqui
tur de diſpenſatõne ad illud beneficiũ in quo fuit
ſymonia cõmiſſa vt illud habeat.quia nõ põt niſi
p papã fieri.Itẽ in eccleſia empta nõ põt ex diſpẽ
ſatione ep̃i habere:niſi ſimplex beneficiũ ꝛ cũ exe
cutione minoꝝ ordinũ ſolũ.In eo vo q̃ ignorant̃
eſt ꝓmotus ad beneficiũ non põt niſi ſolus papa
vt illḋ habeat.ſʒ in alijs põt ep̃s.vt no.in.d.c.pre
ſentiũ.ꝛ quod no.in.c.ſunt.ꝛ.c.nobis.eo.ti.Sed
Tancre.in.c.ſicut nobis eo.ti.tenet ꝙ etiam in be
neficio illo in q̃ fuit ꝓmotus põt ep̃us diſpẽſare ſi
ipſe ep̃s nõ eſt in culpa.ꝛ placet.
¶Sed nunq̇d idẽ ſit iudiciũ de mediatoribꝫ quo 4
ad ſuſpenſionẽ ꝛ quo ad diſpenſationẽ.R.ꝙ ſic p
regulã acceſſoriũ.de re.iur.li.vj.
¶Vtrũ ep̃s poſſit diſpẽſare cuz ſymoniaco circa 5
officia mortuoꝝ:benedictões nubentiũ:ſepultu
ras.criſma.benedictões vaſoꝝ ꝛ hmõi? R.Mo.
ꝙ ſic poſt pactã p̄niam q: non ꝓhibet̃.ar.c.nup.
de ſen.exco.nec ob.c.Erga.j.q.j.quia loquit̃ de ſy
moniaco in dignitate.
¶Quid de p̃lato q̃ ꝓmiſit beneficiũ alicui ꝓ pecu 6
nia ꝛ re integra reuocat pactionẽ? R.ſm Ri.qui
ṡ.ꝙ talis peccauit grauit̃ faciendo pactũ q: tñ ad
effectũ pacti nõ ꝓceſſit nõ incurrit penas ſuſpen
ſionis ꝛ irregularitatis.
¶Vtrũ ordinat⁹ ab ep̃o quẽ audiuit ſymoniacũ 7
poſſit miniſtrare.R.ꝙ põt in ſuſcepto miſtrare.ſʒ
nõ poterit alios ab eodẽ recipe:niſi deponat con
ſciam.c.p tuas.el.ij.eo.ti.Vbi nõt Mo.v.nota
bilia.P̃imũ ꝙ ex varijs dictis in alteri⁹ p̄iudiciũ
nõ eſt ꝯſcia formãda.Scdm ꝙ ſic formata eſt ad
ꝯſiliũ p̃lati deponẽda.Terciũ ꝙ ſi deponi nõ põt
eſt oĩbꝫ modis ſeq̄nda.Quartũ ꝙ eſt vtus cũ de
ꝯſciẽtia ſcrupuloſa fit bona:ꝛ in melius informat̃
ꝛ econtrario eſt debilitas animi ꝛ nimia ſimplici

tas. Quintū ꝙ in differentibꝫ poteſt vnuſquiſq̄ ꝓut ſibi placuerit conſcientiā informare. Nō bene rio. ⁊ ideo talis debet miniſtrare ⁊ conſcientiaꝫ deponere.

8 ❡ Scḋa pena ↄ ſymoniacos eſt depoſitio et infamia. ⁊ hec imponit̄ ſi de hoc in iudicio ↄſtiterit. v. q. iij. ſane. de accuſa. inq̄ſitionis.

9 ❡ Tercia pena eſt excōmunicatio papalis. Nam Martinus in cōcilio conſtantienſi in extrauaganti que incipit. Multe. ita inquit ſacro approbante concilio declaramus ꝙ ordinati ſymoniace ab executione ſuoꝝ ordinū ſint ipſo iure ſuſpenſi. Electiones antē poſtulationes cōfirmationes ⁊ q̄ſuis ꝓuiſiones ſymoniace eccleſiaꝝ monaſterioꝝ dignitatum ꝑſonatuū officioꝝ ⁊ beneficioꝝ quorūcūq̄ deinceps facte nulle ſint ipſo iure nullūq̄ per illas ius cuiq̄ acquirat̄: nec ꝓmoti cōfirmati aut ꝓuiſi faciant fructus ſuos: ſꝫ ad illoꝝ reſtitutionē tanq̄ iniuſte ablatoꝝ teneant̄. Statuētes inſuꝑ ꝙ dās ⁊ recipiens ipſo facto ſententiā excōmunicationis incurrat. etiā ſi pontificali aut cardinalatus refulgeat dignitate. In alia extrauaganti facta āno. ij. ſui pontificatus Mantue data: que incipit. Damnabilem cōfirmat oēs excōmunicationes ſuſpenſiones ꝑuationes ⁊ interdicta ⁊ alias cenſuras latas a ſummis pontificibꝫ ↄtra ſymoniacos quas vult incurrere ipſo facto omnē ſymoniacū occultum vel manifeſtū vbicunq̄ ſymoniaꝫ cōmiſerit: cuiuſcunq̄ ſtatus etiā ſi epātus aut cardinalatus vel q̄uis alia eccleſiaſtica vel tꝑali ꝑfulgeat dignitate dictarū excōmunicationū ſuſpenſionum ⁊ penarum abſolutioneꝫ ſibi reſeruans: niſi in mortis articulo nec vult ꝙ virtute ↄceſſionis indulti: aut cuiuſcunq̄ facultatis abſoluēdi cōceſſe vel concedende a ſede apoſtolica poſſint abſolui niſi ſpecialiter de peccato ſymonie auctoritatē abſoluēdi cōtineant. Hoc idē Eugenius in alia extrauaganti que incipit. Cū deteſtabile. Data rome apud ſanctum Griſogonū: āno ſui pontificatus. iiij. Paulus ſcḋs in ꝓceſſu quē in die iouis ſancte fecit: excōmunicat oēs ſymoniacos tā in ordine ꝙ etiā in beneficio ⁊ abſolutionē reſeruat ſibi ⁊ ſucceſſoribꝫ eius ꝑterq̄ in morte. nec vult ſicut ⁊ Martinus ꝙ poſſint abſolui ex q̄cunq̄ cōceſſione niſi faciāt mētionem de ſymonia. Idē fecit Sixtus. iiij. Et ſic tene ꝙ oēs ſymoniaci in ordine ⁊ beneficio ſolū ſunt excōmunicati. Alij vͦo ſymoniaci nō: ſꝫ ipſo facto cadunt in penas ↄ ipſos latas a iure. de quibꝫ dictum eſt hic ſ. Nec te moueat. c. reperiunt̄. j. q. j. Similiter. c. q̄cunq̄ ibidē. ⁊ c. placuit ibidē. Silr̄ et. c. ex multis. j. q. iij. quia licet ſub anathema ꝓhibeant tn̄ loquunt̄ ſolū de ordine ⁊ beneficio. et ſic in nullo iure inuenit̄ ſub pena excōicationis ꝓhibita oīs ſymonia. niſi vt dixi in ordine ⁊ beneficio ⁊ ideo illi ſoli ſunt excōicati.

10 ❡ Quarta pena ſymoniacoꝝ eſt. ꝙ ꝑcipit̄ ſub pena excōicationis late ſentētie omnibꝫ cuiuſcunq̄ dignitatis aut ſtatus ꝙ ſi ſunt ꝑſentes in romana curia reuelare teneant̄ pape vel eius apoſtolice ſedis camerario aut ſuo vices gerenti in vnius vel duoꝝ teſtium ꝑſentia infra duos dies naturales poſtq̄ ſciuerint. aut ad eoꝝ noticiā peruenerit aliquē cōmiſiſſe ſymoniā a qua nō niſi ꝑ romanum pontificē poſſunt ꝑterq̄ in mortis articulo abſolui. ⁊ hoc ꝑ ꝑdictā extrauagantē Martini dānabilem. Cui Eugenius in. d. extrauagāti. Cū deteſtabile addit. ꝙ nō ſolū q̄ ſciunt aliquē ſymoniā cōmiſiſſe vel ꝓcuraſſe. ſꝫ etiā q̄ ſciunt illos q̄ fuerunt mediatores teneant̄ reuelare pape vel eius camerario: vel cui ipſe duxerit cōmittendū ꝑ ſe vel per alios q̄citius: ⁊ ꝙ nō poſſint abſolui donec reuelauerint. qḋ intelligo ſi cōmode poſſunt. et ſi ſciunt veraciter nō ꝑ ſuſpitiones. aliter nō credo incurrere dictā excōicationē. Credo etiā hodie nō ligare cū ſit abrogata ꝑ nō vſū. Aduerte tn̄ ſm Antē. li. vj. ti. lv. ꝙ qn̄ ſymonia eſt ſolū mētalis ſine omī pactione ꝙ nō ligatur talis aliqua ꝑdictaꝝ penaꝝ quod nota.

Symonia. vij. quo ad reſtitutionez. Querit̄ vtrū datū ſymoniace ſit reſtituendum: R. Pa. in. c. fi. eo. ti. ꝙ aut datū eſt ſine pactione. ſꝫ cū intētione habendi ſpūalia ⁊ tunc dicunt aliq̄ quos ſequit̄ Pa. ꝙ ſi talis ſymonia ē de iure poſitiuo: ſic reſtō nō eſt neceſſaria ad ſalutem Si vͦo eſt de iure diuino: ſic neceſſario eſt reſtituēdum acceptū. Alij indiſtincte ꝙ nō eſt reſtituēdū de neceſſitate ꝑ. d. c. fi. vbi eſt tex. aptus. Sed quia dictū. c. fi. loq̄tur in ſymonia q̄ eſt de iure poſitiuo ideo dico ꝙ in tali caſu non eſt neceſſaria. Et q̄ ſit rō licet Jo. an. ⁊ Ho. multas adducant. tn̄ nulla efficax eſt. ſm hoc ſolū quia ius ſic declarauit: ſm ipm non extendā ad ſymoniā q̄ eſt de iure diuino ⁊ ideo neceſſario reſtituēdū. ⁊ ſic tenet Pa. ſm tn̄ diſtinctionē vſurarij mētalis de q̄ Reſtitutio. j. in lr̄a vſurarius in pn. Si vͦo datū ſit mediante pactione ſic abſq̄ dubio de neceſſitate reſtituēdū eſt ſm cōiter doct.

❡ Cui debet reſtitui acceptū ſymoniace ꝓ igreſſu monaſterij vel eccleſie: R. Pa. in. c. de hoc. eo. ti. 1
Si loq̄mur de eccleſia ſeculari: tūc ſi ille qui dedit nō hꝫ vnde viuat reſtituet̄ ei. ar. c. veniens. eo. ti. Si vͦo hꝫ vnde viuat tūc ſi oēs de eccleſia delinq̄runt debet dari eccleſie ⁊ criminoſi expelli. Si aūt nō expellant̄ debet dari fiſco pape ſm Ho. q̄ diſtribuat in pias cauſas. Turpia lucra a fiſco extorquent̄. l. fiſcus in q̄onem. ff. de iure fiſci. Si vͦo nō oēs deliquerūt. ſꝫ ſolus ꝑlatus vel ꝑticularis: tunc dabit̄ eccleſie in cuiꝰ ignominiā erat datū. Si loq̄mur de eccleſia regulari ſi oēs deliquerūt datur ei q̄ dedit vt intret ſecundū monaſteriuꝫ. vt in. d. c. veniens cū nō poſſit ſtare in ꝑmo monaſterio. vt in. c. qm̄. eo. ti. Si vͦo ꝑticulares deliquerūt: tunc pecunia dabit̄ ſcḋo monaſterio quo ad vſumfructum tm̄. ⁊ mortuo igreſſo redibit ad ꝑmū monaſteriū. ⁊ ſic intellige glo. in. d. c. de hoc. ⁊ concordat cū ꝑdictis Ho. ⁊ do. Anto.

❡ Quid fiendū cū cōmode non pōt applicari vbi 2
vel in cuiꝰ cōtumeliā eſt data pecunia. puta q̄a in remotis ꝑtibꝫ eſt vel videret̄ incōueniēs eā ibi dari cū eccleſia ſit quaſi derelicta ⁊ hmōi: R. ꝙ pauperibus dabitur.

3 ¶ Utrū recipiens beneficiū ſymoniace teneatur
illud reſignare? R. q ſic. ⁊ reſtituere oēs fructus
pceptos ex eo ⁊ q̄ recipi potuerūt a diligēti poſſeſ-
ſore.c.ſi res.xiiij.q.vj.de reſti.ſpolia.c.grauis. In-
tellige quādo ſcienter ſymoniace habuit: vel q̄uis
ignoranter tamen poſtea ſcivit de pceptis poſt ſci-
entiam tantū tenet. nō antez in bona fide: niſi ex-
tantes vel inquantū factus eſt locupletior.l. certū
C.de re.ven.

4 ¶ Cui debet reſtitui datū p ordine habendo? R.
videt q eccleſie cathedrali in cuiꝰ iniuriā vr̄ datū
ſi nō eſt ordinatꝰ ad titulū alicuiꝰ eccleſie: ſꝫ ſi eſt or-
dinatus ad titulū alicuius beneficij vel eccleſie illi
dabit ſm Vide. ⁊ Rodo.

5 ¶ Quid ſi pecunia ex pacto ſit data pape. R. Pa.
in.c.j.eo.ti.q nihilominus nō poterit retinere ta-
le beneficiū etiā in caſu in quo papa non cōmitte-
ret ſymoniā: ſicut in ſimili diſputat Jo.an.in regu
la cui licet de re.iu.li.vj.in mercu.de ludente cum
epo ad azardū.qui eps fecerat ſtatutuz excōicans
ludentes.q: licet eps nō liget tali ſtatuto: ligat ta-
men ille q̄ ſecū ludit. Sic in ꝓpoſito papa recipien
do pecuniā nō ſuſpendit cōſtōnem de ſymonia.⁊
plene diſputavit idē Pa.in.c.extirpande.j.§.qui
vero.de pben.ſꝫ ↄtrariū dixi ſ.Symonia.v.§.vij
⁊ eſt verius. Nec ob.ſimilitudo de ludente cum
epo quia epus nō pōt facere q ſtante ſtatuto ſuo
ↄueniens nō liget.ſꝫ bene papa pōt. Et ideo tene
qd̄ dixi ſ.q non eſt ſymonia.⁊ ſic beneficiuz pote-
rit retinere.

Simplicitas

Simplicitas eſt duplex ſm Pa.in.c.dilecti
de iudi.quedam cōtraria diſcretioni.⁊
hoc reprobat.xxxix.di.c.Petrus diaco
nus.⁊.xvj.q.j.ſi cupis.quedā ↄtraria doloſitati ⁊
hec amplectenda.de qua in euangelio. Eſtote ſim
plices ſicut columbe.⁊ bonus tex.cū glo.in.c.veri
tatis.de iureiur.⁊.vj.q.j.ex merito ⁊ hec eſt illa de
qua dicit tex.inſti.de legi.agna.ſucce.§.q ad fe-
minas ſimplicitatē amicā legibꝫ ↄplexantes ⁊c.

Simulatio

Simulatio idē eſt qd̄ ypocriſis vnde dicit Iſi.lib.
ethi.q ypocrita grece latine dicit ſimu-
lator.vel dic q ſe habent ſicut ſuperius
⁊ inferius.q: omnis ypocriſis ſimulatio eſt.ſꝫ non
omnis ſimulatio ypocriſis ſꝫ tm̄ illa q̄ quis cum ſit
malus intus ſe bonū ſimulat.⁊ palam oſtendit vt
bonus videat ꝓpter gloriā humanā. vt dicit glo.
Math.v.et eſt filia inanis glorie. ſm Grego.xxxj.
moral.

1 ¶ Utruz oīs ſimulatio ſit peccatū? R. vt colligo
ex ſancto Bona.in.iij.di.xxxviij.⁊ Alex.de ales.
ſcd̄a ſcd̄e.ti.de ypocriſi.q ē triplex ſimulatio. Pri-
ma eſt cautele.⁊ hoc licet vt pbat in.c.vtilē.⁊.c.q
ait.⁊ in.§.quīꝫ.xxij.q.ij. Nā doluz nō cōmittit q̄
fraudē excludit.l.cū pater.§.plane.ff.de le.ij.ar.c.
platū.qd̄ me.cā.c.chariſſimus.de con.ver.coniu.
vt euitet aliqd̄ malū fingit aliquid. Scd̄a ſimula-
tio eſt inſtructionis.⁊ hoc non eſt petm̄.⁊ hec fuit
in xp̄o qn̄ finxit ſe longius ire. Luce vltio. in quo
innuit exhibendū hoſpiciū pegrinis ex quo coege-
runt eū manere.ex quo meruerūt eum cognoſcere
Et ideo ille religioſus qui maiorē ſanctitatē quam
habet ſimulat vt ꝓximi edificent ⁊ ad bonū inci-
tentur non peccat.ſꝫ potius meretur.vt patet per
Grego.xxxj.mora. Tercia ſimulatio eſt duplicita-
tis.⁊ hec tenet rōnem mendacij ⁊ ſemp eſt pecca-
tum.vt ꝓprie eſt in ypocritis. Addit Alex.quartā
ſcꝫ ſignificatōnis ſicut Jacob ſe ſimulauit Eſau.⁊
hec nō eſt peccatū. Sicut etiā ſi qs in repſentatio-
ne miſterij paſſionis xp̄i finxit ſe iudeū vel xp̄m
vel pylatū ⁊ hmōi.

¶ Utrū aliquis poſſit ſe ſimulare malum. R. ſm 2
Alex.in ſcd̄a ſcd̄e q nō.quia aut eſt hoc p opa ma
la: ſiue vere ſiue apparenter.⁊ ſic efficitur talis q̄le
eſt illud opus. Aut hoc fingit p opera bona vere
et apparenter.⁊ ſic nunq̄ poteſt ex hoc apparere
malus.

¶ Utrū gerens habitū ſanctitatis vel religionis 3
qui tm̄ nō hꝫ meritū ſit ypocrita. R. q ſi ex infirmi
tate poſt aſſumptionē talis habitꝰ cadit a pfectōe
nō eſt ypocrita.q: nō tenet reuelare ſuū petm̄: niſi
loco ⁊ tpe debito. vn̄ nō tenet deponere habitum
ſm Gre.xxxj.mora. Si aūt ex malicia a pfectione
deficit ſic eſt ypocrita.

¶ Utrū ypocriſis ſit peccatū mortale? R. vt colli- 4
go ex ſancto Bo.⁊ ex Alex.vbi ſ.et ſancto Tho.
in quolꝫ.q in ypocriſi duo ſunt.ſ.defectus ſancti-
tatis.⁊ ſimulatio eius. Si ergo intentio ypocrite
refertur ad vtrūqꝫ.ſ.quia nō vult habere ſanctita-
tem nec curat: ſꝫ tm̄ vult ſanctus apparere.ſic eſt
peccatū mortale.⁊ ſic ſumit in ſacra ſcriptura Job
xiij. Non veniet in ↄſpectu eius omnis ypocrita.
et Math.xxiij. Ve vobis ypocrite. Si vō accipia-
tur ypocrita nō p qualitate vite male: ſꝫ p ſimula-
tione: ſic aliqn̄ eſt peccatū mortale.puta ſi hoc fa-
cit ex fine q̄ eſt ↄtra charitatē dei vel ꝓximi. puta
ſimulat ſe ſanctum vt poſſit ſeminare hereſim: vel
ↄſequatur dignitatē eccleſiaſticā: vel quecūqꝫ alia
bona in quibꝫ ↄſtituit finē. Si autez finis non ſit
ↄtra charitatē: ſic erit peccatuz veniale.puta quia
ſolū delectatur in laude.quia ſm phm.iiij.ethico-
rum.magis dicit vanus q̄ꝫ malus.ſꝫ ſi finis ſit bo-
nus.puta ad laudē dei ⁊ ſalutē animaꝝ vt ꝓximi
edificent ſic meritoriū eſt: ſi tamē nō ↄtemnat bo-
nam vitā. Dicit tamē Aureo.in.iiij.di.xvj.q.j.q
ſi ex ypocriſi ſequit oppoſitū honoris dei ⁊ ꝓximi
ſalutis q eſt peccatū mortale. Similiter qn̄ ſolum
facit vt poſſit habere vanā gloriā ⁊ hmōi.qd̄ limi-
to verū in vanagloria que ſit mortalis.alꝭ erit ve-
niale ſolum.

Sobrietas

Sobrietas dicit menſura debi-
ta circa ea que ſunt
neceſſaria ad vitā. vnde ſobrius quaſi
briam.i.menſurā ſeruans ⁊ nomine ſo-
brietatis temperantia ſignificatur.hoc exigitur in
omnibus: ſꝫ maxime in miniſtrꝭ eccleſie.xxxv.diſ.
per totū.xlj.diſt.per totū de vita ⁊ ho.cleri.c.cleri-
ci a crapula.j.Thimo.iij. Item in regibꝫ ⁊ pncipi-
bus. Prouer.xxxj. Noli regibꝫ dare vinum. quō
peccatur mortaliter ↄ ipſam. vide Ebrietas Gula
et Ciuatus.

Societas.j. ſm Marcū tulliū. ⁊
nō Azo. in ſumma
ti. ꝓ ſocio eſt duoꝝ pluriūue conuentio
cōtracta ob comodiorē vſum ⁊ vberio-
rem queſtū. faciat ad hoc. l. ſi nō fuerit. §. plerūqꝫ.
ff. ꝓ ſocio. vñ ꝯhitur ſolo cōſenſu vñ ſi meus ſoci⁹
aliquē admiſerit quē meū ſociū eſſe voluerit: ei ſo-
lum ſocius eſt. nō mihi. ff. ꝓ ſo. l. qui admittitur ⁊
ꝯhitur ad tēpus ⁊ in ꝑpetuū. i. dum viuent ſocij ⁊
ſub cōditione. vt. ff. ꝓ ſo. l. j. ⁊. C. eo. l. pe. ſine fine
vo ꝯhi nō pōt. l. nullā. ff. eo.
1 ¶ Qui pñt ꝯhere ſocietatē: R. ꝙ ille pſone q̄ pñt
ſe obligare ⁊ ꝯhere. de quib⁹ multos caſus habes
s̄. Donatio. j. ꝑ totū.
2 ¶ Quō pōt ꝯhi ſocietas: R. dicit tex. in. l. ſocieta-
tem. ff. ꝓ ſo. ſocietatē coire. ⁊ re ⁊ verbis. ⁊ ꝑ nūciū
poſſe nos dubiū nō eſt.
3 ¶ Circa q̄d pōt ꝯhi ſocietas: R. ꝙ circa oīa bona
Itē circa aliquā negociationē. Itē circa vnā rē. ff.
eo. l. ſocietas. ſꝫ in re turpi ⁊ flagicioſa ꝯhi non pōt
ff. eo. l. neqꝫ ꝑtermittendū eſt.
4 ¶ Eſt vnus q̄ ponit pecuniā in manu mercatoꝝ
ſeu artificis. ⁊ mercator ſeu artifex ponit induſtriā
ſuā ſeu exercitiū circa talē pecuniā. ſeu aliquis po-
nit pecuniā ⁊ operā. ⁊ alter operā ſolū vel pecuniā
ſolū. vel ambo pecuniā ⁊ operas: vt inde ex tali ne
gociatione ⁊ arte habeat lucrū. vtruꝫ liceat: R. ꝙ
ſic ſm Ang. de peruſio tractatu de ſocietate. ⁊ hoc
tam de iure ciuili q̄ꝫ canonico. q: opera alicui⁹ ſepe
valet ꝓ pecunia. l. j. C. ꝓ ſo. inſti. eo. §. ij. no. glo.
in. c. pleriqꝫ. xiiij. q. iij. Et hoc dūmō duo cōcurrāt
Primū ꝙ ars ⁊ negociatio ſit licita. c. per veſtras.
de dona. inter vi. ⁊ vx. Scōm ꝙ equitas ſeruetur
in omnib⁹. quia ſm Gof. damna ⁊ lucra debēt eē
cōmunia in omnib⁹. vt in. d. glo. c. pleriqꝫ. ⁊. d. l. j.
C. eo. ⁊ ſm induſtriā periculuꝫ ⁊ hmōi. ita vt qui
plus poſuit pecunie vel opere plus habeat de lu-
cro. d. l. ſi nō fuerint in pn. ⁊ ad arbitriū boni viri.
ꝙ in hac actione ſequendū eſt. l. impropoſita. ff. ꝓ
ſo. al's cū iſta equitas nō ſeruat nō poterit eē iuſta
nec licita. quia cū ſocietas ſit fraternitas. l. verū. in
pn. ff. ꝓ ſo. patet ꝙ erit iniqua ⁊ leonina. d. l. ſi nō
fuerint in fi. qō bene nota ꝓ tota iſta materia. Et
rō quare licite accipit de lucro in ſocietate et nō in
mutuo eſt. q: in mutuo transfert dominiū pecu-
nie in accipientē. In ſocietate vo non. q: dicit tex.
in. l. ſi tibi aree mee. ff. de ꝑſcri. v. nemo ſocietatem
ꝯhendo rei dñs eſſe deſinit.
¶ Sed nunq̄d rōne pacti erit licitū ꝙ q̄s habeat
caput fractū ⁊ alius ſanum. ſ. ꝙ quis habeat de lu
cro: ⁊ nihil de dāno. vel magis de lucro q̄ꝫ impor-
tet id qō ponit in ſocietate et minus de damno et
hmōi: R. quidā dixerūt ꝙ ſic. ſaltē de iure ciuili.
quia cōtractus ex cōuentione legē accipiunt. c. cō-
tractus. de re. iur. li. vj. Sed tu tene cū Azo. ⁊ Ac-
cur. in. d. l. ſi nō fuerit. et do. Ant. in. c. fi. de vſu. et
Ang. vbi s̄. Et ſm theologos ⁊ veritateꝫ ꝙ nullo
mō licet. quia vt dixi. ſocietas ē quedā fraternitas
⁊ tale pactū eſt ꝯ eius naturā. ideo non valet. l. cū
ꝑcario. ff. de ꝑcario. ⁊. c. fi. de ꝑca. ⁊ idō in cōſcien-
tia tenet reſtituere vel ſatiſfacere omne qō indebi-
te habuit. vel in quo proximum grauauit ex hoc
pacto.
¶ Vtrū ponenti opas tm̄ liceat facere pactum ꝙ 6
ſcꝫ tm̄ vult certū ꝓ opera ſua ⁊ de dāno nihil vult
ſentire: R. ꝙ ſic. quia ſm Aug. vbi s̄. non eſt iſte
cōtractus ſocietatis. ſꝫ locationis operaꝝ ſuarum
Et hoc veꝝ niſi damnū cōtingeret ex dolo ſua vel
culpa. q: ſic nō liceret. l. itē queritꝰ. in pn. ⁊. l. ſi mer-
ces. §. q̄ colūnā. ff. locati.
¶ Vtrū tradens centū ducatos in ſocietate cum 7
pacto ꝙ vult ipm capitale ſaluū. nec de eo vult ſen
tire aliqō damnū: ſꝫ de lucro vult ſm diſcretioneꝫ
ſocij quantū ſibi placuerit dare licite faciat: R. ꝙ
non. ſꝫ eſt vſurarius. c. cōſuluit. et. c. fi. de vſu. Et
ꝓpterea ſm Bal. in. l. j. q. ix. ff. ꝓ ſo. talis quicq̄d
accipit de lucro extenuat ſorte. quia tenet cōpen-
ſare: vel ſi vtrūqꝫ habuit tenet reſtituere lucrum.
Aduerte tm̄ ꝙ ſiquis nollet ꝑiculo capitalis ſe ex-
ponere et inueniret aliquē qui eū vellet aſſecurare
ꝓ aliquo ſibi dato: nō eſſet vſura ſe liberare a peri-
culo per talē aſſecurationē: licet pro lucro accipiat
de capitali ſic aſſecurato: ꝙ quidē lucꝝ parit nego
ciatio talis capitalis dati in ſocietatē. Et idē dice-
rem qñ ſocius accipiens ipm capitale cōueniret li
bere cū ſocio dante capitale de dando ſibi tale mo-
dicum de lucro. qō veriſimilit q̄libet alius ſic face
ret. ſi dans capitale remitteret totū lucrū aliud ꝙ
deberet habere ex tali ſocietate. eo ꝙ euꝫ aſſecuret
ꝓ pncipali. immo ſi nihil eſſet lucri: ſolueret nihi-
lominus aſſecurationē. vtpote qñ negociatio eſt
talis q̄litatis ꝙ aſſecurationē inueniret ſoluendo
tria vel q̄tuor ꝓ centenario. ⁊ tm̄ cōmuniter ꝓ lu-
cro ſocietatis eſſet recepturus. vj. vel. viij. et aliqñ
plus. et ſic conueniret cū ſocio ꝙ ſolū daret ſibi. iij.
vel. iiij. ꝓ lucro et eum de capitali aſſecuraret: ⁊ ſic
intelligo illud qō tenet Io. an. in. c. per veſtras. de
do. inter vi. ⁊ vx. in dote data mercatori. de q̄ ha-
bes s̄. dos. §. xj. Rō quia in iſto caſu pecunia po-
ſita in ſocietate bene ſtat periculo ponētis: lꝫ illud
ꝑiculum redimat ꝑcio ꝙ licet. Et ideo nō eſt priui-
legium dotis. quia licite pōt fieri in quocūqꝫ capi-
tali ſic dato: dūmodo cōcurrant duo. Primuꝫ ꝙ
ſocius accipiens libere hoc velit facere: nō ſolum
accipiendo tale capitale: ſꝫ etiā ſi nō acciperet ꝓ ta
li modo aſſecuraret. Scōm ꝙ tm̄ plus poſſit veri-
ſimiliter lucrari de tali ſocietate vltra partē ſuam
quantū eſt illud qō ſolueret pro tali aſſecuratione
cuicunqꝫ cōmuniter. Tutius tm̄ eſſet ſi cōueniret
cū ſocio de ſoluendo ſibi tantū ꝓ aſſecuratione ca
pitalis quantum quilibet alius acciperet ſi vellet
aſſecurare. ⁊ in diuidendo lucro ꝑus ſolueret con-
uentū ꝓ aſſecuratōe: et qō ſupeeſſet de lucro ſibi cō
tingente illud ſi retineret. Nec ob. c. nauiganti. de
vſu. q: ibi aliter non mutuaret: niſi ꝑiculū ⁊ lucrū
ꝓ periculo reciperet.
¶ Vtrū vidua ſeu q̄libet alius q̄ dat mercatori in 8
ſocietate centū cū pacto ꝙ ipm capitale ſit ſaluum
cū intētione tm̄ retinendi in ſe ꝑiculum ipſius capi
talis. ſꝫ ſolū facit tale pactū ne decipiat a mercatore
ñ vt capitale pereat ipſi mercatori: ſi ſine culpa ſua
periret licite ſine vſuras hoc faciat: R. ꝙ lꝫ vſura

in hoc cõtractu non ſit ſed vera ſocietas: tñ peccat
mortalr̃ ꝓpter mendaciũ pniciosum. qd̃ dicit in ſui
infamiã. xxij. q. ij. c. j. Et iõ tenet̃ notã facere inten
tionẽ ſuã. ne forte etiã morte p̃uenta heredes vellẽt
in ſuo robore cõtractũ ꝑmanere: non tñ tenet̃ reſti
tuere lucrũ qd̃ habuit ſm̃. s. Bern̄. in ſuis contra
ctib9. ⁊ bñ. q2 p. l. j. ⁊ totũ ti. C. plus valere qd̃ agit̃.
iſte cõtractus eſt vera ſocietas in re: ⁊ iõ nõ reſtitu
et. licet alij dicant contrariũ qui poſſent ſaluari. qñ
ex hoc aliqd̃ damnũ paſſus eſt mercator ꝓpter ti
morẽ piculi. vel qñ ex notificatione ſue voluntatis
nõ ceſſat ſcandalũ q̄ꝫ primo dedit: q2 tunc credo te
neret̃ reſtituere. eo q̄ꝫ fama rebus eſt p̄ponẽda. vj.
q. j. deteriores.

9 ¶ Utrũ ponẽs centũ apud mercatorẽ. ita q̄ꝫ medi
etas vel tercia ps. aut quarta. vel aliqua alia ps ip
ſorum centũ ſtet piculo mercatoris ſit vſurarius?
q̄ꝫ in hoc fuit diuerſa opi. doct. quibuſdã dicentib9
q̄ꝫ ſic. vt. s. Bern̄. ⁊ multi alij. quibuſdã q̄ꝫ nõ. q2 li
cite hoc põt fieri: vt gl. in. c. plerïqꝫ. xiiij. q. iij. ⁊ mul
ti alij. q̄ quidẽ diuerſitas euenit ex diuerſa opi. du
bietatis ſequentis.

10 ¶ Utrum damnũ debeat eſſe cõe. ſi capitale ꝑdat̃
an ſolũ illius qui eum poſuit. quibuſdã dicẽtib9 q̄ꝫ
dꝫ eſſe cõe. vt Jaco. de are. p. l. ſi id q̄ꝫ. §. itẽ celſus. ⁊
l. cum duob9. §. quidã ſagariã. ff. ꝓ ſo. quibuſdã di
centib9 q̄ꝫ quatenus eſt cõe lucrũ ipſius capitalis.
eatenus ⁊ damnũ. p. l. ſi nõ fuerit. §. j. ff. ꝓ ſo. ⁊ p. l.
manifeſtiſſimi iuris eſt. §. ſed cum in ſcd̃am a con
trario ſenſu. C. de fur. Quibuſdã alijs dicentib9 q̄ꝫ
ſolũ dꝫ pire danti: vt glo. in. d. §. j. Rõ q2 ſic de ca
pitali nihil lucrat̃ ſocius. ſꝫ tñ dꝫ redire ad euꝫ qui
dedit ſi inuenit̃ ſaluũ in fine ſocietatis ita nihil dꝫ
hr̃e de damno ipſius. Sed tu dic cõcordando opi.
q̄ꝫ ſi nullũ ſit pactũ vel alia conſuetudo. tũc dic vel
ſm̃ Pe. vt refert Cy. in. l. j. C. ꝓ ſo. q̄ꝫ piculũ capi
talis ſi ꝑeat rõne ſocietatis ante opas exhibitas ſit
cõe. ſi poſt aliquas exhibitas etiam aliquid ſentiat
de damno. ſed ſi poſt oẽs opas exhibitas ꝑdat̃ ſoli
ponenti illud ⁊ ſufficit alteri ꝑditio ſuarũ oparũ: q̄
equiſſima eſt p̄ſertim in ꝯſcia. Uel ſm̃ Bal. in. l. j.
C. ꝓ ſo. ſiue añ opas ſiue poſt. q̄ꝫ ꝑdat̃ ſolũ ponẽti
q̄ꝫ forte verius eſt de iure: q2 ſic nõ erat habiturus
de lucro ipſius capitalis. ſꝫ ſolũ de lucro q̄ꝫ debebat̃
ſue induſtrie. ita nullũ dꝫ pati damnũ de ipſo. Et
ſic tenendo iſtam opi. Pe. vel Bal. nõ lꝫ facere pa
ctum q̄ꝫ piculũ capitalis ſit alterius q̄ꝫ illius qui po
ſuit. Rõ. q2 in fine ſocietatis ſi nihil eſſet niſi capi
tale totũ rehabebit. Et iõ cum ſocius nõ habeat d̃
lucro ipſius capitalis. nõ dꝫ hr̃e de damno. Si ṽo
pactũ fieret q̄ꝫ piculũ capitalis ſit cõe. qd̃ lꝫ vt vult
glo. p̄dicta. vel ſic haberet cõſuetudo. tunc ſcias q̄ꝫ
eatenus capitale ip̃m eſſet diuidendũ in fine ſocie
tatis ſi nihil inuenit̃ de lucro. quatenus erat pa
ctum vel cõſuetudo de piculo. Et iõ q2. s. Bern̄. p̄
dictus. ⁊ multi alij tenuerũt q̄ꝫ in fine ſocietatis eti
am ſi nihil de lucro ſit capitale integrũ dꝫ redire ad
dantẽ. ꝓpterea tenẽt non licere facere pactũ de aliq̄
ꝑte ipſius capitalis piculi. ⁊ ſic tene. Sed ſi ip̃m ca
pitale erit diuidendũ in fine ſocietatis ſi nihil inue
niret̃ de lucro ſm̃ q̄ꝫ pacti ſunt vel eſt ꝯſuetudo de
periculo. ſic eſt vera opi. d. glo. quam ſequit̃ Ang.
vbi. s̃. ſ. q̄ꝫ licet tale pactũ. al's nõ. Et ſi pactũ nullũ
eſſet factũ de damno. ſed ſolũ de lucro intelliget̃ de
damno ſicut de lucro. q̄ꝫ ſi ipſe dans nõ intẽdebat
aliquid ſentire de damno capitalis. ⁊ in fine ſimpli
citer ip̃m habere ſic eſſet vſurarius mentalis. et co
mõ teneret̃ reſtituere ſicut vſurarius mentalis. de
quo. s̃. Reſtitutio. j. in verbo vſurarius.

¶ Utrũ liceat facere pactũ q̄ꝫ vnus habeat duas 11
ꝑtes lucri ⁊ vnã damni: vel duas damni ⁊ vnã lu
cri ⁊ hmõi? R. q̄ꝫ in ꝯſcia omne pactũ q̄ꝫ non facit
deteriorẽ ꝑtẽ alterius arbitrio boni viri. ita q̄ꝫ qui
plus poſuit plus habeat licitũ erit qd̃ ſequit̃ Ang.
vbi. s̃. al's nõ.

¶ Utrũ ponẽs operã in ſocietatẽ. ſ. nauigãdo equi 12
tãdo ⁊ hmõi. teneat̃ ſumptib9 ſuis ponere? R. ſm̃
Bal. ⁊ Jaco. de are. ⁊ Cy. in. l. j. C. ꝓ ſo. q̄ꝫ non qñ
ꝓficiſcit̃ cã ſocietatis. q2 lucruꝫ intelligit̃ deductis
expẽſis. l. illud. C. de codicil. l. mutius. ff. ꝓ ſo. Qd̃
limitat Bal. vbi. s̃. verũ exceptis expẽſis. q̄s domi
feciſſet: q2 ille nõ debẽt fieri de corpe ſocietatis. ar. l.
ſed ſi ex lege. §. q̄ꝫ aũt. ff. de peti. here. Ang. ṽo vbi
s̃. dicit hoc verũ: niſi cõſuetudo aliter haberet q̄ ſi
eſſet deberet ſeruari. niſi cõtineret iniquitatẽ aptã
q2 videt̃ actum. qd̃ eſt conſuetuꝫ. l. q̄ꝫ ſi nolit. §. qui
aſſidua. ff. de edi. edic.

¶ Quõ tenent̃ ſocij ex diſparib9 ꝑtib9 qui funduꝫ 13
vel apothecã cõduxerũt? R. ſm̃ Bal. in. l. j. C. ꝓ
ſo. ⁊ Ang. vbi. s̃. q̄ꝫ locãti tenet̃ ꝓ equalib9 ꝑtibus.
Inter ſe ṽo tenet̃ ꝓ rata ſocietatis. vñ etiã ſupelle
ctilia ⁊ vaſa debẽt diuidi ſm̃ ꝑtes. quib9 diuidet̃ ſo
cietas.

¶ Utrũ ille qui ſemel poſuit capitale in ſocietate ⁊ 14
ꝑditũ eſt ante finitũ t̃ps ſocietatis teneat̃ iterũ ali
ud ponere? R. ſm̃ glo. in. d. l. ſi nõ fuerit. §. j. ⁊ in. l.
j. C. ꝓ ſo. ⁊ Ange. vbi. s̃. q̄ꝫ nõ. ſiue piculũ cõe fue
rit ſiue non.

¶ Utrũ damnũ pſone illius q̄ ponit opas in ſoci 15
etatẽ debeat cõicari adinuicẽ: puta cũ ſocius reſiſte
ret volentib9 ſibi auferre pecuniã vulneratus eſt: ⁊
fecit multas expẽſas ad curandũ ſe ⁊ hmõi? R. q̄ꝫ
ſic qñ euenit ꝓpter ſocietatẽ vt exp̃ſſe vult. l. cũ duo
bus. §. quidã ſagariã negociationẽ: dicit text. coie
runt. alter ex his ad cõpandas merces ꝓfectus in
latrones incidit ſuãqꝫ pecuniam ꝑdidit: ſerui eius
vulnerati ſunt reſqꝫ ꝓprias ꝑdidit. dicit Julianus
damnũ eſſe cõe. Ideoqꝫ actõe ꝓ ſocio dãni ꝑtẽ di
midiã agnoſcere debere. tam pecunie q̄ꝫ rerũ certa
rum. quas ſecum nõ tuliſſet ſocius: niſi ad merces
cõi noĩe cõpandas ꝓficiſceret̃. ſꝫ ⁊ ſi quid in medi
cos impenſum eſt ꝓ ꝑte ſociũ agnoſcere debere re
ctiſſime. Julianus ꝓbat hoc ibi. ff. ꝓ ſo. Nec ob. l.
ſociuꝫ. §. ſocius. ff. ꝓ ſo. q2 illud intelligit̃ qñ culpa
ſocij id cõtingit ſm̃ glo. ibidem. q2 tunc non tenet̃
Aduerte ſm̃ Bal. in. l. j. C. ꝓ ſo. q̄ꝫ damnũ omne
extrinſecũ qd̃ rõne ſocietatis euenit dꝫ eſſe cõe: pu
ta debita ⁊ p̄dicta. ſed damnuꝫ intrinſecũ. ſ. ipſius
capitalis: nõ niſi vt dixi. §. x.

¶ De qua culpa tenet̃ ſocius alteri ſocio. R. q̄ꝫ ſi ꝯ 16
ctus eſt ſolũ ſocietatis. tenet̃ de dolo lata ⁊ leui cul
pa nõ leuiſſima. q2 ſufficit talẽ diligentiã adhibeat

in rebus cõibus ſicut in ꝓprijs: vt.l.cū duob⁹.ff.ꝓ ſocio. vñ ꝗuis aliquis expſſe piculū in ſe ſuſcepiſſꝫ nõ tñ intelligeꝛ de illo qđ euenit culpa cõſocij.l.pe. C.de nauti.feno. Qñ vo cū ſocietate eſt cõtractus locatõis vel alius cõtractus quõ teneaꝛ ⁊ ex qua culpa hēs.s̄.Comodatū.§.xj.⁊ Locatio.§.xxiij.

17 ¶Quõ dꝫ diuidi ſocietas: ſi nihil inter ipſos eſt cõuentū expſſe vel tacite: puta qꝛ nulla eſt cõſuetudo de hoc. R.ſm Bal.in.l.j.C.ꝓ ſocio.q.ij.⁊ Ange. vbi s̄.ꝙ ſi alter poſuit centū: ⁊ alter opas. ⁊ de lucro habēt ducenta. extrahet pmo qui poſuit centum ſua centū. ⁊ ſic de quocūqꝫ alio qui aliquid poſuit: q̄ extracta reliqua ducēta q̄ ſunt de lucro diuident inter ſe oēs. ita tñ ꝙ qui plus poſuit in ſocietate: puta opas et pecuniā: vel duas ptes pecunie reſpectu illius qui ſolū vnā ptem poſuit. nõ reſpectu eius qui opas poſuit. qꝛ opa valet tantū ſicut ⁊ pecunia q̄ poniꝛ habebit plus de lucro vt.d.l.ſi nõ fuerint in princ. ⁊.l.quid eñ.ff.ꝓ ſocio. ⁊ hoc arbitrio boni viri. Et id qđ quidā dixerunt ꝙ ſicut qui poſuit centū ꝓ pmo extrahit centū: ſicut ⁊ ille qui poſuit opas dꝫ extrahere alia centū ꝓ opa ſua nõ valet. nec de iure diuino: ciuili: vl' canonico. qꝛ opa hoīs nihil eſt aliud q̄ꝫ officiū diurnum: vt.l.j.ff.de op.lib. immo opa hoīs dr̄ fructus eius eſſe vt.l.iij. et ſe.ff.de op.ſeruo. Et iō ille q̄ poſuit opas tñ nõ dr̄ poſuiſſe aliquid cõſiſtens in ſorte vel capitali. ſꝫ ſolū fructū ſue pſone. qui fructus aut vſuſfructus ſue pſone corrñdent fructui aut comoditati illorꝫ centū ꝓ quo bñfacit.d.l.cum duob⁹.§.ſi incoeūda Preciū inquit eſt velamentū artis. ⁊ ſic intellige illud qđ ſepe opa alicuius ꝓ pecunia valet: vt inſti. ꝓ ſocio.§.ij.i.ꝓ comoditate ⁊ vſufructu ſeu interuſorio dicte pecunie. et iō ſi alter ſolū poſuit opas: et alter centū ſolū ⁊ lucrū ſunt ducenta. ille qui poſuit opas habebit centū ſolū. ⁊ ille qui poſuit centum habebit illa centū. ⁊ poſtea alia centū de lucro.

18 ¶Quantū durat ſocietas? R.tex.in.d.l.ſocietatē diſſociamur. renunciatõe. morte. capitis diminutione intellige ꝓut eſt mors ciuilis ſm glo. ibidem ⁊ egeſtate. dicit glo.ſ.incidēte. vt ſi quis ex ſocijs bonis ceſſerit. vt inſti.eo.§.itē. vel fuerunt publicate. vt in.l.actione.§.publicatõe.ff.ꝓ ſo. Adde ꝙ diſſoluiꝛ ſm ꝙ conuenerūt in tpe durationis illo finito. Item ex conſuetudine ſi nihil actum eſt de tpe d.§.qui aſſidua.

19 ¶De ſocietate inter frēs ⁊ alios quõ tacite contrahiꝛ. habes.s̄.Peculiū.§.xxvj.cum ſe.

Societas.ij.

circa aīalia q̄ dr̄ ſocidum aīalium cõtrahiꝛ ſex modis.

1 ¶Primo mõ qñ aīalia expſſe traduntꝛ grā ſocietatis cõtrahende. vt dicit glo.in.l.ſi paſcēda pecora. C.de pac. vel qñ lꝫ expſſe nõ dicaꝛ ꝙ grā ſocietatis traduntꝛ. tñ tacite dantꝛ grā ſocietatis.ſ.qñ dantꝛ vt ſint cõia. ⁊ ſic cõtrahiꝛ ſocietas. vt.l.ſi tibi aree mee ff.de pſcrip.ver. ⁊ facit qđ no. Bal.in.d.l.ſi paſcenda. Et qꝛ hoc mõ aliqñ cõtrahiꝛ aīalib⁹ groſſioris generis. aliqñ in minutis. Ideo pmo ꝓponam q̄t modis aīalia groſſa dantꝛ grā ſocietatis expſſe vel tacite. Et aduerte ꝙ aīalia groſſa dicuntꝛ quorū fructus regulariter nõ aſcēdit ad valorē mēſis in anno vt ſunt boues equi muli ⁊ hmõi. iſta aliqñ dantur extimata. aliqñ inextimata. aliqñ cum terra. aliqñ ſine cõione terre. qđ fieri põt. vt in.d.l.cum duob⁹ §.incocunda.

¶Qñ dantꝛ extimata ⁊ ſine terra: tūc piculū caſus fortuiti eſt cõe inter ſocios: vt dr̄ in.d.l.cuꝫ duob⁹. §.dāna. nec mirū. qꝛ extimatõ in hoc caſu facit emptionē.l.extimate.ff.ſo.ma. ⁊ ſic ꝓ pte dñium remanet apud tradentē. ⁊ tacite ꝓ alia pte rõne cõionis in illū cui cõicantꝛ ⁊ ſine traditõe transferꝛ.l.j.§.in ſocietate.ff.ꝓ ſo. ⁊ pinde eſt ac ſi ille qui dat mutuaſſet pcium medietatis ſocio. ⁊ ipſe poſuiſſet aliam medietatē. ⁊ cõiter ab ipſis duob⁹ eſſent empta. et ſic in ſocietate poſita. Et iō quilibet de piculo teneꝛ pro dimidio niſi culpa vel dolo alterius eueniret. Nam tūc ſolus culpabilis eſſet.d.§.dāna. Bal. tñ in.l.j.C.ꝓ ſo. diſtinguit ꝙ.ſ.aut peunt caſu fortuito. ⁊ ſic erit cõe. aut pemptio venit ex natura rei et tunc dicit piculū ſolū eſſe dātis. qꝛ ſic etiā penes eum fuiſſent moritura. nec eſt verū ſm eū ꝙ iſta extimatio faciat venditionē. vt.d.§.dāna. ⁊.l.iij.ff.locati. ⁊.l.cū manu facta.ff.de cõtrahen.emp. vbi dr̄ nemo põt eā rem vendidiſſe de cuius dñio id agiꝛ ne ad emptorē tranſeat. ſꝫ hoc aut locatio aut aliud genus ꝯtractus: hec ibi. Sed ſaluo meliori iudicio hoc nõ teneo cū melioramēta etiā naturalia in hoc caſu cõicentꝛ: vt.d.l.ſi nõ fuerint ſic cõuenit vt picula ſiliꝛ etiā naturalia diuidantꝛ ſiue cõicentꝛ. nec valꝫ qđ adducit ꝙ extimatio nõ facit venditionē in iſto caſu. immo facit: vt pꝫ p.d.l.iij.ff.locati. ⁊ iō teneo ꝙ piculū eti ī nāle erit cõe. vt tenēt multi doct. maxīe Ange. vbi s̄. Qđ tñ limito veruꝫ: niſi expſſe aliud ſit ꝯuentū. ⁊ ſic intelligiꝛ ille.§.nemo.in.d.l.cū manu facta: vl' niſi de ꝯſuetudine aliud ſit qꝛ intelligiꝛ actū qđ eſt ꝯſuetū.l.ꝙ ſi nolit.§.qui aſſidua.ff.de edil.edic. Et iō ſi pactū ſit ꝙ piculū capitalis nõ ſit cõe non erit licitus iſte ꝯctus in foro aīe: niſi recipiens vel alius qui in vno alleniaꝛ in alio equiualēti grauareꝛ.l.ſm naturā.ff.de re.iur. Pactū vo circa fructus vel circa tps optet ꝯtineat equalitatē arbitrio boni viri. vñ nõ videꝛ iuſtū ꝙ fructus in hoc caſu debeāt p mediū ptiri. Si alter ipſorum ponit opas. qꝛ ipſas opas pluſq̄ꝫ alius ſocius ponit. cum tantundē in ſocietatē poſuerit. Et ꝓpterea dꝫ attēdi ſi ope pñt fieri p minores ⁊ pupillos ⁊ hmõi: q̄ꝛ ope nõ ſūt in magna extimatõe. lꝫ alique ſint: vt.l.ſi.ff.de libe.cā. vel ſi recõpēſantꝛ p lacticinia ⁊ hmõi et de palea ſeu feno ꝙ dat ad comedendū ⁊ ſic attēdere. ꝙ quilibet ipſorū equaliter tñ poſuit in ſocietatem: ⁊ vltra videre quid vltra ponit alius: puta. ruſticus. qꝛ opas. ⁊ ſic niſi recõpēſareꝛ in alio debꝫ hēe plus de fructib⁹: aliter eſſet vſura. cū ex mutuo interptato plus grauareꝛ.c.cõſuluit.c.in ciuitate. de vſu.

¶Qñ aūt dantꝛ inextimata ⁊ ſine terra. ⁊ tūc ſi nullum pactū ſit de capitali aut de fructib⁹ vel tpe ſūt quedā extrauagantia ⁊ iura poſita inter extraordinaria capitalia feudorū in fi. decime collatõis ſic dicentia. Ille qui accipit iumentū vl' vaccā dꝫ tenere p.v.annos. ⁊ oēs poledri vel vituli debēt eſſe cões

et quicquid poledri queſierũt tpe trituratõis. Iu-
mentũ võ vel vacca data dʒ eſſe illius q̃ eũ vel eam
poſuit in fine ſocietatis: niſi ille qui accepit ad ſocie
tatem terciã ptem p̃cij dederit ſocio ponẽti. q: ſi de
dit terciã ptem. tunc in fine ipm iumentũ vel vac-
ca erit cõe. Tu tñ attendens in ꝯſcia ad arbitrium
boni viri: vt equalitas ſeruet̃. ita ꝙ qui plus ponit
plus habeat: vt. ſ. dictum eſt. Si võ pactum ſit fa
ctum cum pluribꝫ modis cõtractus cõcipi poſſint
cum plura ſint negocia ꝙ̃ vocabula. l. natura. ff. de
p̃ſcrip. ver. Attendendũ eſt ꝙ cõtineat equalitatẽ
arbitrio boni viri p regulã in. d. l. ſi nõ fuerint. ⁊ l.
ꝓpoſita. ff. ꝓ ſo. Aduerte tñ ꝙ qñ aĩal datur in exti
matum non põt pactum fieri licite. ꝙ piculum ſit
alterius q̃ʒ eius qui ipſum dedit. Hoc etiam tenet
Bal. in. d. l. ſi paſcenda. Nam cum dictũ aĩal poſi
tum in ſocietate in fine debeat eſſe ponentis. ſi pa-
ctum fieret ꝙ piculum ad ipm ponentẽ nõ ſpecta-
ret eſſet iniquũ. ⁊ ſi ipſe pdit aĩal ⁊ ſocius pdit ope
ras. Nec ob. qđ. ſ. dixi de capitali pecunie. q: non
valet ſilitudo. Rõ. q: pecunia ſil' ipſo vſu cõſumit̃
et ſic in ipſa ſocietate totaliter exercet̃. ſed ſecus eſt
in aĩalibus q̃ nõ ſic conſumunt̃. ſed qñq; meliorãt̃
Vñ ſicut melioramentũ ptinet ad dantẽ: ſic ⁊ peri
culum ptinere dʒ. d. l. ſm naturam. Si tñ dans in
aliquo plus grauaret̃: puta. q: recipiens nollet te-
neri in fine de damno ipſius aĩalis qđ euenit cul-
pa ſua. ſed ſolum in pte cum teneat̃ in totũ. l. cum
duobꝫ. §. in coeunda. ⁊. §. damna. ff. ꝓ ſo. ſic poſſʒ
in alio alleuiari quo ad piculũ ipſius aĩalis p regu-
lam. in. d. l. ſm naturã. Et ex p̃dictis ptʒ ꝙ ille qui
dat aĩalia inextimata cum pacto ꝙ de primis fru-
ctibus capitale ſuũ detrahat. illicite facit. ⁊ tenet̃ re
ſtituere quicquid accepit in grauamen alterius ſo
cij. Nam ſociũ in hoc grauat qđ opas ⁊ expenſas
quas fecit. ſi ſtatim extracto valore capitalis piret
ipm capitale amitteret. Et ſic ipſe eſſet in tuto: ⁊ al
ter ſocius in piculo. Sed pone ꝙ nõ perit. ſed cum
tpe multũ lucratus eſt: alter ſocius ad quã reſtitu-
tionem tenebit̃ p̃dictus? R. ꝙ ad tantũ quantum
arbitrio boni viri extimabit̃ piculum pditõis opa
rum ⁊ expenſarũ quas pdere poterat.

4 ¶ Qñ võ dant̃ aĩalia groſſioris generis cum terra
vtputa cõico ſocio vnũ par boum cum certa quã-
titate terre quã arare debeat. Et tũc ſi inextimata
tradidi piculũ totũ ad me ptinebit. Si võ extima-
ta piculuʒ erit cõe. d. §. damna. niſi dolo vel culpa
alterius ꝓceſſerit vt ibi dr̃. Silr̃ fructus terre erit
cõis qñ extimata ſunt tradita. Rõ. q: vnus ponit
ptem boum ⁊ terrã. alter partẽ boum quã videtur
emiſſe rõe extimatõis ⁊ opas ⁊ equitas vult vt eq̃-
liter parciat̃ fructus: nõ aũt erunt cões fructus qñ
p̃dicta aĩalia dant̃ inextimata. Rõ. q: alter ſolum
ponit opas ⁊ alter aĩalia ⁊ terrã. qđ verũ intelligo:
niſi forte induſtria ſocij tñ extimaret̃ aut plꝰ. et iđ
arbitrio boni viri iudicandũ erit: vt equalitas ſer-
uet̃. d. l. ꝓpoſita.

5 ¶ De aĩalibus minutis vt ouibꝫ: porcis: capris: et
hmõi. Aduerte ꝙ inuenit̃ in extrauagantibꝫ poſi-
tis in fine decime collatiõis feudorũ. ꝙ talia aĩalia
debẽt dari ad tres annos. ⁊ in vnoq; anno dʒ da-
re ꝓ capra duodecim formaticos optimos ⁊ ꝓ pe-
cude ſex: nec tñ groſſos quantũ facerent. xx. pecu-
des: nec tñ paruos quantũ facit vna mungitura
vnius pecudis. ſʒ mediocres arbitrio boni viri. In
fine võ capra vel ouis data ante oĩa erit ipſius tra
dentis: niſi ille qui accepit ſoluiſſet terciã partẽ p̃cij
ipſius. q: ſic erit cõis. Capreti võ ⁊ agni ⁊ lana erũt
cões. In porcis võ omni anno ſunt partiendi por
celli: niſi ille qui accepit voluerit tenere eos vſq; ad
tres annos. ⁊ in fine triũ annorũ oĩa partiri debẽt
p mediũ. ⁊ etiã porcelli nati de porcellis ſi tñ cõſue-
tudo vel pactũ aliud eſſet: vel extimata data eſſent
dic ſm ꝙ dictũ eſt de aĩalibꝫ groſſioribꝫ. vt oĩno ſer
uet̃ equalitas ⁊ iniuſticia nulla fiat alteri ab altero.

¶ Scđo mõ contrahit̃ ſocietas ſic dant̃ aĩalia ſed 6
nõ cõicant̃. nec eorũ dñium transfert̃ ſʒ ſolũ cuſto-
die alterius cõmittunt̃ aliquo dato vel recepto p̃-
cio. ⁊ tunc ꝓprie cõtractus locatõis eſt ⁊ cõductõis
l. ij. ff. locati. Si aũt nõ interuenit p̃cium: ſʒ tradẽs
dicta aĩalia recipit aliquid: vtputa ꝓ bobꝫ vt arẽt:
vel ꝓ pecudibꝫ vt ſtercorizent ⁊ hmõi. Aut recipit
ille cui tradunt̃ ꝓ mercede cuſtodie aliq̃d: vel opa
aĩalium vt ſtercorizatio ꝓ mercede cõpenſet̃: qui
oẽs tres modi conſiderari pñt vt in ſili in ſeruo di
cit tex. in. l. j. §. ſi quis ſeruũ. ff. depo. ſic erit contra-
ctus innoĩatus ⁊ regulabit̃ ſm cõtractũ locatõnis
cui magis aſſimulat̃: vt in. d. §. ſeruũ. ⁊. l. naturalis
in pri. ff. de p̃ſcrip. ver. cuius natura eſt vt fructus
et piculũ ptineat ad dñm rei locate. l. item ſi precio
§. j. ⁊. ij. ff. locati. ⁊ de eo habes. ſ. Locatio.

¶ Tercio mõ dant̃ aĩalia ⁊ in totũ transferunt̃ in 7
accipientẽ cũ pacto ꝙ teneat ea ad meliorãdũ. ⁊ ſic
meliorata cõicent̃. ⁊ ſic dr̃ cõtractus innoĩatus. vt
dicit tex. in. l. ſi tibi aree mee. ver. ſʒ ſi puerũ. ff. de p̃
ſcrip. ver. Vñ p̃cium dictorũ aĩaliũ ſi vendant̃ dʒ
eſſe cõe. vt. d. l. ſi tibi aree mee. ⁊ ſilr̃ fructus ibidẽ p
l. ſi paſcẽda. C. de pac. ⁊ ſilr̃ piculũ dʒ eſſe cõe ſicut ⁊
vtilitas. l. mutius. ff. ꝓ ſo. Aduerte tñ ꝙ hic cõtra
ctus magis aſſimulat̃ cõtractui ſocietatis q̃ locatio
nis. Ideo pñt circa hoc intelligi q̃ dixi. ſ. in primo
caſu. qñ dant̃ inextimata vel extimata. Si võ meli
oramentũ nõ ſequat̃. credo ꝙ integra ad dñm tra-
dentẽ ſint reſtituẽda q̃ſi cã data ⁊ cã non ſecuta. ff.
de condi. cã data. ⁊ cã nõ ſecuta p totum.

¶ Quarto mõ dant̃ aĩalia vt coopiant̃ vel vt coo- 8
periant: puta thaurus vel vacca ⁊ hmõi. ⁊ eſt con-
tractus innoĩatus. ⁊ ideo ad arbitriũ boni viri re-
ducet̃. ne cum aliena iactura quis lucret̃. l. naʒ hec
natura. ff. de condi. inde.

¶ Quinto mõ dant̃ aĩalia aliqñ extimata taliter ꝙ 9
comodũ ⁊ incomodũ ſit recipiẽtis. ⁊ ſic reſultat cõ-
tractus emptõis ⁊ venditiõis. ar. l. extimate. ff. ſol.
ma. Ideo ſi aliquid acciperet vltra p̃cium rõne tpis
eſſet vſura. c. conſuluit. et. c. in ciuitate. de vſu. niſi
emptor aĩalium pceptis fructibꝫ morã traheret in
ſoluendo p̃ciũ. q: tunc ꝓ intereſſe poſſet petere ptẽ
fructuũ. l. curabit. C. de ac. em. ⁊ ven. ⁊ tenet glo. ⁊
cõiter doc. in. c. conqueſtus. de vſu.

¶ Sexto mõ ſunt data aĩalia nec apparet an cã ſo- 10
cietatis. vel quõ mortuis principalibꝫ ⁊ tunc ſm ꝙ
cõſuetũ eſt talia dari ſic extimabit̃. d. §. qui aſſidue

vel ſi de cõſuetudine nõ apparet pſumet̃ ꝯtractus
innoīatus.l.ij.ff.de pſcript.ver.et ſic cēſebit̃ ꝯtus
ſocietatis.⁊ ꝑ oīa fiet de fructibꝫ ⁊ reliquis ſicut ius
ſocietatis exigit.vl'ſaltē fiet receptori aīaliũ debita
ꝯpēſatio ſm exigentiã ſumptuũ ⁊ laboris ſui.⁊ hoc
actõe mãdati.exq̃ ꝑ impoſitionē dñi paſcēda ſuſce
pit.l.j.ff.man.vl'ſaltē actõe in factũ ſiue pſcrip.v.
d.l.ij.Ex pdictis igit̃ ꝓ quõ ſocietas ſit licita vel il
licita.⁊ q̃d dicendũ de multis caſibꝫ cũ in infinitis
modis poſſint cõcipi.vt in.d.l.natura.ff.de pſcri.
v.Et ꝓpterea attēde ꝙ in cõtractu ſocietatis aliqñ
interuenit rõ mutui interptati:puta qñ dant̃ exti-
mata aīalia vel exigit̃ ꝙ ſint ad piculũ accipiētis ꝯ
naturã ſocietatis:⁊ tunc ſi grauat̃ in aliq̃ accipiēs
ꝓpter hoc erit vſura.Silr aliqñ cũ ſocietate ꝯcurrit
cõtractus locatõis ⁊ ꝓpterea equitas attēdat̃.et ꝙ
conuenit nature talis ꝯtus.vt ſic ſcias diſcernere
qñ eſt iniuſticia vel iniquitas.

Sodomia eſt turpitudo in maſcu
lum facta.xxxij.q.vij.
vſus.⁊ eſt grauius pctm̃ adulterio vt in
d.c.vſus.⁊ grauiꝰ q̃ cũ mr̃e.ibidē.c.adulterij.Vñ
clericus dꝫ deponi ⁊ in mõaſterio detrudi ad agē-
dam pniam.Laicus excõicari ⁊ penitus reddi alie
nus a cõione fideliũ.c.clerici.de exceſ.pl'.ſm leges
dꝫ igne cremari.in aut.vt nõ lux.ꝯ nãm.vñ ibi dr̃
ꝙ ꝓpter ipſos actus ſodomitarũ fames ⁊ terremo
tus ⁊ peſtilētie fiũt.⁊ ciuitates cũ hoibꝫ piter peũt.

Sollicitudo vtrũ ſit pctm̃:R.ꝙ
ſi loq̃mur de ſollici-
tudine tpaliũ ſic triplex eſt.Vna eſt an-
xietatis ⁊ auaricie.⁊ hoc ē pctm̃ ſp.Mor
tale vo pctm̃ ē ex fine:puta qꝛ ꝯſtituit̃ finis in ipſis
q̃rēdis pati oīa facere ꝓpter ipſa hñda.Vñ Aug.
in li.de opibꝫ monachorꝫ.cũ dicit dñs.nolite ſolli-
citi eſſe ⁊c.hoc dicit vt nõ iſta intueamur.⁊ ꝓpter
iſta faciamꝰ q̃cq̃d in euãgelij pdicatõe fieri iubet̃.
Alio mõ ē mortale pctm̃ ex mõ.qñ tm̃ in hmõi an-
xiat̃ ꝙ omittit neceſſaria ad ſalutē ⁊ ſuffocat mētē
in talibꝫ.⁊ de hac loquit̃ Gre.xlix.di.c.hinc enĩ.in
vbo gibbꝫ.Alia ſollicitudo dr̃ dubietatis ⁊ diffidē
tie cũ hõ timet ne tpalia ſibi deficiãt.⁊ iõ anxiat̃ ꝓ
ipſis.nõ tñ aliq̃d faceret ꝯ dei pcepta vl'omitteret
et iſta ē pctm̃ veniale.Tercia neceſſitatis ⁊ ꝓuidē-
tie:⁊ hec nõ eſt pctm̃.imo bona et laudabilis.Vñ
glo.Math.vj.Nõ labor ⁊ ꝓuidētia dãnat̃:ſꝫ ſolli
citudo mentē ſuffocãs.⁊ de hac tercia loq̃t̃.c.diui-
ne.lxxxvij.di.Sollicitudo vo ſpũaliũ ꝑ ſe ē bona ⁊
ad hanc xp̃s inducit nos Math.vj.Pmũ q̃rite
regnũ dei ⁊c.Poſſet eſſe pctm̃ ꝑ accidēs qñ hõ tm̃
intēderet ſpũalibꝫ ꝙ omitteret ꝓuiſionē hũanam
debitã.qꝛ eſſet tēptare deũ cõtra illud Math.iiij.
Non tēptabis dñm deũ tuum.

Solutio eſt eiꝰ q̃d debet̃ redditio.in
ſti.q̃ mo.tolli.ob.i pn̄.Sꝫ
large ſolutio eſt ab obligatõe liberatio q̃
cunq̃ mõ.ff.de ſolu.l.ſolutõis.Nã q̃litercunq̃ ſa
tiſfactũ ſit creditori ad voluntatē ſuã ꝓ ſoluto hr̃.
lꝫ ſolutũ nõ ſit.ff.de pign.act.l.ſi rem alienã.§.oīs
hec no.Gof.⁊ Hoſt.in ſum.eo.ti.§.j.
¶ Quot ſunt ſpēs ſolutõis:R.due.Vna nãlis ſi-
ue vera q̃ eſt ꝑ redditionē eius q̃d debet̃.Alia ciui
lis ſiue imaginaria.⁊ hec fit multis modis.ſ.ꝑ no-
uationē q̃ ē:qñ extinguit̃ prior obligatio.⁊ in aliã
obligatõꝫ ciuilē vel naturalē trãſfert̃.ff.de noua.l.
j.Aut ꝑ delegatõꝫ q̃ ē qñ aliũ reũ vice ſua creditori
vel cui ipſe iuſſerit dat.ff.de accepti.l.j.Aut ꝑ obla
tionē factã tpe ⁊ loco ꝯgruo.C.de ſo.l.ob ſignatõe
ff.eo.⁊.l.ſi ſoluturus.⁊.l.q̃ decē.in prin.ff.de pign.
l.creditor.Non tñ ꝓdeſt oblatio ſi nõ ꝯſignet̃.C.
de vſu.l.ij.⁊.l.acceptã.Itē oportet ꝙ fiat cui debet̃
vel eo abſente iudici.⁊ ſi iudex deficiat honeſtis ꝑ-
ſonis.C.de vſu.l.ſi creditrici.de off.or.c.paſtoralis
in fi.Itē ꝙ res depoſita duret:qꝛ ſi in vſus ſuos cõ
uertat nõ eſt tutus offerens.l.debitor.ff.de vſu.et
ſi ſic depoſita res amittat̃ nihilominus debitor eſt
liberatus.ff.de arbit.l.arbiter.la.ij.ff.depo.l.j.§.ſi
pecunia in ſacculo.Et hoc verũ in obligatõe quan
titatis.qꝛ ſi obligatio eſſet in ſpē:ſola oblatio ſuffice
ret.ff.eo.l.hoiem.§.j.
¶ Vtrũ ſolutio debiti in quãtitate exiſtētis ſit faci
enda ſm pecunie valorē currentē tpe ſolutiõis vel
ſm ꝙ valebat tpe ꝯtus:R.ꝙ in quacũq̃ diſpoſi-
tiõe ꝯtuũ ſit debitũ.ſolutio ſp dꝫ fieri ſm monetã
q̃ currebat tpe ꝯtus debiti.⁊ ſi nõ repit̃ qꝛ ē repro
bata vel diminuta in põdere:puta qꝛ tonſa vel per
longũ vſum effecta groſſa.qꝛ argentuꝫ in ſupficie
corruit ex longo vſu:vel alio mõ ꝑpetuo ē alterata
tunc dꝫ ſolui ipſiꝰ extimatio ſm ꝙ cõiter tenet̃ ꝑ le
giſtas ⁊ canoniſtas in.l.paulus.al's incipit credi-
torē.ff.d ſolu.⁊ in.l.in minorꝫ.C.in q̃.cau.in inte.
re.nõ ē neceſſaria.⁊ ꝑ canoniſtas.in.c.quãto.de iu
reiur.⁊ in.c.olim.de cēſi.Et lꝫ Bar.in.d.l.paulus
limitet iſtud verꝫ.qñ talis diminutio ꝯtingit ī mo
neta groſſa ⁊ nõ in minuta.tñ.d.Anto.in.d.c.q̃n-
to.⁊ ſequit̃ Pa.ibidē tꝫ ita hīe locũ in moneta par
ua ſicut in magna qñ deterioratio directe cõtingit
ipſaꝫ pecuniã:puta qꝛ d uo antiq̃ nõ valēt niſi vnũ
de nouis.voluit etiã Cy.⁊ Pe.in.d.l.in minorũ.⁊
Ho.in.d.c.quãto.ꝙ qñ ſolũ pecunia eſt reproba-
ta nõ deteriorata ꝙ de ea pt fieri ſolutio exq̃ curre-
bat tpe ꝯtus.Sed Spe.eo.tit.⁊ ibi Jo.an.⁊ Pa.
in.d.c.quãto.tenēt ꝙ nõ pt.qꝛ magis moneta ꝯſi-
derat̃ rõne curſus q̃ꝫ reſpectu materie.⁊ videt̃ tex.
in.d.c.olim.Facit etiã.c.eijciēs.lxxxviij.di.Si vo
alteratio nõ eſſet ꝑpetua ſꝫ ad tp̄s vt contingit ꝙ
florenus hodie magis valeat q̃ꝫ cras:ita ꝙ creſcit
vel decreſcit ſm tpa cõiter tenet̃ talē variationē nõ
debere attēdi.ar.l.pcia.ff.ad.l.falci.ſicut enĩ credi-
tor vellet ſibi ſolueret̃ ſi plus valeret.ita dꝫ recipe ſi
minus valet cũ ſperet̃ augmentũ.ſic voluit Bar.
in.d.l.paulus.⁊ alij in.d.l.in minorũ.Q̃d mihi vr̃
equũ niſi qñ nõ eēt ſpes ꝙ de ꝓrio deberet hīe au-
gmentũ.qꝛ ſic videt̃ ꝙ debeat ſolui ſm extimatiõꝫ
tpis ꝯtus.qꝛ poſſet eſſe ꝙ nunq̃ creſceret.ar.in.l.
iuriſpitos.in prin.ff.de excuſa.tut.⁊ q̃d no.glo.in
cle.ij.de pben.Jaco.de are.⁊ Bar.in.d.l.paulus.
et Ho.in.d.c.quãto.tenēt ꝙ ſi ē alterata reſpectu
curſus non reſpectu materie ⁊ ꝑpetuo:puta qꝛ pn̄
ceps nõ vult expēdat̃ niſi ꝓ tanto.vt forte recolli-
gat ⁊ cudi faciat.ꝙ nihilominus de ea pt fieri ſolu
tio ſi debitor nõ fuit in mora.Sed Old.⁊ Fede.in

d.l.in minorũ.⁊.d.Anto.in.d.c.quãto.tenet ꝙ dꝫ
ſolui ad extimationẽ ꝗ antique currẽtis tpe cõtractꝰ
qꝛ eadẽ rõ q̃ ẽ de toto et de pte.arg.l.ꝗ de tota.ff.de
rei vendi.⁊.c.paſtoralis.§.itẽ cũ totũ.de off.dele.⁊
videt̃ ꝓbari in.d.c.olim.⁊ videt̃ magis equũ.Et
ſic ꝯclude ꝙ ſiue ſit reprobata in totũ:ſiue alterata
in pte reſpectu curſus.lꝫ non reſpectu materie ſiue
deteriorata reſpectu materie ꝙ non põt fieri de ea
ſolutio.ſꝫ dꝫ ſolui extimatio ſm tp̃s contractus.et
hoc ſiue ſolutio ſit fienda rõne cõtractus ſiue ex cõ
demnatõe iudicis.De ꝯdemnatõne aũt q̃ fit rõne
ſtatuti.Spe.tenet ꝙ dꝫ ſolui de moneta currente.
Sꝫ Pa i.d.c.quãto.videt̃ tenere ꝙ ď moneta cur
rẽte tpe facti ſtatuti.Ego teneo cũ Spe.qꝛ ĩ penis
mitioꝛ fit interp̃tatio.c.odia.de re.in.lib.vj.De ſo
lutõe ṽo q̃ dꝫ fieri ex mãdato pricipis vel alicuius
dñi ſeu ex eius gr̃a dicit.d.Anto.in.d.c.quãto.ꝙ
ſi dñs ignorabat valorẽ monete ſic fiet ſm curſum
currẽtis.ſm glo.⁊ Landul.in cle.ij.de deci.Si ṽo
ſciebat eius valorẽ ſic fiet eius ſolutio ſm extimati
onẽ tp̃is ipſius mãdati ſeu gr̃e facte.ar.d.c.olim.⁊
l.fi.ff.de au.⁊ ar.leg.Si ṽo ſolutio eſt reſpectu lega
ti ſic fiet ſm extimationẽ tp̃is teſtamẽti cõditi.lꝫ te
ſtatoꝛ poſtea multũ ſupuixerit intantũ ꝙ ſit muta
ta.ita ꝯſuluit Old.⁊ facit tex.in.l.vxorẽ.§.teſtõ.ff.
de leg.iij.⁊.d.l.fi.⁊ ſequit̃.d.Pet.de ancha.in.d.c.
olim.⁊ Jo.an.in addi.ad Spe.eo.ti.⁊ Pa.in.d.c.
quãto.Idẽ dicit Oldra.in p̃cepto arbitrorũ.⁊ hec
not.qꝛ ſepe in practica.Limita tñ p̃dicta in debito
contracto ex mutuo ſm diſtinctionẽ quã ponã.ĩ.
Uſura.j.§.xxxvj.

3 ¶Quis tenet̃ ſoluere. ℟.ꝙ ille qui eſt obligatus
ſiue ſit principalis debitoꝛ ſiue fideiuſſoꝛ.

4 ¶Utrum quilibet poſſit ꝓ alio ſoluere. ℟.ꝙ ſic
etiã ſi debitoꝛ hoc ignorat ⁊ nõ velit.ff.eo.l.ſoluere
ff.de neg.ge.l.ſoluendo.⁊ tenet̃ talis ſatiſfacere pre
fato ſoluenti ꝓ eo.ſi mõ ſua intereat vt ſolueret.l.
cum pecuniã.ff.de neg.geſt.

5 ¶Utrũ tutoꝛ ⁊ curatoꝛ vel alius adminiſtrationẽ
habẽs teneat̃ ſoluere debitũ illius cuius curã gerit
℟.ꝙ ſic.l.quotiens.§.ſicut aũt.ff.de admi.tu.

6 ¶Utrũ heres teneat̃ ſoluere debita defuncti. ℟.
ꝙ ſic in totũ.Sed ĩ ꝯſcia quãtũ ſe extẽdit facultas
hereditatis.vt.ſ̃.heres.§.vj.ſecus ſi eſſet legatari
us.qꝛ tunc nõ tenet̃ niſi qñ hereditas eſt nõ ſoluẽ
do.qꝛ tunc es alienũ p̃cedit legata.vt.ſ̃.Reſtitu
tio.ij.§.xvij.

7 ¶Utrũ ſucceſſoꝛ p̃latus teneat̃ ſoluere p̃deceſſo
ris ſui debita. ℟.ꝙ ſic.ſi ꝓ neceſſitate ſue pſone:vl'
neceſſitate ſeu vtilitate eccleſie ſunt facta.extra eo.
c.j.al's nõ tenet̃ eccleſia nec ſucceſſoꝛ eiꝰ.x.q.ij.c.hꝰ
ius.⁊ de fideiuſ.c.qđ quibuſdã.Idẽ credo de ſuc
ceſſore in dominio tpali laicali.

8 ¶Cui dꝫ fieri ſolutio. ℟.ꝙ creditori vel eius ſuc
ceſſori cui cõpetit actio obligationis ſi tñ ſit cõpos
mentis.⁊ maioꝛ.xxv.annis.vel alteri de mandato
ipſius etiã ſi creditoꝛ ſit accuſatus ad mortẽ.ff.eo.l.
reo.⁊.C.eo.l.nihil intereſt.põt etiã fieri eius ſocio ſi
vtriqꝫ eorũ ẽ obligatꝰ inſolidũ.ff.de pactis.l.ſi vnꝰ
in prin.⁊.ff.de duo.re.ꝯſti.l.ij.⁊.iij.⁊ no.in.c.ea te.
de iureiu.Aut etiã ꝓcuratori eius ꝗuis ſit reuoca
tus ⁊ ignoret̃ reuoatio.l.eius in princ.ff.ſi cer.pe.
Aduerte tñ hic.qꝛ ſi quis ſolueret filiofamilias ſine
cõſenſu p̃ris.vel minori ſine cõſenſu tutoris vel cu
ratoris non ſatiſfaceret.l.j.⁊ p totũ.ff.ad mace.⁊.l.
pupillus.ff.de act.⁊ obli.Niſi ſolutũ ſit cõuerſum
in vtilitatẽ p̃ris vel minoris.l.j.⁊.ij.C.ſi aduerſus
credi.⁊.l.ꝙ ſi forte.§.fi.⁊.l.in pupillo.ff.de ſolu.

¶Debitoꝛ nõ habẽs pecuniã ad ſoluendũ põt of 9
ferre rem meliorẽ ⁊ tenet̃ creditoꝛ accipe.autẽ.hoc
niſi.C.de ſo.Eccleſia ṽo nõ tenet̃ offerre melioreꝫ
ſed aliã.vt aut.hoc ius.C.de ſa.ſan.ec.

¶Quis eſt p̃ponẽdus in ſolutiõe.vide Reſtõ.ij. 10
§.xvj.

¶Utrũ poſſit quis repetere pecuniã habitã ex vẽ 11
ditõe rei ſue in ſubſidiũ. ℟.Ludo.in no.ꝙ ſic.vt ẽ
caſus in.l.in ciuile.C.de rei ven.⁊.l.ſi eũ ſeruũ.ff.
ſi cer.pe.⁊.l.fi.ff.de neg.ge.Sic ⁊ ecõtra põt agere
ad rẽ emptã ex ſua pecunia in ſubſidiũ:lꝫ nõ ſit mi
hi obligata.Et ꝙ poſſit agere eſt glo.in.l.ꝓculus.
ff.de iur.dot.⁊ caſus in.l.vxoꝛ marito.ff.de do.in
ter vi.⁊ vxo.Itẽ p̃ponit̃ ille qui pecuniã dedit ne
gociatori faciẽti diuerſa negocia in ea negociatõne
alijs qui eidẽ dederunt in alijs negociatõnibꝫ.tex.
eſt in.l.ꝓcuratoris.§.ſi plures.ff.de tribu.ſm Jo.
plagienſem.⁊ Ludo.de ro.in no.

¶Utrũ excõicatio ſit faciẽda. ℟.ſi fit tꝫ.tñ nõ dꝫ 12
fieri etiã ſi ex iuramento tenebat̃.vt.ſ̃.Excõicatio
viij.§.xij.

¶Utrũ liceat ſoluere creditori creditoris mei. ℟. 13
Bar.in.l.ſolutũ.§.ſolutã.ff.de pigno.acti.diſtin
guit ꝙ ſi creditoꝛ creditoris mei habet bona obliga
ta:puta qꝛ cõduxi domũ ab eo qui eã ab alio cõdu
xerat:ſic liberoꝛ ipſo iure etiã creditori meo inuito.
l.vtrum p̃nte.ff.de cõſtitu.pe.cũ poſſent ab eo cõ
pelli.l.nomẽ.C.q̃ res pi.obli.po.Silr qñ talis fa
ctus eſt creditoꝛ ꝓpter me:puta qꝛ creditoꝛ meus
gerẽdo negocia mea accepit mutuo ab eo:vt in.l.ſi
liber hõ.ff.de neg.geſto.Si ṽo cã ſit oĩno ſepata a
mea ſi fit eo volẽte indubie liberoꝛ.l.inuito.ff.ď ſo.
et.l.pe.⁊ fi.ff.de neg.ge.Aut eo ignorãte ⁊ cõtingit
liberatio ope exceptõis.l.ſi opa.ff.de doli excep.gl.
tñ tenet indiſtincte ꝙ liberat̃.inſti.qui.mo.tol.ob
li.in prin.⁊.d.l.pe.Sed tu tene cum Bar.quo ad
forũ cõtentioſum:quo ad conſciam tene glo.qꝛ cre
ditoꝛ liberat̃ ex tali ſolutiõe etiã ſi erat inuitus.d.l.
ſoluendo.⁊ ideo ſatiſfactũ eſt ei.

¶Utrũ recipiẽs ſciẽter ſolutionẽ alteri debitã cõ 14
mittit furtũ. ℟.glo.in.c.ea te.de iureiur.ꝙ ſic.niſi
creditoꝛ ratum habuerit.alt'.l.falſus.§.j.ff.de fur.
Qđ verum eſt ſm Pa.ibidẽ.ſi ſine iuſta cã recipit.
Secus ſi ex iuſta cã:puta qꝛ credebãt ad eũ ptinere
vel qꝛ erat geſtoꝛ negociorũ creditoris.

¶Quõ dꝫ fieri ſolutio. ℟.ꝙ dꝫ fieri de illo qđ eſt 15
in obligatõe.qꝛ vnũ ꝓ alio ſolui non põt creditore
nõ ꝯſentiẽte.inſti.qui.mo.tol.ob.§.j.Fallit hoc in
eccleſia debitrice.d.aut.hoc ius.Item in eo qui dꝫ
aurũ in cuius ſba auꝝ nõ inuenit̃.C.de ſolu.aut.
hoc niſi debitoꝛ.⁊.ff.de le.j.l.ſi domus.§.qui confi
tet̃.Itẽ in eo qui dꝫ ſeruũ cuius vult ſoluere p̃ciuꝫ
qꝛ dicit eũ ſuũ cognatũ.Itẽ in noxali actõe.ff.de re
iudi.l.miles.§.j.⁊.ij.Itẽ de pecunia.vide pecunia

§.ij. Sed qñ nõ habet qđ dꝫ ſoluere. ⁊ ſunt diſtrahenda bona ſua ꝓ ſolutõe: tunc pꝛimo incipiendũ eſt a mobilibꝫ: ⁊ ſi nõ ſufficiũt ad immobilia. ⁊ poſtea ad iura. Et ſi nõ inueniũt emptoꝛẽ deẽ inſolutum creditoꝛi. vide in. l. a diuo pio. ff. de re iudi.

16 ¶Quid de eo qui teneẽ ſub alternatõe. R. ꝙ regulare eſt ꝙ in alternatiuis electio eſt debitoꝛis. vt in l. plerũqꝫ. in fi. ff. de iur. do. cũ cõcoꝛ. poſitis in glo.

17 ¶Vtrum debitoꝛ teneat ire vel mittere ad domũ creditoꝛis. R. vt. ſ. Obligatio. §. viij.

18 ¶Quid ſi creditoꝛ eſſet in moꝛa ⁊ vellet purgare. R. tenebiẽ ire ad eius domũ. l. cum quid. C. de cõdi. inſer.

19 ¶Quid ſi obligatio ſit ſolũ ad hoc ſi volo acquirere. R. ꝙ teneoꝛ adire domũ creditoꝛis ⁊ ſoluere etiam ſine monitõe ſm Bar. in. l. item illa. ff. de ꝯſti. pec. ſiue comodũ ſit ꝑſonale: qꝛ relinquiẽ libertas ſeruo ſi ſoluit decẽ. ⁊ hmõi. ſiue ſit comodũ burſale puta alicui leganẽ iocalia ſi ſoluerit veſtẽ. d. l. cum quidã. Aduerte tñ qꝛ in caſibꝫ iſtis vbi quis teneẽ ad domũ creditoꝛis ire ſufficit querere eũ apud vicinos ⁊ notos ⁊ in locis in quibꝫ eſt ſolitꝰ cõuerſari nõ ꝑ loca clandeſtina. ar. ij. q. vj. c. biduũ. et voluit Bar. in. l. ꝑdicta. item illa. ⁊ Pa. ſequiẽ in. c. ſignificante. de pig.

20 ¶Vtrũ mittens debitũ ꝑ nunciũ infideliter ſe habentẽ excuſeẽ. R. Pa. in. d. c. ſignificãte. Aut ſpẽs erat debita ⁊ ipſa remittebaẽ ꝑ nuncium qui putabaẽ fidelis ⁊ ſic ꝑiculũ ꝑtinet ad creditoꝛeꝫ. Rõ. qꝛ caſus foꝛtuitus nõ imputaẽ exq̃ culpa nõ ꝑceſſit. c. vnico. de como. Aut erat quãtitas debita q̃ mittebaẽ ⁊ ſic perit ꝑiculo debitoꝛis. Rõ. qꝛ eoipſo ꝙ pecuniã mihi mutuaſti meã feciſti. l. ij. ff. ſi cer. pe. ⁊ iõ perit mihi anteq̃ꝫ veniat ad manus creditoꝛis ſi perit. qꝛ adhuc ſum dñs. no. Bar. in. l. eum qui. ff. como. ſed penã ſi erat appoſita nõ incurrit.

21 ¶Quid de eo qui ſoluit indebitũ an poſſit repetere. R. Pa. in. c. fi. de ſolu. diſtinguit ꝙ aut eſt indebitũ ciuiliter ſꝫ naturalꝛ debitũ. et ſic glo. in. d. c. fi. diſtinguit. ꝙ ſi ſoluit ꝑ erroꝛẽ iuris nõ põt repetere ſi aũt ꝑ erroꝛem facti poterit: vtputa heres ſoluit legata integra credens nõ poſſe retinere falcidiã: errat in iure. nam naturalꝛ erat debitũ ſꝫ nõ ciuiliter et non repeteret. Si aũt ſciebat ſibi cõpetere falcidiã ſꝫ credidit intellige ꝓbabiliter vt in. c. aplice. de de. ex. ⁊ in. c. ij. de ꝯſti. li. vj. ſ. hereditatẽ ſufficere. cũ tñ nõ ſufficeret. hic errat i facto ⁊ repetet. l. erroꝛ facti. C. ad. l. falci. cõiter tñ teneẽ ꝙ minoꝛ: mulier: miles et hmõi cũ excuſenẽ ab erroꝛe iuris repetẽt. ſi etiaꝫ ex erroꝛe iuris ſoluerũt: vt in. l. cũ de indebito. §. j. ff. de ꝓba. Sed q̃ ad hanc excuſationẽ quidã ꝯ̃riũ tenent. ſꝫ pꝛimũ verius. Silꝛ magis repetet in cõſciã ſi eſt indebitũ naturalꝛ. lꝫ ciuiliter ſit debitum: multo magis ſi eſt indebitũ naturalꝛ ⁊ ciuiliter taꝫ in ꝯſciã q̃ꝫ in foꝛo cõtentioſo quacũqꝫ ignoꝛãtia ſolueris niſi in aliquibꝫ caſibꝫ de quibꝫ in glo. l. cũ q̃s C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ ibi Bar. cõcoꝛdat q̃s dimitto. qꝛ ad ꝯſciam nõ ꝑtinent. Secus qñ ſoluit ſcienter. qꝛ tunc videẽ donaſſe. l. cuius ꝑ erroꝛem. ff. de reg. iur. exceptis ſolutis ꝓ vſuris que repeti pñt. c. debitoꝛes. de iureiur.

¶Quid de illo qui cõueniẽ a creditoꝛe ⁊ nõ habet 22
vñ ſoluat. R. ꝙ ſi debitoꝛ eſt ex maleficio ſic poteſt verberari. xiiij. q. vj. ſi res. ⁊ ſic nõ põt amplius cõueniri. d. c. ſi res. qđ itellige qñ creditoꝛ ſic exegit vt verbereẽ ꝓ debito alꝛs hñ teneẽ ad intereſſe ſi verbereẽ ꝑ maleficio. ar. xij. q. ij. fraternitas. Si ṽo eſt debitoꝛ ex cõtractu vel q̃ſi tunc cedat bonis.

¶Quõ fit ceſſio bonoꝝ. R. fit in iudicio vel extra 23
iudicium ꝑ nunciũ vel eplãm. ff. qui bo. ce. poſ. l. in omni. Dic vt. ſ. cedere bonis. Et ad quid valet ibidem. Aduerte ꝙ vt valeat opoꝛtet confiteaẽ debitum. l. pe. ff. de ceſ. bo.

¶Sed nũquid cum debitoꝛ petit dilationẽ quin- 24
quennij a pluribꝫ ſuis creditoꝛibꝫ ⁊ aliqui dare nolunt ei dabiẽ. R. ꝙ ſic ſi maioꝛ ꝑs cõſentit. ⁊ intelligiẽ maioꝛ reſpectu ſumme debitoꝝ ⁊ nõ ꝑſonarũ. Et ſi oĩa ſunt equalia iterum valebit dilatio data. l. vlti. C. qui bo. ce. poſ.

¶Qñ dꝫ fieri ſolutio. R. ſm Jo. de conſe. diſ. j. ſo- 25
lent. ꝙ aut dies eſt adiectus fauoꝛe debitoꝛis ⁊ põt ꝯ̃ueniri. Aut fauoꝛe creditoꝛis ⁊ ſic nõ põt ꝯ̃ueniri. l. eum qui. ff. de annuis le. Silꝛ nõ põt quis repetere ante tp̃s debitũ. c. vnico. de plus pe. niſi in tribꝫ caſibus. Pꝛimus in viro vergẽte ad inopiã. Scđs in debitoꝛe fugiente. l. ait p̃toꝛ. §. debitoꝛẽ. ff. de his que in frau. cred. Tercius in debitoꝛe ſuſpecto qui põt cogi dare cautionẽ. l. ſi fideiuſſoꝛ. §. fi. ff. qui ſatiſda. co. Limita niſi fuiſſet ſuſpectus tp̃e ꝯtractus qꝛ nõ cogereẽ. Aut dies nõ eſt adiectus ⁊ dic vt. ſ. Moꝛa. §. j. ⁊ Obligatio. §. viij.

¶Quõ ꝓbaẽ ſolutio. R. ꝙ ſi debitum ſit ſcriptũ ⁊ 26
debitoꝛ velit ꝓbare ꝑ teſtes ⁊ ſine ſcriptura ſolutionem opoꝛtet ꝙ ꝓbet ꝑ. v. teſtes rogatos qui teſtificari pñt ꝓ ſolutione facta. vel quã voluit facere. et etiam ꝓ confeſſione creditoꝛis. Si ṽo debitum ſit canzelatũ liberaẽ debitoꝛ: niſi creditoꝛ ꝓbet contrarium. l. ſi cirographum. ff. de ꝓba.

SORS ꝓpꝛie dicitur cum aliquid fit: vt eius euentu cõſiderato aliquid occultũ innoteſcat: vtputa cum accipiũẽ feſtuce inequales: ⁊ qui habebit breuioꝛẽ ſit talis vel faciat ſic ⁊ hmõi.

¶Quotuplex eſt ſoꝛs. R. tripler. Pꝛima dĩ diuiſo- i
ria cum queriẽ quid cuilibet ſit dandũ ſiue illud ſit res: ſiue honoꝛ: ſiue pena: aut actõ aliqua. Scđa dĩ cõſultoꝛia. cum inquiriẽ quid ſit agendũ. ⁊ hoc ſm ſe nõ eſt mala ſed rõne circũſtantie põt aliquid mali in ſe cõtinere. vñ ꝓhibeẽ ne ſub hac ſpẽ hoĩes in ydolatriã labanẽ. xxvj. q. ij. §. his ita. ⁊ iõ eſt pctm̃ moꝛtale vti ea: niſi in neceſſitate vt. j. dicã. Tercia eſt diuinatoꝛia q̃ ſic diffiniẽ. Soꝛs eſt ars diuinãdi futura a ſanctis patribꝫ dãnata ſub anathemate. xxvj. q. v. ſoꝛtes. qꝛ diuinatio ſemꝑ accipiẽ in malũ ſicut ꝓphia in bonã ꝑtem. j. q. j. nunq̃.

¶Vtrum ſit licitũ vti ſoꝛte in aliq̃ caſu. R. ſm gl. 2
in ſum. xxvj. q. ij. ꝙ ſoꝛte diuiſoꝛia qñ expectaẽ euentus ex foꝛtuna ſolũ ⁊ nõ fit aliqua ſupſtitio ⁊ in rebus tp̃alibus ſolũ ſic lꝫ. Soꝛtes ṽo q̃ fiunt ꝑ magicas incantatões: vel q̃ fiunt ad exercendas vanitates aliquas: vel ad inquirendũ occulta vel futura q̃ dicunẽ diuinatoꝛie ſunt ꝓhibite: nec vnq̃ licent

xxvj.q.ij.hi qui.et.c.illud. Sorte vͦo conſultoria q̄
fit cauſa neceſſitatis ad ſciendū quid fiendum qñ
aliter neqꝫ ſcripture auctate: vel alio auxilio pōt ſci
ri nō eſt illicitum vti.d.q.ij.c.non exemplo.ꝛ.q.v.
nō licet. Nam cum non ſupeſt humanū auxlium
tunc ad diuinuz poſſumus recurrere: vt xxij.q.ij.
queritur: vtputa ciuitas eſt obſeſſa dubitat clerus
quis debeat fugere vel quis remanere: tunc oꝛōne
p̄miſſa ſm Aug. ſorte erit dirimendū. Facit.l.ꝫ cū
ambo.ff.de iudi.ꝛ.l.ſi duobꝫ.in pꝛin.C.cōia de le.
Et ſm hanc neceſſitatē intelligo.d.c.ſortes. vbi dꝫ
qꝺ nō eſt aliquid mali qꝺ limita ſm Pa.in.c.fi.de
ſortile. verum ꝙ ea licet vti in tali neceſſitate ſi q̄tu
oꝛ cōcurrant. Pꝛimo in rebus tꝑalibus ꝫ in ſpūali
bus. vt in electione ſeu eius tractatu aut in electōe
cōpꝛomiſſarioꝝ q̄ꝫtum ad officia eccleſiaſtica eſt in
omni caſu ꝓhibita. Scḋo ſi fiat ſine omni ſupſtiti
one. Tercio qñ euentus ſortiū expectat̄ a deo. qꝛ ſi
a dyabolo erit illicitū. Quarto qñ fit cū magna de
liberatōe p̄miſſa oꝛone: ſicut apl'i Act.j.in electōe
Mathie petendo a deo eius voluntatē in hoc. Ali
ter aliquo iſtoꝝ deficiēte erit illicita. Lau.tñ Arch.
et Hoſt.tenēt indiſtincte ꝙ oīs ſoꝛs ꝓꝑie accepta
eſt ꝓhibita ꝓpter.d.c.ſortes. Sed tu dic verum in
ſorte diuinatoꝛia ꝛ conſultoꝛia extra p̄dictū caſum
neceſſitatis. ſecus in diuiſoꝛia.
3 ¶ Quot modis fit ſortilegiū ſiue indiuinatio? R.
ꝙ tribus modis. Pꝛimo ꝑ manifeſtā inuocationē
demonū. ꝛ hoc ſiue noīet̄ nigromancia vel aremā
cia: aut quibuſcūqꝫ noībꝫ ſm ꝙ fit diuerſimode ſp
eſt pctm̄ moꝛtale grauiſſimū. et tenet̄ nedum deſi
ſtere ab ea ꝫ etiā libꝛos ꝯburere. alit̄ abſolui nō p̄t.
Et q̄ tales diuinatōes addiſcit moꝛtal'r peccat. ſeu
etiā artē magicā: qꝛ ſm Ri.in.ij.di.vij.art.ij.q.iiij
nō eſt ſcīa ſed ſupſtitio ꝛ in fine tales a dyabolo de
cipiunt̄ ꝛ male terminant. ꝛ de hac habes.xxvj.q.
iiij.c.igit̄ ꝛ eoꝝum noībꝫ. ꝛ quō demones ſciunt fu
tura ꝛ tales decipiunt habes ibidē in.c.ſciendū.et
c.ſe. ꝛ ꝓpterea de noīe nō curo ex quo pꝫ de inuoca
tione demonum. Aduerte tñ ꝙ aliud eſt inuocare
demonē: qꝺ nō licet. aliud occurrēti aliquid p̄cipe:
ſicut faciunt ſancti cogentes eos aliquid dicere. qñ
in coꝛpibꝫ obſeſſis ſunt qꝺ licet. Quis periculoſum
ſit. niſi ex inſtinctu ſpūſſancti fiat. de quo dic vt.ſ.
adiuratio. Scḋo fiunt ſortes ſiue diuinatōes ſine
manifeſta inuocatione demonū. ſed ex ſola inſpe
ctione aliquoꝝ coꝛpoꝛum ſicut faciunt aſtrologi. ꝛ
illi qui ex inſpectiōe liniamentoꝝ manus vel ocu
loꝛum: aut coꝛpis hoīs vel animalis: aut ex eoꝛum
garritu vel volatu: ſiue ex eoꝛum obuiatione futu
ra occulta ꝓnoſticant̄. Et vt ſcias qñ talis diuina
tio ſit ꝓhibita aduerte vt colligo ex ſanctis Bo.in
ij.di.vij.ar.j.q.iij.ij.part. ꝛ Tho.ſcḋa ſcḋe.q.xcv.
ar.v. Pꝛimo ſi tale futurū ſit in re ꝯſiderata ſicut i
cā ꝓpꝛia ꝛ ꝑ ſe. ꝛ ſic nō eſt ꝓhibita. vñ aſtrologi pñt
diuinare ex conſideratiōe aſtroꝝum ꝙ cras fiet ecli
pſis ſolis vel lune. vel pluuia vel venti vel frigus:
aut caloꝛ ꝛ hmōi. ꝛ ſic talis diuinatio nō eſt ꝓhibi
ta. Si vͦo tale futurum nō eſt in tali re niſi diſpoſi
tiue: puta bona habitudo coꝛpis indicat bonā qua
litatem mētis. ꝛ ecōtrario mala ꝛ hmōi. ſic ſil'r licet
diuinare. ſ. ꝙ talis erit inclinatus ad tale viciū vel
habilis ad tale ſtudiū. dūmodo libertas liberi arbi
trij nō excludat̄. q̄ dñari pōt ꝛ aſtris ꝛ cōtra quam
cunqꝫ diſpoſitionē ſeu inclinationē coꝛpis. Si etiā
tercio inſit ſenſitiue ſicut eſt in aīalibus irrōnalibꝫ
que qꝛ a rōne nō impediunt̄ facilius ſentiunt mu
tationē coꝛpoꝝ celeſtiū. ꝓpter quam faciunt aliqua
ſigna. ſic diuinare ꝙ pluet vel tempus mutabit̄ vl'
vigebit frigus nō eſt ꝓhibitū. qñ ad aliud nō extē
dunt̄ talia ſigna niſi ad influētias coꝛpoꝝ celeſtiū
diuinandas. Si aūt tale futurū nō eſt in tali coꝛpe
inſpecto. nec ſicut in cā ꝑ ſe nec ſicut in diſpoſitōne
nec ſic tercio mō ſic diuinare velle ē pctm̄ moꝛtale ꝛ
ſupſtitioſū. ſic faciūt q̄ cū obuiāt lepoꝛi vel femine
p̄gnanti dicūt malū futurū ꝛ hmōi.xxvj.q.ij.c.il
los. ꝛ.c.ſe. Sil'r ſupſticioſi ſunt qui ea q̄ libero arbi
trio ſubiacent certitudinaliter ſcire volūt ꝛ diuina
re ꝛ de iſtis habes.xxvj.q.ij.c.illud q̄ꝫ. Ideo Tho.
vbi.ſ.inquit ꝙ ſi p̄dicta ſigna extendant̄ ad ea q̄
nō ſubiacent cauſalitati coꝛpoꝝ celeſtiū. ſicut ſunt
actus liberi arbitrij ꝛ ea q̄ ꝑ accidens eueniunt ſic
diuinatio eſt illicita. ꝛ Bo. vbi.ſ.dicit ꝙ diuinatō
aſtrologoꝝum q̄ p̄tendunt vltra vim aſtroꝝ eſt ꝑ
dyabolica cōmercia. ꝛ ſic patꝫ ꝙ eſt moꝛtale pctm̄.
Tercio fit cum aliquoꝝ ſupſtitioſoꝝ obſeruatiōe
ꝛ iſtud oīno ꝓhibet̄. qꝛ ibi eſt tacita demonis inuo
catio qui ſic cōuenit cum pꝛimis inuentoꝛibꝫ taliū
vt dꝫ.xxvj.q.ij.c.qui ſine ſaluatoꝛe. ꝛ.q.v.c.nec mi
rum. ſicut faciunt illi qui ꝑ taxillū ꝓiectū ſuꝑ libꝛo
punctoꝝ vitā vel moꝛtē vel bonā ſeu malā foꝛtu
nam alterius ſcire volunt. Sil'r qui furta vel hmōi
occulta ꝑ inſpectionē aſtrolabij vel libꝛi vel inſcri
ptionē inueſtigant ſcire ꝛ hmōi. de iſta hꝫ de ſorti.
c.ex tuarum.
¶ Que pena ſortilegoꝝ? R. ſm leges debēt deca 4
pitari. ꝛ ſi ad domos alioꝝ vadūt debent igne cre
mari. Itē bona eoꝝ publicari. vt.l.nullus.l.nemo
l.culpa. C.de male. ꝛ mathe. ſm canones ſi eſt oc
cultū imponit̄ pnīa.xl.dierū.c.j.e.ti. Si notoꝛiū ē
infames fiūt. ꝛ etiā q̄ ad eos ꝯcurrunt.ij.q.viij.q̄ſ
q̄s. ꝛ de teſti.c.teſtimoniū. Si clericus dꝫ deponi ꝛ
in mōaſterio retrudi.xxvj.q.v.nō opꝫet.et.c.ſi q̄s
ep̄s. ꝛ.c.ſe. laici ſi ſūt ſerui verberibꝫ ſubijciunt̄ ſi li
beri ſunt incluſione digna detrudēdi.xxvj.q.v.ꝫ
idoloꝝ ꝛ oēs tales efficiunt̄ irregulares ſi ſit noto
riū tñ ep̄s poterit diſpēſare ſm Ber.in.c.ij.eo.ti.
¶ Utrum liceat vti ſomnijs ad ſciendum futura 5
R. ꝙ ſi quis ſit certus ꝓcedere ea ex diuina reuela
tione ſic licet. Sil'r licet vti eis ad p̄cognoſcendam
naturalē cām intrinſecam vel extrinſecā: puta accē
ſionem colere aut alterius humoꝛis ſeu febꝛis futu
re vel pluuias ꝛ hmōi. nō tñ certitudinaliter quia
multiplr pñt impediri. Nō qꝛ talia futura ſunt in
parte ſenſitiua. ſicut in diſpoſitione non ſicut in cā
Si vͦo hmōi ſomnia cauſentur ex reuelatione de
monū. ꝙ eſt qñ inuocant̄ exp̄ſſe vel tacite: puta ſu
ꝑſtitōes obſeruādo ſic erit illicitū ꝛ moꝛtale pctm̄.
Et iō qꝛ difficile eſt intelligere qñ accidāt ex cauſis
naturalibꝫ vel ſupnaturalibꝫ a deo vel ab angelis.
ꝓpterea eius curioſa obſeruatio eſt temeraria ꝛ ꝓ
hibita. vñ Ezech.xxxiiij. Sicut ꝑturiētis coꝛ tuuꝫ

fantaſias patiꝫ niſi ab altiſſimo immiſſa fuerit viſi
tatio. Proclariori tñ intelligētia aduerte ꝙ quintu
plex eſt futurorū dña q̄ ad ſomnia ꝑtinet. Prima
eſt q̄rundā q̄ hñt cām naturalē determinatā in oī
ſomniāte. ſicut febris ꝛ abūdātia colere eo ꝙ natu
ra repñtat in hoīe in q̄ ſupabūdat colera in ſom
nijs imaginationē febris future. Siliꝛ ſi ſomniat d̄
occupatoibꝫ igneis ſignū eſt ꝙ colera p̄dn̄aꝫ. Si d̄
aere vel volatu ſignū ſanguinis. Si de aqua vel li
q̄ribꝫ ſignū flegme. Si de terra ſignū melācolie. ꝛ
hmōi ſomnia ſunt ſigna nō cā accidentiū futuroꝝ
in hoīe. Scđa eſt q̄rundā q̄ hñt cām naturalē ex
tra hoīem ſomniantē. vt ſunt illa q̄ ꝓueniūt ex ali
q̄ determinata influētia corporū celeſtiū. vt pluuie
ſiccitas ꝛ hmōi. ſicut etiā faciūt elemēta in brutis. ꝛ
ſic ſomnia erūt ſigna nō cā futurorū nec neceſſaria
ſ; cōtingēter. q: multa pñt impedire tā iſta q̄ʒ illa ꝓ
ma: puta medicina ꝛ diſpoſitio ſupior. Tercia eſt q̄
rundā hñtium cām volūtariā in hoīe ſomniāte vt
ſunt illa q̄ depēdent ex ope ipſius ſomniātis. ꝛ hec
ſunt a caſu. niſi habeant ꝑ reuelationē ſicut cū q̄s
aliq̄n ſomniat. ꝙ eſt volūtarie facturus q̄d tñ face-
re nō cogitauerat. Quarta eſt q̄rundā q̄ ꝑ aliquaꝫ
cā determinatā ex volūtate creata p̄uidenꝫ. vt cuꝫ
hō multū ſollicitus in vigilia de aliq̄ nō potens co
gnoſcere quō ꝑficiat aliq̄n ſomniādo p̄uidebit ꝓ-
pter ſedationē motuū interiorū ꝛ exteriorū. Quin
ta eſt q̄rundā hñtium cām volūtariā in alijs hoībꝫ
a ſomniante. vt. ſ. ꝙ illa ſomniat q̄ alij facere diſpo
ſuerūt. ꝛ talia p̄uidere nō pñt in ſomnijs ꝑ aliquā
cām determinatā aut naturalē. Sed ſi aliquis illa
ſomniat hoc eſt a caſu. idō dicunꝫ talia a caſu ꝑ acci-
dens ſm phm de ſom. ꝛ vigi. ꝛ hec ſunt a dyabolo
vt plurimū vt decipiat fidē adhibenteꝫ. vel aliq̄n a
deo aut ſctis angelis. Prima ḡ ꝛ ſcđa nō eſt ꝓhibi
tū inquirere ꝑ ſomnia. dū tñ non certitudinaliꝛ cre
dat. Siliꝛ nec q̄rta. ſ; tercia ꝛ quinta ſunt ꝓhibita ꝛ
diabolicū ē vt dixi niſi ſit certus de diuina reuelatōe

Pectacula vide Ludus ꝑ totum. et Corea.

Ponſalia ſunt futurarū nupta-
ruꝫ ꝓmiſſio. xxx. q. v.
noſtrates. ꝛ dicunꝫ a ſpondes des. vt in
l. ij. ff. de ſpōſa. hinc ſpōſus q̄ſi ꝓmiſſus ꝛ ſpōſa q̄ſi
ꝓmiſſa. ꝛ idō poſt cōtractū mr̄imoniū ꝑ verba de p̄
ſenti nō dicunꝫ ſpōſus nec ſpōſa ꝓprie ſ; vxor ꝛ ma
rit⁹. vñ ſi legaꝫ aliq̄d alicui ſi ꝯtraxerit mr̄imoniū cuꝫ
berta. illico debeꝫ ſibi legatū q̄ cōtraxit ꝑ verba de
pñti. lꝫ nō cōſumauerit: vt in. l. cum fuerit. ff. de cō
di. ꝛ de. Facit. c. ſufficiat. xxvij. q. ij.
1 ¶ Utrū noīe maritate veniat ſpōſa ꝓprie. R. Pa.
in rubrica. e. ti. ꝙ in odioſis nō. Ex q̄ infert ꝙ ſi ſta
tuto caueꝫ ne maritata ſuccedat cuꝫ fratribꝫ in bo-
nis parentū ꝙ ſpōſa bñ ſuccedet. Nec etiaꝫ ſpōſa de
pñti venit noīe mariti vel vxoris. Nec mr̄imonij
noīe veniūt ſpōſalia. vt idē dicit in. c. iij. loco. de pre
ſump. In differētibꝫ v̓o veniūt ſolū ſpōſalia de pñ
ti. ſ; in fauorabilibꝫ bñ venit ſpōſa de futuro. ꝓ hᵒ
bonus tex. in. l. nō ſine. C. de bo. q; li. ꝛ ibi ꝑ Cy. ꝛ
alios vide bonā glo. inſti. de nup. §. ſ; ſi vxor. xxvij
q. ij. in pri. Et hoc verū niſi addaꝫ aliqua qualitas
determinans ꝛ diſtinguēs: puta maritata ꝛ cogni
ta ꝛ hmōi.
¶ Quis pōt ꝯhere ſponſalia: R. ꝙ quilibet qui pt 2
mr̄imoniū ꝯhere ſm canones. lꝫ ſit ſecus ſm leges
vt pꝫ in. l. ſi quis officiū. ff. de ritu nup. ꝛ in. l. ſolet.
ff. de his qui no. infa. ꝛ etiā qui nō pt ꝯhere matri-
moniū pōt ꝯhere ſponſalia. vt. j. dicam.
¶ Utrū abſentes poſſint ꝯhere: R. ꝙ ſic ꝑ nūciū 3
vel lr̄as. l. ſufficiet. ff. de ſpon. ꝛ extra qui de. vel vo
uen. c. veniens. ꝛ. xxx. q. v. nec illud. Et ſi nunciuꝫ
vel ꝓcuratorē reuocauit anteq̄ ꝯheret non erunt
ſponſalia ſm Ho. lꝫ nuncius ignorauerit.
¶ Utrū alius ſine mandato alterius poſſit ꝯhere 4
ſponſalia: R. ꝙ ſic. vt pr̄ ꝓ filio ꝛ mr̄ ꝓ filia ꝛ tuto
res ꝛ curatores. ꝛ quicūq; alij. q̄uis nō habeāt mā
datū a principio. ſ; tñ ſponſalia nō ſunt. donec ille
vel illa ſciuerit ꝛ ratū habuerit. ꝛ hoc ſm canones
qui nō requirūt niſi cōſenſum. vt in. d. c. ſufficiat. ꝛ
extra eo. tit. c. cum locū. de deſpon. impu. c. vnico.
li. vj. Aduerte tñ ꝙ ſi pr̄ pñte filio cōtrahit ſponſa
lia ipſo tacēte. lꝫ alter nō cōſentiat exp̄ſſe tenēt ſpō-
ſalia. q: taciturnitas opaꝫ cōſenſum: vt in. d. c. vni
co. ſecus aūt in alijs ab ipſis p̄re ꝛ matre. q: nō ſuf-
ficit ſola pñtia. ſ; oportet ꝙ alter ꝯſentiat exp̄ſſe vel
tacite. Facit. c. ad id q̄d. de ſpō. nec cures de glo. in.
d. c. vnico. q: Jo. an. in nouella eam correxit.
¶ Utrū minor poſſit ꝯhere ſpōſalia: R. ꝙ ſic dū- 5
mō ſit. vij. annorū cōpletorū: q: minor. vij. annorū
nō pōt ꝯhere. ꝛ ſi cōtrahit nō tenent. Nec oriꝫ pu
blice honeſtatis iuſticia. d. c. vnico. etiam ſi alter ſit
maior: niſi poſtea ratificet.
¶ Quō cōtrahunꝫ ſponſalia: R. ꝙ duobꝫ modis 6
Primo ſimpliciter ꝛ abſolute. Scđo ſub ꝯditiōe.
¶ Quot modis ꝯhunꝫ ſpōſalia abſolute: R. q̄tu- 7
or modis. Primo ꝑ verba de pñti ſi ambo ſunt im
puberes vel alter eorū. Nam iuris interp̄tatōe ſūt
ſpōſalia de futuro. c. ſi. de deſpō. impub. ꝛ clari⁹ in
d. c. vnico. Scđo ꝑ verba de futuro ad hoc apta: vt
puta ꝓmitto vel iuro ꝙ te accipiā in vxorē et ſilia.
vt in. c. pe. de ſpon. Tercio ꝑ anuli ſubarrationem
xxvij. q. ij. ſi quis deſpōſauerit. Quarto ꝑ arrarum
dationē. Sed q̄ ad iſtos duos vltimos modos di
cit Pa. in. c. ſi. d̄ deſpō. ipu. ꝙ ſic poſſent dicere ma
trimoniū. ſicut ſpōſalia vt in. c. femine. xxx. q. v. Et
idō aduertendū ꝙ ſi p̄ceſſerūt verba apta ad ꝯhen-
dum mr̄imoniū tūc anuli ſubarratio vel datio ar-
rarū faciūt mr̄imoniū nō ſpōſalia. Si v̓o p̄ceſſerūt
verba de futuro ſic erūt ſpōſalia. Si v̓o nulla ver-
ba p̄ceſſerunt: tunc ſm cōſuetudinē iudicabiꝫ aut
ꝓ matrimonio vel ſponſalibꝫ. Et ſi ꝯſuetudo non
ſit in hoc aliqua ſic nihil ꝓbabunt. Si aliud certū
nō pōt ꝯcipi: q: talia ſunt ſigna equiuoca ad multa
et idō nihil certū ꝓbant. c. illud. de p̄ſump. pꝫ q: ar-
re etiā danꝫ in alijs cōtractibꝫ. vt inſti. de cōtrahē.
emp. in prin. Si aūt ſolū vnius verba p̄ceſſerunt:
tunc immiſſio anuli ꝛ acceptio arrarū denotat cō-
ſenſum alterius exp̄ſſum. Et ſic erunt ſponſalia vl̓
mr̄imonium ſm ea: vt no. glo. in. c. pe. de ſpon. In
dubio tñ in ſubarratōe ꝑ immiſſionē anuli. p̄ſumē
dum eſt ꝓ matrimonio. q: res fauorabilis eſt. vt in
c. lr̄is. de p̄ſump. ꝛ in. c. ſi. de re iudi.

8 ¶ Vtrum aliquis promittendo quatuor puellis
vnā ipſarū accipe contrahat ſponſalia: R. ꝙ non.
vt in. c. ex ſponſalib9. de ſpon. li. vj. niſi aliqua earū
facto in eum ſpāliter conſenſit.
9 ¶ Quid ſi pr̄ iurauit dare vnā de filiab9 ſuis: R.
Ho. ⁊ Hoſ. ꝙ ſpōſalia nō ſunt. ſʒ tn̄ pr̄ tenet vnā
dare ⁊ quā voluerit. inſti. de act. §. p̄terea. Et ſi vnā
obtulit ⁊ ipſe nō acceptauit eſt abſolut9 a ꝓmiſſio
ne. ff. de ver. ob. l. ſtipulatus ſum. ⁊ ſi oēs moriant
p̄ter vnā. illā dare tenet. ff. de ꝯben. emp. l. ſi in em
ptiōe. §. ſi emptio. Qđ limita verū ſi puella volue-
rit alr̄s nō. q2 nō tenet ꝑ tale iuramētū pr̄ niſi ad fa-
ciendū qđ in eo eſt. no. glo. in. c. ex lr̄is. ⁊ c. ſicut. de
ſpō. ⁊ lʒ de iure ciuili ꝓmittēs factū alienū nō obli
get: niſi ſpecifice etiā ꝓmiſerit ſe facturū vel cura-
turū. vt inſti. de inuti. ſtipula. §. ſi q̇s aliū. tn̄ qui ꝓ
miſit cū iuramēto etiā ſimplr̄ tenet p̄ſtare operam
quā pt̄: ſicut ſi ſpecifice ſe obligaſſet. ar. c. ad noſtrā
de iureiur. ⁊ l. cum pr̄. §. filius matrē. ff. de le. ij.
10 ¶ Quid ſi ꝓmiſit vnā determinate. ⁊ ſi illā nō poſ
ſet daret alterā: R. ſi prima ꝯſenſit nō poterit aliā
hr̄e. q2 ineſt publice honeſtatis iuſticia etiā ſi ꝓpter
impedimentū affinitatis cū prima nō potuit ꝯhe-
re. Secus ſi nō ꝯſenſit. q2 tenet ſcđam dare. de ſpō.
c. ex lr̄is. el. ij. de reſti. ſpo. ex pte.
11 ¶ Sed q̇d ſi aliq̇s ꝓmittit alicui ꝙ eā deſpōſabit
R. ꝙ ſi ꝓmiſſio fuit ꝙ deſpōſaret eā de futuro. ſic
nō erunt ſpōſalia anteq̄ deſpōſet eā ſm Vin. ⁊ d.
Anto. in. c. is q̇s. de ſpō. Si vo ꝓmiſſio fuit ꝙ de-
ſponſaret eā. ſ. ꝑ verba de pn̄ti. ſic talis ꝓmiſſio fa-
ciet ſponſalia ſm Car. in. d. c. is q̇. Et ſic ſumus in
dubio. tunc in locis vbi ꝯſuetū eſt ꝙ primo cōiter
accipiunt ꝑ verba de futuro nō erūt ſpōſalia iudi-
canda. Sed vbi cōiter accipiunt ꝑ verba de pn̄ti.
ſine alijs ſponſalib9 erunt ſponſalia ꝯcta ꝑ talem ꝓ
miſſionē. qđ bn̄ no. q2 ſepe in practica.
12 ¶ Vtrū indiſtincte poſſit in ſpōſalib9 arrarū tra-
ditio interuenire: R. Pa. in. c. gēma. e. ti. Jo. an. ⁊
dicūt ꝯſiderandā qualitatē ꝑſonarū ⁊ quantitatē
arrarū. Si enī inter viles ꝑſonas interuenit traditio
magnarū arrarū. ſic nō valet: q2 eſt eadē rō in eis.
ſicut ⁊ in pena. ⁊ hāc opi. videt tenere Cy. in. l. mu
lier. C. de ſpō. ⁊ lʒ Bar. in. l. ticia. ff. de ver. ob. indi
ſtincte velit ꝙ admittant: dūmō nō excedāt quāti
tatem dotis vel donatōis ꝓpter nuptias. tn̄ prima
opi. eſt equior in ꝯſciā. q2 cū habemus rōnem legis
nō eſt curandū de verbis. l. nō dubiū. C. de legi.
13 ¶ Sed q̄ requirunt vt valeāt arre. R. ꝙ duo. Pri
mo ꝙ quātitas ſit vere numerata ⁊ tradita pti. Se
cus vbi ps ꝯfiteret tm̄ ſe recepiſſe ſm Bar. in. d. l.
ticia. ⁊ Fede. ꝯſi. clxiiij. Et etiā dicit Bart. ibidē. ꝙ
ſi vtraq; ps ꝯfiteret ſe recepiſſe ab altera. etiā ſi ve-
re interueniſſet ſolutio. ſʒ poſtea reſtituta fuit. q2 ſi
ſolui tibi mille. ⁊ a te recepi alia mille nō videor ſol
uiſſe. ar. l. q̄ ſic ſoluit. ff. de ſolu. lʒ multi teneāt ꝯ eū
in hoc vltimo. de q̄ vide Bal. in. l. fi. C. de ſpon. et
videt equior opi. Bar. ⁊ eā ſequit Pa. ⁊ d. Anto.
in. d. c. gēma. q2 facilius q̇s ꝓmittit q̄ exburſet. et
iđ nō videt exburſare q̄ tantūdē recipit ſtatim. ⁊ ꝓ
pterea tenet Bart. ibidē fundū nō poſſe dari loco
arrarū. etiā ſi vendēs ꝯſtituat ſe nōie alteri9 poſſi-
dere. q2 l. fi. C. de ſpon. loquit de arris traditis in
quātitate. ⁊ annullat aliā penā. ſʒ nō debemus ex il
lū caſum arras approbare. Sed ꝯ Bar. eſt Ang. ⁊
Imola. in. d. l. ticia. ⁊ d. Lucas de graſſis dicentes
ꝙ p̄dicta. l. fi. nō facit mētionem de quātitate. ⁊ ſic
ſm eos pōt dari fundus. ⁊ eſt verior opi. Scđo re-
quirit ꝙ nō ſint in tali quātitate reſpectu dātis ꝙ
tranſeant in locū pene: vt. s. dixi. Aduerte tn̄ ꝙ ceſ
ſat ꝑditio arrarū qn̄ ꝑ eum nō ſtat: nec cām p̄buit
vt nō fieret matrimoniū. C. de ſpon. l. vlti.
¶ Vtꝝ pena appoſita in ſpōſalib9 valeat: R. Pa. 14
in. d. c. gēma. colligēdo dicta doctorū in. d. c. gēma.
et in. d. l. ticia. ꝙ aut pena apponit inter ꝯhentes ⁊
indiſtincte nō valet ſm cōiorē opi. ⁊ tʒ Bar in. d.
l. mulier. etiā de illa pena q̄ eſt in lucro ꝑdēdo. vn̄ ſi
dixero ꝓmitto tibi donare centū. ſi nupſeris mihi
nō valebit. vt in. l. ſi ita ſtipulat9. §. ſi tibi nupſero.
et ibi ꝑ Bar. ff. de ver. obl. Qđ tn̄ limita verū: niſi
is cui ꝓmiſſio fit eſſet nobilior. q2 tunc videret po-
tius donare aīo recōpēſandi rōe nobilitatis. Pro
hoc facit qđ no. Bart. in. l. j. C. de dona. an̄ nup. ⁊
l. ſi volūtate. C. de do. ꝓmiſ. Aut pena apponit in-
ter pentes ipſorū ꝯhentiū ſeu alios ita ꝯiunctos ꝯ-
hentib9 ipſis. ꝙ veriſilr̄ iſti inducerent ad ꝯctum
mr̄imonij ne parentes vel amici eorū incurrāt ſeu
ſoluāt penā. ⁊ ſic nō valet. vt in. d. c. gēma. ſm vnū
intellectū. ⁊ in. d. l. ticia. et in. l. heres meus. in fi. ff.
de ꝯdi. ⁊ demon. Valeret tn̄ illa q̄ eſt in lucro ꝑden
do. vt ꝑ Bar. in. l. ticio. §. ticio. el. j. ff. de ꝯdi. ⁊ de-
mon. Aut pena apponit inter alios a p̄dictis. ⁊ ſic
valet etiā ſi talis extraneus ꝓmiſerit nōie mulieris
ſub certa pena ſm cōem opi. Aduerte tn̄ ſingulari
ter ꝙ tales ꝓmittentes ſub pena ꝙ ticia ꝯhet cum
ſempronio ſi quantū in ipſis eſt faciunt non incur
runt penā. q2 difficultas ex q̄ factū eſt in obligatiōe
excludūt ꝯmiſſionē pene. vt eſt tex. no. in. l. ſi vēdē
da. in fi. ff. ad. l. ro. de iac. ⁊ in. l. ij. ff. ſi quis cautio. ⁊
hoc tenuit Jo. pla. vt refert Fede. ꝯſilio. clxiiij. ⁊ d.
Anto. in. d. c. gēma. ⁊ ſequit Pa. ibidem. Facit qđ
no. Bar. in ſilibus terminis in. l. ꝯtinuus. §. illud
ff. de ver. ob. qđ no. q2 facit vt ille qui in cōtractib9
ſub pena ꝓmittit ꝓ filio vel amico. ꝙ ratificabit. q2
ſi facit ꝙ in ſe eſt euitat penā. ⁊ hoc verum de pena
q̄ conſiſtit in ꝑdendo vel minuēdo de patrimonio
Secus de alia q̄ eſt in acquirendo. q2 ceſſaret lucrū
niſi impleret ꝓmiſſum.
¶ Vtrum poſſit interuenire pignus ꝓ matrimo 15
nio contrahendo: R. fuit opi. diuerſa. Inn. tenet
ꝙ ſic. ꝑ. l. vnicam. C. ſi rector ꝓuin. d. Anto. tenet
ꝙ nō pt̄. niſi ꝓ intereſſe p̄ſtanda. Jo. an. dic̄ diſtin
guēdum ſm qualitatem ꝑſone. q2 vile pignus nō
habet intimidare magnū virum. ⁊ ſic pōt interue-
nire. Sed de iure videt verior opi. d. Anto. ꝓ qua
facit qđ no. glo. in. l. ſi ita ſtipulatus fuero. §. ſi tibi
nupſero. ff. de ver. ob. q̄ dicit ꝙ oīs ſtipulatio in ta
libus eſt reprobata. ⁊ in. d. l. vnica. contractus ar-
rarum vocat pignus. ⁊ iđ non obſtat.
¶ Vtrū intereſſe poſſit peti: R. Jaco. de are. Cy. 16
et cōiter doc. in. l. j. C. de ſpō. ⁊ in. d. l. ticia. ꝙ nō pt̄
peti. niſi doloſe ps ſe hūerit. q2 tunc petet actiōe de
dolo. nō aūt ꝓpter ſtipulatōꝫ. q2 ex ꝯceſſiōe iuris al

tera pars pōt a ſponſalibꝫ deſiſtere. ꝛ ne matrimo-
niū intimidetˀ ꝓpter ſolutionē pene. et iſtud ſequitˀ
Hoſt. in ſum. ꝛ Pa. in. d. c. gemma.
17 ¶ Queritˀ an recipiens arras lucretˀ eas contracto
matrimonio? R. Fede. in dicto conſilio poſt Jo. pla-
giarū. ꝛ Pa. in. d. c. gēma. ꝙ nō. ꝛ ſequitˀ Hoſt. in
ſumma. lꝫ in. d. c. gēma. teneat ꝙ lucratˀ. ſed nō eſt
verū cum nullo iure ꝓbetˀ. ꝛ ideo reſtituet. Sed ſi
nō ſequatˀ ex defectu alterius ptis. ſic lucrabitˀ. Si
vō ex defectu ſuo ſic reddet duplū. l. arris. et. l. fi. q̄
incipit mulier. C. de ſpon. Hoc verū ſi accipiens
eſt maior. xxv. annis. vel ſi veniā etatis impetrauit
al's non tenetˀ. niſi ſimplum reſtituere. d. l. fi. q̄uis
ex defectu ſuo nō fuerit ſecutū matrimoniū.
18 ¶ Quō contrahantˀ ſponſalia ſub conditōe. dic vt
dictū eſt de matrimonio. ꝛ ſm illas regulas. vide
Matrimoniū. iij. Impedimento. iij. Vñ aduerte
ꝙ ante aduentū cōditionis ſponſalia nō ſunt nec
oritˀ publice honeſtatis iuſticia: vt in. d. c. vnico. de
ſpon. li. vj. niſi ꝑ factum a conditiōe recedat: puta.
cognoſcendo eam. de condi. appo. c. de illis. in tex.
et in glo. ꝛ in. c. ſup eo. ꝛ in. c. ꝑ tuas.
19 ¶ Quid ſi quis dicat alicui: do tibi fidē ꝙ te accipi
am in vxorem. ꝛ illa nihil rñdeat. nec verbo nec ſi-
gno? R. ꝙ ſponſalia nō ſunt. Sed tñ cōpellendus
eſt talis qui dedit fidē. vt eam ſeruet ſi alter volue-
rit ſm Rodo. Sed ego nō credo qñ aliqua inter-
media interuenerūt. anteq̄ alter cōſenſum demō-
ſtrauerit. ff. de ver. obli. l. cōtinuus.
20 ¶ Quō ſponſalia diſſoluuntˀ. R. ꝙ in. xvij. modis
primo ꝑ mutuū cōſenſum etiā ſi erāt iurata. hoc te
net Spe. ti. de legato. §. nūc oñdendū. ꝛ Pa. in. c.
p̄terea. de ſpon. dicit hanc eſſe cōior̄e opi. lꝫ glo. in
d. c. p̄terea. teneat nō poſſe ſine pctō. Sꝫ mihi pla-
cet diſtinctio Inno. in. d. c. ſ. ꝙ aut iurauit intuitu
dei aliquā mulierē accipe in vxorē ꝛ non pōt illa re
mittere. Si vō nō intuitu dei. ſed ꝓpter eius com-
placentiā ſic pñt ſe abſoluere.
21 ¶ Sed nunquid ſi ſponſalia nō erant iurata pote
rit alter nō cōſentiente altero recedere a ſponſalibꝫ
cōtractis? R. ſm glo. in. l. j. C. de ſpon. ꝙ ſic. etiam
de iure canonico. ꝛ ſequitˀ Cy. ibidē. ꝛ hoc idē vide
tur ſentire Gratianus. lꝫ dubie. xxvij. q. ij. §. ſꝫ ali-
ud ꝛ. §. fi. Nec ob. c. deſpōſatā. xxvij. q. ij. q: loquitˀ
in matrimonio de pñti. Item nec. l. j. ff. ex qui. ca.
infa. irro. Vbi ſponſa efficitˀ infamis ſi bina ſpon-
ſalia contrahit q: eſt verū. niſi ſponſalibꝫ primis re
nunciet. ſed qñ ipſis renūciat habet locū. l. j. C. de
ſpon. q̄ dicit vna deſponſata alteri nō ꝓhibetˀ nu-
bere. Nec ob. ꝙ nudum pactū eccleſia cōpellit ob-
ſeruare. c. j. de pactis. q: iſtud eſt ſpāle in matrimo
nio ꝓpter rōnem lr̄e. vt ſit oīno liberum. ar. c. requi
ſiuit. de ſpon. ꝛ qđ no. Inno. in. c. veniens. de iure
iur. ꝛ placet mihi qñ aliqua noua cā cum ad hoc in
ducit. q̄ ſi a principio fuiſſet impedimentū dediſſet
ne contraheret aliter nō credo ſine peccato morta-
li poſſit recedere a ſponſalibꝫ primis cum alia con-
trahendo: altera nō conſentiente.
22 ¶ Scđo qñ alter intrat religionē etiā ante ꝓfeſſio
nem. c. veniens. qui cle. vel vo. ſm vnū intellectuꝫ
qđ facere pñt ante carnalē copulā, etiā altero inui-
to. vt. ſ. Matrimoniū. iiij. §. xvij.
¶ Tercio qñ alter cōtrahit cuꝫ alia pſona ꝑ verba 23
de pñti: vel ꝑ verba de futuro carnali copula ſubſe
cuta. d. c. ſi inter virū. ꝛ. c. j. de ſpon. duo.
¶ Sed quid ſi cognouit poſt ſpōſalia cōtracta aliā 24
mulierē ꝛ poſt coitū contraxit cum ea ſpōſalia etiā
R. ꝙ prima non ſoluentˀ ꝓpter hoc. ſed oportet coi
tus ſequatˀ ↄtū ſpōſaliorū. c. veniēs. el. ij. de ſpon.
¶ Sed quid ſi prima ſponſalia fuerūt ↄtracta ſim 25
pliciter: ſcđa vō cū iuramēto? R. ꝙ tenetˀ redire ad
prima. q: non diſſoluuntˀ ꝑ tale iuramentū. c. ſicut
ex lr̄is. de ſpon. xxij. q. iiij. in malis ꝓmiſſis. ꝛ hoc
eſſet verū ſi nō intēderet a p̄mis recedere. ſecꝰ ſi a p̄
mis intēdit recedere ex cā cuꝫ poſſit vt dixi. iō ſcđa
tenebūt. ꝛ ad. d. c. ſicut ex lr̄is. dic ꝙ loq̄tˀ qñ ſine ali
q̄ noua cā vult frāgere fidē quā dedit p̄me. al's nō.
¶ Quarto qñ alter ſe transfert ad aliā regionē vñ 26
ſi nō eſt ſpes de ꝓximo reditu: credo ꝙ diſſoluātˀ
etiā iurata. vt videtˀ ſentire Pa. in. c. de illis. co. ti. ꝛ
etiam glo. in. d. c. de illis. dum dicit ſm leges. q̄i in-
nuat aliud eſſe de iure canonico: ꝛ placet mihi pro
pter ꝑiculū incōtinētie. Nam ſm leges ſi ꝑ bienniū
expectauit alter eū qui eſt in ꝓuincia ꝛ nō executꝰ
fuit nuptias libere alteri pōt nubere. C. de ſpō. l. ij.
et ſi eſt in alia ꝓuīcia dꝫ expectare poſt tres annos
vt i. l. ij. C. de repu. et hoc ſi ē abſens ex ꝓbabili cā
tñ. Si vō ſit abſens ex ꝓbabili et neceſſaria cā: dꝫ
expectare donec adſit: vt. ff. de ſpon. l. ſepe. vide gl.
q̄ hic tenet in. d. l. ij. C. de ſpō. nec ob. d. c. ex lr̄is. q:
lꝫ dicatˀ ꝙ ꝑ q̄tuor annos vel. v. expectauit hoc nō
ↄſtabat. lꝫ fuerit allegatū. ꝛ ſi ↄſtaſſet papa pniam
nō impoſuiſſet de ꝑiurio. vel potes dicere ꝙ iō ibi
imponitˀ pnia q: ſine auctate ſupioris non debuit
cōtrauenire iuramēto. Sed ſi cū auctate ſupioris
cōtraueniſſet. tunc credo euitaret etiā penā arrarū
vt nō eas amitteret ſi interuenerūt q̄uis etiā non
expectet tp̄s ſtatutū ꝑ leges ꝛ ſm Ho. in. d. c. de il
lis. ꝛ alios doc. poſt ip̄m iudex dꝫ talē abſoluere ꝓ
pter ꝑiculū fornicatōis. qđ bñ nota.
¶ Quinto qñ certus terminus tp̄is appoſitus fu- 27
it. Nam ipſo elapſo ille ꝑ quē non ſtetit liber eſt et
nubit ſine ꝑiurio: ſꝫ alteri imponitˀ pnia de ꝑiurio.
vt in. c. ſicut ex lr̄is. eo. ti. Et hoc verū niſi a princi-
pio fuiſſet pure cōtracta ꝛ poſtea cōuenerūt de die
nuptiarū. q: ꝑ lapſum illius diei non liberatˀ alter:
q: terminus ex poſtfacto fuit appoſitus ꝓ ſolicitā-
do implemēto ꝓmiſſionis iam facte ꝛ pure: nō ad
finiendū ꝓmiſſionē ſm theoricā do. Anto. in. d. c.
ſicut ex lr̄is.
¶ Sexto qñ alter lepraꝫ vel paraliſim incurrit aut 28
viſum vel naſum amiſit: aut ei aliq̄d turpius eue-
nit: vt in. c. lr̄as. de cōiugi. lepro. ꝛ. d. c. ſicut. ꝛ in. c.
quēadmodū. de iureiur. in tex. ꝛ in glo. Et hoc ve-
rum ſi turpitudo aduenit poſt cōtractum. ſecus ſi
tpe cōtractus inerat: ſicut nec contrahens pōt alle
gare ſuſpectū debitorē ꝓpter pubertatē p̄cedentem
ſeu mores. ad qđ facit. l. ſi creditores. ff. de priuileg.
cre. ꝛ. l. fi. C. de ſpon. ꝛ ibi ꝑ Bar. ꝛ Pa. in. c. quem
admodū. de iureiur.
¶ Septio qñ alter fornicatˀ q̄ ad innocentē. ſꝫ ille q̄ 29
fornicatꝰ eſt nō p̄t reſilire ſi alter innocēs velit ↄhe

re ſecū.c.ij.de tranſla.p̄la. Et ſi etiā fornicatio eſſet violēta pōt ſpōſus eaꝫ dimittere ſm Jo.an.⁊ glo. in.d.c.quēadmodū.⁊ ſequit̄ Pan. ibidē ⁊ Hugo xxvij.q.ij.raptor.⁊ etiā tenet ꝙ pt dimitti ſi tpe de ſponſatōis.erat corrupta.cū tm̄ crederet virginē.

30 ❡ Octauo qn̄ alter eorū efficit̄ hereticus.qꝫ eſt fornicatio ſpūalis.xxviij.q.j.nō ſolū.⁊.c.iam nunc.

31 ❡ Nono ꝓpter capitalē inimicitiā ſupuenientē inter ſpōſum ⁊ ſpōſam pōt alter petere ſeꝑationē ſm Ho.in.ſūma ꝑ rōnē.c.ij.de ſpō.⁊.c.reqſiuit.e.ti.

32 ❡ Decimo qn̄ ꝓmiſit ſpōſa dare certā quantitateꝫ ꝓ dote ⁊ nō pōt dare ſic ſoluit̄ ſpōſus ab obligatione ſm Jo.an.in.c.de illis.de ꝯdi.appo. Idē dic de quacunqꝫ alia conditōe interueniente ſi deficit.

33 ❡ Sed quid ſi ſponſa cōtraxit ſponſalia ⁊ nō ꝓmiſit dotē certam: R.ꝙ videt̄ ꝓmiſiſſe oia bona ſua in dote: vt no.in.l.mulier bona.ff.de iur.do.⁊ per Bar.in.l.ſi conſtante.ff.ſol.ma. Et ideo ſi labit̄ in facultatibꝫ ⁊ nō pōt dare nō cogit̄ ſpōſus eam ducere: qꝫ deficit cōditio ſubintellecta.ſ.ſi res in eodē ſtatu ꝑmanſerit: vt in tex.⁊ in glo.⁊.d.c.quēadmodum. Facit.c.ꝑ veſtras.de dote poſt diuor.reſti.et qd̄ ibi no.

34 ❡ Undecimo qn̄ ſupuenit affinitas. vt ſi ſponſus cognoſcit cōſanguineā ſponſe vel ecōtrario.xxvij.q.ij.ſi quis ſponſam.de eo qui cogno.conſang.vx.ſue.c.ex lr̄is.⁊ de pluribꝫ alijs.c.

35 ❡ Sed quid ſi ſupuenit publice honeſtatꝭ iuſticia nunquid diſſoluent̄ prima ſponſalia: R.ꝙ nō. qꝫ ꝑ ſponſalia primo cōtracta fuit primo inducta publice honeſtatis iuſticia ⁊ ꝑ.ij.inductā non pōt tolli primo inducta ſicut in ſili.lvij.di.ſi quis.

36 ❡ Duodecimo ſi fama ſit ꝙ inter eos ſit canonicū impedimentū ⁊ de fama vel ſcandalo doceat̄.c.cū in tua.de ſpon.de conſang.⁊ affi.c.ij.de teſti.c.ſuper eo.ſm Hoſt.

37 ❡ Terciodecimo qn̄ ſponſalia fuerunt cōtracta infra annos pubertatis ⁊ poſt pubertatē petit abſolui ante aliquē tacitū cōſenſum habitū in pubertate.c.de illis.el.j.⁊.c.a nobis.de ſpon.etiā ſi nulla ſit cā quare vult abſolui poſt pubertatē ſm Pa.in.d.c.de illis. Secus ſi pubes cōtraxit cū impubere ipſe nō pōt reſilire. Silr̄ nec impubes an̄ pubertatē.

38 ❡ Quartuſdecimus ꝓpter ſuſceptionē ſacri ordinis ſm do.Anto.poſt Jo.an.in Rica.de ſpon. Facit.xxvij.q.ij.§.ecce.

39 ❡ Quintuſdecimus ꝓpter cognitionem legalē: vel aliud impedimentū.de quo dic vt.ſ̄.Matrimonium.iij.ꝑ totum.

40 ❡ Sextuſdecimus ꝓpter votuꝫ ſimplex caſtitatis poſtea factū: vt in.c.veniēs.qui cle.vel vo.ſm vnū intellectū. Et lꝫ Dy.recitet Inno. Ho.⁊ Gof.tenētes ꝙ votū ſimplex de caſtitate nō ſoluit ſponſalia iurata.qꝫ equale vinculuꝫ eſt iuramentū voto. Et id ꝙ p̄cedit obtinet. tm̄ tenet ꝙ ſoluit ſponſalia. qꝫ maius bonū eſt cōtinere q̄ nubere.⁊ ideo etiā licite pōt fieri ſi bono zelo fiat.et ſponſalia ſoluit. ꝙ et ſequit̄ do.Jo.an.in.d.c.de illis.de ſpon.

41 ❡ Septimuſdecimus ꝓpter ſeuiciā ſponſi.ſm Panor.in.d.c.veniens.

42 ❡ Quero vtrū in p̄fatis caſibꝫ requirat̄ auctas iudicis eccliaſtici: R.ſm Jo.an.i.d.c.de illis.de ſpō. ꝙ ſic.qꝫ corā eo dꝫ ꝓbari cā.c.porro.de diuor. alter grauiter peccat: vt videt̄ ꝑ.c.ſi duo pueri.d.de ſpō.impu.facit.xxxiij.q.ij.ſeculares. Fallit hoc in.ij.caſu.⁊.iij.⁊.vij.ſm Ri.in.iiij.diſt.xxvij.et.x.xj.xiiij.xv.xvj.ſm.d.Joh.Anto.in.d.c.de illis.de ſponſ. Sed ego credo ꝙ etiā fallit in alijs caſibꝫ qn̄ notorie de eo caſu cōſtat.ꝓpter quē diſſoluūt̄. Silr̄ ſi ſpōſalia ſunt ſecreta.idem dic ſm Ri.vbi.ſ̄.qꝫ ſecreta nō ſubſunt iudicio eccleſie. Et lꝫ nō debeant al's ſeꝑari ſine iudicio eccleſie.tm̄ ſi faciunt in caſibꝫ p̄dictis ſine iudicio eccleſie.nō credo mortalr̄ peccent. et.c.ſi duo pueri p̄fatuꝫ cū.d.c.ſeculares. loquunt̄ qn̄ nō ineſt aliqua cā de p̄dictis.⁊ maxime qn̄ non ſunt iurata ſponſalia. Si aūt quis recedat a ſpōſalibus nō ex aliquo p̄dictorū caſuū peccat mortalr̄. ſm Tho.lꝫ eccleſia nō cogat.vt no.in.c.requiſiuit de ſpon.

Statutum

Statutum quis pōt facere: R.ꝙ ille qui pōt facere legē.de quo vide.ſ̄.Lex.§.ij.

❡ Utrū ſtatutū ordinarij liget extra territoriū delinq̄ntē ſubditū ſuū vide.ſ̄.Excōicatio.j.§.x.⁊.xj. 1

❡ Utrū delinquēs in loco exēpto liget̄ ſtatuto epi 2 R.Ge.in.c.vt aiarum.de cōſti.li.vj.Jo.cal.⁊ Jo.an.ibidē diſputauit ꝙ nō.ꝑ.d.c.vt aiarum.et ꝑ.c.cum ep̄s.de off.or.li.vj.⁊ ꝑ glo.in cle.ꝗuis.de foro cōpe. Nō qꝫ locus exēptus ⁊ locus extra dioceſim equipant̄ allegat.c.luminoſo.xviij.q.ij.c.j.de ſtat.regu.in ſi.li.vj.⁊ cle.ſi.de priui.⁊ mihi placet et eſt verior opi.lꝫ Fede.de ſenis.⁊.d.Marſilius teneāt contrariū.vt in conſilio.ij.p̄dicti Feder.

❡ Sed nunquid ſi ſtatutū ꝓhibet ne vadāt ad lo 3 cum exēptū ligabunt̄ euntes. R.d.Philippus de puſio in.d.c.vt aiarū.ꝙ ſic ſi ex cā hoc fecerunt. qꝫ ſic facere pn̄t. Facit qd̄ no.Bar.in.l.relegatorū.ff.de interdictis vbi vult ꝙ ciuitas ꝓpter comodū ciuitatis: vel odium eorū ad quos nō vult vadant: ꝓhibere pōt ciuibus ſuis ne vadāt ad talē terrā.⁊ no.idem Pan.in.c.poſtulaſti.de fo.cōpe. Qd̄ bn̄ no.ꝓ ſtatutis eporum excōicantibꝫ accedentes ad monaſteria monialiuꝫ.qꝫ ligant.qn̄ ex cā legitima hoc faciunt in odiū monialium.q̄ ꝓpter ſua ſcelera hoc merent̄. Secus ſi facerēt in penā illius contra quē fert̄ ſnīa.qꝫ tunc nō pn̄t ꝓhibere ſm Pa.vbi ſ̄.niſi habeant iuriſditionē in loco exempto: puta.qꝫ pn̄t arcere acceſſum.vt in cle.attēdentes.de ſta.mo.de quo vide.ſ̄.Monialis.§.iij.

❡ Utrū ſtatutū liget religioſuꝫ ꝙ excōicat acceptā 4 tes aliqd̄ officiū extra ordinē niſi prius reſignauerit libros ⁊ alia q̄ habꝫ in ordine ſi ꝓmotus in epm̄ aſſentit ſine reſignatōe. R.vt.ſ̄.Excōicatio.j.§.x.

❡ Utrū ſtatutū liget nō ſubditos delinquētes in 5 territorio data ſcīa ſtatuti: vide in.d.§.x.⁊ qn̄ obliget ad culpā ſolū vel ad penā.vide Obediētia.§.j.

❡ Utrum ignorantia excuſet a pena ſtatuti. vide 6 in.d.§.x.⁊.ſ̄.Ignorantia.§.iiij.

❡ Utrū ſtatutū laicorū loq̄ns generalr̄ extendat̄ 7 ad clericos: R.vt.ſ̄.Lex.§.v.⁊ de ſtatuto impediente liberā facultatē dandi eccleſijs vel circa mortuaria.vide.ſ̄.Immunitas.§.xlvj.⁊.xlvij.

8 ¶ Vtrum ſtatutum factū a cõitate ꝙ ciues dam-
nificati nõ poſſint petere ſatiſfactionē valeat: R.
Pa.in.c.in noſtra.de iniur.ꝙ nõ.q2 ſtatutū in ꝑiu
dicium ſingulorū nõ valet.niſi ipſi cõſenſerunt et
cõitas non põt ſtatuere ſup iuribus ſingulorū ſed
ſolum ſup iuribus vniuerſitatis:vt no.glo.ſingu-
laris in.l.iij.C.q̄ ſit lon.conſue.⁊ in.c.cum oēs.de
conſti.facit.l.id qđ noſtrum.ff.de re.iur.Nam ſo-
lius principis eſt tollere ius alterius:nec etiā põt ſi
ne cā:vt no.in.c.q̄ in eccleſiarū.de conſtit.⁊ in.l.fi.
C.ſi cõtra ius vel pub.vti.⁊ in cle.paſtoralis.de re
iudi.vñ ſi dꝫ valere opoꝛtet vel ꝙ ſinguli cõſentiãt
ꝙ eſt impoſſibile cuꝫ ibi ſint multi infantes.vel ꝙ
cõitas haberet iura principis.⁊ ꝓpter bonū publi-
cum ⁊ ad tollendum ſcandalū hec faceret.ar.d.c.q̄
in eccleſiarū.⁊ q̄ ibi no.al's nõ põt obeſſe non con-
ſentientibꝫ.ar.d.c.cum oēs.⁊.l.j.ff.de magiſtra.et
qđ no.Archi.⁊ Gemi.in.c.licet.de conſti.li.vj.Fa
cit qđ no.Ludo.de roma.in nota.dicens.ꝙ inferi
oꝛ a principe non põt ſtatuere in ꝑiudiciū alterius
nõ citati neqꝫ cõſentientis:vt in.c.fi.de ma.⁊ obe.
et in.c.fi.de his q̄ fi.a pla.c.cum oēs.de conſti.
9 ¶ Vtrum ſtatutuꝫ quo cauet̃ ne filia ſuccedat ex-
tendat̃ ad bona ſita extra territoriū ſtatuentium:
R.ſm Bar.in.l.cunctos ppl'os.de ſum.tri.ꝙ nõ
ſed ſuccedet.Facit qđ dico.ſ̄.Pena.§.xxiij.
10 ¶ Vtrum in re cõi pluribꝫ vt ſingulis valeat quic
quid maioꝛ ps collegij ſtatuerit: R.Pa.in.d.c.cū
oēs.de conſti.ꝙ non:niſi ſinguli cõſentiant.Fallit
in quatuoꝛ caſibus.Primus qñ vellet deputare rē
ad vſum deſtinatū.l.ꝑ fundum.ff.de ſerui.ruſti.ꝑ
dio.Scđs qñ fit fauoꝛe adminiſtrationis bonoꝛum
pupilli.l.iij.ff.de admini.tu.Tercius qñ fauoꝛe li-
berationis.q2 tunc valet ꝙ maioꝛ ps facit.l.maio-
rem.ff.de pac.l.fi.C.qui bo.ce.poſ.Quartus fauo
re litigij dirimēdi.Nam valet ſnīa duoꝛum ex tri-
bus arbitris.Et hoc intellige in re q̄ conuenit plu
ribus vt ſingularibus iure ſingulari.Secus ſi iure
eccleſie vt ſunt ꝑbende q̄ non cõueniũt canonicis
vt ſingulis ſꝫ iure eccleſie.q2 ſup talibus bñ põt ma
ioꝛ ps diſponere et deputare ad pium vſum.vt eſt
tex.no.in.c.fi.de his que fi.a ma.par.cap̄.⁊ ibi per
Inno.
11 ¶ Vtrum collegiū poſſit diſponere ſup rebus pri
uatis: R.Pa.in.d.c.cum oēs.ꝙ ſi nõ habet iura re
galia:puta q2 habet dñm ſup ſe nõ põt.Vñ maioꝛ
ps ſcholariū non põt obligare vnū ſcholarem vel
diſponere de rebus ſuis:vt not.glo.in.l.ij.C.q̄ ſit
lon.cõſuet.niſi forte ſm qđ no.Bar.in.l.iiij.ff.de
re iudi.qñ vniuerſitas eſſet obligata:⁊ nõ eſſet ſol-
uendo q2 tunc poſſet ponere collectam ſingulis vt
eſt glo.no.in.l.j.ff.ꝙ cuiuſqꝫ vniuer.Item non ſo
lum cā neceſſitatis.ſed etiam pietatis:vt in.d.c.fi.
Item ſm Inno.⁊ cõiter doc.etiā in caſu vtilitatis
et ꝓbat̃ in.c.j.de his q̄ fi.a ma.par.ca.Ex mera eī
voluntate non põt diſponere de iuribus alterius:
vt no.glo.in.d.c.cum oēs.⁊ Inno.ibidem ⁊ Joh.
an.in regula.qđ oēs tangit.li.vj.in mercurialibꝫ.
Sed ego limito verum in ꝑiudicium.ſed in bonū
et vtilitatem bñ poſſet:q2 maioꝛ ps ficte repñſentat
totum.l.aliud.§.refert̃.ff.de reg.iu.⁊.l.qđ maioꝛ.
ff.ad municipa.Item aduerte ſm Pa.in.d.c.cū oēs
ꝙ ſi diſpoſitio ſit in damnū vel dedecus vniuerſi-
tatis vel priuate conſuetudinis vnus ſolus põt re
ſiſtere:vt in.d.c.fi.⁊ no.Inno.in.c.accedentibus.
de priuile.
¶ Sed quero quot de vniuerſitate debeãt conue- 12
nire vt actus valeat: R.Pa.in.d.c.cū oēs.ꝙ cõis
ſnīa canoniſtarū ⁊ legiſtarum eſt vt ſaltē due par-
tes vniuerſitatis conueniant:vt in.l.nulli.ff.ꝙ cu
iuſqꝫ vniuer.⁊.l.noīationuꝫ.C.de decu.Et ex his
duabus partibꝫ maioꝛ ps debet cõſentire.Ita ſen
tit Inno.in.c.ij.de no.ope.nunc.⁊ Bart.in.l.oēs
ppli.ff.de iuſti.⁊ iur.de hoc vide.ſ̄.Electio.§.vj.
¶ Sed quid ſi nõ conueniunt due ptes: R.Pa. 13
in.d.c.cum oēs opi.canoniſtarū eſt.ꝙ ſi eſt aliquis
ad quem ſpectat cõuocatio vniuerſitatis ⁊ ad mã
datum eius nolunt conuenire:ꝙ tunc pñt explica
re qui conuenerunt.licet non ſit maioꝛ ps collegij.
hoc voluit Inno.in.c.j.de ma.⁊ obe.⁊ in.d.c.ij.q2
nolentes venire faciunt ſe alienos:vt in.c.cum no
bis.de elec.⁊ ſic nõ computant̃.Si võ nõ eſt aliq̄s
ad quem ſpectat officium conuocandi:tunc ſi in-
ſtat tp̄s termini ꝓfixi vniuerſitati ad actus expedi
tionem minoꝛ ps põt cõuocare maioꝛem:⁊ nolen-
tem venire põt explicare.q2 minoꝛ ps nõ debet pri
uari iure ſuo ꝓpter negligentiā vel contemptū ma
ioꝛis ptis:vt no.in.c.in cauſis.de elec.⁊ in.d.c.cuꝫ
nobis.Si aũt terminus nõ eſt ꝓfixus:tunc opꝫtet
ſint due ptes.Tercia tñ ps poterit agere de cõtem
ptu:vt ꝓbat̃ in.d.c.ij.⁊.c.i cauſis.⁊.d.l.noīationū
Et hoc tene.licet legiſte aliter dicant.
¶ Quõ ſtatutum debet interꝓtari: R.Pan.in.c. 14
cum dilectus.de conſue.ꝙ vt euitet̃ correctio legis
ſeu iuris cõis dꝫ latiſſime vl' ſtrictiſſime interꝓtari
ſic electio capit̃ ꝓ ꝯfirmatõe i.d.c.cū dilect⁹.nõ tñ
taliter ꝙ verba improprient̃ vt iuri cõi conueniãt
Facit qđ no.Bart.in.l.pretoꝛ ait.ff.de dam.infec.
Qđ limito qñ verba ſunt clara.ſed vbi verba ſunt
dubia vel habent multiplices intellectus:tunc de
bemus facere interꝓtationē ⁊ intellectū etiā impro
prium vt minus recedamus a iure cõi q̄ꝫ fieri põt.
vt no.in.d.c.cum dilectus.⁊ in.l.ij.C.de noxa.vi
de ꝑ Bar.in.d.l.oēs ppli.ita tñ ꝙ aliquid opet̃ et
aliquid addat ad ius cõe.etiam qñ eſt ſm ius cõe
ſm Pa.⁊ doc.in.c.ex pte.de ver.ſig.Facit.c.ſi pa-
pa.de priuil.vbi verba debent aliquid opari.dicit
tñ Bar.in.l.iiij.§.ꝓtoꝛ ait.ff.đ dam.infec.ꝙ ſi ſta-
tuto cauet̃.vt citatio fiat ad ꝑſonam ſi reꝑiri põt ꝙ
ꝓ nullo ſeruit.ſꝫ tunc dicas plus timeri ſolet ꝙ ſpe
cialiter cauet̃ q̄ꝫ ꝙ generaliter.
¶ Sed nunquid debet ſtricte interꝓtari qñ gene- 15
raliter loquit̃ vt alius lucret̃: R.ꝙ nõ.arg.l.ꝓſpe
rit.ff.qui ⁊ a quibꝫ.ſed vbi agit̃ de diminutõne pa
trimonij:ſic debꝫ ſtricte interꝓtari ne alius iniuſte
incurrat damnū.vt plene no.in.d.l.oēs ppli.⁊ vi-
detur tex.in.d.c.cum dilectus.⁊ in.d.l.ij.C.de no
xa.⁊ Pa.in.c.conſtitutus.de reſti.in integ.hoc ſe-
quit̃ Bart.in.l.ſancimus.C.in quibꝫ ca.in integ.
reſti.non eſt ne.
¶ Vtrum verificet̃ in caſu ficto: R.Pa.in.c.cuꝫ 16
dilectus.de cle.nõ reſi.ꝙ ſi ſtatutū loquit̃ et diſpo-

nit in materia iuris cōmunis:in qua caſus fictus
equiparatᷣ ꝟo:vtputa in caſu in quo nō reſidens
habetᷣ ꝓ reſidente.vt in.d.c.cū dilectus.ſic verifi/
catur quia cōſtitutio diſponens regulariter id qđ
ius debet recipere oēs limitatōnes iuris.Facit.d.
c.cū dilectus.⁊ clarius.c.ad audientiā ibidem.Si
ꝟo ſtatutū eſſet ꝯ̄ ius vel ꝑ̄ter ⁊ odioſum:tūc non
verificatur in caſu ficto.ſed verba debent intelligi
ꝓprie.i.in ſuo ꝓprio ſignificato/⁊ ſic intellige.l.iij.§.
hec verba.ff.de nego.ge.⁊.c.in noſtra.de iureiu.
Et facit qđ no.Bar.in.d.l.oēs populi.Facit.l.ij.
C.de nora.⁊.c.ex ꝑte.de ver.ſig.Facit ꝙ dicit Lu
do.de ro.in ſuis no.ꝙ argumentū a cōtrario ſen/
ſu valet in ſtatutis:niſi queratᷣ vt quis incidat in
penā.quia tunc nō valet.l.cōuenticulā.C.de epi.
⁊ cle.habes glo.in cle.j.in ꝟ.facere de vſu.hoc limi
tat Ge.in.c.vt circa.de elec.li.vj.Ver̄ qū ſtatutū
nō redderetᷣ illuſoriū ſi non recedatᷣ a ꝓpria ſignifi
catione verboꝝ.ſ3 qū redderetᷣ illuſoriū tunc eſt re
cedendū.ar.l.ſi qū.in prin.ff.de le.j.⁊ qđ no.in.c.
ad audiētiā.de deci.⁊ tūc indefinita eq̄pollet vni/
uerſali.vt vult Bar.in.d.l.oēs populi.

17 ¶Quō debet intelligi ſtatutum ſeu cōſtitutio.qū
ꝑtim eſt fauorabilis ⁊ ꝑtim odioſa:puta quia im/
ponit penā℞.Jo.an.videtᷣ ſibi ꝯtrarius in.c.ex
reſcripto.de loca.⁊ in.c.ſciant cuncti.⁊ in.c.fin.de
elec.li.vj.Sed ego concordo ſic.ꝙ qū ꝑ̄ncipale in/
tentū ꝯſtituentis eſt ꝑ̄bere fauorē:tūc dicatᷣ fauo/
rabile ſi odiū tunc dicatᷣ odioſum.Ita cōiter no.le
giſte in.l.ꝗ exceptionē.ff.de condi.inde.⁊ ibi glo.
Si ꝟo ignoratᷣ ꝑ̄ncipale intentū diſponētis:tunc
dico ꝙ ꝗ̄tenus ꝯtinet fauorē debet extendi quate/
nus ꝟo continet penā debet reſtringi.⁊ hoc vide/
tur fuiſſe de mente Bal.in multis locis.Et facit
ad hoc ꝙ dixi ſupra Excommunicatio.v.caſu.vj.
§.iij.

18 ¶Vtꝝ ſtatutarij deputati a populo poſſint int/
ꝑ̄tari ſtatuta ꝑ ſe edita:ſi oriatᷣ aliqđ dubium℞.
Pa.in.c.ex ꝑte.de ver.ſig.Jo.an.in.d.c.⁊ cōiter le
giſte.⁊ Bar.in.l.oēs populi.ꝑ̄dicta cōcludunt ꝙ
nō.ex quo functi ſunt officio ſuo.Nec ob.ꝙ eius
eſt interꝑ̄tari cuꝰ eſt condere.quia in veritate illi
nō condiderūt.ſ3 populus ꝗ dedit auctoritatē.ꝗa
is facit cuꝰ auctoritate fit.c.ſi diligenti.de ꝑ̄ſcrip.
⁊ ideo debet recurri ad populū ſeu conciliū gene/
rale.hoc limitat Pa.vbi ſ.qū interꝑ̄tatio eſt val/
de dubia.Secus ſi eſt clara ⁊ iuri cōſona.quia tūc
iudex corā quo vertitᷣ queſtio poterit interꝑ̄tari ſi/
cut ⁊ legē cōmunē ⁊ ꝑ̄uilegiū ꝑ̄ncipis.vt no.In/
no.in.c.cum ſpeciali.de appel.⁊ Bar.in.d.l.oīs
populi.Facit.l.benignꝰ.ff.de legi.et.l.fi.ff.de ꝯſti.
ꝑ̄n.⁊.l.vnica.C.de ꝓſequi.in vr.ꝯſtan.

19 ¶Quantū durat ſtatutū.vtrū poſt mortē ſtatu/
entis℞.Pa.in.c.a nobis.el.j.de ſen.excō.ꝙ ſic.
niſi exꝑ̄ſſe reuocetᷣ.vt eſt tex.in.c.fi.de offi.le.Vn̄
ſ3m Fede.ꝯſilio.xvj.etiā ſtatutū factū a capitulo
ſede vacante durat creato nouo epiſcopo:niſi re/
uocetur per epiſcopū creatū ꝙ patet ar.no.ne pla.
vices ſu.c.vlti.

20 ¶Qū ligat ſtatutū℞.ꝙ ſtatim habita noticia.
de quo dic vt ſ.lex.§.xij.⁊.xiij.

¶Quō tollitur ſtatutum℞.ꝙ tollitᷣ.Primo per 21
vnū actū factū collegialiter a ſtatuentibꝫ vel eorū
ſucceſſoribus ꝯtra ſtatutum ſ3m Ho.et Jo.an.in
c.ad audientiā.de cle.nō reſi.⁊ Pa.in.c.cū acceſ/
ſiſſent.de conſti.Secundo tollitᷣ per nō vſum.nec
requiritur fluxus tēporis ſ3m Pa.in.d.c.ad audi/
entiam.⁊ in.d.c.cum acceſſiſſent.⁊ in.c.pro illoꝝ
de preben.

¶Vtrū ſtatutū ꝙ cōcedit ꝑ̄uilegiū nō ſubdito 22
ſeu extraneo poſſit reuocari:puta ſtatuto cauetur
ꝙ ꝗcunq3 venerit ad habitandū in tali territorio
ſit exemptus ab omni collecta℞.Pa.in.c.nouit
de iudi.ꝙ nō quo ad illos ꝗ iam venerūt.ꝗꝛ trāſi/
uit iam in quaſi contractū quo etiam ꝑ̄nceps obli
gatur.vt in.c.j.de proba.Et hoc voluit Bar.ex/
preſſe in.l.qđ ſemel.ff.de decre.ab or.fa.⁊ in.d.l.
omnes populi.Intellige niſi ipſi conſentiat.Quo
ꝟo ad illos ꝗ nondū venerūt poteſt reuocari.cū ꝗ̄
res eſt integra.ar.l.ſi pecuniā.in prin.ff.de condi.
ob cauſam.Et hoc verū qū generaliter fit.Secus
ſi ſpāliter fuiſſet cōceſſum:quia reuocari nō poſſet
Facit queſtio diſputata per Ang.in qua determi/
nat nō poſſe reuocari ſtatutū quo diſponebatᷣ:vt
poteſtas haberet quartā partē ꝯdēnationis poſt/
ꝗ̄ poteſtas eſt electus ⁊ cōſenſit electioni.Idē dic
de ꝑ̄uilegio conceſſo nō ſubdito.et per hoc infert
Bar.in.l.ꝑ̄uilegia.C.de ſa.ſan.eccle.ꝙ laici ꝗ ſta
tuerunt ſingulis annis dandā certā quantitatem
ꝓ elemoſyna clericis vel religioſis nō poterunt re
uocare:allegat.c.ad apoſtolicā de ſymo.Hoc ſeq̄
tur Inno.in.d.c.nouit.⁊ Archi.xj.q.j.quibuſq3
ſuper glo.Facit quod no.Gemi.in.c.licet.de con
ſti.li.vj.

¶Quid ſi ſtatutū eſt factū ad comodū ſubditoꝝ. 23
℞.Gemi.in.c.licet.de ꝯſti.li.vj.ꝙ aut ſubditi cō/
ſentiunt reuocatōni.⁊ poteſt reuocari:aut ſinguli
nō ꝯſentiunt.ſ3 reuocantᷣ ꝑ maiores regentes cō/
munitatē.⁊ tunc ſi fit ex cauſa legitima ſic pōt re/
uocari ſ3m vnū caſum.Inno.in.c.in noſtra.de iu/
iur.maxime qū ſtatutū diſponebat ſup eo:ſuper
quo ciuitas nō erat obligata.vt ibi declarat Inn.
Aut fit ſine cā legitima.⁊ ſic nō valet reuocatio in
ꝑ̄iudiciū minoꝝ iuxta no.ꝑ Inno.in.c.ꝗ in eccle/
ſiarū.de ꝯſti.Hoc limito verū qū ſtatutū diſponit
de comodo ſubditoꝝ circa bona eoꝝ.Secus ſi cō
cerneret circa exercitiū iuriſditōis.ꝗꝛ tūc pōt reuo
care.ꝗa ſuperior eſt ꝗ h3 adminiſtrare.Ita ſentit
Archi.in.d.c.licet.

¶Vtrū ſtatutū iuratū tollatᷣ ꝑ clauſulam nō ob/ 24
ſtantibꝫ ꝗbuſcunq3 ꝯſtitutionibus ⁊ ſtatutis℞.
glo.in.c.cū nō deceat.de elec.li.vj.ꝙ nō.⁊ idem di
cit Ludo.de ro.in ſuis no.ꝙ ꝯuentio vel pactum
iuratū nō tollitur ꝑ generalē clauſulā.nō obſtan/
tibus ꝗbuſcunq3 pactis.glo.eſt in cle.dudū.§.pe.
de ſepul.

¶Vtrū ſtatuentes poſſint recedere a ſtatuto cō/ 25
firmato ꝑ ſuperiorē vel ſedē apoſtolicā ſine alia li/
centia℞.Pa.in.d.c.cum acceſſiſſent.⁊ Bar.in
d.l.omnes populi.tenet ꝙ ſic.Sed Bal.in.l.om/
nium.C.de teſta.tenet ꝙ nō.Sed Pa.cōcordat:
ꝙ aut ſtatutū ꝯcernit ꝑ̄ncipaliter fauorē ſtatuen/

tiam. ⁊ ſic eſt vera opinio Bar. Facit. c. ꝓ illorum de ꝓben. etiā ſi ſtatutū cōtineat talē materiā ꝙ nō valuiſſet ſine ſuperiore. vt idē Pa. no. in. c. cū. M. de conſti. Si vo concernit fauorē alioꝝ vel bonū publicū ſic vera eſt opinio Bal. ꝙ nō poſſunt ſine licentia ſuperioris. Nō quia cōfirmādo videt̄ ſuperior ſuā diſpoſitionē facere. Nā oia nr̄a facim⁹ ꝗbus auctē impertimur. c. ſi aplice. de ꝓben. li. vj. ⁊. l. j. C. de vete. iur. enucle.

Stipulatio

Quid ſit habes. s. pactū. in pn.

1 ¶ Vtꝝ ſtipulatio trāſeat ad hēdes. R. ꝙ ſic. l. veterē. C. de ꝓben. ⁊ co. ſti. qd̄ intellige verū ſm glo. ibidē qn̄ pōt ꝑ aliū impleri factum ꝓmiſſum.

2 ¶ Vtrum aliquis poſſit alteri ſtipulari ꝓ altero. R. ꝙ nō niſi ſit eius ſeruus vel filius. inſti. de inuti. ſtipu. §. ſi quis alij. vel ſi ꝓcurator. l. ſi ꝓcuratori p̄ſentis. ff. de ver. oblig. glo. tamen tenet in. c. quotiens. el p̄mo. j. q. vij. ꝙ de iure canonico promittens ticio ſe daturū ſempronio centuꝫ obligat̄ ar. c. iuramenti. xxij. q. v. maxime ſi interuenit iuramentū. ar. l. j. ff. de ꝯſti. pecu. Itē ꝑ iudices officiales: executores: tabelliones alteri acquirit̄. l. cuꝫ ꝓ quo. ff. de in ius vo.

3 ¶ Quō debet eſſe actus ſtipulātis ⁊ cōpromittentis. R. ꝙ cōtinuus q: ſi poſt interrogationē ſe diuertit ad alia nihil ꝓderit. lꝫ eodē die ꝓmiſiſſet. l. cōtinuus. ff. de ver. obli.

4 ¶ Obligatio ſtipulata ſine cōditione neqꝫ ad certum diē p̄ſenti die debet̄. ſꝫ non poteſt peti illo die quo ſtipulata eſt. inſti. de ver. ob. §. oīs ſtipulatio. ⁊. §. cū quis. No. ꝙ nō valet ſtipulatio vel legatū factū in genere de aliq̄ re nulla demonſtrata. ff. de iur. do. l. cū poſt diuortiū. Sed de legato dic. vt. s. legatum. j. §. xxxiiij.

Stola

quomō debet vti ſacerdos qn̄ cōmunicat ⁊ legit euangelium ⁊ diaconus habes s. Sacerdos §. iiij.

Studium

clericoꝝ et religioſorum vide s. Magiſter. et ſupra Scientia. ⁊ quō ſtudiū liberaliū artium ad vtilitatē eccleſie ſuadeatur. habes. xxxvij. diſt. de quibuſdā. in poetis ꝓhibetur ibidem per totū. Item in theologia cōmendatur in legib⁹ ⁊ phiſica reprobat̄ de quib⁹. vide s. Magiſter ⁊ ſcientia.

Stulticia

dicit̄ a ſtupore. vnde ſm Iſido. ij. ethimo. Stult⁹ eſt qui ꝓpter ſtuporē non mouet̄. ⁊ differt a fatuitate ſm eundē. quia ſtulticia importat ebetudinē mentis. Fatuitas autē importat ipſius ſenſus p̄uationē. vide de hoc ſupra ebetudo. Et tunc ſtulticia eſt peccatū quando aduenit eo ꝙ homo immergit ſe talit̄ in terrenis ꝙ nō poteſt ꝑcipere que dei ſunt. al's nō. concor. Tho. xxij. q. xlvj.

Stultus

eſt q̄ nō vult diſcere a q̄cūqꝫ licite pōt. xxij. diſ. de conſtantinopolitana.

Stuprum

eſt inordinatus concubitus quo virginal' integritas corrumpit̄. vel ſtuprum eſt illicita defloratio virginū ſub parentū cura exiſtentium.

¶ Vtrū ſtuprans virginē teneat̄ ad aliquid. R. 1
Pa. in. c. j. de adul. ꝙ ſi ſeduxit vel decepit eam: tenetur eam dotare ⁊ vltra dotationē eam accipere in vxorē ſi pater voluerit eaꝫ ſibi dare. vt in. d. c. j. et. ij. eo. ti. vel ſi nō vult eam accipere debet corporaliter puniri. Vnde ſola conſtitutio dotis non liberat eum ſm eundē Pa. ſi parentes volunt eam ſibi dare ꝙ ſi nolunt ſaltē ad dotationē tenet̄ etiaꝫ in conſcientia: niſi ſm Rodo. cōponeret cum eaꝫ vel ſibi remitteret. qd̄ no. o cōfeſſor ꝓpter illos qui ſub deceptione accipiendi in vxorem puellas decipiunt. quia tales ex quo acceperunt eas vel ꝓmiſerunt accipere in vxores. ⁊ ſic habuerunt copulam ꝙ tenet̄ de neceſſitate eas accipere licet tunc habuerint animū ipſas decipiendi ⁊ habendi copulam ꝙ ſi contraxerunt cuꝫ alia matrimoniū. vel pater non vult eam dare ſaltē tenet̄ ad dotem: niſi ſm Tho. eſſet tanta inequalitas ꝙ potius decipi ſe finxit q̄ ſit decepta. Nec aliter pōt abſolui anteq̄ꝫ cōtrahat cū alia. ſi parentes volunt eam ſibi dare niſi vere eā accipiat in vxorē. ⁊ faciat dotē niſi ipſa dotem ſibi remiſerit. hoc ex Alex. xxij. tractatu de ſtupro. ⁊ Ri. ⁊ Sco. in. iiij. di. xv. Scd̄m leges vo dꝫ relegari. ⁊ dimidia ps bonoꝝ ei⁹ publicari. Si vo ſit vilis ꝑſona dꝫ verberari. inſti. de publi. iudi. §. ij. Si autē ꝑ vim fecerit capite plectit̄. inſti. vbi ſupra. §. ſin autē.

¶ Quid ſi nō ſeduxit eam. ſed ſponte acq̄euit. R. 2
Pa. in. d. c. j. tꝫ ꝙ habꝫ etiā locū diſpoſitio p̄fati. c. quia ſi nō eſſent hominis inſidie tantū facin⁹ non ꝑpetraſſet. vt dicit tex. in. l. vnica. C. de raptu virginum. Vnde p̄ſumit̄ ſeducta. Sed ego credo verum in foro cōtentioſo. Sed in cōſcientia ſufficit ꝙ querat eā in bono ſtatu reducere quātū in ipſo eſt. Facit regula ſcienti. Et qd̄ ibi no. de reg. iur. li. vj. Et ſi cōtraxit an pater teneat̄ eā dotare. vide s. dos. §. iiij.

Suaſio

quomodo obligat in dāno dato. vide ſupra Furtum. §. xviij. et. xix.

Subarratio

vide s. ſponſalia. §. vij. ⁊. s. arra.

Subdelegare

non poteſt delegatus principis etiā deputatus ad nudū miniſteriū qd̄ eſt magnū ⁊ graue. ſicut iudicare ⁊ ſimilia facere. Secus quando eſt paruꝫ quia poteſt. c. ꝙ autem. de iure patro. ⁊ magnū ſeu graue. et paruum arbitrio iudicis relinquitur. c. fina. de dolo ⁊ contumacia.

¶ Vtrū ille cui cōmittitur p̄dicare crucē: excōmunicare vel abſoluere aliquos vel diſpenſare cū irregularibus vel iniungere penitētias poſſit ſubdelegare alteri. R. ꝙ non. niſi ſit legatus a latere. vt in. c. fi. de offi. dele. Similiter vbicūqꝫ cōmittitur alicui vt illud ꝑſonaliter exequat̄. ſubdelegare nō 1

poteſt. Et vbi in cōmiſſione videtur electa induſtria perſone. vt in. d. c. fi. Et de hoc vide ſ. delegatus. §. vj.

Subditus dicit̄ tripliciter. Primo rōne domicilij. Scdo rōne originis ꝓprie vel paterne. ar. c. iij. de tē. ordi. lib. vj. Et in. l. j. ꝛ in. l. origine. C. de munici. ꝛ ori. li. x. Facit. l. aſſumptio ꝛ qd ibi no. ff. ad muni. ꝛ. l. reſcripto. §. fi. ff. d mu. ꝛ ho. ꝛ talis tenet̄ ad onera pſonalia ſi ibi reperiat̄ licet alibi tranſtulerit domiciliū. de quo per Bar. in. d. l. aſſumptio. Fallit in muliere que ↄtraxit cū viro habente aliū domiciliū. de quo in. l. fi. §. item reſcripſerunt. ff. ad munici. Tercio rōne delicti. ꝫ large vt dicit glo. in. c. nup. de ſen. excō. nō autem ꝓprie. licet ibi ſortiatur for̄. no. glo. in cle. vnica. de fo. cōpe. qd no. ꝓ ſtatutis ꝛ alijs diſpoſitionibus odioſis facientibꝫ mentionē de ſubditis vt nō cōꝑhendat̄ forenſis delinqnēs in territorio. Idē dic de ↄhentibꝫ eadē rōne. no. Pa. in. d. c. nup. ꝛ in. c. ꝓpoſuiſti. de fo. cōpe.

1 ¶ Vtrū ſubditus rōne domicilij cui iudex ꝑcepit ſub pena excōmunicationis late ſnīe vt ſatiſfacēt tali die alicui trāſferens domiciliū ſit excōicatus. ſi poſtea non ſatiſfacit? R. Pan. in. d. c. ꝓpoſuiſti. cum Io. an. in regula cum ſunt partium. de regu. iur. li. vj. ꝙ ſic. quia iam preuentus erat. ꝛ vide ibi late per eos.

Subdiaconus ido appellatur quia ſubiacet ꝛ ꝑceptis et officijs leuitarū: oblationes leuitis defert. xxj. diſt. cleros. Itē ad ſbdiaconum pertinet calicem ꝛ patenā ad altare xp̄i deferre ꝛ leuitis tradere ꝛ eis miniſtrare vrceolum cū aqua ꝛ manuſtergiū corā ep̄o ꝛ p̄ſbyteris ꝛ leuitis tenere. ꝛ ꝓ lauādis manibꝫ ante altare aquam ꝑbere. xxv. di. ꝑlectis.

1 ¶ Vtrū teneat̄ ad caſtitatē? R. ꝙ ſic. xxxviij. diſt. §. j. et. ij.

Subornatio ſm Lau. ꝛ Zen. vt refert Car. in cle. teſtibus. de teſti. eſt de aliquo falſo exp̄mendo ꝛ vero tacēdo in teſtimonio teſti per aliquem facta informatio. ꝛ dicit̄ ornare q̄ſi ſubtus in aures aliquod malū ornare ꝛ ſub colore ponere. vt in aut. de teſti. §. quia vo. Vnde talis peccat mortaliter. ꝛ tenet̄ ad reſtitutionem leſo. de iureiur. c. fi.

Subſānatio differt a deriſiōe qa deriſio fit ore. i. verbo cachinno. ſubſānatio autem fit naſo rugato. vt dicit glo. ſup illud pſ. Dominus in celo deridebit eos. ꝫ conuenit cū ea in fine quia vterq; intendit erubeſcentiam ꝓximi. Quō autem ſit peccatū mortale dic ſm ꝙ deriſio eſt. vt ſupra Deriſio.

Subſtitutio eſt ſecundaria cōditionalis inſtitutio. Nam ſubſtitutio continet in ſe inſtitutionem et ideo inſtitutus dicit̄ primus gradꝰ etiā ſi multi fuerunt inſtituti. Et ſubſtō. ſcōs gradus ꝛ eſt cū quis inſtituit heredē ſic. talis eſtō mihi heres. ꝛ ſi non eris vel deceſſeris ticium ſubſtituo iſte ticius dicit̄ ſubſtitutꝰ. l. j. ff. de vul. ꝛ pu. ſubſtitu.

¶ Quot ſunt ſpecies ſubſtitutionū? R. ꝙ duplices. alia indirecta. alia directa. Indirecta ſubſtitutio ſiue obliqua: ſiue fideicōmiſſaria ſiue ꝑcaria eſt illa ꝑ quā quis capit hereditatē alio mediante. vt cū teſtator fideicōmiſerit. A. heredi vt hereditatē. P. reſtituat. licet ergo ꝑ fideicōmiſſū. P. ſit ſubſtitutus. A. debet hereditatē adire ꝛ aditā. P. reſtituere. ꝛ ſic. A. mediante ꝛ operante ꝑuenit hereditas ad. P. Et no. ꝙ ſi. A. adiuerit ſponte hereditatē retinebit quartā trebellianicā ꝛ reliquas tres partes hereditatis reſtituet. P. Si vo iudicis officio cōpulſus adierit totā hereditatē reſtituet. P. inſti. de fideicō. here. §. in ꝑmis. ꝛ. ff. ad treb. l. nā qd. §. qui cōpulſus. 1

¶ Directa vo ſubſtitutio eſt qua quis capit hereditatē defuncti nullo alio mediante vel ſibi cooperante vt cū dicit teſtator. A. mihi heredē inſtituo. ꝫ ſi ipſe nō erit heres. C. ſit heres. ꝛ ſic. C. ſubſtitutus eſt directe. Diuidit̄ autē in quintuplici differētia. quarū ꝑma dicitur ſubſtitutio vulgaris. ꝛ hec duplex. Alia exp̄ſſa que fit per iſtaꝫ negationē. nō hoc modo. videlicet inſtituo mihi heredē. A. et ſi ipſe noluerit vel non potuerit heres eſſe. P. ſit heres vel. P. ſubſtituo. Alia tacita qū. ſ. negatio nō exprimit̄. ꝫ includitur vt cum dicit̄. A. et. P. mihi heredes inſtituo. ꝛ eos inuicē ſubſtituo. ꝑ hec verba eos inuicē ſubſtituo tacite ſubintelligit̄. ꝙ ſi alter eoꝝ heres nō fuerit. ſ. q: noluit vel nō potuit qū deceſſit ante aditā hereditatē alter ſit heres inſolidum. vt. ff. de here. inſti. l. cū in teſtamento. §. hec verba. Et dicitur vulgaris. quia a quolibet de vulgo. ſcilicet teſtatore fieri poteſt. et cuilibet ſiue pupillo vel minori ꝛc̄. Et de hac habes inſtitu. de vulga. ſubſti. 2

¶ Effectus huiꝰ ſubſtitutionis eſt. vt bona teſtatoris tm̄. que debebant venire ad inſtitutū veniāt ad ſubſtitutū nō bona inſtituti. inſti. de pupil. ſbſti. §. quo caſu. 3

¶ Quando expirat hec ſubſtitutio? R. q̄cito inſtitutus adierit hereditatē ſiue poſtea decedat cum liberis ſiue ſine liberꝭ. C. de impube. ꝛ alijs ſubſti. l. poſt aditam. ꝛ hoc non ſoluꝫ quando expreſſe fit per negationē. ſed etiā quando tacite. Vnde licet ticius et ſempronius fuerint inſtituti heredes. et adinuicem ſubſtituti. ſi tamen ſempronius vel ticius adierit hereditatem expirat ſubſtitutio. vt in d. l. poſt aditā. 4

¶ Secunda directa ſubſtitutio dicit̄ pupillaris. 5
quia fit ſoli pupillo vel pupillis. nec poteſt tēpus excedere pupillare. ꝫ expirat ad introitū pubertatis. poteſt etiā fieri in minus tēpus. vt ſi dicat̄. Si filius meus infra quartū vel quintū annū deceſſerit ſit. P. heres. Et hec eſt duplex. ſ. tacita que nō habet formā pupillaris ſubſtitutionis. ꝫ ſub eius verbis includit̄. vt cum dicit̄. A. filium pupillum meū heredē mihi inſtituo. ꝛ ſi ipſe mihi heres nō fuerit. P. ſit heres. Et hec exp̄ſſis eſt vulgaris. ex

tacitis eſt pupillaris. Vnde ſiue ſit. A. heres ſiue
non. ſi in etate pupillari deceſſerit. Hereditas di-
recto iure ꝑuenit ad. P. ħ ex vulgari ſuccedit tm̄
in bonis teſtatoris: ex pupillari vͦo ſuccedit in bo-
nis ⁊ teſtatoris et pupilli. Alia eſt exp̄ſſa que fit ꝑ
verbū affirmatiuū. ⁊ facit exp̄ſſe mentionē de pu-
pillari etate. ⁊ ſub ea includitur vulgaris tacita. vt
inſti. de vulga. ⁊ pu. ſubſti. §. j. ⁊. ff. de vulga. ⁊ pu
pil. ſubſti. l. iam hoc iure. ⁊ fit cū dicit. A. filiū meū
heredeʒ mihi inſtituo. Et ſi ipſe mihi fuerit heres
⁊ in etate pupillari deceſſerit. P. ſit heres vel ſub-
ſtituo. ⁊ in iſta req̄runt duo. ſ. verboꝝ affirmatio
⁊ tp̄is pupillaris cōprehenſio.

6 ¶ Quid requirit ad iſtā ſubſtitutionē pupillareʒ.
R. quatuor. Primū ꝙ ille cui fit ſubſtitutio ſit de
liberis teſtatoris. Et accipio hic liberos non tm̄ ꝓ
filijs. ħ etiā ꝓ nepotibꝫ. Secundū ꝙ ſit impubes
Terciū ꝙ ſit in poteſtate teſtatoris. Quartū ꝙ il-
le cui fit ſubſtitutio inſtituat vel exheredet. et pōt
fieri nō tm̄ īpuberi filio iā nato. ħ etiā poſthumo:
ſi tm̄ naſcendo eſſet ſub poteſtate teſtatoris ſi viue-
ret ip̄e teſtator. ⁊ etiā nepoti. ſi tm̄ nō ſit reuerſurus
in poteſtatē patris ſui poſt mortē aui. ff. de vul. et
pu. ſub. l. ij. §. poſthumus.

7 ¶ Quis effectus huiꝰ ſubſtitutionis? R. eſt. vt nō
ſolū ſit. P. heres. ſi. A. deceſſerit in etate pupillari
ħ etiā excludit matrē ⁊ omnē aliā perſonā. que ip̄i
pupillo ab inteſtato ſuccedere potuiſſet. ff. de vul.
⁊ pupil. ſubſti. l. lutius. Et hoc verū eſt in expreſſa
In tacita aūt hʒ locū quando alter filius teſtatoris
frater pupilli ſubſtituit. Sed ſi ſit extraneus ſub-
ſtitutus. tunc mater admittitur. ⁊ ſubſtitutus re-
pellitur. l. ꝑcibus. ⁊. l. cum quidam. C. de impu. et
ali. ſub.

8 ¶ Quō euaneſcit hec ſubſtitutio? R. ꝙ p̄mo per
aduentū pubertatis. Scd̄o ſi hereditas patris nō
ſit adhuc adita. quia cū nullus appareat heres te-
ſtamentū paternū videt deſtitutū. et ſic euaneſcit
etiā pupillaris. l. ħ ſi plures. §. ħ ſi ex aſſe. ff. de vul.
et pu. ſub. Tercio ſi naſcitur poſthumus. de quo
mentio nō eſt facta in teſtō. ff. de vul. ⁊ pu. ſub. l. ſi
pater filiū. Quarto ſi patiatur pupillus capitis di
minutionē maximā mediā vel etiā minimā. ff. de
adop. l. nec ei. Rō q̄re eſt inuenta eſt: quia cū filiꝰ
in pupillari teſtari nō poſſit ꝑmittit patri ip̄ſi filio
teſtm̄ facere. ⁊ de herede ꝓuidere. durāte tali etate
tm̄. d. §. quo caſu.

9 ¶ Tercia directa ſubſtitutio dicit exemplaris. q̄a
fit ad exemplū pupillaris. ħ differt ab illa. Primo
quia illa fit tm̄ a parente q̄ euʒ habet in poteſtate.
hec autē fit nedū a patre. ħ etiā a matre filio furio-
ſo vel mēte capto nō exiſtente in eorum poteſtate.
Scd̄o quia illa tm̄ fit pupillis iſta adultis vel ma-
ioribus. Tercio q: in illa poteſt ſubſtitui quilibet
queʒ voluerit. in iſta nō. ħ certo ordine ſic. vt ſi hʒ
liberos ei ſubſtituant. Si vͦo nō hʒ. tūc frēs ſubſti
tuant. Qͦd ſi nō hʒ nec filios nec frēs. tūc quē vo-
luerit ſubſtituet. C. de īpu. ⁊ ali. ſub. l. hūanitatis
Quarto q: illa expirat adueniēte pubertate ħ hec
ſolū adueniēte ſana mēte. Quīto illa ſolū īpuberi
hec adulto. Sexto illa fit īpuberi ſiue ſit ſane men-
tis ſiue ſit furioſus. hec ſolū fit furioſis ⁊ mente ca-
ptis. hec ꝓbant inſti. de pu. ſub. §. qua rōe. Et fit
iſto modo. A. filium meū furioſum mihi heredeʒ
inſtituo. ⁊ ſi deceſſerit anteq̄ ſanus mēte fiat. talē
eius filiū vel fratrē vel alium: puta Ticiū ei ſubſti
tuo. ⁊ ſic bona vtriuſq; trāſibunt ad ſubſtitutum.
Et fuit equa valde vt furioſo et mēte capto pater
vel mater poſſent ꝓuidere de ſubſtitutione.

¶ Sed q̄d ſi aduenit ſana mēs ⁊ nullo teſtō facto 10
iterū reuertit in furiā? R. ꝙ nō euaneſcit ſubſtitu-
tio. al. l. qͦd fauore. C. de legi. ⁊ magis placet. lʒ alij
dicant nihilominus expirare. ar. l. ꝙ quiſq;. ff. de
regu. iur.

¶ Quarta directa ſubſtitutio dicit ꝯpendioſa: q: 11
ſub cōpendio huiꝰ aduerbij q̄ncunq; fit. ⁊ cōtinet
pupillarē que alͣs fit ꝓlixioribꝫ verbis. Et licʒ hec
dictio q̄ncunq; ſe extendat ad omne tēpus. tm̄ hic
reſtringit ad tp̄s pupillare ſolū virtute hoꝝ verbo
rum. Forma huiꝰ eſt. A. filiū meū heredē inſtituo.
verūtamen q̄ncunq; dictus filius meus deceſſe-
rit. P. ſit heres. Et ſic ſolū in tp̄s pupillare videt
voluiſſe ꝓuidere filio de ſubſtituto ſiue herede. d.
l. ꝑcibus.

¶ A quo pōt hoc fieri? R. ꝙ a milite ⁊ quō nō ex- 12
plico quia nō eſt in vſu. Itē a pagano. i. q̄liber nō
milite ħ oportet fiat filio pupillo ⁊ in poteſtate ex-
iſtenti. Et cōtinet pupillarē expreſſam. quia habʒ
eundē effectū. ⁊ ideo ſolū filio pupillo. ⁊ in poteſta
te exiſtenti poteſt fieri vt dixi. Verūtamē licet hec
ſubſtitutio ſit directa de ſui natura ſimplicit ꝑn̄t
tm̄ apponi in ea verba vel dictiones vel aliq̄ muta
ri q̄ eā in fideicōmiſſū cōuerterēt ⁊ ad ius ⁊ ad na-
turā fideicōmiſſi reducerent.

¶ Quō hec ſubſtitutio ꝯpendioſa pōt ad naturā 13
⁊ ius fideicōmiſſi deduci. R. ꝙ q̄tuor modis ſicut
ſub q̄tuor formis pōt fieri. Primo ſic. A. mihi in-
ſtituo heredē. ⁊ ſi q̄ncunq; deceſſerit. A. ſubſtituo
P. Nam hoc verbū ſubſtituo trahit hanc ſubſti-
tutionē ad fideicōmiſſum. vt. C. de inſti. ⁊ ſubſti.
ſub cōdi. fac. l. generalit. §. fi. ⁊ p̄dictū aduerbium
in hoc caſu ſeruat ꝓpriā ſignificationem. ⁊ reſpicit
omne tēpus. ⁊ rē omni tp̄e ſuadet valere. l. quoti-
ens. ff. de rebus du. Hinc eſt ꝙ quocūq; tp̄e mo-
riatur ſiue in pupillari vel maiori etate virtute hu-
ius verbi ſubſtituo videt rogatus eſſe a teſtatore
ꝑ fideicōmiſſum poſt mortē ſuā reſtituere heredi-
tatem ⁊ bona teſtatoris ſubſtituto. Vnde ipſo in-
ſtituto moriente mater et q̄cunq; ſucceſſores ſiue
ex teſtamēto vel ab inteſtato adibunt hereditateʒ
et aditā ſubſtituto reſtituēt iure fideicōmiſſi. inſti.
de fideicō. here. §. ħ quia ſtipulationes defalcabūt
tamen et retinebunt legitimā ipſius. A. ſi ipſe. A.
erat de liberis ipſius teſtatoris. ad quos legitima
ſpectat. quia in hac teſtator grauare euʒ nō potuit
C. de inoffi. teſt. l. quoniā. De reliquis vͦo defalca-
bunt terciā trebellianicā. ⁊ ſic habebunt mediā he-
reditatem. Alterā vͦo mediā reſtituent ſubſtituto
ex iure fideicōmiſſi: retinebunt etiaʒ ſibi oīa bona
ipſius. A. quia teſtator de ſuis tm̄ rogaſſe intelligi
tur nō heredis. Si vͦo. A. nō erat de liberis defal-
cabunt tm̄ trebellianicā. ⁊ habebit etiā alia bona.

que ipſe. A. aliunde q̄ſiuit. Et hec ſubſtitutio quia ius fideicōmiſſi habet pōt fieri cuicunq; heredi et a q̄cunq; teſtatore. inſti. de fideicō. here. §. in primis. ⁊ §. ſe. Et aduerte ꝙ licet in p̄fata forma non addatur qñcunq; deceſſerit ſine liberis. Si tñ. A. erat de liberis teſtatoris intelligeť hec clauſula ſine liberis: quia ꝓ regula eſt: ꝙ qñcunq; q̄s rogat aliquē de liberis ſuis alteri hereditatē reſtituere poſt mortē ſuā. ſemꝑ intelligiť tacite hec cōditio. ſ. ſi deceſſerit ſine liberis. quia nō eſt credenduz ꝙ aliq̄s excluſa ꝓle filij ſui voluerit ad alterū ꝑuenire hereditatē. Sed in extraneo herede nō ineſt talis tacita cōdictio: niſi addať expreſſe. C. de inſti. ⁊ ſub. ſub cōdi. fac. l. generaliť. §. vlti. Scđo fit ſic. A. mihi heredē inſtituo. ꝫ ſi dictus. A. qñcunq; deceſſerit ſine liberis. P. ſit heres: ⁊ hec eſt totaliter fideicōmiſſaria. q: licet ꝑ iſtā dictionez ſit heres videať directa: tñ ꝑ iſtā additionē ſine liberis trahuntur ad fideicommiſſum. vt ꝓbatur in. l. ſceuola. ff. ad tre. quia illa additio innuit: ꝙ in quocunq; tꝑe deceſſerit ſine liberis. videť rogatus ꝑ fideicōmiſſuz reſtituere hereditatez poſt mortē. Et ideo q̄cunq; tꝑe moriať ſine liberis mr̄ aut q̄cunq; ſucceſſores reſtituent hereditatē ſubſtituto deductis ſupradictis. ff. de vul. ⁊ pu. ſub. l. coheredi. §. cū filie. Tercio fit. A. mihi heredez inſtituo ꝫ ſi dictus. A. qñcunq; deceſſerit ſine liberis. P. ſubſtituo. Et hec omni tꝑe eſt fideicōmiſſaria. ⁊ idē ius ⁊ eundē effectum habet ꝑ omnia ſicut due p̄cedentes. tū rōne verbi ſubſtituo. tū rōne ſine liberis. ⁊ ideo dic vt de illis. Quarto fit. A. filiū meū mihi heredē inſtituo. ſi tñ filius meus deceſſerit in pupillari etate: vel poſtea qñcunq; ſine liberis. P. ſubſtituo ſub hac forma cōp̄hendunť tres ſubſtitutiones: vna pupillaris expreſſa per hoc qđ diciť. ſi deceſſerit in pupillari etate. Et ex hac reſultat tacita vulgaris que ſub pupillari exp̄ſſa ɔtineť. vt dictū eſt. ⁊ hāc nō pōt facere niſi pater pupillo ꝓpter pupillarē expreſſam. Tercia fideicōmiſſaria eſt ꝓpter illud qđ diciť. vel poſtea qñcunq; ſine liberis. Sed ſi vult ꝙ clarius iſte tres reſurgāt. dicat teſtator. P. pupillariter vulgariter. ⁊ ꝑ fideicōmiſſum ſubſtituo ⁊ vnaqueq; iſtarū habet ſuuz effectū. Nam ſi. A. ſit heres: ⁊ in pupillari etate deceſſerit ſubſtitutus vocať iure directo excluſa matre et alijs legitimis ſucceſſoribꝰ ⁊ hoc ꝓpter effectum prime pupillaris expreſſe que matrē repellit: ⁊ ſubſtitutū admittit. l. lucius. ff. de vul. ⁊ pu. ſub. Si autē. A. non ſit heres vel quia noluit vel nō poſſit: tunc ſubſtitutꝰ erit heres iure directo, ꝓpter tacitā vulgarē que etiā ſurgit ex pupillari vt dictuz eſt. Si v̄o. A. heres erit: deinde factus pubes qñcunq; ſine liberis morieť habebit locū fideicōmiſſaria. vnde eo moriente ſine liberis ſucceſſores reſtituent hereditatē cū defalcatione vt dictū eſt. Et vt dixi iſte q̄tuor forme ſubſtitutionum nō poſſunt fieri: niſi filiofamilias pupillo ꝑ pupillarē exp̄ſſam q̄ continet in ea. Vñ o notarij ex cōſilio meo qñ aliquis habet filiū impuberē cui vult ſubſtituere: nō ſolū in pupillari. ꝫ qñcunq; facias quālibet per ſe. ſ. p̄mo pupillarem Sic. A. filiū meū mihi heredem inſtituo. Verūtñ ſi dictus. A. filius meꝰ mihi heres erit. ⁊ in pupillari etate deceſſerit. P. heres ſit vel fratres eius ſuperſtites heredes ſint: deinde facias fideicōmiſſariam hoc modo. Si v̄o dictus. A. pubes factus poſtea qñcunq; deceſſerit ſine liberis. ſubſtituo ei per fideicōmiſſum ſupſtites fratres eius. ⁊ p̄mortuoꝝ fratrū eius liberos in ſtirpes ⁊ nō in capita. ſi teſtator vult ꝙ vſq; ad ipſos vadat. Nam vt ſis cautus. ſcias ꝙ verba ſubſtitutionis nō extenduntur vltra illos quos teſtator expreſſit. Si eñ inſtitutis tribus vel pluribꝰ filijs ita addiciatur. ⁊ ſi aliquis eoꝝ deceſſerit ſine liberis ſubſtituo ſuperſtites. Certe ſi decedit vnus eoꝝ relicto filio. deinde moriať ſine liberis filius illius q̄ p̄mo deceſſit nō admittiť cū patruis vel ſine patruis ad fideicommiſſariā hereditatē illius filij teſtatoris qui ſine filijs deceſſit. quia nō extitit conditio ſubſtitutōnis in perſona patris eius. Illos tantūmodo teſtator ſubſtituit qui ſuperuiuerent illi. Et adde vt dixi. ſi teſtator ſic vult.

14 ¶ Quinta directa ſubſtitutio diciť breuiloq̄ quia in breui ɔtinet ſubſtitutiōes. ſ. duas pupillares expreſſas. ⁊ duas vulgares exp̄ſſas. Prima pupillaris eſt vnius alteri. Secunda alterius alteri. Vulgares etiā reſultant: q: ſi vnus illoꝝ nō fuerit heres. quia noluerit vel non potuerit alter eſt inſolidum heres. ⁊ fit hoc modo. Teſtator habens duos filios vel plures impuberes ſub ſua poteſtate poteſt facere hoc modo. A. et. B. filios meos impuberes mihi heredes inſtituo ⁊ eos inuicē ſubſtituo. Hanc ſubſtitutionē lex appellat reciprocā vt. ff. de vulga. ⁊ pupil. ſubſti. l. iā hoc iure. Et aduerte ꝙ verbū ſubſtituo nō conuertit omnē ſubſtitutionē in qua poniť ad fideicōmiſſariam. ꝫ nature illius ſubſtitutionis ſe coaptat in q̄ poniť. et eam in directo iure cōſeruat. excepta ſola compendioſa: in qua ſi ponať ſtatim eā ad fideicōmiſſariā conuertit. vt patet ex dictis. Multa alia eſſent dicenda. ſed breuitatis cauſa hec que magis conſueta ſunt reſeraui vt itelligas aliquid de ſucceſſione legitima.

15 ¶ Quomodo autē ingredientes religionē excludat ſubſtitutum. vide ſupra heres. §. xviij. Et de legitima. vide Legitima. multa alia ad iſtam materiam.

16 ¶ Subſtitutio talis cōditionis ſi ſine liberis decedat alter ſit heres euaneſcit etiā ſi naturales habz Secus ſi addať legitimis nō autē ſi filios habuit. ſed p̄moriunť. Nā videť ſine liberis decedere. Si autē dicať ſine herede deceſſerit noīe heredis ſoli filij intelliguntť. Itē ſi nō hz filiū. ꝫ nepotē ex filio ſbſtitutio euaneſcit. vide glo. in. c. in p̄ſītia. đ ꝓba. vbi hec ponunť.

17 ¶ Vtrū rogatus reſtituere hereditatē poſſit eam alteri alienare? R. vide ſ. heres. §. xij.

18 ¶ Quid ſi q̄s ſit rogatus pure reſtituere hereditatem. nulla facta mētione de liberis? R. ꝙ ſi poſtea habuerit filios vel nepotes ſubſtitutio euaneſcet. de ꝓba. in p̄ſentia. in glo.

19 ¶ Ille cuiꝰ induſtria eſt electa non pōt aliū ſubſtituere. c. ſi. de of. dele. ⁊. c. is cui. de offi. dele. li. vj. l.

33 iij

vnica. §. ne autē. C. de cadu. tol. l. ſtatu libero. ff. de ſtatu lib. Fallit niſi velit ſubſtituere filium ſm Ludo. de ro. in ſuis no.

20 ¶ An quis per ſubſtitutum poſſit deſeruire? R. ꝙ non. tex. eſt in. l. nullus qui nexu. C. de decu. li. x. et in. l. ſciendū. §. legati. ff. de lega. Fallit ſm Ludo. vbi ſupra niſi ſe abſentet electus pro vtili ſibi ⁊ neceſſaria cauſa quia tūc poteſt vt ſi vadat ad balnea. l. ſi abſente. ff. de lega. ⁊. l. de pollicitationibus ff. de polli.

Subtilitas in iure an ſit bona. R. Pa. in. c. dilecti. de iudi. poſt Vin. Hoſti. Jo. an. ⁊ do. Anto. ꝙ aut eſt ad capiendos ⁊ decipiendos ſimplices in iudicio vel extra. ⁊ hec ꝓbatur vt in. d. c. dilecti. ⁊ in. c. ſi cupis. xvj. q. j. Aut eſt ad interp̄tationē iuris. ⁊ tūc ſi eſt rōnabilis ⁊ iuri cōſentanea laudatur. vt in. c. capellanus. de ferijs. ⁊ bonus tex. in. l. vnica. C. de ꝓfe. qui in vrbe cōſtā. li. xij. vbi dicit̄ ꝙ doctor legens debet habere ſubtilitatē interp̄tandi. Facit tex. in. l. nō poſſunt. ff. de le. ⁊ idē quando adhibetur extra iudiciū ad veritatem eliciendā etiam in foro anime. vt in. c. j. de pe. diſt. vj. in verbo ſubtilis inueſtigator. Si vō ē irrationabilis ſicut quorundā qui tm̄ volunt ſubtilizare ꝙ ſeipſos nō intelligunt ⁊ verba ꝑuertunt ſic eſt mala. et improbat̄. vt in. c. j. xlix. diſt. vbi de hoc. ⁊ in. c. cum ſancti. xxiiij. q. iij. Vnde imperator in. l. vlti. C. de legib. dicit vanā ſubtilitatē eoꝝ deriſim⁹ quā corrigendā cenſemus.

Succeſſio vide s. hereditas.

Succeſſor alius ſingularis q̄ in certa re conſtituitur. Alius vniuerſalis. qui in tota hereditate vel reliqua. vide glo. in. c. cū ad ſedē. de reſti. ſpo. et. ij. queſt. j. c. in primis. de iudi. quia Guilermus.

1 ¶ Quomodo ſucceſſor tenet̄ ſtare cōtractui facto a ſuo p̄deceſſore. vide locatio. §. xx. et ſupra dignitas. §. j.

Suffragia facta per vnū. Vtrum poſſint valere alijs. R. ꝙ ad acquirendū aliquē ſtatū: puta beatitudinem. et per modum meriti valere nō poſſunt. ſꝫ bene per moduꝫ orationis. ſ. merito congrui ſicut cū quis per orationē alteri impetrat primā gratiā ex bonitate diuina nō ad merita reſpicientis ſꝫ ad effectum. Ad acquirenduꝫ vō aliquid quod conſequit̄ ſtatū alicuius vel eſt acceſſorium ad ſtatum. ſic opus vnius poteſt alteri valere. nō ſolum de congruo ſꝫ etiā de condigno ⁊ hoc dupliciter. Vno modo ꝓpter cōmunicationeꝫ in radice meritorij operis que eſt charitas. ⁊ ſic quilibet de bono alterius habet emolumentuꝫ ſi eſt in charitate iuxta illud. Particeps ego ſum omniuꝫ timentiū te ⁊c. Alio modo ex intentione facientis vt cū quis aliqua opera ſpecialiter ad hoc facit vt tali ꝓſint. Vnde tunc talia opera efficiunt̄ eorum ꝓ quibus fiunt. quaſi eis a faciente collata. vnde poſſunt eis valere. ad ſatiſfactioneꝫ implendā vel ad aliquid quod ſtatū eoꝝ nō mutat. Et iſtis duobus modis valent ſuffragia. nedū viuis. ſꝫ etiam mortuis. nō vt mutent eoꝝ ſtatū ſed vt liberent̄ a penis: quod non eſt mutare ſtatum: quia vt dicit Aug. in enchiridion. c. lxv. dum in hac vita viuerent meruerunt vt hec ſibi poſtea ꝓdeſſe poſſent. Et illud. ij. Cor. v. Vnuſquiſq; ꝓpriā mercedem accipiet ꝓut geſſit in corpore. Illud Eccleſiaſtes. ix. vbi dicit̄ ꝙ nō habent partē in ope qd̄ ſub ſole geritur. intelligit̄ quo ad ſtatus mutationē. Nā primum eſſentiale vel penā eternā q̄libet habebit ex opere ſuo: nō alieno.

¶ Vtrū ſuffragia facta ꝑ peccatores valeant? R. ꝙ ſi loq̄mur de opere operato. ſic ſacrificiū altaris ⁊ alia ſacramēta ex ſeipſis habent efficaciam abſq; opere operantis quā equaliter explent ꝑ quecūq; fiant: ſi autē loquimur de ope opantis: ſic diſtinguo: quia pōt fieri per malū dupliciter. Primo vt ꝑ actorem: ⁊ ſic non ꝓſunt niſi forte ꝑ accidens. ⁊ ex cōſequenti: puta ꝑ elemoſynas mali hominis. boni pauperes excitati orant ꝓ defunctis illis. ꝓ q̄bus ille malus dedit. Scd̄o vt per miniſtrū: et ſic. aut vt ꝑ miniſtrū eccleſie publicū vt eſt ſacerdos q̄ celebrat exequias mortuoꝝ. ⁊ talia ſemꝑ ꝓſunt. qr malicia miniſtri nō nocet operi boni actoris. Aut vt ꝑ miniſtrū p̄uate ꝑſone: ⁊ tunc ſi ad p̄ceptū exiſtentis in charitate vel ad conſortiū: ſicut cū duo legunt pſalmos vel officiū mortuoꝝ ⁊ vnus ē bonus ⁊ alter malus. ſic ꝓſunt illi pro quo fiunt. Si vō ad p̄ceptū non exiſtentis in charitate. quando mādauit fieri. ⁊ ſic nō ꝓſunt defunctis. niſi poſtea eſſet in charitate. qn̄ talia fiunt. ⁊ de nouo demandet vel demandationeꝫ de nouo acceptet. quia ſic valerent. Si autē erat in charitate qn̄ mandauit. licet poſtea nō ſit qn̄ exequunt̄ nihilominus valēt defunctis. Et aduerte ꝙ licet q̄s exiſtens in charitate demandando cōſequatur fructū operū. licet ille executor ſit in mortali. nō tamen tm̄ ſuffragiuꝫ ſicut ſi exequeret̄ per exiſtentē in charitate. q̄a tūc talia opera eſſent meritoria ex duab⁹ partib⁹. hec ex Ric. in. iiij. diſt. xlv. ar. iiij. q. ij. ⁊ ceteris theologis ibidem.

¶ Vtrū recipiens multos ad ꝑticipationē bonorum ſuoꝝ. ſua opera ſint illi minus vtilia? R. ſm Ri. in. iiij. diſt. xlv. ꝙ nō. quia plus ſibi affert illō opus charitatis. ſ. talis receptio bona ſua cōmunicando ꝙ ſibi detrahat̄ etiā quo ad remiſſionē pene ſue de fructu bonoꝝ cōmunicatoꝝ. ⁊ talia bona ſic cōmunicata facienti ea in nullo minus. ſed magis quo ad augmentuꝫ p̄mij in gloria valent. Tho. in. iiij. ea. di. tenet ꝙ nō valent ad expiationem pene ꝓprie. niſi ꝑ modū meriti de congruo. ſ. ex gratia. non ex debito. Rō quia duo reatus nō dimittunt̄ ꝑ vnā ſatiſfactionē. que ei nō adequatur. ſꝫ primū eſt verius. qr charitas operit multitudinem peccatoꝝ. ⁊ maior charitas plura peccata. vide de hoc s. ſatiſfactio. §. v. 2

¶ Vtrum defuncti quoꝝ legata nō exequuntur plus in purgatorio tardent? R. vide Executor. §. xxiij. 3

¶ Que ſunt ſuffragia que proſunt defunctis? R. 4

Gre. ꝙ q̄tuor modis anime defunctoꝝ ſoluuntur aut oblationibꝫ ſacerdotum: aut p̄cibus ſanctoꝝ: aut elemoſynis charoꝝ: aut ieiunijs cognatorum xiij. q. ij. anime. Et duo p̄mi modi ſunt magis efficaces inquantū feruntᷣ in deum q̄ꝫ duo vltimi qui feruntᷣ in ꝓximū. niſi forte ꝑ accidens inquantuꝫ ſcꝫ elemoſyna impetrat p̄ma duo vel vnū eoꝝ vel aliq̄n alia tria.

5 ¶ Utrū cultus exequiarū valeat defunctis? R. ſm Ri. in. iiij. di. xlv. ar. vj. q. j. ꝙ ſepultura valet ꝑ accidēs inquantū. ſ. inſpiciētes recordantᷣ ⁊ orāt ꝓ eis. vñ dicitᷣ monumentū q̄ſi monens mentē. vt dicit Aug. j. de ciui. dei. Itē valꝫ ſepultura in loco ſacro. q: frequētius orant ꝓ exiſtentibꝫ apud ſe q̄ꝫ alibi. Et eccleſia generalitᷣ magis ꝓ exiſtētibus in loco ſacro q̄ alibi: ſiue quia cōmendātur alicui ſancto rōne cuiꝰ ibi elegit ſepulturā ⁊ ſimilia. Alia aūt a ſepultura vt ſunt eius ornamēta candele incenſum pāni ⁊ hmōi ꝯſolationes ſunt viuoꝝ non ſuffragia mortuoꝝ. q: eis ꝓdeſſe nō p̄ñt. niſi ꝑ accidens inq̄ntū incitant ad orandū ⁊ alia bona facienda ꝓ defunctis: aut inq̄ntū pauperes fructuꝫ capiunt vel inq̄ntū eccleſia decoratᷣ. ⁊ ſic elemoſyna cōputatᷣ Thobie. xij. c.

6 ¶ Utrū ſuffragia facta ꝓ pluribꝫ tm̄ valeant cuilibet ſicut ſi fierent pro quolibet eoꝝ in ſingulari? R. ꝙ cōmunis opi. theologoꝝ in. iiij. di. xlv. eſt ꝙ nō. Fallit hoc in caſu de quo ſupra. §. ij. ⁊ miſſa. §. lij. et. liij.

7 ¶ Quibꝫ defunctis valent ſuffragia. dic ꝙ ſolum exiſtentibꝫ in purgatorio ⁊ non alijs. Facit. c. cum Marthe. de cele. miſ.

Superbia eſt appetitus ꝓprie excellentie. vñ ſuperbus dicitᷣ q̄ ſup vult videri q̄ꝫ eſt ſm Iſido. li. ethi. Et ideo ſi ſumatᷣ ſm ꝓpriā ſpeciē quā hꝫ ex rōne ꝓprij obiecti ſic eſt ſpāle peccatū. et ſic eſt inordinatꝰ appetitus ꝓprie excellentie. Poteſt ergo actualitᷣ intēdens ꝓpriā excellentiā aliq̄d inordinate faciat vt ſit ſpāle peccatū ſupbie. Si v̄o ſumatᷣ ſm quandā redundantiaꝫ in alia peccata. ſic hꝫ quandā generalitatē inq̄ntū omnia peccata p̄ñt oriri ex ea. Et hoc dupliciᷣ. Primo inquantū alia pctā ordinantᷣ ad finē ſupbie. q̄ eſt ꝓpria excellentia ad quā ordinari pōt om̄e q̄ð q̄s appetit inordinate. Eſt ſc̄ðo generale pctm̄ q̄ntū ad effectū. q: in om̄i pctō eſt effectus ſupbie. ſ. non ſubdi legi dei. ſꝫ q̄ntū ad affectū nō eſt generale pctm̄. vt q̄n ꝓcedit pctm̄ ex infirmitate vel alia cā. ⁊ iðo ē aliq̄ð pctm̄ q̄ ad effectum. q̄ð nō eſt quo ad affectū ſicut volens occidere hoīem occidit patrē neſciens. ſic quantū ad effectū eſt patricida. ſꝫ non quantū ad affectū. Hec ex Franciſco de may. in ſecūdo ſen. Tercio modo indirecte ⁊ ꝑ accidens. ſ. remouendo ꝓhibens inquantū. ſ. hō per ſuperbiā cōtēnit legē diuinā per quā ꝓhibetur a peccando. Et iðo Grego. xxx. moralᷣ. non ponit eam peccatū ſpeciale. ſed reginā omniū.

1 ¶ Utrū ſit peccatū mortale? R. ꝙ ſm ſpēm ſuam accipiēdo ex genere ſuo ē pctm̄ mortale q: p̄ſuppo nit cōtemptum diuine regule ⁊ legis: cui nō vult ſubijci ex amore ꝓprie excellētie ꝯſequēdo. Et hoc veꝝ eſt ſi ſit ī deliberatōe volūtatis. Preuaricatio v̄o diuine legis: aut in ope: aut volūtate q̄n ꝓuenit ex ignorantia vel ex infirmitate. ſic nō ē ſupbia. Qñ v̄o eſt ſolū ex cōtemptu ſic eſt ſupbia ꝓut eſt generale viciū. Qñ v̄o eſt vt q̄s ꝯſequatᷣ ꝓpriam excellentiā ſic ꝓprie eſt ſuperbia ⁊ ſpeciale peccatū mortale rōne finis.

¶ Quot ſunt ſpēs ſupbie. R. ſm Gre. xxiij. mora. ꝙ q̄tuor. Prima cuꝫ bonū q̄ð hꝫ a ſe extimat hr̄e. Sc̄ða cuꝫ extimat q̄ð datᷣ ſibi ſupius a deo ꝓ ſuis meritis dari. Tercia cū ſe iactat hr̄e q̄ð non habet Quarta cū deſpectis ceteris ſingularitᷣ appetit videri hr̄e q̄ð nō habꝫ. Aduerte tū ſm Tho. xxij. q. clxj. ꝙ vera extimatio p̄t corrūpi dupliciᷣ. Primo in vniuerſali in his q̄ ad fidē ꝑtinēt. ⁊ hoc ꝑ infidelitatē. Sc̄ðo in aliq̄ ꝑticulari eligibili. ⁊ hoc nō facit infidelitas. ſꝫ aliud ſicut fornicator extimat pro tpe illo bonū fornicari. ⁊ nō ꝑ infidelitatē ſꝫ ꝓpter delectationē. Ideo in vniuerſali dicere fornicationem eſſe bonū. vel bonū aliq̄ð hr̄e a ſe et nō a deo vel ſuis meritis. hoc ꝑtinet ad infidelitatē. ⁊ ē mortale peccatū infidelitatᷣ. Sed ꝙ aliq̄s ex inordinato appetitu ꝓprie excellentie. ita de bonis ſuis glorietur. ac ſi ea a ſe hr̄et vel meritis ſuis. hoc ꝑtinet ad ſuperbiā. ⁊ ē mortale pctm̄ ſi eſt in deliberatiōe volūtatis. Nec intelligas ꝙ iſte ſpēs ſupbie conſiſtant in extimatōe. quia cū extimatio ꝑtineat ad rōnē nō eſſet peccatū. cū peccatū ſolū ſit in voluntate p̄ncipaliter. Sed q: ꝙ q̄s vehementᷣ appetit faciliter extimat. Ideo peccatū ſuperbie cōſiſtit in inordinato appetitu ꝓprie excellentie. ex quo faciliter extimat ſe ea habere a ſe vel ſuis meritis. vel ꝙ plus hꝫ. vel ceteros deſpicit. 2

¶ Que ſunt eius filie? R. ꝙ ſunt ambitio. p̄ſumptio. arrogantia. ꝑtinacia. curioſitas. ingratitudo iudiciū temerariū. irriſio. tēptare deū. ⁊ adulatio. De quibꝫ in locis ſuis. 3

Superſtitio eſt viciū ꝯtrariū religioni. nō q: plus exhibeat in cultū diuinū q̄ꝫ vera religio. ſed quia exhibet cultū diuinū vel cui nō dꝫ vel eo mō quo nō debet. Vñ ſupſtitioſi dicti ſunt ſm Iſido. li. ethi. eo ꝙ deꝑcabantᷣ ⁊ immolabant vt ſui liberi ſupſtites fierent. glo. autē ad Coꝝ. ij. dicit ſupſtitio eſt religio ſupra modū ſeruata. vbi accipitur metaphorice religio. ſicut q̄n dicimus bonus latro.

¶ Utrum ſupſtitionū diuerſe ſint ſpēs? R. ꝙ ſic ſm diuerſa obiecta vel diuerſos fines ſm hoc em̄ actꝰ morales ſpēs ſortiuntᷣ. Vñ p̄ma ſpēs ſupſtitionis eſt. cuꝫ exhibetᷣ cultꝰ deo cui exhibēdus eſt. ſꝫ mō indebito. vt ſi q̄s coleret deū nūc ſm legis veteris obſeruantiā. Sc̄ða eſt cū cultus diuinꝰ exhibetur cui non debetᷣ. ſ. creature cuicunq̄ꝫ ⁊ iſta hꝫ multas ſub ſe ſpēs. Nā ſi reuerētiā deo debitā exhibet creature eſt idolatria. Si v̄o hoc facit vt inſtruatᷣ ab ea ſic eſt diuinatio. q̄ demones cōſulit ꝑ aliqua pacta inita tacite vel expreſſe cū eis. Si aūt hoc fit propter directionē humanorum actuum ⁊ ſic eſt ſuperſtitio quarundam obſeruantiaruꝫ. Et 1

hoc dicit Aug. ij. de doc. xp̄iana. Superſtitioſum
eſt inq̄t quicq̄d inſtitutū eſt ab hominib⁹ ad faci-
enda ⁊ colenda idola ſicut deū creaturā vel aliam
Ecce p̄mum ſubdit vel ad cōſultationes et pacta
quedā ſignoꝝ cū demonib⁹ placita atq; federata.
Ecce ſecundū poſt ſubinfert. Ad hoc ergo ꝑtinēt
omnes ligature execrabiliu; remedioꝝ quas non
cōmendat ars medicoꝝ ſeu in p̄cantationib⁹ ſeu
in caracterib⁹ ſuſpendēdis atq; ligandis. in quib⁹
omnib⁹ ars demonū eſt ex quadā peſtifera homi
num ⁊ maloꝝ angeloꝝ extorta. Unde ⁊ cuncta vi
tanda ſunt xp̄iano ⁊ omnino penitus execratōne
repudianda atq; dāpnanda. xxvj. q. v. nec mirū et
in. c. illud. Prima aūt ſpecies ſup̄ſtitionū ſimplici-
ter eſt peccatū mortale. Scd̄a v̄o ſpecies ſimiliter
eſt mortale peccatū. ⁊ de hac habes s̄. ſors. Sz q̄n
cōſiſtit ſolū in obſeruatōe q̄rundā obſeruantiarū
ſic aduerte q̄ ſolū ē mortale peccatū. q̄n duo con-
currunt. Primū aliq̄d ſup̄ſtitioſum. Scd̄m q̄ ſci-
at ſup̄ſtitioſum fore id ſeruans q̄cunq; intentione
hoc faciat. Secus ſi ignoraret ſup̄ſtitioſum. q: ſic
nō eſſet mortale peccatū.

2 ¶ Sed quero quō pōt cognoſci q̄ tale q̄d ſit ſup-
ſtitioſum? R. q̄ cōſiderandū eſt. vtrū naturaliter
videant̄ poſſe tales effect⁹ cauſare ꝓ quib⁹ effecti-
bus cauſandis talib⁹ q̄s vult vti. ⁊ ſi ſic nō erunt
ſup̄ſtitioſa. l; enī cās naturales ad inducendū effe
ctus ꝓprios adhibere. Si v̄o nō ꝑn̄t naturalr̄ cau
ſare tales effectus ꝯſequēs eſt q̄ nō adhibeant̄ ad
hos effectus cauſandos vt cauſe: ſ; tm̄ vt ſigna: et
nō vt ſigna diuina. Sicut ſunt ſacr̄alia ſigna. ſed
tm̄ vt ſigna vana ⁊ ſup̄uacua. ⁊ ſic ꝑtinēt ad pacta
ſignationē cū demonib⁹ inita. et ſic ſup̄ſtitioſum.
Nec ob. q̄ ſicut corpora naturalia ſubdunt̄ corpo
ribus celeſtib⁹. ita et corpora artificialia vt imagi-
nes ergo ſicut illa. ita ⁊ iſta ſortiunt̄ aliq̄s virtutes
ex imp̄ſſione corpoꝝ celeſtiū ad aliq̄s effectus cau
ſandos. quia. R. q̄ naturales v̄tutes corporū na-
turaliū ꝯſequunt̄ ſubſtātiales formas ipſoꝝ quas
ſortiunt̄ ex imp̄ſſione corpoꝝ celeſtiū. ⁊ ideo ex ea-
rundē imp̄ſſione formaꝝ ſortiunt̄ quaſdā v̄tutes
actiuas. Sed forme corpoꝝ artificialiū ꝓcedūt ex
cōceptione artificis. Et ideo cū nihil aliud ſint q̄;
cōpoſitio ⁊ ordo. vt dr̄. ij. phi. nō poſſunt naturalē
virtutē hr̄e ad agendū. Et inde eſt q̄ ex impreſſio
ne corpoꝝ celeſtiū ſm̄ q̄ ſunt artificialia nullā ſor-
tiuntur virtutē. ſ; tm̄ ſm̄ materiā naturalē. Et ſic
patet q̄ qui faciunt anulum in tali conſtellatione
vel imprimunt imaginē vt valeat ad febres et hu-
iuſmodi ſup̄ſtitioſi ſunt. concor. Tho. ſcd̄a ſecūde
q. xcvj.

3 ¶ Utrꝫ ars notoria ſit illicita ⁊ inefficax? R. q̄ ſic.
quia illa quib⁹ vtit̄ nō habēt v̄tutē cauſandi ſciā;
vt cā: ſ; tanq̄; ſigna ſiue q: inefficax ē ad ſciam acq̄
rendā. q: cū q̄rat acq̄rere ſciam nō p̄ modū cōna-
turalē hoi. ſ. adinueniēdo vel adiſcendo oportet il-
lud expectet a deo. ſicut ſancti hoīes faciūt nō per
vana. ſ; p̄ veꝝ dei cultu;. aut a diabolo vt faciūt q̄
arte notoria vtunt̄. q: p̄ vanas ſup̄ſtitiones q̄ de-
mones cū nō ꝑn̄t illuminare intellectu;. ido nūq̄;
ſcientiā poterūt dare. l; aliq̄n exp̄mant aliq̄ docu-
menta ſciētiaꝝ. ⁊ ido mortalr̄ peccāt tali arte vten
tes et vt plurimi efficiunt̄ fatui.

¶ Utrū virtus imaginatiua poſſit īmutare cor- 4
pora naturalr̄? R. Auicē. vj. naturaliū. c. vltīo. q̄
ſic accipiendo imaginatiuā ꝓ ipſis virtutib⁹ inte-
rioribus. vt patet in trabe poſita ſup̄ aquā ⁊ in ter
ra ⁊ multis alijs exemplis ⁊ etiā extranea q̄ð non
credo. quia nimis extendit eius v̄tutē etiā nō in-
telligas in q̄cunq; īmutatione ſ; in aliq̄bus alijs
impedimētis ſublatis.

¶ Utrū faſcinatio ſit poſſibilis? R. q̄ accipiendo 5
faſcinationē ꝓ illuſione ſeu ludificatione ſenſuum
p̄ artē magicā facta. ſic certū eſt q̄ ē poſſibilis: niſi
ꝓhibeatur a deo mediāte miniſterio angeloꝝ vel
ſanctoꝝ. Si v̄o accipiat̄ faſcinatio ꝓ inuidia. ⁊ ſic
eſt etiā poſſibilis ſicut multiplicit̄ experientia do-
cet. Si aūt accipiat̄ ꝓ immutatōne ad malū facta
in corpore alterius p̄ oculos alterius reſpiciētis in
eū. ſic ſimilr̄ eſt poſſibilis naturalr̄. vt dicit Auicē
na. vbi s̄. ſ; nō in omni corpore neq; ab omni aſpe
ctu. vide Ric. in quolibet q̄ hāc queſtionē format
vnde poteſt vetula infecta aſpiciendo puerū ꝑpm
inficere.

¶ Utrū herbe vel armonie habeant v̄tutē ꝯ̄ de- 6
mones? R. q̄ nō niſi p̄ accidens. Nam cu; actus
actiuoꝝ ſint in patiente diſpoſito. ſcd̄o de anima.
Si demon inuenit paſſionē melanconicā intenſio
rem acrius vexabit eū in q̄ ē q̄n ē in maiori diſpoſi
tione q̄ q̄n eſt in minori. Et ſic cum herbe ⁊ armo
nie valeant naturalr̄ ad talē paſſionē leuandā vel
minuendā. ſic ꝯſequēter valent ꝯ̄ demonē vt mi-
nus poſſit vexare illu;. Sed directe et ꝓprie nulla
herba aut res corporalis pōt agere in purum ſpm̄
naturalr̄. Et ſi aliq̄n valet eſt potius ex aliq̄ ſup̄ſti
tione que ꝓhibita eſt.

¶ Utrū liceat ſuſpēdere breuia ad collū? R. q̄ ſic 7
ſi. v. cōcurrant. Primū q̄ ſint noīa cognita ⁊ nota
nō ignota. Secundū q̄ illa noīa aut verba ſint no
mina ſancta: puta euāgelij aut ſacre ſcripture aut
aliquoꝝ ſanctoꝝ. Terciū q̄ in eis nō ponant̄ aliq̄
caracteres ſeu ſigna p̄ter ſignū crucis. Quartū q̄
nō inſerat̄ aliq̄ð vanum ſeu falſum. Quintū q̄ in
ſcribendo ſeu ſuſpendēdo aut portādo non obſer
uetur aliq̄ð ſup̄ſtitioſum: ſicut q̄n credit̄ min⁹ va-
leant ſcripta ante euangeliū. vel alio die. vel p̄ pue
rum virginē ⁊ hmōi. aliter iſtis nō cōcurrentibus
ſup̄ſtitioſum eſt. vt p;. xxvj. q. vlti. nō licet. ⁊. c. nō
obſeruetis.

¶ Utrū incantatio ſerpentiū ⁊ aīalium ſit licita? 8
R. q̄ ſi in incantationib⁹ ſerpētiū ⁊ ſimiliū habea
tur reſpectus tm̄ ad ſacra verba ⁊ ad v̄tutē diuinā
nō eſt illicitū. Sed q: vt plurimū fiunt illicite ob-
ſeruātie circa tales incantatōes. ⁊ p̄ demones ſor-
tiunt̄ effectū ideo reprobant̄.

¶ Utrū carminatrices ⁊ carminatores q̄ carmi-
nant infirmos aut pueros peccent mortalr̄? R. ſi 9
nihil ſup̄ſtitioſum dicūt aut docēt aut faciūt ſ; tm̄
vtunt̄ licitis p̄cib⁹ ⁊ adiurationib⁹. ſicut p̄ paſſio-
nē ⁊ crucē ⁊ ſilia nō eſt peccatū: ſ; nō debēt conſuli
niſi diſcretis pſonis vel religioſis. q: cōiter ſup̄ſti-
tiones immiſcent.

10 ¶ Quid de illis q̄ dicunt miſſam de mortuis ꝓ vi
uis vt moriant̄: R. ꝙ peccant mortalit̄. xxvj. q. v.
q̄ocunq̄. Et idē dic de exuentibꝫ altaria: aut ope-
rientibus imagines ſanctoꝝ. vt in. d. c. quicunq̄.
Similit̄ de dicentibꝫ pſalmos aliq̄s ad hoc.
11 ¶ Utrū colligētes aliq̄s herbas vanas obſerua-
tiones faciētes peccent mortalit̄: R. ꝙ ſic ſi ſciētes
ſupſtitioſum eē factū. vt ptꝫ. xxvj. q. v. c. nō liceat.
et. q. vlti. nō licet.
12 ¶ Quid de obſeruationibꝫ vanoꝝ ad p̄cognoſcē-
da infortunia ⁊ hmōi. R. ꝙ oīa ꝓhibita ſunt. quia
ſunt ſigna ex vanitate hoīm cooperante dyabolo
Nā cū in hmōi a p̄ncipio aliq̄d veri euenit a caſu
inceperūt hoīes animuꝫ in his applicare. Et ideo
diabolus multa facit euenire in talibꝫ. vt hoīes cu
rioſiores fiant in talibꝫ ⁊ laq̄is erroꝝ implicent̄. vt
dicit Aug. p̄mo de doc. xp̄iana. ⁊ no. in. c. ſciendū.
xxvj. q. iiij.
13 ¶ Utrū ſciens maleficiū poſſit ſine peccato illud
ſoluere: R. Petrus aureo. in. iiij. di. xxxiiij. q. ij. ꝙ
ꝑ aliud maleficiū fieri nō pōt ſine peccato infideli-
tatis. Si tn̄ q̄s eſſꝫ actu diſpoſitus ad faciēdū ma
leficiū pōt aliq̄s vti eo. q: licet malo alterius vti ad
bonū ſuum ſicut dicit Aug. de iuramēto infidelis
iurātis in noīe dei ſui. Unū licet q̄s nō poſſit indu
cere aliquē ad aliq̄d maleficiū faciendū. tn̄ ſi eſt ali
quis diſpoſitus actualit̄ facere aliq̄d maleficiuꝫ vt
aliud deſtruat poſſum illo vti ad bonū meū. Pōt
etiam tolli ꝑ deſtructionē malefici ſi ſcitur. quia ſeo
deſtructo demon non amplius fatigaret. q: ex pa
cto nō aſſiſtit: niſi q̄ꝺdiu durat tale ſignum. Unū di
cit Scotus eadē di. ꝙ nedū nō eſt peccatū. immo
meritoriū deſtruere opa diaboli: nec in hoc eſt infi
delitas aliq̄. quia deſtruēs nō acq̄eſcit operibꝫ dia
boli. ſꝫ credit demonē poſſe vexare: ⁊ velle fatigare
dū tale ſignū durat: ⁊ deſtructio ſigni talis impo-
nit finē vexationi. Poteſt etiā deſtruere q̄s malefi
cia ꝑ ſacra: adiurationes: diuinas orōnes ⁊ hmōi
meritoria.
14 ¶ Utrū credētes ſe cū alijs nocturnis horis equi
tare: et vbicunq̄ voluerint ſubito poſſe tranſire:
aut in aliam ſpeciē creaturā poſſe mutari peccent
mortaliter: R. ꝙ ſic. poſtq̄ ſup talibus audierunt
veritatem ⁊ ſunt infideli deteriores. xxvj. q. v. epi-
ſcopi. Secus ſi ex ſimplicitate ante informationeꝫ
de veritate.
15 ¶ Quid de obſeruatione lune aut dierū: R. Ar-
chi. in. c. ſi quis clericus. xxvi. q. v. ꝙ ſi quis obſer-
uet ad p̄cognoſcendos futuros euētus fortuitos
vel etiā ad p̄cognoſcendū futura opera hominuꝫ
ꝑ certitudinē: ſic illicitū eſt ⁊ ars demonuꝫ. Si vo
q̄s vtatur tali obſeruatione vel alia cōſideratōne
aſtroꝝ ad p̄cognoſcendū futura q̄ ex celeſtibꝫ cau
ſantur. puta ſiccitates pluuias ⁊ hmōi. ſic non eſt
peccatū qm̄ dubiū nō eſt. q̄n res circa lunarē glo-
bū cōſtitute ꝑ ſupiora regant̄ immutent̄ ⁊ ꝓcurent̄
⁊ q̄ꝺ dicit Aug. in. c. nō obſeruet̄. xxvj. q. vlti. in-
telligit̄ ſm p̄mū modū: nō ſm ſecundū.

SUſpenſio de qua hic loquor ē quedaꝫ eccleſiaſtica
cenſura qua interdicit̄ aliquod officiuꝫ
vel exercitium cōpetens certe perſone eccleſiaſticē
aliquādo a iure aliquādo a iudice prolata. elicitur
ex glo. in. c. ad reprimendā. de offi. ordi. ⁊ in cle. cu
pientes. de penis.
¶ In q̄bus caſibꝫ a iure incurrit̄ aliq̄ ſuſpēſio. R. 1
licet glo. in. d. cle. cupiētes. multos numeret. tamē
ego ſm paruitatē ingenij mei ad. xxxvij. caſus re-
duco q̄ ꝑtinent ad ſuſpenſionē maioreꝫ que ꝓprie
dicit̄ ſuſpenſio. quoꝝ.
¶ Primus ponit̄ in. c. vlti. xviij. di. Ubi ep̄us eſt 2
ſuſpenſus duobꝫ menſibꝫ ab officio ſi poſt prouin
ciale cōciliū celebratū infra ſex mēſes nō conuocat
oēs abbates p̄ſbyteros ⁊ clericos et non refert eis
omnia acta concilij.
¶ Scd̄s ponit̄ in. c. nullus. lv. di. vbi ep̄s ipſo iure 3
ſuſpendit̄ ꝑ ānū a celebratione miſſe ſi ordinat ſo-
lenniter penitentē ſcienter.
¶ Tercius ponitur in. c. j. et. ij. lxxiij. diſt. vbi epi 4
ſcopus ſuſpenditur per annū a celebratione miſſe
ſi ordinat aliquē inuitū de quo dic vt ſ. Ordo. iij.
§. xxiij.
¶ Quartus ponit̄. xxxij. di. c. nullus. ⁊. xv. q. viij. 5
ſciſcitantibꝫ. vbi clerici notorij concubinarij ſunt
ſuſpēſi. de q̄ dic vt ſ. cōcubinarius. §. ij.
¶ Quintus ponit̄. lviij. di. c. ſi. vbi epiſcopus qui 6
ordinat monachū ſine licentia abbatis eſt ſuſpen
ſus a cōione alioꝝ a ſua dioceſi. aliq̄ dicūt ab alijs
epiſcopis.
¶ Sextus ponit̄ in. c. nihil eſt. ⁊ in. c. cū in cunct̄. 7
de elec. vbi clericus q̄ eligit indignū quātū ad eta-
tem legitimitatē ſciam ⁊ mores electōe actiua ꝓ il-
la vice ē ꝑuat⁹. ⁊ a beneficijs eccleſie ꝑ trienniū eſt
ſuſpēſus. Ep̄s vo qui facit vel ꝑmittit fieri ꝓ illa
vice p̄uatus ē poteſtate ꝯferēdi beneficiuꝫ illud. ſi
ad eū ꝑtinet ipſi⁹ collatio. ⁊ dꝫ ſuſpendi a ꝑceptōe
ꝓprij beneficij.
¶ Septim⁹ ponit̄ in. c. quiſq̄s. de elec. vbi cleric⁹ 8
ꝯſentiēs electioni de ſe facte ꝑ poteſtatis ſecularis
abuſum fit ineligibilis. ⁊ eligentes p̄ma vice ſunt
ſuſpēſi electionis poteſtate.
¶ Octauus ponit̄ in diuerſis capitulis et titulis
circa ordinatos. vel ex̄ tp̄a. vel ab ep̄o q̄ reſignauit
vel a nō ſuo. aut de ei⁹ licentia. vel ab excōicato de-
gradato ſuſpenſo ⁊ hmōi. de q̄bus dic vt ſ. Ordo
ij. §. j. ⁊ Ordo. iij. §. xxiij. ⁊ Ordo. iiij. §. iiij. ⁊ ordo
vj. §. iij.
¶ Nonus ponit̄ circa ordinātes ante tp̄a vel illi- 10
teratos vel nō ſubditos. De q̄bus dic vt ſ. in p̄ce
denti caſu.
¶ Decim⁹ ponit̄ in. c. q̄uundā. de ſolu. vbi ſuſpen- 11
ſus ē ab adminiſtratōne ſpūaliū q̄libet grauans
eccleſiā ſibi cōmiſſā ꝓ debitis alienis: aut lr̄as ſiue
ſigillū ꝯcedens q̄bꝫ poſſint eccleſie obligari. Uerū
eſt ꝙ nō ligat hec ſuſpēſio: niſi inferiores ep̄is ſm
Jo. in glo. ibidē. ⁊ ꝙ ꝑ ep̄m etiā pōt relaxari. ſꝫ nō
dꝫ facere niſi p̄us ſit ſatiſfactuꝫ indēnitati eccleſie.
c. cū olim. de ver. ſigni.
¶ Undecim⁹ ponit̄ in. c. j. de clericis pugnantibꝫ 12
in duello. vbi cleric⁹ duellū ſuſcipiēs vel alteri offe
rens ſuſpēſus eſt. poterit tn̄ ep̄s cū eo diſpēſare. ſi
mors vel mutilatio nō ſit ſecuta.

13 ¶ Vndecimus ponit͛ in.c.ꝓuida.de elec.lib.vj.
vbi ſuſpendunt͛ quicunqꝫ iudices per annū conti
nuum ab epiſcopoꝝ confirmatione ⁊ conſecratio
ne qui ſe intromittunt de cognitione negocioꝝ in
cauſis electionū epiſcopatuum.quando antea ad
papā eſt appellatū.Aut ꝗ confirmationē aut con-
ſecrationē cōferūt electis poſt talē appellationem.
Et ſi ſolū confirmatōnē conferūt ſunt ſuſpenſi ab
ea tm̄.Si cōfirmationē ⁊ cōſecrationē.ſic ſunt ab
vtraqꝫ ſuſpenſi.Similiter ſi partibus recedentibꝫ
ab appellatione eam conferat:niſi ꝑus inquirat ſi
partes aliqua prauitate interueniēte receſſerunt a
dicta appellatione.
14 ¶ Terciuſdecimus ponit͛ in.c.tanta.de exceſ.pla.
cōtra nō ſeruantes interdictū.de quo dic vt ſ.in-
terdictum.vij.§.vij.
15 ¶ Quartuſdecimus ponit͛ in.c.ſacro.de ſen.exc.
vbi ſuſpendit͛ ꝑ mēſem ab ingreſſu eccleſie ꝓferēs
ſn̄iam excōicationis:niſi ꝑmiſſa canonica moniti-
one corā idoneis teſtibus.
16 ¶ Quintuſdecimus ponit͛ in.c.cum medicinalis
de ſen.excō.li.vj.Vbi ſuſpendit͛ ꝑ menſem ab in-
greſſu eccleſie ⁊ a diuinis officijs ferens ſn̄iaꝫ excō
municationis interdicti vel ſuſpēſionis nō in ſcri-
ptis.Idē eſt ſi nō conſcribat cauſam ſentētie.Idē
etiā eſt ſi reqſitus non tradat infra mēſem exēplū
ſcripture.de quo dic vt ſ.Excōicatio.ij.§.ij.
17 ¶ Sextuſdecimus ponit͛ in.c.quia ſepe.de elect.
li.vj.vbi ſuſpendunt͛ ab officijs ⁊ a ꝗbuſcunqꝫ be
neficijs ꝯuentus capitula collegia aut ſingulares
ꝑſone infraſcriptarū eccleſiarū qui decedente ꝑla-
to alicuꝰ eccleſie cathedralis vel regularis vel col-
legiate bona ab eo dimiſſa.vel vacationis tempo-
re obuenientia occupant.⁊ hec ꝙdiu ea non reſti-
tuant.vel eccleſie aut ſucceſſori nō obſtante ꝗcūqꝫ
cōſuetudine ꝑuilegio aut ſtatuto.⁊ in cle.ſtatutuꝫ
de elec.declarat͛ id habere locū in omni emolumē
to.⁊ intellige qn̄ ꝑlatus ꝑncipalis decedit.vide ſ.
Beneficiū.§.xl.
18 ¶ Decimuſſeptimus ponit͛ in.c.hac cōſtitutione
de offi.dele.li.vj.vbi conſeruator ſuſpenditur per
vnū annum ab officio ſi ſcienter intromittit ſe de
alijs ꝙ̄ de manifeſtis.de quo dic vt ſupra Conſer
uator.§.j.
19 ¶ Decimuſoctauus ponit͛ in.c.hec cōſultiſſimo de
re.ec.nō alie.li.vj.vbi ꝑlati ſubmittentes bona ec
cleſiarum ſeu iura ſine cōſenſu ſui capituli.⁊ ſedis
apoſtolice licētia laicis ſunt ſuſpenſi per trienniuꝫ
ab officio.i.executione officij ⁊ ab adminiſtratio-
ne.ſ.temporaliū ſm̄ Io.an.Itē clerici qui hec ſci-
entes nō denūciant ſuperiori ſunt ſuſpenſi ꝑ trien
nium a ꝑceptione beneficioꝝ illius eccleſie.Quid
autē requirat͛ vt hec ſuſpenſio incurrat͛.dic ꝙ illa
que requiruntur vt laici ſint excōmunicati qui vi
aut metu id exigunt ab eccleſiaſticis.de quo excōi-
catio.vij.caſu.xxj.
20 ¶ Decimuſnonus ponit͛ in.c.cū eterni.de ſen.et
re.iudica.li.vj.vbi ſuſpendit͛ per annuꝫ ab officio
iudex eccleſiaſticus ordinarius vel delegatus ꝗ ꝯ
iuſticiā et ꝯſcientiā in grauamē partis alterius in
iudicio ꝗcꝙ̄ faciens ꝑ grām vel ſordes.Sed hoc
nō habet locū in arbitrio ſm̄ Ber.qđ limitat Io.
an.verū niſi ſuccedat in locū ordinarij vel delega-
ti.de offi.dele.c.vno delegatoꝝ.⁊ eadē rōne nec in
auditore.
¶ Vigeſimus ponit͛ in.c.ꝑſenti.de offi.ordi.lib. 21
vj.vbi epi ⁊ ſuperiores ſuſpendunt͛ ab ingreſſu ec
cleſie.inferiores vo ab officio ⁊ beneficio ꝗ in ſub-
iectis ſibi dignitatibꝫ ꝑſonatibꝫ poratibus vel ec-
cleſijs bona in ipis inuēta poſt mortē rectoris capꝫ
vel tpe vacationis obuenientia quoquo modo oc
cupant ⁊ tamdiu donec reſtituerint occupata.ni-
ſi ex ſpeciali priuilegio.aut conſuetudine ꝑſcripta
eis cōueniant.Et aduerte ꝙ hoc loquitur de alijs
bonis ab his de quibꝫ in.c.quia ſepe.de elec.li.vj.
de quibꝫ ſ.§.xvij.
¶ Vigeſimuſprimꝰ ponit͛ in.c.exigit.de cenſi.lib. 22
vj.vbi epi ⁊ ſuperiores ſuſpēduntur ab ingreſſu
eccleſie inferiores ab officio ⁊ beneficio qui viſitan
tes exigunt pecuniā vel munera vel a non viſita-
tis recipiunt ꝓcurationē de quo dic vt infra Vi-
ſitatio.§.iij.
¶ Vigeſimuſſecūdus ponit͛ in.c.vſuraꝝ.de vſu. 23
li.vj.vbi ſuſpendunt͛ epi ⁊ maiores qui vſurarijs
manifeſtis nō oriundis ꝗcūqꝫ titulo cōcedunt do
mos ad fenus exercendū donec eos expellant.
¶ Vigeſimuſtercius eſt in.c.epoꝝ.de ꝑuil.li.vj. 24
vbi interdicit͛ ingreſſus eccleſie illis ꝗ celebrant ꝑ-
ſentibꝫ excōicatis publice vel interdictis:aut eos
recipiunt ad ſacra eccleſiaſtica vel ſepulturā.⁊ tā-
diu donec ad arbitriū excōicatoris ſatiſfecerint cō
petēter.Et ſi hoc interdicto durante diuinis ſe in-
gerant in eccleſia in ſuo agentes officio ſicut ꝑus
efficiunt͛ irregulares.c.is cui.de ſen.excō.li.vj.Et
licet Archi.hic limitet iſtud ad excōicatum ab ho
mine.ꝓter verbū donec arbitrio eius cuiꝰ ſenten-
tiam.Tamē Io.de ſan.quē ſequit͛ Gemi.ibidem
intelligit de ſen.iur.Et ſic illud verbū cuius ſentē
tiam.ſ.ſi eſt iur.cōditoris.ſi hoīs.hoīs.Simile ha
bes in.c.nup.de ſen.excō.Et ſic tene Io.an.vt re-
citat Ge.ibidē arguit ꝙ ꝑdicta pena ſolū hꝫ locuꝫ
quo ad exemptos nō quo ad clericos nō exēptos
⁊ poſſet teneri poſt factū.lꝫ ante factū ſit tenendū
ꝙ etiā ligat nō exemptos.
¶ Vigeſimuſquartus ponitur in.c.ſtatuimꝰ.de 25
ele.li.vj.vbi ſuſpendit͛ triennio a beneficijs ꝗ de-
fecerit in ꝓbatione eius qđ obiecerit cōtra ꝑſonā
electi ad aliquā dignitatē vel ꝑſonatuꝫ ad que be-
neficia ſi ſe ingeſſerit infra illud tēpus ꝑpetuo pri-
uatus eſt.niſi manifeſtiſſime conſtet ꝙ calūnioſe
nō egerit.Intellige in beneficijs ꝗ habet in illa ec-
cleſia pro qua electio celebrat͛.c.ſi cōpromiſſarius.
de elec.li.vj.
¶ Vigeſimuſquintꝰ ponit͛ in.c.cupiētes.de elec. 26
de qua ſ.electio.§.ix.
¶ Vigeſimuſſextus eſt in.c.ſi cōpromiſſarius.de
elec.li.vj.vbi eadē ſuſpenſio imponit͛ cōpromiſſa
rio ſi eligit ſcient͛ indignū.niſi cōpromittētes illud
habuerint ratū.
¶ Vigeſimuſſeptimꝰ eſt in.c.ſolet.de ſen.excō.li. 27
vj.vbi ſuſpēſus eſt ab omni actu legitimo excōica
tus maiori excōicatione.

29 ¶ Uigeſimuſoctauus ponit in.c.nō ſolū.et in.c.
ꝯſtitutionē.de regula.li.vj.vbi ſuſpendunt a rece
ptione quorūlibet ad ꝓfeſſionē mēdicantiū ordi
num fratres q̄ aliquē ante ānū ꝓbatōnis cōpletū
recipiunt ad ꝓfeſſionē.
30 ¶ Uigeſimuſnonus ponit in cle.qm̄.de vi.ꝛ ho.
cleri.de qua ſ̄.clericus.iiij.§.ij.ꝯ clericos virgatis
veſtibus vtentes.
31 ¶ Trigeſimus ponit in cle.j.de re.ecc.nō alie.vbi
ſuſpendit ab officio q̄libet religioſus p̄ſidens mo
naſterio ꝓoratui eccleſie ſeu adminiſtrationi cuili
bet ſi iura redditus.vel poſſeſſiones eiuſdē alicui
ad vitā ſeu ad certū tp̄s cōcedit quouis titulo niſi
neceſſitas aut vtilitas id expoſcat monaſterij vel
eccleſie.ꝛ tūc cū ꝯſenſu cōuētus ſi hȝ.Aut ſi nō hȝ
ſui p̄lati.Hoc tm̄ nō extendit ad locatōes ꝛ vēdi
tiones fructuū ad modicū tp̄s.vt ibidē.
32 ¶ Trigeſimuſprim⁹ ponit in cle.religioſi.de deci.
vbi ſuſpendunt religioſi habētes adminiſtratōes
vel beneficia ab officijs ꝛ adminiſtrationibꝰ q̄ no
ualium aut decimaliū aut decimarū debitarū fa
ciunt fraudē.ſi requiſiti infra menſem nō deſtite
rint vel nō ſatiſfecerint vſurpatis.ī.duos mēſes.
ꝛ tādiu donec ſatiſfecerint.
33 ¶ Trigeſimuſſecūd⁹ ponit in cle.cupiētes.de pe.
vbi ſuſpendunt ab officio p̄dicationis oēs religio
ſi exceptis illis q̄ decimas recipiūt.qui poſtq̄ fue
rint req̄ſiti ꝑ rectores eccleſiaꝝ ſcienter omiſerint
facere ꝯſcientiā cōfitentibꝰ de decimis ſoluēdis et
hoc q̄diu nō fecerint ſi comoditatē habuerint.
34 ¶ Trigeſimuſtercius ponit in cle.j.de ſta.mona.
vbi ſuſpendit a beneficiorū collatione abbas vel
p̄or nō habens abbatē ꝓpriū.alius vō ab admini
ſtratione ſi quā hȝ q̄ ſi nō hȝ inhabilitat ad habē
dum beneficiū ꝛ adminiſtrationē.ꝛ hoc ꝑ annū ſi
ſotulares non corrigiatos ꝛ altos vel capucia non
fixa portare p̄ſumpſerit.Itē ſm̄ p̄miſſam pſonaꝝ
diſtinctionē p̄fatas penas ſuſpēſionis ꝛ ihabilita
tionis ꝑ bienniū ipſo facto incurrūt:ſi venationi
aut aucupationi clamoroſe:vel al's cū canib⁹ aut
auibꝰ ex ꝓpoſito interfuerint.ꝛ loquitur de mona
chis nigris:ꝛ collatio ꝑtinet ad priorē clauſtralem
cum conſilio ꝛ cōſenſu maioris partis capituli ſeu
conuentus durante tempore ſuſpēſionis abbatis
vel p̄oris vt ibi.
35 ¶ Trigeſimuſquartus ponit in cle.cū ſit.de ma
giſtris.vbi ſuſpendunt q̄libet etiā ep̄i et ſuꝑiores
ꝑ ſex menſes ſequētes a collatione magiſterij ſeu
doctoratus q̄ aliquē ꝓmouerunt ad tale officium
niſi p̄us recepto iuramento q̄ vltra tria milia tu
ronenſiū argenteoꝝ in tali doctorationis ſolēnita
te nō expendet.
36 ¶ Trigeſimuſquint⁹ ponit in cle.multoꝝ.de her.
vbi ſuſpendunt ep̄i per tricnniū ab officio ſi odij
grē aut amoris vel cōmodi tp̄alis obtentu ꝯ iuſti
ciā ꝛ ꝯſciam cōmiſerit ꝓcedere in crimīe hereſis ꝯ
quēq̄.vbi fuerat ꝓcedēdū aut obtētu eodē praui
tatē ipam vel impedimentū ſui officij imponēdo
quoquo mō vexauerint aliquē.
37 ¶ Trigeſimuſſext⁹ ponit in cle.religioſi.de priui.
vbi ſuſpendunt religioſi q̄ ex adminiſtratōne eu
chariſtie.extreme vnctōis vel ſolēnizatōne matri
monij.aut q̄cunq̄ abſolutōe indebita aliq̄d acq̄
ſierūt.niſi poſtq̄ fuerint req̄ſiti infra mēſem reſti
tuerint donec ſatiſfecerint.
¶ Trigeſimuſſeptim⁹ ponit ī.c.q2 in oībꝰ.de vſu. 38
vbi clerici ſuſpēdunt ipſo facto ab officij executōe
ſm̄ Pa.ibidē q̄ recipiunt ad cōionē vel oblatōnē
altaris manifeſtos vſurarios.ꝛ tādiu donec ad ar
bitriū ep̄i ſatiſfecerint.
¶ Eſt ꝛ alia ſuſpēſio q̄ dr̄ minor.Hāc incurrit q̄s 39
ex duobꝰ.Primo ex q̄cunq̄ mortali pctō in q̄ q̄s
exiſtens anteq̄ peniteat ē ſuſpēſus ab oīm ſacroꝝ
ꝑticipatione.vt in.c.q̄ſitū.de coha.cle.ꝛ muli.Se
cundo ex ꝑticipatōe cū excōicatis in q̄ incidit mi
norem excōicationē.Iſti tamen ſi ſic ſuſpenſi cele
brent non efficiunt irregulares.vt in.c.ſi celebrat.
de cle.ex.mi.
¶ Eſt ꝛ alia ſuſpēſio q̄ q̄s eſt ſuſpēſus q̄ ad alios: 40
ſꝫ nō q̄ ad ſe q̄ ꝓprie ſuſpēſio nō p̄t dici.ꝛ iſta ligāt
clerici ꝑegrini.vt in.c.j.ꝛ.iij.de cle.pegri.nā tales
nō p̄nt celebrare in publico anteq̄ fidē certā fece
rint de eoꝝ ordinatōe.ſꝫ bene in ſecreto.vt in.d.c.
iij.Si tm̄ celebrarēt nō eſſent irregulares.vt nota.
Pa.in.d.c.ſi celebrat.
¶ Nullus ep̄s aut ſuperior incurrit ſniām intēdi 41
cti vel ſuſpēſionis īpoſitā a iure vel a iudice.niſi de
eis fiat ſpālis et expſſa mentio.c.quia ꝑiculoſum.
de ſen.ex.li.vi.

Suſpenſio.ij. quo ad ꝓlationem.

Sciendū q̄ debet fieri in ſcriptis monitōe p̄miſſa
ꝛ ceteris ſicut excōicatio.Et idō qđ dixi
de ſnīa excōicationis.ſ̄.Excōicatio.ij.dic de ꝓla
tione ſuſpēſionis vel interdicti.vt patet in.c.j.de
ſen.ex.li.vj.
¶ Utrū appellatio ſuſpēdat interdictū vel ſuſpē 1
ſionē ſicut excōicationē:R.q̄ ſic ſi p̄cedat.vt in.c.
ad hoc qm̄.de appel.a ꝯrio.Si tm̄ appellatio fieret
etiā poſt ſuſpenſionē a tp̄alibꝰ.vtputa ab ingreſſu
dom⁹ vinee ꝛ hmōi.vel in intēdicto ignis vel aque
ꝛ hmōi.bene appellatio poſt ſequēs ſuſpēderet eā
l.nō tm̄.ff.de appel.niſi caſus eſſet in quo dānatū
publice intereſſet ſtatim puniri.l.cōſtitutiones.ff.
de appel.Ex quo patet q̄ ſuſpenſionē a beneficio
ab officio vel ab ingreſſu eccleſie nō tollit appella
tio ſequens.quia ſp̄ualia ſunt.Et ſic intellige In
no.in.d.c.ad hoc qm̄.Secus ſi ſuſpenſio eſt a per
ceptione fructuū beneficij que tp̄alis eſt.vel a pre
benda quia appellatio bene ſuſpēdit etiā poſt int
poſita.Secus ſi ſuſpenderet quis a canonica.q̄a
ſpiritualis eſt.Io.an.tamen in.c.is cui.de ſen.ex.
li.vj.tenet q̄ etiā tollit appellatio ſequens ſuſpen
ſionem a beneficio.Et illud quod dicit nō ſuſpen
dere appellationē ſequentē interdictū vel ſuſpen
ſionem dicit habere locū in mere ſp̄ualibus ꝑ que
ligat anima.
¶ Quid ſi ſnīa ſuſpēſionis aut interdicti ferat ſꝫ 2
cōditionē:R.nō ligabit donec extet conditio.Et
breuiter qđ dicit de excōicatione dic de ſuſpenſio
ne ſm̄ Io.an.in.c.licet.de ſen.ex.li.vj.cū eadē q̄ſi
ſit ratio.

3 ¶ Quis poteſt ſuſpendere vel interdicere? R. ꝙ qui poteſt excōmunicare ⁊ ecōtrario. Similiter q̄ poteſt excōmunicari poteſt ſuſpendi vel interdici Et q̄ poteſt ꝑ cenſurā eccleſiaſticā cogere pōt hec tria facere.ſ.excōicare ſuſpēdere ⁊ interdicere. que tria intelliguntꝰ noīe cenſure eccleſiaſtice.c.querēti de ver.ſig.

Suſpenſio.iij. quo ad penaꝫ. Doct.ſatis intricate loquuntꝰ.ꝙuis Pa.in.c. cū dilectus.de conſue.⁊ in.c.ſi celebrat.de cle. exco.mi.clarius dixerit nihilominꝰ tu vt clarius capias.

1 ¶ Aduerte p̄mo ⁊ diſtingue ſic.Quedā ſuſpenſio eſt a iure vt in caſibꝫ ſuprapoſitis.quedā ab homine.Et harū ſuſpenſionū quedaꝫ eſt ab aliquo qui ꝓprie eſt actus alicuiꝰ ordinis. puta a celebratione ab officio ab ordine ⁊ hmōi. quedā ab alijs actibꝫ qui nō ꝑtinet ad aliquē ordinem. Si ſuſpenſio ſit ab actibus alicuiꝰ ordinis ſic. aut talis ſuſpenſio ē cū tali modificatione.ſ.quouſqꝫ ſatiſfecerit vel penituerit.Et ſic ſi eſt a iure vt.xvj.xx.xxj.xxij.xxiij. xxxj.xxxij.xxxvj.xxxvij.diſt.ſic ſm Archi.⁊ nota. Ge.in.d.c.quia ſepe.nō efficiuntꝰ irregulares ſi celebrent vel exerceant actū ordini deputatū. qꝛ ſm eum iſti potius videntꝰ a deo ſuſpenſi ꝙ a iure. Si vō talis ſuſpenſio ſit a iudice ſic erunt irregulares cōtrariū tñ tenet glo.in.d.c.p̄ſenti.ꝙ etiā ſuſpenſi a iure tali modo ſint irregulares.cuiꝰ opi.tenerem ante factū.ꝫ poſt factū illā Archi. Si vō dicta ſuſpenſio non ſit cū tali modificatione.ſiue ſit a iure vel a iudice efficiuntꝰ irregulares exercētes actum alicuiꝰ ordinis.vt in.c.j.de ſen.ex.li.vj. ⁊ in.c.j.de ſentētia ⁊ re.iu.li.vj. Si autē dicta ſuſpenſio nō ſit circa ea que ꝑtinent ad actus ordinū.ſed circa alia ab ipſis ſic nō eſſent irregulares eā nō ſeruantes. ꝫ alio modo debent puniri.Et dicta duo.c.loquūtur ꝓprie qñ exercet aliqd̄ deputatuꝫ certo ordini. vt no.in dictis.c.cum dilectus.⁊.c.ſi celebrat.⁊ in d.cle.cupientes.

2 ¶ Et aduerte ſcd̄o ꝙ eſt quedā ſuſpēſio ab actibꝫ ordinū que fit a p̄latis vel a iure de q̄ dic vt dixi ħ ſupra quedā que fit a confeſſoribꝫ ad certū tp̄s vel etiaꝫ ſimplr̄ ⁊ talis nō inducit irregularitatē.lꝫ nō ſeruetꝰ ſm Jo.an.in.c.is q̄.de ſen.ex.li.vj.qꝛ nō inuenitꝰ iure expreſſum.

3 ¶ Aduerte tercio ꝙ vt patet ex ſupradictꝭ in titu. ſuſpenſio.j.Suſpenſio multiplicitꝰ imponitur.Et no.glo.in.d.cle.cupientes.Et ideo vt ſcias qñ cōcernit actū ordinū explanabo.Aliqñ eñ q̄s ſuſpēditur a pōtificalibꝫ ſolū.⁊ ſic ſi celebrat etiā in pontificalibus nō efficitꝰ irregularis ſm Ho.⁊ ꝟꝟ.durandi.quia nō ſunt de ſubſtantia ordinis vel officij quia ſine ipſis quodlibet officiuꝫ pōt celebrari. Ego tñ tenendo ꝙ ep̄atus ſit ordo.vt cōmuniter tenent canoniſte credo ꝙ ſi celebrat in pontificalibus.vel exequitꝰ aliq̄d qd̄ ad ordinē ep̄atus pertineat efficitꝰ irregularis. Secus exercendo iuriſditionalia.quia illa ſunt ſepata ab his que ſunt ordinis ep̄alis.Et ideo ep̄s ſuſpenſus a pontificalibꝰ non eſt ſuſpenſus a iuriſditionalibꝫ.vt no. Pa.in d.c.cū dilectus.Aliqñ ſuſpenditꝰ a ſacroꝝ ꝑceptione vel ꝑticipatione.⁊ ſic ſimiliter nō eſt irregularꝭ ſi cōtrafaciat.vt in.c.ſi celebrat.de cle.ex.mi.qꝛ ꝑticipare nō eſt ordinis vel officij.qꝛ laici etiam ꝑticipant ſm Inno.in.c.j.de ſen.ex.li.vj. Idem tenet Ho.Aliqñ ſuſpenditꝰ a collatione ſacroꝝ.⁊ ſic ſimiliter licet cōferat nō eſt irregularis.qꝛ ſine ſolennitate cōferuntꝰ etiā ſacra a laicis ſm Inno.in.d. c.j.⁊ Ho.ibidē. Limito veꝝ qñ confert ſacra.nō tāqꝫ hñs ordinē.ꝫ ſimplr̄ ſicꝰ laicꝰ.Aliqñ ſuſpēditꝰ q̄s ab ordīe ſbdiaconi:⁊ ſic ſi exercēt officiū diaconi vl' p̄ſbyteri eritꝰ irregularꝭ.Secꝰ ſi ab ordīe p̄ſbyteri eſſet ſuſpenſus.quia poſſet exercere officiū inferiorum ordinuꝫ.c.ſignificauit.de cor.vicia.Sed ſuſpenſus ab officio ſacerdotij ſeu ſacerdotalibus eſt ſuſpenſus ab ep̄alibus.ꝫ nō econtrario.Similiter ſuſpēſus a collatione ordinuꝫ ſimplicitꝰ eſt ſuſpenſus a collatōne cuiuſlibet ordinis.Sed ſuſpēſus a collatione ſacerdotij nō eſt ſuſpenſus a collatione ordinis inferioris.Sed ſuſpēſus ab inferiori intelligitur ſuſpenſus a collatione ſuperioris ordinis ſm Ho.in.c.dilectus filius.de tēpo.ordi. Et ideo efficiuntꝰ irregulares ſi cōtrafaciūt.Aliqñ ſuſpenditꝰ ab officio.⁊ ſic ſuſpēſus eſt a pontificalibꝫ etiā. Ideo ſi ordinat vel celebrat efficitꝰ irregularis Unde ſuſpēſus ab officio idē eſt ſicut de ſuſpenſo ab ordine.⁊ talis eſt ſuſpēſus ab omnibꝫ que fundantur in ordine ſm Pa.in.c.cū dilectus.de conſuet.Et ideo eſt ſuſpēſus a iuriſditione ſpūali ſm cōmunē opinionē.licet glo.in.c.ſi celebrat. de cle. ex.mi.teneat cōtrariū ⁊ male ſm Pa.ibidē. Ratio quia remota executione fundamenti remouetꝰ et acceſſoriū qd̄ eſt iuriſditio.nec obſtat.c.dilecta. de ma.⁊ obe.vbi abbatiſſa que nō habet ordinem tamē confert beneficia qd̄ eſt iuriſditionis.qꝛ illō conceditꝰ ſibi rōne religionis.ꝫ nō religioſo nō datur iuriſditio ſpūalis.niſi rōne ordinis. nō tamen credo incurrat irregularitatē ſi ea q̄ ſunt iuriſditionis exercēt.ar.d.c.j.de ſen.ex.li.vj. Iteꝫ no.glo.in c.quia ſepe.ð elec.li.vj.⁊ in.c.p̄ñti.de offi.or.li.vj. ꝙ ſuſpēſus ab officio ipſo facto ſuſpēſus ē ab oībꝫ bñficijs.ꝫ nō ecōtrio. Sꝫ glo.in.d.cle.cupientes.ſic ꝯcordat.vt ſuſpēſus ꝓ leui cā puta facto ex q̄ iminet ſcandalū de quo dubitatꝰ an ſit mortale ſic nō priuatꝰ. Si vō eſt ꝓ delicto graui ſic ſi eſt in mora petende abſolutōis priuatꝰ a ꝑceptione fructuum beneficij quia ꝓpter officiū datur beneficiū. Si vō eſt in mora nō priuabitꝰ fructibꝫ beneficij.⁊ ſic concorda opiniones diuerſas. Aliqñ ſuſpenditꝰ quis a diuinis officijs.Et tunc non poteſt nec officiari nec cū alijs intereſſe ſeu audire ſm Hoſti. Goff. ⁊ Ray. Non tñ erit irregularis ſi ſolū interſit vt ſimplex laicus.vt patet ex dictis.

¶ Utrū interdictus ab ingreſſu eccleſie poſſit officiari extra eccleſiā? R.ꝙ ſic.ꝫ nō econtrario ⁊ cui 4
interdicitꝰ eccleſia intelligitꝰ interdicta eccleſiaſtica ſacra.xxxiij.q.ij.latorē.ſm Jo.ꝫ contrariū cōmuniter tenetꝰ in hoc caſu quia talis celebrare pōt extra eccleſiam.

¶ Quid ſi interdictus ab ingreſſu eccleſie intrat ⁊ 5
audit ibi diuina? R.ꝙ licet mortaliter peccet non

tamen efficitur irregularis. niſi ipſe celebret quaſi vtens officio ſuo.ſicut prius ſm Ge.in.d.c.is cui. de ſen.ex.li.vj.

6 ¶Sed nunquid pōt intrare eccleſiā ad orandum tpe quo ibi diuina nō dicunt? R.quidā tenent ꝙ nō.Sed Calde.quē ſequit Ge.in.d.c.is cui.tenet ꝙ ſic licite.ꝛ placet ꝑ rōnem p̄fati.c.is cui.

7 ¶Aliqn̄ ſuſpendit quis ab adminiſtratōe eccleſie tam in tpalibus ꝙ̄ in ſpūalibus.et talis celebrans nō eſt irregularis.q2 nō eſt ſuſpēſus ab ordine ſm Pa.in.c.ſi quorundā.de ſolu.ꝛ Jo.an.ibidem.

8 ¶Aliqn̄ ſuſpendit quis ab aliquo officio:puta ab officio p̄dicationis.ꝛ non efficit irregularis ſi p̄dicat vel celebrat.vt in clem̄.cupientes.de penis.no. Pau.ꝛ ſequit Cal.ibidē.Secus ſi aliquo alio officio annexo alicui ordini.

9 ¶Aduerte quarto qn̄ quis ſuſpēſus eſt a canone ꝓpter defectum corꝑalem ꝓpter quē ꝓhibet ꝓmoueri.de quo habes.s̄.corpe viciatus.ꝛ talis ſi ꝓmoueat ꝛ celebret.licet mortalr peccet.nō efficit irregularis.ſm Pa.in.d.c.ſi celebrat.

10 ¶Quid ſi iudex poſt appellationē poſuerit interdictum vel ſuſpenſionem.ꝛ poſt quis celebrauerit et iudex appellationis ꝓnunciauerit appellationē non tenere erit ne irregularis talis qui celebrauit? R.ſm Ber.ꝛ Hoſt.in.c.paſtoralis.de ap.ꝙ ſi appellauit ex cā friuola.ꝛ nō ꝓbabili.ſic erit irregularis.al's non.

Suſpenſio.iiij.

ſeu interdictū quō relaxatur Aduerte q2 ſi imponit a iure vel a iudice ſic.donec ſatiſfeceris vl' penitueris.ſic facta ſatiſfactione vel pnīa relaxatur ipſo facto ſm Pa.in.c.cum tu.de vſu.no.in.c.nō eſt.de ſpon.inter.ꝛ in glo. Si v̄o imponit ſimpliciter ſic neceſſaria eſt abſolutio.Et de hoc vide.s̄.Interdictū.viij in prin.

1 ¶Sed quis pōt abſoluere? R.ſm cōiter docto.in d.c.ſi quorundā.ꝙ ſi ſimpliciter eſt impoſita a iure pōt.niſi vbi conditor canonis ſibi reſeruat.arg.c. nuꝑ.de ſen.exc.Si v̄o nō ſit ſimpliciter ſed ad tp̄s facta.ſic tenet glo.in.c.cupientes.de elec.li.vj.ꝛ in cle.j.de here.ꝙ ſolus cōditor canonis pōt abſoluere.Pa.eciā in.d.c.ſi quorundā.tenet ꝙ etiā ſi ſimpliciter ſit inflicta ꝓpter peccatū ꝙ ep̄s nō pōt.niſi in caſibus in quibꝫ pōt diſpēſare.q2 pena ꝓpter delictum poſita intelligit ꝑpetua: vt in.l.ſeruus.C. de penis.no.Innoc.in.c.ex lr̄is.de conſti.Secus eſſet ſi ꝓpter contumaciam eſſet inflicta.q2 ſic poſſet ep̄s abſoluere.ar.in.d.c.ex lr̄is.ꝛ qd̄ no.Inno. in.d.c.j.de excel.p̄la.In ſnīa v̄o ſuſpenſionis ſimpliciter facta ab hoīe abſoluet qui tulit vel eius ſuperior ſm ꝙ dī de ſnīa excōicatiōis.xxiiij.q.j.ſi petrus.

2 ¶Sed quō abſolutio fiet? R.ſolo verbo ſm Hoſti. dicendo reuoco vel remoueo vel abſoluo a tali ſnīa ꝛ hmōi.Faciunt ad p̄fata que no.s̄.interdictū quō relaxat.q2 ambulant pari paſſu.interdictum. viij.ꝑ totum.

3 ¶In quibus caſibus ſuſpendit quis ꝛ tamen nō poteſt reſtitui a ſuo ſuſpenſore.ſed ſolum a papa? R.ꝙ in tribus.Primus qn̄ clerici vel regulares ꝓpter exhibitionem ſacramentorum hereticis:aut ꝓpter receptionem elemoſynarum vel oblationuꝫ ab eis:vel propter traditionem eccleſiaſtice ſepulture predictorum hereticorum ſunt priuati ab eorum ordinarijs officio.c.excōmunicamus.de here ti.Secundus eſt in ſuſpenſo a collatione beneficiorum ꝑ concilium poſt primam ꝛ ſecundam monitionem inuento culpabili in conferendo beneficia indignis.c.graue.de p̄bend.Poſſet tn̄ iſte ab vno principali patriarcha reſtitui vt in.d.c.graue.Tercius in degradato.c.ex tue.de cle.nō reſi.

Suſpitio

vide.s̄.Iudicare.ꝛ.c.preſumptio.

Suſurratio

ē oblocutio mala de ꝓximo facta occulte ad diuidendam amicitiam aliquorum.Conuenit eñ cum detractione quia vterq3 dicit malum de ꝓximo in eius abſentia.Sed in intentiōe diſtinguit.quia ſuſurro intēdit diſcordiā inter amicos deſeminare vt dicit glo. ad Roma.j.Detractores autem aliorum bona minuunt vel negāt.ꝛ honorem ſeu famam intendūt perimere.Dicit ſuſurro bilinguis. q2 vt pluriмuꝫ duabus linguis vtitur.dicens vni malum de alio et econtrario.et nedum eſt peccatum mortale.ſed grauiſſimum.vt patet Prouerb.vj.Sex ſunt que odit deus ꝛc.et ſeptimum quod deteſtatur anima eius.ſcꝫ qui ſeminat inter fratres diſcordias.Ratio.quia amicitia p̄eminet inter bona exteriora Eccle.vj.Amico fideli nulla eſt comparatio.Et grauius peccat ꝙ̄ detractor.qui famam eripit.Aut cōtumelioſus qui honorem ledit.quia.viij.Ethicoꝝ Melior eſt amicus ꝙ̄ honor.ꝛ amari ꝙ̄ honorari. Et tenet multo magis ad reſtitutionem ꝙ̄ fures ꝛ latrones.Et ideo non poteſt abſolui.niſi quantuꝫ poteſt reſtituat amicitiā quaꝫ abſtulit vel alio mō ſatiſfaciat ſi eam reſtituere non pōt.Hec ex Tho. ſcd̄a ſcd̄e.q.lxxiiij.arti.j.ꝛ.ij.

Tabellio

dicit habens publicum officium ſcribendi inſtrumenta ad faciēdam fidem.al's dicit tabularius:vt in.l. generali.C.de tabularijs ſcribis.ꝛ de multiplici eꝰ noīe no.in.c.qm̄ contra.de ꝓba.

¶Quis poteſt facere aliquem tabellionem? R.ꝙ princeps ꝛ cui ipſe committit.Item reges qui nō cognoſcunt ſuperiorem.ꝛ ciuitates que habent iura principis.ꝛ papa.vt vult Inno.in.c.cum P.de fide inſtru.ꝛ Bar.in.l.infamem.ff.de publi.iudi. Idem dic de alijs magiſtratibꝫ ſeu dn̄is iuriſditionem habentibꝫ reſpectu iuriſditionis eorum.ꝛ nō ſolum p̄lati in tpalibus.ſed etiaꝫ in ſpūalibus.De hoc vide Pa.in.d.c.cū P. 1

¶Sed querit an notarij cōſtituti a talibꝫ poſſint vbiq3 conficere inſtr̄a? R.ſm Pa.in.d.c.cum P. ꝙ non niſi in territorio ꝯſtituentis.vn̄ creatus ab imꝑatore nō conficiet in terris pape:nec ecōtrario Sed bn̄ inſtr̄a confecta in territorio illius qui eum conſtituit valent etiā extra territoriū ſm cōem opi. vt in.d.c.cum P.no.Pa. 2